

Nemzeti Adatvédelmi és
Információszabadság Hatóság

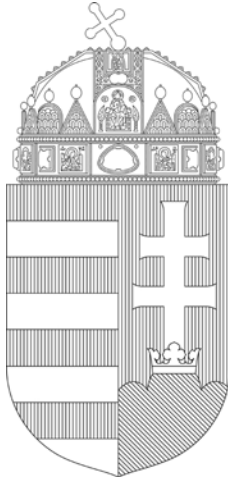
A NEMZETI ADATVÉDELMI ÉS INFORMÁCIÓSZABADSÁG HATÓSÁG
2020. ÉVI BESZÁMOLÓJA

A Nemzeti Adatvédelmi
és Információszabadság Hatóság

Beszámolója

a 2020. évi tevékenységéről

B/14647

Bevezető

Köszöntöm a Tisztelt Olvasót!

2020-ban lezárult a NAIH életében az első elnöki mandátum ideje. Az első kilenc év általános tapasztalatairól egy külön fejezet szól, de magáról 2020-ról is érdemes pár szót külön kiemelni. Az év a pandémia jegyében telt és ez világviszonylatban az élet minden területén éreztette hatását. Nem volt ez másképp az információs jogokkal kapcsolatban sem: az adatvédelmi hatóságoknak reagálni kellett a különféle kihívásokra, így a NAIH is tájékoztatókat bocsátott ki a digitális oktatás, kötelező testhőmérséklet mérés, a válsághelyzettel összefüggő egyéb korlátozások tárgyában. A közérdekű adatok tekintetében szintén sok kérés, panasz érkezett, a járvánnyal kapcsolatos adatok nyilvánossága számos kérdést felvetett.

A NAIH szervezetét korábban nem tapasztalt kihívások elé állította a járvány miatti kötelező távmunka tavasszal, majd a budai székházból a Falk Miksa utcába történő szeptemberi költözés, ám immár magabiztosan kijelenthető, hogy munkatársaink e kihívásokkal sikerrel megküzdöttek és közben értékes, a jövőben is hasznosítható tapasztalatokkal gyarapodtak.

A GDPR alkalmazásának kezdete óta eltelt két év ugyanakkor egyfajta konzolidációt is hozott: a hatósági munka és az uniós együttműködés már „üzemszerűen” működik. Ugyanakkor nem szerencsés, hogy az uniós adatvédelmi hatóságok nem egységes ügystatisztikát használnak, de a főbb tendenciák azért is így is kimutathatók.

Végül emlékezzünk meg az 1989-90-es rendszerváltásra-rendszerváltozásra is. 1989. október 23-án kihirdetésre került az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény, mely a korábbi szocialista alkotmány szövegét módosítva az alapvető jogok és kötelességekről szóló XII. fejezetben először nyilvánította ki alapjogi szinten, hogy a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a személyes adatok védelméhez való jog és a közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog. 1992-ben megszületett az első adatvédelmi-információs szabadság törvény, az Avtv., 1995-ben megválasztották a személyes adatok védelméért és a közérdekű adatok nyilvánosságáért felelős parlamenti biztost, valamint megkezdte működését az Adatvédelmi Biztos Irodája. Az eltelt évek száma – különösen a 25 éves évforduló – tiszteletet érdemel és egyfajta számadást is, ezért is nagy reményekkel tekintünk a 2020-ban meginduló, az információs szabadság hazai állapotának felmérését és javítását szolgáló nagy ívű projektre.

Budapest, 2020. március 2.

Dr. Péterfalvi Attila

címzetes egyetemi tanár
a Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatóság
Elnöke

I. A Hatóság működésének statisztikai adatai

I.1. Ügyeink statisztikai jellemzői

A Hatóság tevékenységének bemutatására a legjobb eszköz lehet a beérkező ügyek ügytípus, illetve a kapcsolódó alap- és eljárásjogi szempontrendszer szerinti monitorozása. Az elmúlt években kialakult szempontokat felülvizsgálva és kiegészítve 2020-ban, az alábbiak szerint alakult az ügyiratforgalom.

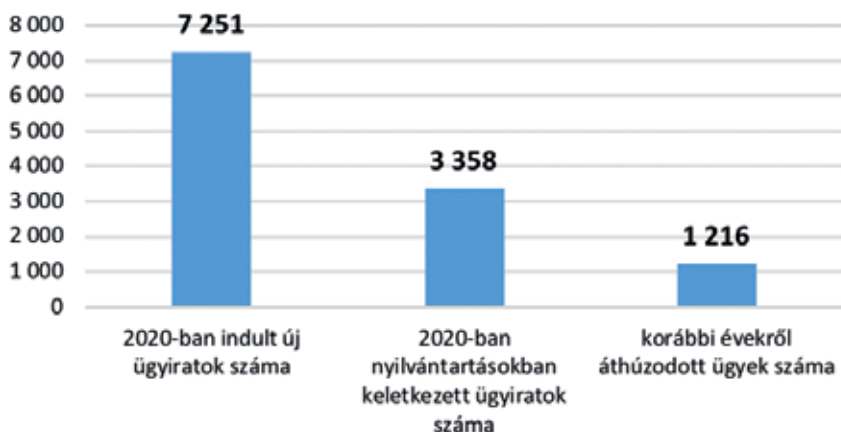
A Hatóság elektronikus iratkezelő rendszerében 7251 db új ügy került iktatásra. A korábbi évekről áthúzódó ügyekkel (1216 db) együtt 8467 db ügy volt folyamatban.

Az átalakult elektronikus nyilvántartó rendszerben (Adatvédelmi Tisztviselő Nyilvántartás) érkezett és iktatott iratok száma 3358 db volt.

2020-ban összesítve 10.609 ügy indult a Hatóságnál, a korábbi évekről áthúzódó ügyekkel együtt tehát 11.825 ügy volt folyamatban.

A legérzékелhetőbb változás a konzultációs beadványok számának csökkenése, ezzel együtt a vizsgálati eljárások számának emelkedése.

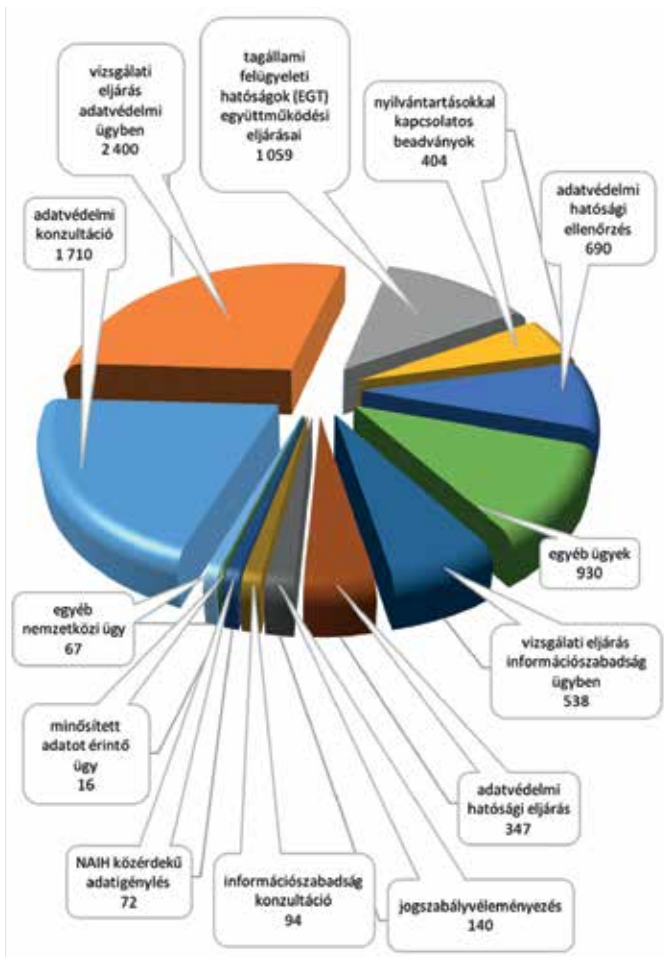
A Hatóság ügyszáma 2020-ban

*A Hatóság 2020. évi ügyeinek száma
(és annak változása 2018-hoz, 2019-hez viszonyítva) ügykörönként*

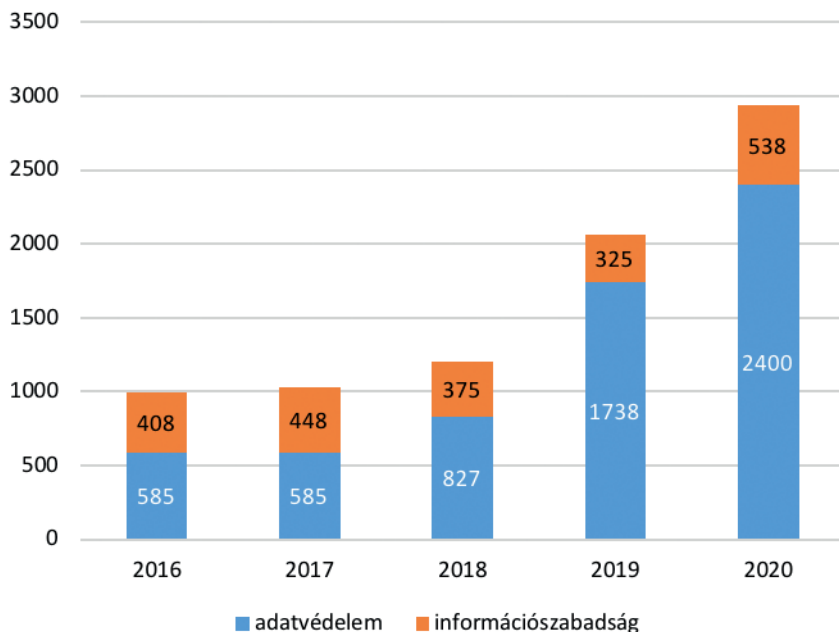
ügykör	2018	2019	2020
adatvédelmi konzultáció, állásfoglalás iránti kérelem	2.409	2.053	1.710
vizsgálati eljárás adatvédelmi ügyben	827	1.738	2.400
tagállami felügyeleti hatóságok (EGT) együttműködési eljárásai	606	1.158	1.059
nyilvántartásokkal kapcsolatos beadványok	1.305	745	404
adatvédelmi hatósági ellenőrzés	234	568	690
egyéb ügyek	131	449	930
vizsgálati eljárás információszabadság ügyben	375	325	538
adatvédelmi hatósági eljárás	67	276	347
jogszabályvéleményezés	195	186	140
információszabadság konzultáció	88	86	94
NAIH közérdekű adatigénylés	74	73	72
minősített adatot érintő ügy	15	14	16
egyéb nemzetközi ügy	85	13	67
folyamatban lévő ügyek összesen:	6.411	7.684	8.467
DPO nyilvántartásba érkezett elektronikus bejelentések	1.786	4.796	3.358
Éves ügyszám összesen:	8.197	12.480	11.825

A Hatóság 2020-ben folyamatban lévő ügyei
(DPO nyilvántartás nélkül)

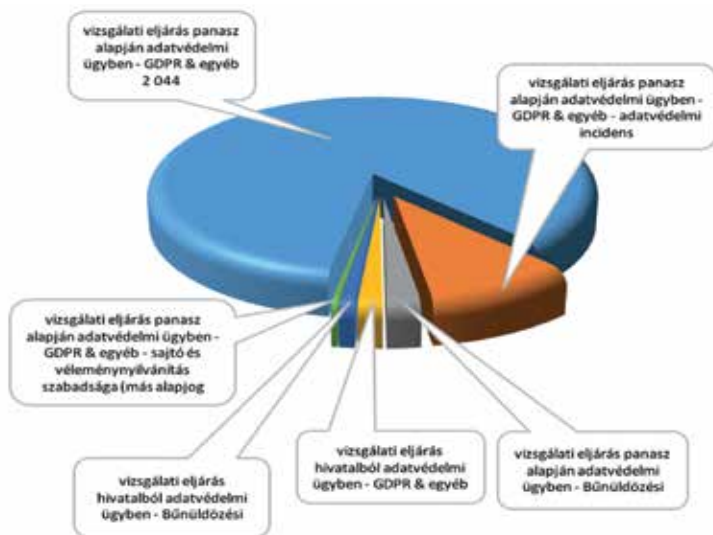

A konzultációs típusú ügykörbe tartozó ügyek száma évről évre csökkenő tendenciát mutat, míg az adatvédelmi vizsgálati ügykörbe tartozó ügyek száma folyamatosan emelkedik 2018. óta. A vizsgálati eljárások számának folyamatos emelkedését jól érzékeltetik a következő ábrák.

Vizsgálati eljárások száma

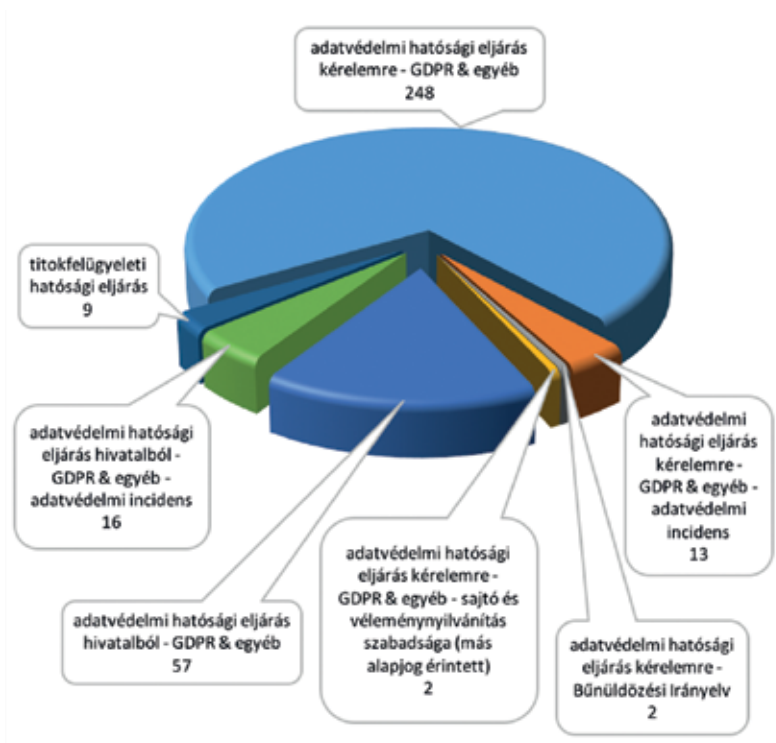
Az adatvédelmi vizsgálati típusú eljárások 2020-as számát ügytípusonként a következő kimutatás szemlélteti

2019. óta az eljárásjogi környezet változása is folyamatosan emelkedő ügyintézői terhelést eredményez. Az Európai Unió adatvédelmi reformjával összefüggő törvénymódosítások óta indult hatósági eljárások száma 2020-ban tovább emelkedett.

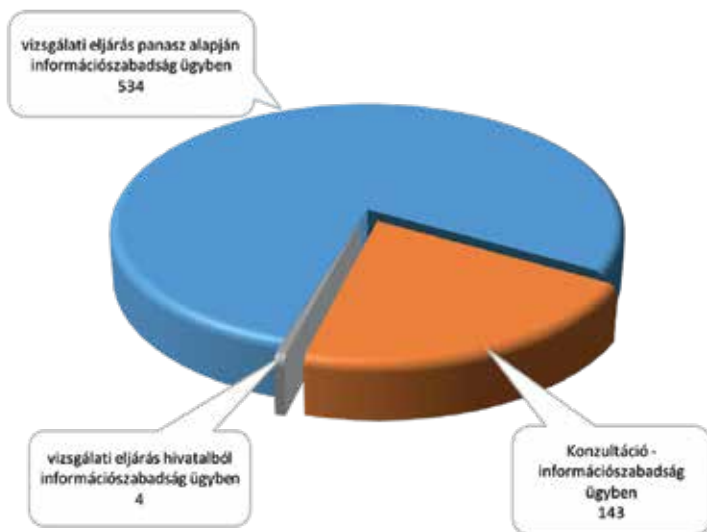
Ügytípus	ügyszám (db)
adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR & egyéb	248
adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR & egyéb - adatvédelmi incidens	13
adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - Bűnüldözési Irányelv	2
adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR & egyéb - sajtó és véleménynyilvánítás szabadsága (más alapjog érintett)	2
adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR & egyéb	57
adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR & egyéb - adatvédelmi incidens	16
titokfelügyeleti hatósági eljárás	9
Hatósági eljárások összesen:	347

Hatósági eljárások ügyféltípusonként

Ügykör	2020 ügyszám
vizsgálati eljárás panasz alapján információszabadság ügyben	534
konzultáció - információszabadság ügyben	143
vizsgálati eljárás hivatalból információszabadság ügyben	4
információszabadság ügyek összesen:	681

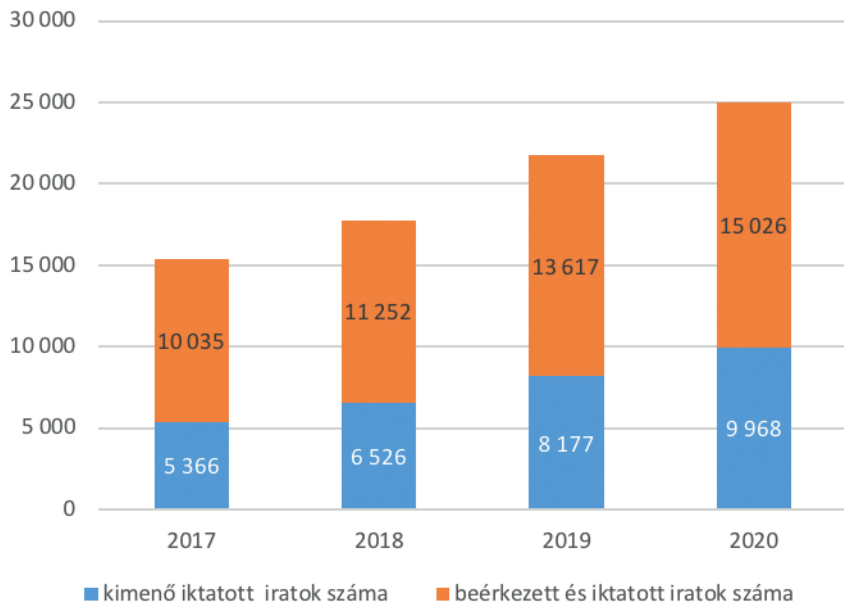
Információszabadsággal kapcsolatos ügyek ügkörönként

A hatóság iratforgalmi statisztikája alapján is megállapítható az ügyek számának folyamatos növekedése

irattípus	2017	2018	2019	2020
kimenő iktatott iratok száma	5.366	6.526	8.177	9.968
beérkezett és iktatott iratok száma	10.035	11.252	13.617	15.026

Iratforgalmi Statisztika

A 2020. évben a koronavírus-fertőzés okozta világjárvány a Hatóság ügyfélszolgálati tevékenységére is hatással volt. A korábbi évekhez képest is növekedett a telefonos ügyfélszolgálatra érkező hívások száma (összesen 2992) és a feltett kérdések alapján is tapasztalható volt a világjárvánnyal kapcsolatos adatkezelésekkel összefüggő bizonytalanság. Ezen adatkezelések vonatkozásában a Hatóság a honlapján közzétett tájékoztatói útján segítette elő az adatkezelők, adatfeldolgozók jogszerű gyakorlatának kialakítását.

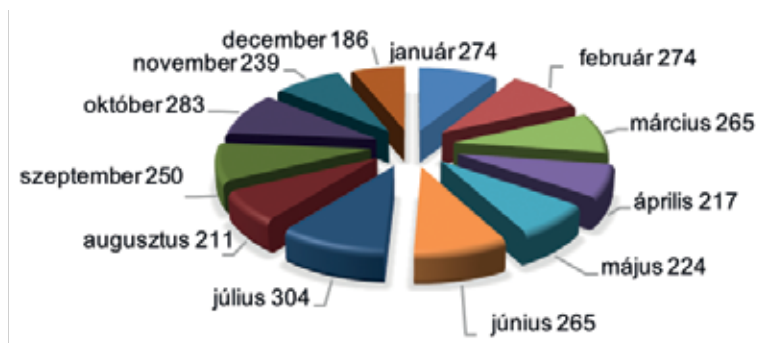
A munkáltatói és iskolai testhőmérséklet-mérésekkel, valamint a digitális távoktatás és a távmunka ellenőrzésével kapcsolatban kiemelt érdeklődés mutatkozott. A Magyarország Kormánya által az év végén elindított, az oltásra történő regisztrációt lehetővé tevő internetes honlappal kapcsolatos adatkezeléssel összefüggésben érkezett hívások során a Hatóság az érintetti jogok gyakorlása kapcsán nyújtott segítséget, tájékoztatást adott többek között arról, hogy miként tudnak az adatkezelőhöz fordulni vagy a Hatóság eljárását kezdeményezni.

Továbbra is számos olyan telefonhívás érkezett, amelyben az érintettek arról kértek tájékoztatást, hogy milyen jogi lehetőségeik vannak az engedményezés vagy megbízás alapján eljáró követeléskezelő cégek adattovábbítási gyakorlatával kapcsolatban, ha annak során nem, vagy nem megfelelően kaptak tájékoztatást az adatkezelés körülményeiről, a személyes adatok forrásáról, az érintetti jogaik gyakorlásának lehetőségeiről.

Gyakran kérték a Hatóság tájékoztatását az érintettek azzal kapcsolatban is, hogy az általános adatvédelmi rendelet szerinti hozzáférési joguk keretében milyen módon érvényesíthetik a másolat kiadásához való jogukat. Az általános tájékoztatáson túl a Hatóság fel szokta hívni a figyelmet a témában a honlapján közzétett állásfoglalásra és a kapcsolódó határozatokra. Több kérdés érkezett a másolat kiadásához való jog terjedelme kapcsán is, mivel annak gyakorlása nem érintheti hátrányosan mások jogait és szabadságait, a másolat biztosítása csupán az érintett személyes adataira vonatkozhat, és nem jelenti automatikusan a teljes iratanyagok vagy vágatlan videófelvételek másolatának biztosítására való jogosultságot.

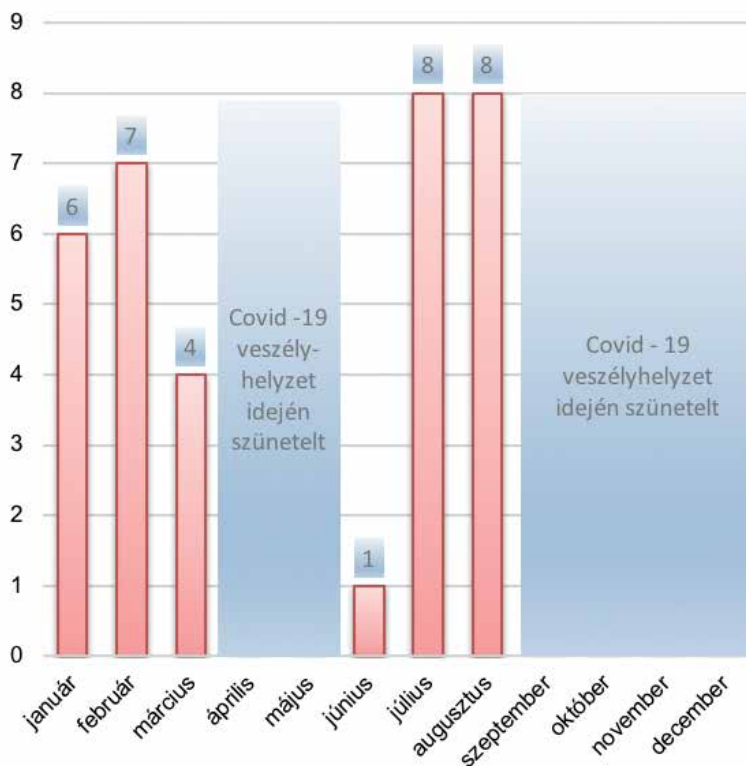
A Hatóság ügyfélszolgálati tevékenysége számokban:

Telefonos ügyfélszolgálat 2020-ban (db hívás)

A Hatóság személyes ügyfélszolgálatát a járványügyi veszélyhelyzet idején – az ügyfelekre és a Hatóság munkatársaira nézve fennálló kockázatokat figyelembe véve – szünetelt. Az év azon időszakában, amelyekben a Hatóság személyes ügyfélszolgálatát igénybe vehető volt, 34 alkalommal fogadta az ügyfeleket a Hatóság. 2020-ban a személyes ügyfélfogadások túlnyomó többségében a folyamatban lévő hatósági eljárások irataiba történő betekintési jogokat gyakorolták az ügyfelek.

Személyes ügyfélfogadás 2020-ban (db)

A Hatóság adatvédelmi tisztviselő bejelentő rendszerébe a létrehozása óta 8890 bejelentés érkezett. 2020-ban 3075 bejelentést regisztrált a Hatóság, valamint 180 esetben érkezett a korábban tett bejelentés törlésére irányuló kérelem.

1.2. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája

2020. novemberében hívta össze a Hatóság elnöke az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciáját. Az Infotv. 25/N. § rendelkezései szerint a konferencia a Hatóság és az adatvédelmi tisztviselők rendszeres szakmai kapcsolattartását szolgálja, célja a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó jogszabályok alkalmazása során az egységes joggyakorlat kialakítása.

A szakmai kapcsolattartást tehát nem az adatkezelővel, hanem elsősorban a Hatósághoz – jelenleg mintegy 7600 szervezet által – bejelentett adatvédelmi tisztviselővel összefüggésben írja elő a jogszabály.

A GDPR alkalmazandóvá válását követően a korábbinál jelentősen több résztvevő számára kell az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében a képzést elérhetővé tenni, valamint a járványügyi helyzet ellenére az Infotv. alapján mindannyiukat megilleti azon a részvétel joga, így a 2020. évben ismét kizárólag elektronikus úton került lebonyolításra az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája. Az e-tanulási megoldások alkalmazásával a konferencia az elhangzó szakmai ismeretek magasabb szintű hasznosulásához is hozzájárulhatott, hiszen az több alkalommal visszanezhető, annak előadásait a tisztviselők felhasználhatják akár belső képzéseik során is.

A Hatóság a szakmai együttműködés jegyében lehetőséget nyújtott az adatvédelmi tisztviselők számára is az előadások tartalmának alakítására. A Hatóság elnöke a rendezvény meghívójából elérhető online kérdőíves rendszerben mérte fel az adatvédelmi tisztviselők igényeit, szakmai felkészültségét, és a szélesebb kört érintő adatvédelemmel és információszabadsággal kapcsolatos kérdéseiket, témafelvetéseiket.

1.2.1. Az előzetes kérdőíves felmérés eredményei

A Hatósághoz bejelentett tisztviselők szinte kizárólag (98,2%-ban) az elektronikus felkérő levélben elérhető hivatkozáson keresztül jutottak el a kérdőívhez, így feltételezhető, hogy többnyire valóban az adatvédelmi tisztviselőket érte el a kérdéssor. A felmérésre 390 válasz érkezett a Hatósághoz, amely a 2019-ben tapasztaltnál hasonló mértékű kitöltést jelent, azonban a bejelentett tisztviselők számának növekedésére tekintettel arányaiban csökkent a felmérés keretében elért tisztviselők száma.

Az önkéntes válaszadók több, mint fele változatlanul 1-3 éve foglalkozik kiemelten adatvédelemmel és lát el adatvédelmi tisztviselői feladatokat, közel 13% azonban csak néhány hónapja foglalkozik a területtel. A válaszadók 33%-a már több, mint 3 éve foglalkozik adatvédelemmel, amely 7 százalékos emelkedést mutat a tavalyi eredményekhez képest.

Idén a válaszadók majd fele (49%) információszabadsággal kapcsolatos feladatokat is ellát, így feltételezhetően jelentős részben a közszférában tevékenykednek. Ugyanakkor kevesebb, mint a válaszadók 9 %-át jelölte ki olyan szervezet, amely az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelési tevékenységet is folytat, tehát a bűnüldözési, honvédelmi, nemzetbiztonsági célú adatkezeléseket ellátó szervezetek adatvédelmi tisztviselőit vélhetően nem érte el a felmérés vagy az figyelmüket kevésbé keltette fel, adatkezeléssel kapcsolatos kérdéseik így csak mérsékelten jelenhettek meg a konferencia témái között.

A tisztviselők ismereteinek naprakészségére vonatkozó eredményekből kiderült, hogy a 2019-es 70%-hoz képest az elmúlt egy évben a tisztviselők csupán 45%-a bővítette adatvédelmi tudását egy-, vagy többnapos továbbképzés keretében, emellett ugyanakkor 8-ról 33,5%-ra emelkedett az online képzésen résztvevők aránya, vélhetően a pandémiás helyzetnek is köszönhetően. 22%, azaz 89 tisztviselő ismét úgy látta el tevékenységét, hogy egyáltalán nem vett részt adatvédelmi tárgyú képzésen.

Az elmúlt egy évben vett részt adatvédelmi tárgyú szervezett ... képzésen?	Válaszok	Arány
egyetemi	65	16,7 %
több napos	77	19,7 %
egy napos	96	24,6 %
online	130	33,3 %
felettes szerv/anyavállalat által tartott	32	8,2 %
Egyik sem.	89	22,8 %
Más...	13	3,3 %

A kérdőív kitöltőinek kétharmadát a szervezete is támogatta adatvédelmi ismereteinek bővítése során, jellemzően szakmai tartalmakra fizettek elő részükre, míg 12%-kal csökkent 2019-hez képest a szervezett képzéseken történő részvétel támogatása.

Támogatta a szervezete az adatvédelmi és adatbiztonsági ismereteinek bővítését?	Válaszok	Arány
Munkaidő kedvezményel	64	16,4 %
Belső képzéssel	57	14,6 %
Szervezett képzéssel	119	30,5 %
Szakmai tartalmakra történő előfizetéssel	76	19,5 %
Egyik sem	125	32,1 %
Más...	27	6,9 %

A válaszadók több, mint 67%-a már a kérdőív kitöltését megelőzően értesült a Hatóság székhelyének és levelezési címének 2020. október 26. napján bekövetkezett változásáról. Az önállóan is megszerezhető ismereteik vonatkozásában kiemelendő, hogy a válaszadók 76%-a már olvasta az adatvédelmi tisztviselők-ről szóló, a 29. cikk szerinti Adatvédelmi Munkacsoport által kibocsátott iránymutatást, azonban több, mint fele egyáltalán nem olvasta (20%), vagy csak felületesen lapozta át (33%) a Hatóság 2019. évi beszámolóját. Enyhén nőtt viszont a Hatóság honlapját hetente vagy gyakrabban látogató tisztviselők száma (40-ről 46%-ra) tavalyi évhez képest.

Milyen gyakran keresi fel a www.naih.hu weboldalt?	Válaszok	Arány
Hetente vagy gyakrabban	179	45,9 %
Havonta	129	33,1 %
Ritkábban	70	17,9 %
Soha	12	3,1 %

Noha más tagországok adatvédelmi hírei mellett a GDPR szerinti hozzájárulásról szóló iránymutatás is először az Európai Adatvédelmi Testület honlapján vált elérhetővé – mivel a GDPR utáni egységes joggyakorlat kialakítását célzó, társadalmi véleményezésre közzétett iránymutatás-tervezetek is még csak ezen a felületen érhetők el –, a tisztviselők 48%-a továbbra is havi rendszerességnél ritkábban látogatja azt. Pozitív fejlemény azonban, hogy ez az érték 12%-os fejlődést mutat a 2019-es adatokhoz képest, akkor 60% havi rendszerességgel sem látogatta az oldalt.

Milyen gyakran keresi fel az Európai Adatvédelmi Testület honlapját?	Válaszok	Arány
Hetente vagy gyakrabban	77	19,8 %
Havonta	124	31,9 %
Ritkábban	139	35,7 %
Soha	49	12,6 %

A koronavírussal kapcsolatos adatkezelések a Hatóság 2020. évi tevékenységének is a fókuszában voltak, e körben a Hatóság több tájékoztató útján is törekedett az adatvédelmi tudatosság növelésére. A kérdőívet kitöltő adatvédelmi tisztviselők nagy száma, közel 76 %-a olvasta a Hatóság e tárgyban készített tájékoztatóját, amely különösen jelentősnek tekinthető már csak azért is, mert az őket kinevező/megbízó szervezetek közel 56 %-a folytatott lázmérést az épületébe/területére belépő személyeknél.

A tisztviselők tevékenysége kapcsán szinte százalékos eredményre megegyezően látható a tavalyi számokhoz viszonyítva, hogy jelentős többségük megfelel a GDPR 39. cikkében meghatározott feladatok közül az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó, továbbá az adatkezelést végző munkatársak részére nyújtandó tanácsadási feladatainak, szakmai álláspontjukat jellemzően kikéri a szervezetük vezetése. A többség azonban a tavalyi eredményekhez hasonlóan kinevezése óta nem folytatott vizsgálatot, auditot a belső adatvédelmi megfelelés kapcsán, vagy ha végzett is, azt nem dokumentálta, valamint azzal kapcsolatos tevékenységéhez nem készített tervet, amely azonban az elszámoltathatóság elvének érvényesülését, a szervezeten belül az adatvédelmi tudatosság szintjét és az átláthatóságot is javíthatná.

Adatvédelmi tisztviselővé kinevezése/ megbízása óta a szervezeténél ...	Igen	Nem
véleményezett belső szabályozást, adatkezelést érintő tervezetet?	348 (89,2 %)	42 (10,8 %)
kikérte a szervezet vezetője/vezetése a szakmai álláspontját adatkezelést érintő kérdésben?	361 (92,6 %)	29 (7,4 %)
készített belső ellenőrzési (audit) tervet?	167 (42,8 %)	223 (57,2 %)
folytatott dokumentált módon belső ellenőrzést (auditot)?	158 (40,5 %)	232 (59,5 %)

A válaszok alapján az is bebizonyosodott, hogy a választ adó tisztviselők közel 75 %-a tartott már adatvédelmi, míg közel 59 %-a adatbiztonsági tudatosító képzést a szervezeténél, illetve megállapítható, hogy adatvédelmi hatásvizsgálatra vonatkozó igények még sok helyen nem merültek fel.

Adatvédelmi tisztviselővé kinevezése/megbízása óta a szervezeténél ...	Igen	Nem
tartott adatvédelmi tudatosító képzést?	290 (74,4 %)	100 (25,6 %)
tartott adatbiztonsági tudatosító képzést?	228 (58,5 %)	162 (41,5 %)
közreműködött érintetti joggyakorlással kapcsolatos választervezet elkészítésében?	239 (61,3 %)	151 (38,7 %)
közreműködött adatvédelmi incidens kezelésében?	183 (46,9 %)	207 (53,1 %)
folytatott adatvédelmi hatásvizsgálatot?	184 (47,2 %)	206 (52,8 %)

Fentiek mellett az adatvédelmi tisztviselők visszajelzést adhattak a 2019. évi konferencia előadásai kapcsán, amely azt mutatta, hogy azok a résztvevők átlagos felkészültségéhez igazodtak. A beérkezett szakmai kérdéseket és visszajelzéseket a Hatóság figyelembe vette az újabb képzési anyagok összeállításakor is.

A NAIH 2019. évi online adatvédelmi tisztviselő konferenciája...						
	1	2	3	4	5	
anyagait nem láttam	70	53	111	75	78	minden videót és dokumentumot láttam
munkám kapcsán nem volt újdonság	29	77	205	64	12	anyagai többségében újdonságot jelentettek
túl alapvető kérdésekről szólt	16	64	281	21	5	túl bonyolult, nehezen követhető volt

1.2.2. Az adatvédelmi tisztviselők konferenciájának elektronikus oktatóanyagai

2020. december 23-án a Hatóság honlapján létrehozott önálló felületen elnöki köszöntő és tíz oktatóvideó került közzétételre a konferencia keretei között. Az előadásokban a Hatóság elnökhelyettese és munkatársai a tavalyi konferenciánál is közel egy órával hosszabb időtartamban, több esetben gyakorlati példákon keresztül mutatták be a 2020. év adatvédelmi tárgyú kérdéseivel kapcsolatos tapasztalatokat, a Hatóság álláspontját.

A Hatóság elnökének köszöntőjét követően dr. Tóth Ibolya, a Tanúsítási és Társadalmi Kapcsolatok Főosztályának osztályvezetője ismertette a Hatóság koronavírussal kapcsolatos adatkezelésekről készített és a honlapján közzétett tájékoztatóit, emellett kitért néhány, az adatkezelőktől, adatfeldolgozóktól, érintettektől érkezett konkrét kérdésre is (például a munkaviszony vonatkozásában, vagy a PCR teszt eredményének továbbításával kapcsolatban).

A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos adatok nyilvánossága tárgyában dr. Tóth Éva, az Információs szabadság Főosztály vizsgálója ismertette a közérdekű információkhoz való hozzáférés jogának a világjárvány idején való alakulásáról szóló, az Információs Biztosok Nemzetközi Konferenciájának Nyilatkozatát, továbbá beszámolt az adatigénylés általános szabályaitól való eltérésekről, valamint ismertette a Hatóság vonatkozó ügyeit (a fertőzöttség tényének nyilvánossága, járványügyi védekezésre vonatkozó információk nyilvánossága, valamint koronavírus-járvánnyal összefüggő gazdálkodási adatok nyilvánossága tárgyában).

Mivel az előzetes felmérés alapján az adatvédelmi tisztviselők 68,5 %-a olyan adatkezelőnél vagy adatfeldolgozónál látja el a feladatait, ahol működik kamerás megfigyelés vagy rögzítés, valamint az Európai Adatvédelmi Testület személyes adatok videóeszközökkel történő kezeléséről szóló 3/2019. számú iránymutatásának végleges változata is 2020. év elején került elfogadásra, így a kamerás megfigyelések központi témáját adták az éves konferenciának.

Pataki Krisztián az Elnökhelyettesi Kabinet adatvédelmi szakértője ismertette az Európai Adatvédelmi Testület 3/2019. számú iránymutatásának legfontosabb rendelkezéseit, ezt követően pedig dr. Barabás Gergely kamarai jogtanácsos vázolta az érdekmérlegelés és az elszámoltathatóság elvének történő megfelelés kihívásait a kamerás adatkezelések kapcsán.

Dr. Horuczi Szilvia adatvédelmi szakértő, az Engedélyezési és Incidensbejelentési Főosztály munkatársa a munkahelyi kamerás megfigyelés szabályait fejtette ki, e körben kitérve az adatvédelmi szempontból releváns ágazati szabályokra, alkotmánybíróvági határozatra és a GDPR rendelkezéseire (kiemelve az adatkezelés céljával, jogalapjával, az adatvédelmi alapelvekkel, valamint az előzetes tájékoztatással kapcsolatos elvárásokat és előírásokat).

A közterületi kamerázás szabályairól dr. Fischer Róbert adatvédelmi szakértő, a Szabályozási és Titokfelügyeleti Főosztály munkatársa tartott előadást, amelynek során ismertette az egyes jogszabályok által közterület megfigyelésére felhatalmazott szervekre vonatkozó (többségében az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelési célok kapcsán előírt) szabályokat, és felhívta a figyelmet a megfelelő adatbiztonsági intézkedések kialakításának a szükségességére, a jó gyakorlatok ismertetése mellett.

Dr. Kiss Attila a Tanúsítási és Társadalmi Kapcsolatok Főosztályának vezetője a Hatósághoz érkezett néhány konzultációs megkeresés tükrében adott tájékoztatást a kamerás adatkezelések jogszerűsége kapcsán. E körben kitért az alkamérákra és az ún. „háztartási célú” adatkezelésekre, mint az adatvédelmi előírások alkalmazása alóli kivételekre, valamint vázolta az alapvető adatvédelmi elvárásokat a kamerás megfigyelések kapcsán. Ezt követően konkrét megkeresések alapján ismertette a Hatóság álláspontját a forgalomfigyelő kamerák kifejezett törvényi előírás hiányában való használata tárgyában, kitért néhány testkamerával kapcsolatos beadványra, valamint a társasházi kamerázás vonatkozásában tájékoztatott a legfontosabb tudnivalókról.

Az Európai Unió Bíróságának a tárgyban született ítélete és annak harmadik országokba történő adattovábbításra vonatkozó hatásai szintén meghatározó téma volt a 2020. évben. Erre tekintettel a Hatóság elnökhelyettese, Dr. Szabó Endre Győző előadásában ismertette a GDPR harmadik országba történő adattovábbításokkal kapcsolatos szakaszait, a Bizottság ún. „Safe Harbour” határozatát és a Schrems I. ítéletet, majd a Bizottság ún. „Privacy Shield” határozatát és az azt vizsgáló Schrems II ítéletét, illetve annak a nemzetközi adattovábbításokra gyakorolt hatásait, az ezzel kapcsolatos kihívásokat.

Az adatvédelmi incidensek kapcsán Dr. Eszteri Dániel, az Engedélyezési és Incidensbejelentési Főosztály osztályvezetője a Hatóság adatvédelmi incidensekkel kapcsolatos néhány fontosabb döntését ismertette (így például egy, az adatkezelő honlapján keresztül nyilvánosan hozzáférhető, letölthető orvosi leletekkel és beutalókkal kapcsolatos NAIH/2020/952. számú hatósági eljárást; to-

vábbá egy internetszolgáltató által bejelentett, a Hatóság előtt NAIH/2020/1160. számon folyamatban lévő hatósági eljárást).

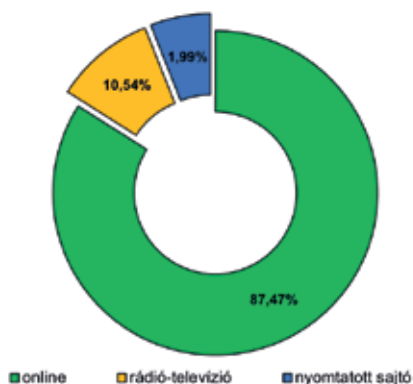
Végezetül, Nagy Renáta projektasszisztens, az Információszabadság Főosztály munkatársa foglalta össze röviden a kis- és középvállalkozások (KKV-k) adatvédelmi megfelelésben való támogatásának a céljából készített „A GDPR egyszerűen kis- és középvállalkozások számára” elnevezésű kiadványt, a KKV kézikönyvet.

A videók egy évig maradnak a Hatóság honlapján lejátszhatók az MTVA MédiaKlikk streaming szolgáltatásán keresztül – így a nézők a videók megtekintése során nem válnak harmadik országban történő adatkezelés alanyaivá – de az előadások várhatóan ezt követően is letölthetők maradnak a Hatóság honlapjáról.

1.3. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában

A következőkben a Hatóság 2020. évi média megjelenéseit összegezzük. 2020. január 1. és december 31. között összesen 854 hírt közöltek a mediaszereplők a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságról. A médiatípusok közül legtöbbször továbbra is az online médiában találkozhattunk a Hatóság tevékenységéről szóló híradásokkal, szám szerint 747 alkalommal (87,47%). A nyomtatott sajtóban 90 esetben (10,54%), az elektronikus médiában pedig 17-szer (1,99%) szerepelt a NAIH.

A NAIH megjelenéseinek aránya a különböző médiumokban 2020-ben

Forrás: Observer Budapest Médiafigyelő Kft.

II. Az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása

II.1. Adatvédelmi ügyek

II.1.1. A Hatóság koronavírussal kapcsolatos tájékoztatói, valamint a koronavírussal kapcsolatos adatkezelések miatt lefolytatott eljárásai és konzultációs ügyei

A Hatóság a koronavírus járvány első és második hulláma során több állásfoglalást és tájékoztatót tett közzé a honlapján az adatvédelmi tudatosság növelése céljából.

1. *A koronavírussal kapcsolatos adatkezelésekről* szóló első, 2020. március 10. napján közzétett tájékoztatójának¹ hatálya kiterjedt a munkavégzésre irányuló jogviszonnyal és az azon kívüli, harmadik személyekkel (például ügyfelekkel) kapcsolatos, valamint az egészségügyi ellátásban résztvevők koronavírus járvánnyal kapcsolatos adatkezeléseire is. A tájékoztató tárgyát tekintve kitér a fertőzőtségi kockázat-besorolás céljából a munkáltatók által összeállított kérdőívek kitöltésére és a diagnosztikai eszközök alkalmazására is. A munkavégzésre irányuló jogviszonyokban pedig kifejezetten hangsúlyozza az együttműködési kötelezettség fontosságát a munkavállalói oldalon is.

A koronavírus járvánnyal kapcsolatos adatkezelések során főszabály szerint az általános adatvédelmi rendelet előírásai alkalmazandók, ide nem értve természetesen az arra felhatalmazott szervek bűnüldözési, honvédelmi, nemzetbiztonsági célú adatkezeléseit. A tájékoztatókban a Hatóság adatvédelmi szempontból hasonló elvárásokat fogalmazott meg a munkavégzésre irányuló jogviszonnyal és az azon kívüli, harmadik személyekkel, ügyfelekkel kapcsolatos adatkezelések vonatkozásában.

Általános, azaz a koronavírussal kapcsolatos adatkezelésekre is vonatkozó elvárás az adatkezelővel szemben, hogy megfeleljen az adatkezelésre vonatkozó elveknek, így az elszámoltathatóság, jogszerűség, célhoz kötöttség, adattakarékosság, pontosság, adatbiztonság követelményeinek, emellett az érintettek adatkezelésről való előzetes tájékoztatásáról és az egyéb adatvédelmi előírások teljesüléséről is gondoskodni köteles. A tájékoztató a fokozatosság elvének érvényre juttatása kapcsán tartalmazza, hogy az adatkezelőnek elsősorban adatkezelést nem igénylő megoldás választására kell törekednie (így példá-

¹ https://www.naih.hu/files/NAIH_2020_2586.pdf

ul higiéniai intézkedések rögzítése, folyamatos fertőtlenítés), majd az érintett magánszférájába minél kisebb mértékű beavatkozást jelentő módszerek alkalmazása mellett kell döntenie.

A kérdőívek munkáltató általi kitöltése a kitétség gyanúja esetén lehetséges többek között az akár magáncélú utazás helyszíne, időpontja, bizonyos országokból érkező személyekkel való érintkezés ténye vonatkozásában. Azonban egészségügyi kórtörténetre vonatkozó adatokat a munkáltató nem kérhet be, egészségügyi dokumentáció csatolását nem írhatja elő. Ilyen adatkezelés jogszerűségéhez ugyanis az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdése szerinti jogalapon kívül, egészségügyi adatok esetében a 9. cikk (2) bekezdése szerinti feltételek valamelyikének szintén fenn kell állnia, mint például a foglalkoztatást szabályozó jogi előírásokból (különösen a Munka Törvénykönyve rendelkezéseiből) fakadó munkáltatói kötelezettségek teljesítése.

A nem a belépés feltételül szabott, azaz nem héjvédelmi intézkedésként alkalmazott diagnosztikai eszközök (pl. lázmérő) alkalmazó szűrővizsgálatok jogalapjait is az előbb mondottak szerint kell megválasztani, azzal, hogy az ilyen vizsgálatok kizárólag egészségügyi szakember által vagy szakmai felelőssége mellett végezhetők. Emellett a munkáltató kizárólag a vizsgálatok eredményét ismerheti meg, és nem összeegyeztethető az adatvédelmi előírásokkal a minden munkavállalóra általánosan kiterjedő elrendelésük, ide nem értve a fertőzésnek fokozottabban kitétt munkakörben foglalkoztatottak, például ügyfélszolgálati feladatokat ellátó dolgozók esetét.

A tájékoztató az egészségügyi ellátókat (például üzemorvosok) önálló adatkezelőként azonosítja, akik a rájuk vonatkozó hatályos egészségügyi jogszabályok és eljárásrendek alapján jogosultak a személyes adatok kezelésére.

Végezetül a munkavállalók jogaira és kötelezettségeire is kitért a Hatóság, e körben hangsúlyozva, hogy az érintetti joggyakorlást az általános adatvédelmi rendelet III. fejezete szerint a munkáltatónak biztosítani kell. Emellett a munkavégzésre irányuló jogviszonyokban is alkalmazandó együttműködési kötelezettségből és a jóhiszeműség és tisztesség elvéből levezethetően a munkavállalókat is tájékoztatási kötelezettség terheli a munkáltatók felé. A járványügyi intézkedések be nem tartása büntetőjogi felelősségre vonást is eredményezhet, ennek a kapcsán a tájékoztató kifejezetten megemlíti, hogy a rendőrség az ezzel kapcsolatos eljárásai során bizonyítási eszközök széles körét – ideértve a közterületi térfgyelő kamerák felvételeit is – felhasználhatja.

2. A digitális távoktatás adatvédelmi és adatbiztonsági vonatkozásairól készített, és 2020. szeptember 30. napján közzétett második tájékoztató² a diákok, hallgatók és pedagógusok mint érintettek személyes adatai kezelésére fókuszál, emellett az adatkezelők segítése érdekében néhány adatbiztonsági intézkedést, „jó gyakorlatot” kifejezetten nevesít. A diákokkal kapcsolatos adatkezelések kapcsán a Hatóság kifejezetten hangsúlyozta, hogy az adatvédelmi szabályozásban a gyermekek személyes adatait fokozott, különös védelem illeti meg.

Diákok, hallgatók esetén többek között a név és egyéb azonosító adatok, a számonkérések tartalma, órai hozzászólások, vagy akár a vizsgaeredmények is személyes adatnak minősülnek. Pedagógus esetén a tanórák keretében elmondottak kapcsán a hangja és a képmása, a munkahelyi tevékenységére vonatkozó adatok is személyes adatok. A digitális távoktatás célja az iskolai nevelés és oktatás mint törvényben meghatározott közfeladat ellátása folytonosságának a biztosítása. Így az ezzel kapcsolatos adatkezelés is a közfeladat végrehajtásához szükséges [általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés e) pont], tehát az nem az érintettek hozzájárulásán alapul. Ezen adatkezelések kapcsán nem a pedagógus minősül adatkezelőnek, hanem az oktatási intézmény vagy a tankerület. A tankerület akkor minősülhet adatkezelőnek, ha konkrét adatkezelési célt határoz meg a diákok adatai kapcsán.

Fentiek mellett a pedagógust titoktartási kötelezettség terheli a diákokkal (hallgatókkal) kapcsolatosan tudomására jutott adatok vonatkozásában. Nem könnyítette meg az adatkezelők helyzetét az a tény, hogy a digitális távoktatás részletszabályait a tájékoztató kiadásakor jogszabály nem rendezte, e területen indokolt volna azonban a kötelező adatkezelés körülményeit az Infotv. 5. § (3) bekezdése által elvárt módon szabályozni.

A digitális távoktatással kapcsolatos adatkezelések esetében is elvárás az alapelvek figyelembevétele és az azoknak való megfelelés igazolása, amely az adatkezelő felelőssége. Tehát például az adattakarékosság elve alapján, ha az iskolai (elsősorban gyakorlati) feladat elvégzését videofelvétellel kell a diáknak igazolni, úgy elvárás, hogy a felvételen ne szerepeljen a tanulón kívül más személy, és az otthoni, privát teréből, környezetéből is minél kevesebb látszódjon. A digitális távoktatás kapcsán is törekedni kell elsősorban adatkezelést nem igénylő eszközök, ennek lehetetlensége esetén az érintettek magánszférájára kevésbé kockázatos megoldás választására (például videofelvétel feltöltése helyett online video chat, vagy a tanórák valós idejű közvetítésének a választása).

² https://www.naih.hu/files/Tajekoztato-a-digitalis-tavoktat-as-adatvedelmi-vonakozasairol_2020-09-30.pdf

Az adatkezelők kötelesek az érintettek részére tájékoztatást adni a digitális távoktatáshoz kötődő adatkezeléssel kapcsolatos körülményekről (az általános adatvédelmi rendelet 13. cikke szerinti tartalommal), továbbá kötelesek számukra (illetve törvényes képviselőik számára) biztosítani az érintetti jogaik gyakorlását. Például a hallgató tiltakozása esetén az adatkezelőnek mérlegelnie kell, hogy a konkrét érintett vonatkozásában enyhébb, az érintett magánszféráját kevésbé korlátozó eszköz, módszer alkalmazható-e az adatkezelési cél elérésére. Ez esetben az online közvetített előadás (tanóra) keretében a személyesen résztvevő személy tiltakozását úgy kell megítélni, hogy az adatkezelés lehetőleg ne legyen rá nézve kockázatosabb, mint a hagyományos órán történő személyes részvétele (a kamera látószögének beállítása számonkérés során), azonban mindez nem vezethet arra, hogy az oktatási intézmény a közfeladatát digitális távoktatás formájában általánosságban ne láthassa el.

A tájékoztató végezetül néhány adatbiztonsági intézkedést, mint jó gyakorlatokat nevesít a lengyel adatvédelmi hatóság által kiadott tájékoztatóban írtakkal összhangban – például a pedagógusok részére munkahelyi e-mail címek létrehozása a nem az oktatási keretrendszerben, internetes felületen zajló kommunikáció céljára; vagy az, hogy a pedagógus saját eszköz használata esetén is köteles az alapvető biztonsági követelmények betartására.

3. A Hatósághoz az év során számos konzultációs beadvány érkezett a testhőmérséklet-méréssel, valamint a koronavírussal kapcsolatos további adatkezelési kérdésekben is. A köz- és magánszférába tartozó adatkezelők a velük jogviszonyban álló, illetve a területükre belépő egyéb személyek (ügyfelek) testhőmérsékletének mérésével kapcsolatos adatvédelmi kérdésekről érdeklődtek leginkább, amelyekre a Hatóság általánosságban az őszi, *testhőmérséklet méréssel kapcsolatos tájékoztatójában*, emellett az egyedi kérdésekre adott válaszaiban konkrétan is reagált.

A 2020. október 14. napján közzétett harmadik tájékoztató³ elkészítésének a célja az általánosságban elrendelt, mindenkire kiterjedő testhőmérséklet-mérés kapcsán az első tájékoztatóban rögzített alapvető megfeleléshez, kiemelten az eszköz alkalmasságához szükséges elvárások, eszközök, követelmények meghatározása, a szükségesség és arányosság követelményének történő megfelelés felülvizsgálata volt.

³ <https://www.naih.hu/files/NAIH-2020-7465.pdf>

Mivel a magyar jogszabályi környezet az általános adatvédelmi rendelet előírásait rendeli alkalmazni a nem automatizált eszközökkel végzett adatkezelésekre is, így a Hatóság fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy adatkezelésnek minősül az analóg és digitális lázmérővel végzett testhőmérséklet-ellenőrzés is. A dokumentum azoknak a feltételeknek az ismertetését tartalmazza, amelyek maradéktalan teljesülése esetén az adatkezelő területére belépő valamennyi személyre kiterjedő testhőmérséklet-mérés az adatvédelmi alapelvek szempontjából megfelelő lehet:

- az adatkezelő területére történő beléptetés során;
- valamennyi belépni szándékozó személyre egységesen kiterjedő védelmi intézkedésként, azaz ún. „héjvédelemként” kerül alkalmazásra;
- a mérés alanyának kifejezetten ezen adatkezelési cél érdekében történő azonosításához nem kötött; és
- semmilyen módon nem jár adat rögzítésével, további tárolásával, továbbításával.

A Hatóság ezen adatkezelés kapcsán is rögzíti, hogy az adatvédelmi alapelveknek – így kiemelten az elszámoltathatóság elvének – való megfelelés az adatkezelő felelőssége.

4. A PCR és egyéb fertőzöttségi tesztek eredményével, illetve annak harmadik személy részére történő továbbításával kapcsolatos konzultációs kérdésre adott válaszában a Hatóság fontosnak tartotta kiemelni, hogy a teszt eredménye – akár pozitív, akár negatív – a személyes adatok különleges kategóriába tartozó egészségügyi adatnak minősül, annak továbbítása során az adatkezelő felelőssége és kötelezettsége a megfelelő jogalap, valamint a kapcsolódó magasabb szintű adatbiztonsági követelmények megválasztása és alkalmazása.

Kérdésként merült fel, hogy a munkavállaló hozzátartozója fertőzöttsége esetén a hozzátartozó személyes adatai és a fertőzöttség ténye kezelhető-e a munkáltató által, vagy, hogy a munkáltató közölheti-e a koronavírussal fertőzött munkavállaló nevét és a fertőzöttség tényét a többi munkavállalóval? Az első kérdés kapcsán a Hatóság arról tájékoztatta a megkeresőt, hogy a munkáltató pusztán arról a tényről jogosult tudomást szerezni, hogy a munkavállalója érintkezett-e koronavírus fertőzésben szenvedő vagy potenciálisan fertőzött (így például hatósági karantén alatt álló) személlyel, e tény birtokában már meg tudja tenni a szükséges lépéseket a munkavállalói védelme érdekében, ehhez nincs szükség sem a munkavállalóval érintkezett fertőzött személy beazonosítására, sem pedig annak a munkavállaló-jához fűződő hozzátartozói viszonya megjelölésére.

Hasonló álláspontra helyezkedett a Hatóság a második kérdés kapcsán is, tehát nem tartotta a cél elérése szempontjából szükségesnek a fertőzött kolléga nevének a többi munkavállalóval történő megosztását.

A 2020. november 11. napjától életbe lépett *kijárási tilalom alóli munkavégzés céljából történő mentesülés igazolásának minimális adattartalmára* vonatkozó, a Kormány hivatalos honlapján közzétett minta kapcsán is érkezett megkeresés a Hatósághoz. A munkavállaló személyazonosításra alkalmas igazolványa számának munkáltató általi kezelhetőségével kapcsolatban a Hatóság akként foglalt állást, hogy a vonatkozó Korm. rendelet az igazolvány számának munkáltató általi rögzítését nem írja elő, annak gyűjtésére, kezelésére nem teremt jogalapot. Mivel lehetséges az igazolás oly módon történő kiállítása, hogy az igazolványszám vonatkozásában a munkáltató ne váljon adatkezelővé – kiállítható az igazolás például úgy is, hogy a munkáltató csak az általa jogszerűen kezelt adatokat tölti ki az igazoláson, az igazolványszámot pedig a munkavállaló írja be; vagy úgy, hogy az igazolást a munkavállaló tölti ki, és a munkáltató csak az igazolvány bemutatását kéri a munkavállalójától annak ellenőrzése céljából, hogy az helyesen került-e a nyomtatványon feltüntetésre – a többlet adatkör kezelése elkerülhető.

5. 2020-ban a koronavírus járvánnyal kapcsolatban a Hatóság előtt többek között az alábbi ügyek voltak folyamatban:

5.1. Egy arcmaszkokat és egyéb, a koronavírus elleni védekezést elősegítő eszközöket (például: sópipa vagy légtisztító készülék) értékesítő webshopként működő honlapot üzemeltető, emellett egy alapítvány részére is adományokat gyűjtő gazdasági társasággal szemben több bejelentés érkezett a Hatósághoz:

a) Egy bejelentő a Hatósághoz írt levelében utalt arra, hogy jelenleg számos esetben tízszeres áron értékesítik az arcmaszkokat. Emellett kiemelte, hogy a weboldalon nem érhető el sem általános szerződési feltétel, sem adatvédelmi tájékoztató (NAIH/2020/3216.).

b) Egy beadvány szerint annak ellenére, hogy a bejelentő a gazdasági társasággal a korábbiakban nem létesített kapcsolatot, a társaság a magán e-mail címére és a telefonszámára is promóciós jellegű anyagokat küldött. Álláspontja szerint a vállalkozás adatvédelmi gyakorlata tisztességtelennek minősül (NAIH/2020/3247.).

c) Beadványában (NAIH/2020/3088.) a bejelentő azt kifogásolja, hogy a honlappal összefüggésben kapott SMS-ben tájékoztatást („Vigyázzunk egymásra! Közös erővel lelassíthatjuk a vírus terjedését. További információkért lépjen be a [a hon-

lap neve]-ra. Üdvözlettel: [a honlap neve] csapata”) annak ellenére, hogy a korábbiakban nem bocsátotta a gazdasági társaság rendelkezésére a személyes adatait.

A fenti ügyekre tekintettel a Hatóság hivatalból indított vizsgálatot az adatkezelővel szemben (NAIH/2020/5147.), amely jelenleg is folyamatban van.

5.2. A NAIH/2020/3467. számú ügyben a panaszos egy budapesti kerület polgármesteri hivatalának az egészségügyi maszkok 65 év feletti lakosok számára történő biztosításával kapcsolatos adatkezelését kifogásolta. A panaszos szerint a részére bedobott maszkhoz mellékelt adatkezelési tájékoztatóban hivatkozott általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés d) pontja nem teszi lehetővé, hogy részére a terület hivatalban lévő országgyűlési képviselője hírlevelet küldjön.

A Hatóság megkeresésére küldött válaszlevelében a polgármesteri hivatal arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 46/2020.(III.16.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése a polgármesterek kötelező feladatává tette a 70 év feletti személyekről való gondoskodást. Ez a gondoskodás a gyakorlatban az élelmezésüket, gyógyszereik kiváltását, postai befizetést az ún. házi segítségnyújtás keretében szabályozott ellátást jelenti.

Figyelemmel arra, hogy Magyarország Kormánya is hangsúlyozta, és kiemelten fontos feladatnak tartotta a lakosság folyamatos tájékoztatását, a kerület polgármestere ezzel összhangban úgy döntött, hogy egészségügyi maszkot juttat a 60 év feletti kerületi lakosoknak, a maszk hordása, a védekezés, a megelőzés és a higiéniai előírások betartására vonatkozó érdemi tudnivalókat tartalmazó információs anyaggal együtt.

Minden borítékba a maszk mellé egy adatkezelési tájékoztatót, egy használati útmutatót, egy „[a kerület neve] Infó” nevű tájékoztató anyagot, valamint a polgármester és az illetékes országgyűlési képviselő által közösen aláírtnak látszó, általános megszólítást tartalmazó, nem névre szóló címmel ellátott levelet helyeztek.

A Hatóság részére a polgármesteri hivatal által megküldött adatkezelési tájékoztató 5. pontja szerint az adatkezelés jogalapja az általános adatvédelmi rendelet

6. cikk (1) bekezdés d) pontja, az érintett vagy más természetes személy létfontosságú érdeke.

Ezzel kapcsolatban a Hatóság ismertette a polgármesteri hivattal az álláspontját, miszerint az érintett létfontosságú érdekének jogalapját elsődlegesen akkor lehet alkalmazni, ha az adatkezelésnek nincs más jogalapja. Amennyiben több érintett létfontosságú érdekének védelme miatt szükséges a személyes adatok kezelése, akkor például a közfeladat ellátása [általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) e) pont] lehet a megfelelő jogalap.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) a szociális alapszolgáltatások ellátását az állam, valamint az önkormányzatok feladatkörébe sorolja. Ilyen szociális alapszolgáltatásnak minősül a Szocvtv. 57. § (1) bekezdés d) pontja szerint a házi segítségnyújtás. A Szocvtv. 63. § (3) bekezdése szerint a házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást. A fentiek miatt az érintettek részére is megküldött adatkezelési tájékoztatóban megjelölt, az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés d) pontja szerinti, az adatkezelés az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme mint jogalap nem helytálló. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az adatkezelés nem rendelkezik jogalappal, mert az valójában a Szocvtv. 63.§ (3) bekezdésében meghatározott közfeladat, a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtás, tehát az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés e) pontja volt.

Minderre tekintettel a Hatóság javasolta a polgármesteri hivatalnak, hogy a jövőben különös tekintettel a járvány második hullámára – amennyiben ilyen adatkezelést végez, megfelelő jogalpra hivatkozzon.

5.3. A NAIH/2020/3204. és a NAIH/2020/3299. számú, a tényállások hasonlóságai miatt azonos jogi megítélésű ügyekben a panaszos a bejelentésben azt sérelmezte, hogy titkos vezetékes és mobil telefonszámára hívás érkezett, melyben a Kormány által elrendelt kijárási korlátozás legfontosabb részleteiről tájékoztatták.

A Hatóság válaszlevelében tájékoztatta a panaszost, hogy Magyarország Kormánya 2020. március 29-én átfogó tájékoztató akciót indított annak érdekében, hogy minden magyar állampolgár értesüljön a kijárási korlátozás legfontosabb részleteiről, amelynek keretében a televíziós kisfilmek, külterületi plakátok és

az interneten videók közzétételén túl telefonhívások segítségével is megkereste a magyar állampolgárokat.

Ezen telefonhívások tehát nem valamely politikai párthoz kapcsolódó marketing-hívások, hanem a Kormány kijárási korlátozásról szóló 71/2020. (III.27.) Korm. rendeletében bevezetett intézkedéseiről történő tájékoztatása, amely a humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében történt.

Az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés e) pontja értelmében jogszerű a személyes adatok kezelése, ha az adatkezelés közérdekű, vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges, ennek megfelelően a Kormány fenti intézkedése keretében történő telefonos tájékoztatása és az azzal összefüggésben történő adatkezelése.

A panaszosok továbbá tájékoztatást kaptak érintetti jogaik gyakorlásának lehetőségéről és ezzel összefüggésben arról is, hogy az akkor hatályban lévő, a veszélyhelyzet idején az egyes adatvédelmi és adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 179/2020. (V. 4.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak értelmében a koronavírusos megbetegedések megelőzése, megismerése, felderítése, valamint tovább terjedésének megakadályozása érdekében az ezen adatkezelési célból kezelt személyes adat kezelése tekintetében az érintettnek az adatkezelőhöz az általános adatvédelmi rendelet 15-22. cikke szerinti jogok gyakorlása érdekében benyújtott kérelme alapján teendő minden intézkedést a veszélyhelyzet megszűnéséig fel kell függeszteni, ezen intézkedésekre irányadó határidők kezdő napja a veszélyhelyzet megszűnésének napját követő nap. Az érintettet erről a veszélyhelyzet megszűnését követően haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem beérkezésétől számított kilencven napon belül tájékoztatni kell.

11.1.2. Kamerás adatkezelések a Hatóság gyakorlatában

A kamerás adatkezeléseket vizsgáló eljárások tapasztalatai klasszikus témáját képzik a Hatóság beszámolóinak, hiszen egy sokak által alkalmazott, sokakat érintő adatkezelési tevékenységről van szó, és köszönhetően a manapság könnyen hozzáférhető és beüzemelhető kameráknak, egyre több panaszt eredményez mind a munkavállalók, mind a kamerás megfigyelést alkalmazó adatkezelő szomszédjai és egyéb érintettek részéről.

A kérdéskör aktualitását – az év során beérkező számos érintetti beadvány, illetve adatkezelői konzultációs megkeresés mellett – az Európai Adatvédelmi Testület 2020. január 29-én elfogadott, a személyes adatok videóeszközökkel történő kezeléséről szóló 3/2019. számú iránymutatása⁴ (a továbbiakban: Iránymutatás) adta.

1. Az Európai Adatvédelmi Testület iránymutatása a személyes adatok videóeszközökkel történő kezeléséről

Az általános adatvédelmi rendelet 2018. május 25-i alkalmazandóvá válása óta a kamerás megfigyeléseket szabályozó hazai jogszabályi környezet számos ponton változott, azoknak a rendelet előírásait megszorító, vagy más okból azzal ellentétes korábbi rendelkezéseit hatályon kívül helyezték. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó célra az adatkezelő jogos érdeke alapján kamerarendszert üzemeltető széles személyi kör – többek között társasházak és lakásszövetkezetek, bevásárlóközpontok, személyszállítási szolgáltatók vagy munkáltatók – számára így egyértelmű törvényi rendelkezés hiányában nehézséget okozott például az adatkezelés célja szempontjából szükséges adatkezelési időtartam meghatározása, a jogalap alkalmazásához előírt érdekmérlegelési teszt megfelelően dokumentált lefolytatása, sőt, esetenként még az adatkezelés jogalapjának kiválasztása is.

A hosszú előkészítő munkát követően elfogadott Iránymutatás, illetve az azzal összhangban születő adatvédelmi hatósági ügyek határozatai az alkalmazott technológiai megoldástól függetlenül ismertetik a bármely személyes adatkezeléssel járó, az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó – tehát nem bűnüldözési, honvédelmi vagy nemzetbiztonsági célból végzett – kamerás megfigyelésre, rögzítésre vonatkozó előírásokat. Az Iránymutatás támpontokat ad az otthoni vagy kizárólag magáncélú adatkezelési kivételi körbe eső kamerarázás elhatárolásához a már a rendelet hatálya alá eső (például a saját területen túlnyúló, közös tulajdonban álló vagy a közterületre irányuló megfigyelés) ezért az adatkezelési előírások alkalmazásának kötelezettségével járó tevékenységtől.

Az Iránymutatás emellett tárgyalja az alapelvi megfelelés szempontjait; a szóba jöhető jogalapokat; az elvárt technikai és szervezési intézkedéseket; az adatkezelő tájékoztatási kötelezettségét és az érintetti jogok (különösen a hozzáféréshez való jog) biztosításának kritériumait is. Tehát az nem kizárólag a vagyoni védelmi célú kamerázás kapcsán ad támpontokat, hanem egységesen, a más célokra alkalmazott megfigyelő és rögzítő videóeszközökre is általánosságban segítségül

⁴ Az Iránymutatás elérhető magyar nyelven is az alábbi hivatkozáson:
https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_201903_video_devices_hu.pdf

hívható a rendelet által elvárt adatkezelési gyakorlat kialakítását célzó, bármely személyi kör számára.

Fentiek mellett fontos kiemelni, hogy az Iránymutatás komoly hangsúlyt fektet arra, hogy az adatkezelő által alkalmazandó technikai megoldások, eszközök kiválasztásakor az adatkezelőnek a magánélet védelme szempontjából előnyös technológiákat érdemes választania. Ilyen technológiák közé tartoznak például azok a rendszerek, amelyek az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke szerinti hozzáférési jog keretében a videófelvételnek az érintettek részére való átadását megelőzően lehetővé teszik a megfigyelés szempontjából lényegtelen területek, illetve harmadik személyek maszkolását vagy eltorzítását a képeken. Másrészt viszont a kiválasztott megoldások nem tartalmazhatnak szükségtelen funkciókat (például a kamerák korlátlan mozgatása és nagyítási képessége, rádiós jelátvitel és hangfelvétel készítése), a rendelkezésre álló, de az adatkezelés célja szempontjából szükségtelen, aránytalan funkciókat ki kell kapcsolni.

Az Iránymutatás alapján a kamerás adatkezelések biztonságának kialakítása érdekében alkalmazható védelmi intézkedések többsége nem tér el a más informatikai rendszereknél alkalmazott megoldásoktól. Ugyanakkor az adatkezelőnek a kiválasztott rendszertől, eszközöktől függetlenül gondoskodnia kell a megfigyelőrendszer összetevőinek (a rendszer elemeinek) és az abban kezelt adatok megfelelő védelméről az adatkezelés minden szakaszában – azaz a rögzítés, a tárolás, a képek továbbítása, a betekintés és a törlési, felülírási műveletek során is. Ehhez szükség van természetesen arra is, hogy az adatkezelők és az adatfeldolgozók az általános adatvédelmi rendelet 24. cikke szerinti, megfelelő szervezési és technikai intézkedéseket egyaránt alkalmazzanak.

Az alkalmazott intézkedések megfelelősége kapcsán az adatkezelés megkezdése előtt az adatkezelőknek adatvédelmi hatásvizsgálatot kell végezniük, ha a tervezett adatkezelés valószínűsíthetően magas kockázattal jár az érintettek jogaira és szabadságaira nézve. Az adatkezelőknek hatásvizsgálatot kell végezniük, ha az adatkezelés nyilvános helyek nagymértékű, módszeres megfigyelésének minősül, de akkor is szükség van hatásvizsgálatra, ha az adatkezelés a Hatóság által közölt, az általános adatvédelmi rendelet 35. cikk (4) bekezdése szerinti adatkezelési műveletek típusainak a jegyékén szerepel.

Fontos megjegyezni, hogy amennyiben az elvégzett adatvédelmi hatásvizsgálat eredménye alapján az adatkezelés az adatkezelő által tervezett intézkedések ellenére magas kockázattal járna az érintettek nézve, akkor az adatkezelés előtt előzetesen konzultálni kell a Hatósággal.

2. Érdelmérlegelés és elszámoltathatóság a kamerás adatkezelések kapcsán

Az Iránymutatással összhangban a Hatóság is kiemelt hangsúlyt fektet a kamerás adatkezelések kapcsán megjelenő elvárásokra és az Adatvédelmi Tisztviselők 2020. évi konferenciája keretében közzétett előadások mellett az alábbiakban foglalja össze a kamerás megfigyelések ellenőrzése során gyűjtött tapasztalatait.

2.1. A kamerás megfigyelések *jogszerűsége* – a közsféra adatkezeléseit leszámitva – többnyire az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pont szerinti, az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekén alapul, és csak kivételes esetben szolgálhat az érintett hozzájárulása annak jogalapjaként. Ahhoz, hogy egy kamerás megfigyelés során jogszerűen kezelje az adatkezelő a személyes adatokat, elsősorban ezen jogalaphoz való megfelelésre van szüksége.

A *jogos érdek* jogalappal kapcsolatban fontos hangsúlyozni, hogy az nem arra szolgál, hogy egyéb lehetőség hiányában az adatkezelő bármikor és bármilyen indokkal az egyéb jogalapok alkalmazhatóságának hiányában, a 6. cikk (1) bekezdés f) ponthoz fordulva kezeljen személyes adatokat. Bár látszólag a legrugalmasabb jogalaphoz tűnik, annak alkalmazásával az adatkezelő jelentős felelősséget vállal – nem csak szűk értelemben a személyes adatok kezelésével, hanem az ahhoz kapcsolódó egyéb garanciális kötelezettségek teljesítésének felvállalásával is. Szorosan kapcsolódik ugyanis a jogos érdek jogalaphoz az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (2) bekezdésében foglalt *elszámoltathatóság* elve, mely az adatkezelőre a személyes adatkezelés átláthatóságát, pontosságát és tisztességességét szolgáló adminisztrációs terhek teljesítésének kötelezettségét jelenti. Nem „lepapírozásról” van tehát szó, hanem érdemi feladatról, mely megállapítás különösen igaz kamerás adatkezelések esetében.

Nagyon fontos azzal tisztában lennie az adatkezelőknek, hogy nem az érintett, valamint nem a Hatóság feladata és felelőssége egy hatósági vizsgálat során az adatkezelő helyett az *adatkezelés céljának és a jogos érdekeinek azonosítása és indokolása*. Azt, hogy milyen célból és milyen jogos érdekei miatt kíván személyes adatot kezelni, az adatkezelőnek kell konkrétan, adat- és célszintre lebontva egyértelműen indokolni, mérlegelni és ennek garanciáit megteremteni.

2.2.1 A jogszerű cél meghatározását követően, még az adatkezelés megkezdése előtt meg kell vizsgálnia az adatkezelőnek, hogy *szükséges-e* az adatkezelés a cél eléréséhez. Ebben a körben azt kell vizsgálni, hogy rendelkezésre állnak-e olyan alternatív megoldások, amelyek alkalmazásával a tervezett cél az adott adatkezelés nélkül, illetve az adott adatkezeléshez képest kevésbé korlátozó eszközökkel

is megvalósítható. Ha az adatkezelő ugyanazt az eredményt a személyes adatokhoz való jog kevésbé korlátozó módjával, eszközével is képes észszerűen elérni, nem áll fenn szükségesség, így a 6. cikk (1) bekezdés f) pont szerinti jogalap sem alkalmazható.

A szükségesség körében konkrét tényeket kell értékelni az adott helyzetet figyelembe véve – az adatkezelés miért és miként oldja meg az elérni kívánt célt, a másik oldalról pedig annak elemzése, hogy a többi észszerűen szóba jöhető eszköz miért nem alkalmas a cél elérésére.

A szükségesség körében a következő értékeléseket kell elvégezni:

- annak a konkrét helyzetnek a tényszerű leírása, amely az adatkezelő helyzetét jellemzi (tevékenységi kör, elhelyezkedés, ügyfélkör, biztonsági problémák stb.);
- annak a leírása, hogy miért és mennyiben jelenti az érintettek magánszférájának a korlátozását az adatkezelés;
- az elérni kívánt cél meghatározása;
- annak leírása, hogy az adatkezelés miért hatékony és miért a legkevésbé korlátozó eszköz a cél eléréséhez.

2.2.2. Kamerás adatkezelés esetén az érdekmérlegelésben szükségszerűen konkrétan meghatározni a kamerázás *célját*, továbbá azt, hogy e cél megvalósítása érdekében mennyi ideig szükséges tárolni a felvételeket. A cél eléréséhez szükséges adatkezelési idő esetről esetre eltérő lehet. Az adatkezelő feladata, hogy meghatározza, milyen célból működteti a kamerát és eldöntse, hogy e *célből mennyi ideig* szükséges tárolni a rögzített felvételeket.

2.2.3. Következő lépésként az adatkezelő, illetve a harmadik fél *jogos érdekének* lehető legpontosabb meghatározását kell elvégezni. Az általános adatvédelmi rendelet nem határozza meg, hogy milyen érdekeket lehet figyelembe venni – gyakran triviális érdekek is lehet az adatkezelés jogalapja. Azonban fontos, hogy mindig az adatkezelőnek kell azt megjelölnie és bármilyen jogos érdeket is azonosít, azt mindig a konkrét helyzetre, tevékenységére vonatkozóan kell leírnia, nem elég pusztán a tág, általános, tartalom nélküli meghatározás.

2.2.4. Ezt a lépést az *érintetti érdekek, elvárások felmérése* követi. Ez is tág fogalom, melybe beletartoznak a „privacy” körébe tartozó jogosultságok és más általános érdekek. Nem csak szűken a személyes adatokhoz való jogokat kell ez alatt érteni, hanem akár más szabadságjogok mérlegelése is szóba jöhet.

A Hatóság tapasztalata, hogy az adatkezelők gyakran „megállnak” a saját jogos érdekük azonosításánál, ugyanakkor az érintettekre gyakorolt hatást nem vagy nem megfelelően elemzik. Önmagában az, hogy az érintett személyes adatait kezelik, és ez „sérelemes” rá nézve, nem jelent „mérlegelést”, nem jelenti azt, hogy az érintett szempontjait, érdekeit, észszerű elvárásait az adatkezelő megfelelően figyelembe vette. Mivel az érdekmérlegelés központi része maga az „*érdekösszémérés*”, mindkét „*fél*” legitím szempontjainak feltárása és objektív elemzése, így fontos, hogy ezt a lépést is körültekintően és alaposan végezze el az adatkezelő.

2.2.5. Végezetül magát a *mérlegelést* kell elvégeznie az adatkezelőnek, vagyis azt kell bemutatnia, hogy miért korlátozza arányosan az adatkezelő jogos érdeke az érintettek jogait.

Ennek körében nem csak azt kell ismertetni, hogy az adatkezelőnek miért „jó” az adatkezelés, hanem az adott adatkezelés valamennyi szempontját figyelembe kell venni, majd egyenként és összességében mérlegelni. Azt is, hogy miért nem választhat más eszközt, miért az adott adatkezelés a legalkalmasabb a cél elérésére, és milyen biztosítékokat ad az adatkezelő az érintettnek az ő jogai érvényesítésére.

Az érdekmérlegelés elvégzése kapcsán főszabályként ki kell emelni, hogy bár az általános adatvédelmi rendelet kifejezetten nem tartalmazza, de az érdekmérlegelést – az elszámoltathatóság alapelvéből következően – írásban, kellően dokumentálva kell elvégezni, mégpedig az adatkezelés megkezdése előtt.

A Hatóság bizonyos kivételes esetekben elfogadja, ha az adatkezelő bár nem végzett előzetes érdekmérlegelést, de az adatkezelő tudja igazolni (lásd elszámoltathatóság), hogy a jogos érdek jogalap fennáll. Ehhez azonban az adott eset különleges tényállása szükséges, amelyből egyértelműen következhet a jogos érdek jogalap fennállása.

2.3. A Hatóság által tapasztalt leggyakoribb hibák kamerás ügyekben:

- az adatkezelői jogos érdek meghatározásának általánossága, absztraktsága, elméletisége;
- az adatkezelői jogos érdek meg van ugyan határozva, de az eset konkrét körülményei nem igazolják a jogos érdek fennállását – az alkalmasság igazolásának hiánya (például vagyonszükséglet cél megjelölése trafikban folyamatos munkavállalóra irányított rögzítés nélküli kamerával, amelyet a munkáltató „szűrőpróbaszerűen” ellenőriz);

- az adatkezelő helytelen vagy zavaros meghatározása (például magánszemély lakásán működő gazdasági társaság esetén nem derül ki, hogy háztartási adatkezelés vagy vagyonbiztonsági célú kamerás adatkezelésről van szó);
- a „szükségességi teszt” elhanyagolása – tényalapú, a konkrét esethez igazított mérlegelés hiánya annak figyelembevételével, hogy van-e kevésbé sértő beavatkozás az érintett magánszférájába.

2.4. A Hatóság tapasztalatai szerint a bírói gyakorlat a kamerás ügyekben egyre fokozódó elvárásokat támaszt az adatkezelőkkel szemben az adatkezelésük jogszerűségének megítélésében. Számítani lehet arra, hogy az adatkezelőknek egyre pontosabb, egyre konkrétabb bizonyítékokkal kell szolgálniuk a kamerás adatkezelésükre vonatkozóan, ami megerősíti a dokumentációs (írásbeli) elvárásokat is. Az adatkezelőknek ezért tanácsként adható, hogy fokozottan ügyeljének arra, hogy valamennyi adatkezelési tevékenységüket utólag is igazolni tudják. Az igazolás alkalmassága esetről-esetre dönthető el: nem kizárólag okirati bizonyítás képzelhető el. Minden olyan „bizonyíték” szóba jöhet, amellyel az adott adatkezelési művelet bizonyítható, így pl. tanú és szakértő is.

3. *A munkahelyi kamerás megfigyelés szabályai*

A Hatóság 2020-ban is számos munkahelyi kamerás megfigyeléssel kapcsolatos bejelentést kapott. A bejelentések és az elmúlt évek tapasztalata alapján kijelenthető, hogy rendkívül elterjedt munkáltatói gyakorlat az, hogy a munkavállalók megfigyelése érdekében kamerákat szerelnek fel, sok esetben rejtett módon. A Hatóság álláspontja szerint a munkavállaló azzal, hogy átlépi a munkahelye küszöbét, nem veszíti el a magánélethez való, valamint a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jogát, ugyanakkor tudomásul kell vennie, hogy a munkáltató a munkaviszonnyal de csakis azzal összefüggésben ellenőrizheti. A kamerás megfigyelés egyfelől korlátozza a munkavállalók személyiségi jogait, másfelől a munkáltatónak sok esetben törvényes érdeke és joga a munkavállalók kamerás megfigyelése.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben rögzített rendelkezésre állási kötelezettség megtartásának érdekében – és egyben a munkahelyen alkalmazott kamerás megfigyelés kiindulópontjaként – az Mt. 11/A. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy a munkáltató a munkavállalót a munkaviszonnyal összefüggő magatartása körében ellenőrizze. Ennek keretében a munkáltató technikai eszközt is alkalmazhat, erről a munkavállalót előzetesen írásban tájékoztatni köteles. A jogalkotó által biztosított munkáltatói ellenőrzés jogosultság szükségszerűen együtt jár személyes adatok kezelésével. Az általános adat-

védelmi rendelet, valamint az Infotv. fogalommeghatározásai alapján egy ember arca, képmása személyes adatnak, a képfelvétel készítése, valamint az adatokon elvégzett bármely művelet pedig adatkezelésnek minősül. Kérdésként szokott felmerülni, hogy maga az élőkép megtekintése az érintettek vonatkozásában bármilyen többletinformáció hiányában adatkezelésnek minősül-e? A Hatóság számos munkahelyi kamerás megfigyelésről szóló határozatának rendelkező részében kimondja, hogy „ma már a technika segítségével (például ráközelítéssel) jóval szélesebb körű megfigyelésre is lehetőség van, mint a személyes jelenlétkor, így a közvetített képek megfigyelése ezekben az esetekben részletesebb ellenőrzést tesz lehetővé. Továbbá az élőképek közvetítése, illetve megfigyelése is általában valamilyen céllal történik, így egy egységes adatkezelési folyamat részemének tekinthető, melynek következménye, hogy az adatkezelő az élőkép megtekintése alapján valamilyen döntést hoz”. A betekintés akkor nem minősül adatkezelésnek, ha a „megfigyelés során az alkalmazott technika nem kínál lehetőséget arra, hogy a megfigyelést végző személy többletinformáció birtokába jusson az érintett természetes személlyel kapcsolatban.” A munkahelyi kamerás megfigyelés esetén nagyon kevés esetben lehet arra hivatkozni, hogy a betekintés nem minősül az általános adatvédelmi rendelet fogalommeghatározása szerint adatkezelésnek, ugyanis a legtöbb esetben a kamera élőképét megfigyelő személy – pl. biztonsági őr, portás, munkahelyi vezető stb. – rendelkezik többletinformációval a kamera látószögébe kerülő érintettek tekintetében, számára az érintettek egyértelműen beazonosíthatóak, ellenőrizhetőek, illetve maga a megfigyelés konkrét céllal történik, mely alapján egyes szükséges intézkedések, döntések meghozatalára is sor kerülhet.

A munkaviszony időtartama alatt ez alapján gazdasági tevékenységének megfelelő működése érdekében a munkavállalók magánszféráját – hozzájárulásuk nélkül – bizonyos, pontosan körülhatárolt esetekben, garanciális követelmények megtartása mellett a munkáltató korlátozhatja.

Az Mt. rendelkezései általános felhatalmazást nyújtanak tehát a munkáltatói ellenőrzéshez kapcsolódó adatkezelésre, azonban e keretek tartalommal való megtöltése – az elszámoltathatóság elvével összhangban – a munkáltatóra hárul. A munkáltatónak az alkalmazott eszközökkel kapcsolatos részletszabályokat belső szabályzatban kell egyértelműen, érthetően, pontosan és részletesen meghatározni. Ennek kidolgozása során a munkáltatónak különös tekintettel kell lennie az arányosság követelményére valamennyi adatkezelési cél tekintetében.

A Hatósághoz beérkezett munkahelyi kamerás ügyek döntő többségében a megjelölt *adatkezelési cél* a vagyonvédelem. A Hatóság több határozatában kiemeli,

hogyan elfogadja a vagyonvédelmet mint legitim adatkezelési célt, azonban szükséges, hogy a megfigyelt területen legyen olyan vagyontárgy, amelynek védelme tekintetében a kamerás megfigyelés alkalmas, szükséges és arányos eszköz. Abban az esetben, ha a kamera üzemeltetésének a célja egy meghatározott vagyontárgy védelme, úgy annak kamerának a látószöge is kizárólag a releváns területre irányulhat, és nem lehet erre hivatkozással „mellékesen” a munkavállalókat is megfigyelni. A kamera látószöge a céljával összhangban álló területre irányulhat.

A Hatósághoz beérkezett, munkáltatói ellenőrzéshez kapcsolódó adatkezeléseket érintő ügyek esetében a legtöbbet hivatkozott *adatkezelési jogalap* az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pontja, vagyis az adatkezelő jogos érdeke, azaz „személyes adat kezelhető abban az esetben, ha az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé”.

Lényeges, hogy a munkáltatónak mint adatkezelőnek e jogalapra hivatkozáshoz minden esetben *érdekmérlegelést* kell végeznie. Az érdekmérlegelés elvégzése egy többlépcsős folyamat, melynek során azonosítani kell az adatkezelő, azaz a munkáltató jogos érdekét, valamint a súlyozás ellenpontját képező munkavállalói érdeket, érintett alapjogot, végül a súlyozás elvégzése alapján meg kell állapítani, hogy kezelhető-e személyes adat. Amennyiben az érdekmérlegelés eredményeként megállapítható, hogy a munkáltatói jogszerű érdek megelőzi a munkavállalók személyes adatok védelméhez fűződő jogát, úgy üzemeltethető kamerarendszer. A hatályos törvényi rendelkezésekből, illetőleg az elszámoltathatóság elvéből fakadóan azonban a munkáltatónak kell igazolnia azt, hogy az általa alkalmazott elektronikus megfigyelőrendszer összeegyeztethető a célhoz kötött adatkezelés elvével és az érdekmérlegelés kimenetele az adatkezelő jogos érdekének elsőbbségét eredményezte. Ez a követelmény kijelöli annak kereteit, hogy munkahelyen milyen célból lehet elektronikus megfigyelőrendszert üzemeltetni.

A kamerás megfigyelésnek abszolút korlátját jelenti az emberi méltóság tiszteletben tartása, ezért kamerákat a munkavállalók és az általuk végzett tevékenység állandó jellegű, kifejezett cél nélküli megfigyelésére működtetni nem lehet. Jogellenesnek tekinthető az olyan elektronikus megfigyelőrendszer alkalmazása is, amelynek célja a munkavállalók munkahelyi viselkedésének a befolyásolása, a munkavállalók kamerákkal történő állandó jellegű megfigyelése, ellenőrzése. Ennek oka, hogy az ellenőrzési célú megfigyelés sérti a szükségesség-arányos-

ság elvét, hiszen a munkáltatónak számos más módja van arra, hogy éljen az Mt. 11/A. § (1) bekezdése szerinti ellenőrzési jogával. Ezért tehát nem lehet olyan kamerákat üzemeltetni, amelyek kizárólag a munkavállalókat és az általuk végzett tevékenységet figyelik meg állandó jelleggel. Kivételt képeznek az olyan munkahelyiségek, ahol a munkavállalók élete és testi épsége közvetlen veszélyben lehet, így kivételesen működtethető kamera például szerelőcsarnokban, kohóban, ipari üzemekben vagy más, veszélyforrást tartalmazó létesítményekben. Hangsúlyozni kell azonban azt, hogy – az Alkotmánybíróság gyakorlatából következően is – csak abban az esetben működtethető kamera a munkavállalók élet- és testi épségének védelme céljából, ha a veszély ténylegesen fennáll és közvetlen, vagyis az eshetőleges veszély nem lehet alkotmányosan elfogadható adatkezelési cél. Mindezt azonban szintén a munkáltatónak kell bizonyítania az érdekmérlegelési tesztben, mint ahogyan azt is, hogy vagyoni védelmi célú megfigyelés esetén ténylegesen fennállnak olyan körülmények, amelyek külön-külön indokolják az egyes kamerák elhelyezését, és azt, hogy más módon nem biztosítható az elérendő cél. A Hatóság álláspontja szerint tehát a munkáltatónak mint adatkezelőnek az elektronikus megfigyelőrendszer alkalmazására vonatkozó, munkavállalók részére nyújtott tájékoztatójában minden egyes kamera vonatkozásában pontosan meg kell jelölnie, hogy az adott kamerát milyen célból helyezte el az adott területen és milyen területre, berendezésre irányul a kamera látószöge. A kamerák esetében azért is szükséges célonként érdekmérlegelést végezni a munkáltatónak, hogy azok ne váljanak a munkavállalók megfigyelésének eszközévé, hanem ténylegesen az adott jogszerű cél elérésére szolgáljanak, és megfelelően érvényesüljön a célhoz kötött adatkezelés, valamint az adattakarékosság elve valamennyi kamera esetében. Nem fogadható el az a gyakorlat, amikor a munkáltató általánosságban tájékoztatja a munkavállalókat arról, hogy elektronikus megfigyelőrendszert alkalmaz a munkahely területén.

Emellett a Hatóság álláspontja szerint nem lehet elektronikus megfigyelőrendszert alkalmazni olyan helyiségben sem, amely a munkavállalók munkaközi szünetének eltöltése céljából lett kijelölve. Ez alól kivételt jelenthet az az esetkör, ha ezen helyiségben valamilyen védendő vagyontárgy található (így például étel-ital automata), amellyel összefüggésben igazolható valamilyen munkáltatói érdek (például a munkavállalók többször megrongálták a berendezést, és a károkat a munkáltatónak kellett állnia). Ebben az esetben e konkrét cél érdekében kamera helyezhető el a helyiségben, azonban ekkor a munkáltatónak – az adattakarékosság elvéből is következően – szintén különös figyelemmel kell lennie arra, hogy a kamera látószöge kizárólag a védendő vagyontárgyra irányuljon. Semmiképp sem lehet kamerát elhelyezni olyan helyiségben, amelyben a megfigyelés az emberi méltó-

ságot sértheti, így különösen az öltözőkben, zuhanyzóknak, az illemhelyiségekben vagy például orvosi szobákban, illetve az ahhoz tartozó váróban.

Az elektronikus megfigyelőrendszer által rögzített felvételek tárolásának időtartama vonatkozásában a célhoz kötött adatkezelés és a korlátozott tárolhatóság elvével, valamint az érdekmérlegelési teszttel összhangban a munkáltatónak kell igazolnia, hogy a kamerák által rögzített felvételeket miért az általa megadott időtartamig szükséges megőrizni.

A munkahelyi kamerás megfigyeléssel összefüggő adatkezelés esetében lényeges követelmény, hogy a munkavállaló mint érintett, az adatkezelésről megfelelő, átlátható és könnyen értelmezhető *tájékoztatást* kapjon. Az általános adatvédelmi rendelet (60) preambulum bekezdése értelmében az átlátható és tisztességes adatkezelés elve megköveteli, hogy az érintett tájékoztatást kapjon az adatkezelés tényéről és céljairól, továbbá minden olyan információról, amelyek a tisztességes és átlátható adatkezelés biztosításához szükségesek. A Hatóság minden esetben az írásbeli formát javasolja azon okból, hogy – az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (2) bekezdése szerinti elszámoltathatóság elvéből is következően – a megfelelő előzetes tájékoztatás megtörténtét az adatkezelőnek, a munkáltatónak kell bizonyítania, igazolnia. Egy esetleges szóbeli tájékoztatás esetén a tájékoztatás tartalma utólag nehezen bizonyítható. Az általános adatvédelmi rendelet 13. cikk (1)-(2) bekezdése tartalmazza, hogy egy adatkezelés vonatkozásában milyen információkat kell az érintettek rendelkezésére bocsátani.

A Hatóság az elmúlt két évben az új jogszabályi környezetben számos jogsértést megállapító határozatot adott ki a munkahelyen alkalmazott kamerás megfigyelőrendszerek vonatkozásában. Jogsértés megállapítására, valamint bírság kiszabására legtöbbször a célhoz kötött adatkezelés elvének megsértése miatt került sor, például egy ügyben a Hatóság a vagyoni védelmi adatkezelési célt elismerte, azonban a gyárépület egyik munkavégzési helyiségében nem is volt található védendő vagyontárgy, így ebben a teremben felszerelt kamerák esetében a vagyoni védelmi cél nem volt értelmezhető. Az adattakarékosság elvének megsértésére példa egy határozatból az ebédlőben elhelyezett kamera, melynek látószögéről utóbb bebizonyosodott, hogy nem egy védendő vagyontárgyra irányul, hanem az egész helyiségre. Számos esetben állapította meg a Hatóság a tájékoztatási kötelezettség elmulasztását, mert az Adatkezelő nyilatkozata szerint a tájékoztatás szóban ugyan elhangzott, de annak tartalma és megtörténte utóbb nem volt bizonyítható, vagy bár rendelkezett az Adatkezelő adatkezelési tájékoztatóval, de az nem felelt meg az általános adatvédelmi rendelet által előírt követelményeknek.

Kamerás megfigyelés egy dohányboltban

A Hatósághoz érkezett bejelentés szerint egy nemzeti dohányboltban kamera-rendszer került kiépítésre, mely az ott dolgozó munkavállalókat, valamint a vevőket figyelte. A kamerarendszer az élőkép szűrőpróbaszerű eseti ellenőrzésére volt alkalmas, folyamatos rögzítést nem végzett. A bejelentés szerint a kamerás megfigyelés tényére a vevőket semmilyen tábla vagy kiírás nem tájékoztatta, valamint a munkavállalók sem kaptak a kamerás megfigyelésről tájékoztatást. A bejelentés szerint az Adatkezelő folyamatosan megfigyelte a munkavállalókat. A Hatóság a bejelentés kapcsán vizsgálati eljárást, majd a feltárt tényállás alapján hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított, mely során hozott határozatában a következőket állapította meg. Adatkezelő megsértette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk. (1) bekezdés b) pontja szerinti célhoz kötött adatkezelés elvét tekintettel arra, hogy az élőkép szűrőpróbaszerű ellenőrzése a felvételek rögzítése hiányában nem alkalmas a vagyontárgyakat/személyeket érő jogsértések bizonyítására, így a megjelölt vagyonvédelmi cél elérésére alkalmatlan. Továbbá Adatkezelő megsértette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (2) bekezdésében foglalt elszámoltathatóság elvét azzal, hogy nem egyértelmű és utóbb nem ellenőrizhető, hogy valójában milyen gyakorisággal és milyen indokkal folytatja le az ellenőrzést, különös tekintettel arra, hogy IP kamerák mobiltelefon webböngészőjén keresztül való megfigyelése központilag nem naplózható. Adatkezelő nem tudta igazolni az adatkezelés megfelelőségét, illetve megsértette az általános adatvédelmi rendelet 13. cikk (1)–(2) bekezdései szerinti tájékoztatás és a személyes adatokhoz való hozzáférés jogát azzal, hogy nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az adatkezelésről és az azzal kapcsolatos információkról a munkavállalók számára. A Hatóság határozatában utasította Adatkezelőt, hogy szüntesse meg a munkavállalók megfigyelését lehetővé tevő kamerarendszer üzemeltetését vagy amennyiben a kifogásolt kamerarendszer adatkezelési gyakorlatának átalakítása mellett dönt, akkor azt az általános adatvédelmi rendelet rendelkezéseinek és a határozat indoklásában írtaknak megfelelően alakítsa át. A Hatóság indokoltnak tartotta az ügyben 1.000.000 Ft adatvédelmi bírság kiszabását. (NAIH/2020/2451/12)

4. Önkormányzati közterületi kamerás ügyek

A Hatósághoz érkezett bejelentések és az azok kapcsán végzett vizsgálatok tapasztalatai azt mutatják, hogy – főleg a kistélepüléseken – még mindig alacsony az adatvédelmi tudatosság a közterületen működtetett térfelügyelő rendszerek által megvalósuló adatkezelésekkel kapcsolatban.

Jellemző, hogy miután az önkormányzatok döntenek a térfigyelő rendszer alkalmazásáról – és ahhoz egy megpályázott támogatás révén, avagy önerőből a forrás is rendelkezésre áll – gyorsan ki is építik és működtetni kezdik a kamerákat anélkül, hogy annak adatvédelmi vonatkozásait áttekintnék, a jogszerű adatkezelést biztosító belső szabályozást alakítanának ki és annak megfelelő adatvédelmi intézkedéseket hoznának. Több esetben derült fény arra is, hogy a közterületi térfigyelő rendszert közterület-felügyelet létrehozása, vagy felügyelő nélkül működtetik.

Az ebből fakadó jogszerűtlen adatkezelési helyzetet némileg orvosolta a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Kftv.) 2020. február 1-től hatályba lépett módosítása. E módosítás pont a kistelepüléseket segítette hozzá, hogy közterület-felügyelet hiányában is – ha annak létrehozása az önkormányzat számára aránytalan, betervezhetetlen költséggel járna – lehetőség legyen a jogszerű adatkezelésre. A módosítás értelmében ugyanis közterület-felügyelet vagy felügyelő hiányában az önkormányzat alkalmazásában álló, arra kijelölt köztisztviselő is végezheti a közterületi térfigyelő rendszer működtetését, így a vele járó adatkezelési műveleteket.

A Kftv. 7. § (3) bekezdése közbiztonsági, illetve bűnmegelőzési célból teszi lehetővé a képfelvévő alkalmazását. A Hatóság a közterületi térfigyelő rendszerrel kapcsolatban benyújtott konzultációs megkeresések, valamint bejelentések alapján folytatott vizsgálatok alkalmával is azt tapasztalta, hogy az adatkezelők sok esetben nincsenek tudatában, hogy a közterületi térfigyelő rendszerrel megvalósuló adatkezelés mind az adatkezelés céljára, mind az adatkezelő személyére tekintettel az Infotv. 3. § 10a. pontjában foglalt bűnüldözési célú adatkezelés fogalmának felel meg.

Továbbra is fennálló, több esetben előforduló probléma az adatkezelő személyének meghatározatlansága. A rendőrségi adatkezelő szerv, az önkormányzat (esetleg az általa működtetett felügyelet), az önkormányzat által létrehozott gazdasági társaság vagy alapítvány mint a térfigyelő rendszer üzemeltetésében, működtetésében részt vevő személyi kör szerepe, felelősségi köre összemosódik. Több esetben előfordult, hogy a vizsgálatok során tett nyilatkozatok és a közterületi térfigyelő rendszerre vonatkozó szabályzatban foglaltak alapján nem volt egyértelmű, hogy a gyakorlatban ténylegesen ki milyen tevékenységet végez.

A Hatóság tapasztalatai alapján a térfigyelő rendszer működtetésében résztvevő szereplők, személyek által végzett tevékenység adatvédelmi vetülete nincs átgondolva, ennél fogva sokszor előfordul, hogy adatkezelési műveleteket végez-

nek arra nem jogosult személyek is. Jellemző a polgármesterek felvételekhez való hozzáférése és felhasználása, amely azonban a hatályos szabályozás szerint jogellenes. Az adatkezelés folyamatában továbbá sok esetben nincs meghatározva pontosan az adatkezelésben résztvevő személyek felelősségének kérdése.

A Hatóság vizsgálatai során az adatvédelmi tisztviselő bejelentési kötelezettségének elmaradását is több esetben tapasztalta, annak ellenére, hogy közterületi térfigyelő rendszer működtetése esetén az Infotv. 25/L. § (1) bekezdés a) pontja szerint kötelező.

Fontos megjegyezni, hogy gyakran elmarad az adatkezelési szabályzatok – jogszabályi környezet változására (az Infotv.-nek az általános adatvédelmi rendelet alkalmazására tekintettel történt módosítására, a Kftv. vonatkozó szabályainak módosítására) tekintettel történő – aktualizálása is. Ugyanígy gyakori hiányosság az adatkezelői kötelezettségek terén az adatkezelési nyilvántartás naprakész, az Infotv.-ben meghatározott tartalommal történő vezetése. Sajnos több esetben előfordult, hogy a közterületi térfigyelő rendszer felvételei a világhálón, bárki számára hozzáférhető módon közzétételre kerültek.

Egyedi esetként, de adatbiztonsági tudatosság szempontjából pozitív példaként emelhető ki egy bejelentés alapján folytatott vizsgálati eljárás, mely során egy város közterület-felügyeletének a közterületi térfigyelő rendszere révén megvalósuló adatkezelést vizsgálta a Hatóság (NAIH/2020/4543). Az adatkezelés ez esetben azzal a sajátossággal bírt, hogy az adatkezelő osztályvezetője részére az egészségügyi veszélyhelyzetre tekintettel, 2020. március 30-i hatállyal visszavonásig otthoni munkavégzést engedélyeztek. Ezáltal otthonról is hozzáfért a térfigyelő kamerakezelő szoftverhez, így otthonról közvetlenül láthatta a térfigyelő kamerák által közvetített képeket. A bejelentő kifogásolta, hogy ez a helyzet visszaélések-re ad lehetőséget.

A Hatóság vizsgálata megállapította, hogy a térfigyelő kamerarendszer közvetlenül szolgálja a közbiztonságot. A közterületi térfigyelői tevékenység végzése során a vezető ellenőrizte a kamera pozíciókat, továbbá közvetlen intervenció lehetőségére is volt sürgős beavatkozás fennállása esetén. Mivel az osztályvezető azonnali reagálást igénylő munkaköre, illetve a kamerapozíciók hatékony ellenőrzése azt szükségessé teszi, a távoli elérés biztosítása számára indokolt volt.

A Hatóság megvizsgálta az otthoni munkavégzéshez kapcsolódó adatbiztonsági intézkedéseket is. Megállapítható volt, hogy az információbiztonsági tudatossághoz kapcsolódó, az otthoni munkavégzés során betartandó szabályrendszert

az adatkezelő megalkotta, annak betartásáról szervezetén belül gondoskodott. Ezenkívül az osztályvezetőt hivatásbeli tevékenységével összefüggésben titoktartási kötelezettség is terhelte. A vizsgált adatkezelés az informatikai eszközök használata kapcsán, adatbiztonsági szempontból szintén megfelelőnek bizonyult. Megállapítást nyert, hogy az Informatikai Biztonsági Szabályzat rendelkezéseivel összhangban az otthoni munkavégzést VPN kapcsolat segítségével biztosítják, és kizárólag szervezeti tulajdonú informatikai eszközön keresztül történik a kapcsolattartás. A térfigyelő kamerakezelő szoftverhez a hozzáférés csak dedikált eszközről lehetséges, amely VPN szerveren keresztül, két faktoros hitelesítéssel történik. Az adatbiztonságot pedig további informatikai megoldások is biztosították, úgymint tűzfal, vírusvédelmi szoftver, képernyővédő, két faktoros hitelesítés. A Hatóság a vizsgálat eredményeként megállapította, hogy az Adatkezelő által bevezetett adatbiztonsági intézkedések összességében megfelelők az adatbiztonsági kockázatok minimalizálására, illetve az Adatkezelő az Infotv. 25/I.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint az adatbiztonság érdekében a jogi és informatikai kereteket biztosította a kockázatok mértékéhez igazodó műszaki és szervezési intézkedések révén. A Hatóság – kiemelve azt, hogy a vizsgált adatkezelési megoldás jelen egészségügyi veszélyhelyzet fennállása alatt, arra tekintettel fenntartható – a vizsgálatot lezárta.

5. Kamerás adatkezelések jogszerűsége a Hatósághoz érkezett néhány konzultációs megkeresés tükrében

Jelentős számú konzultációs beadvány érkezett a Hatósághoz az adatkezelőktől a kamerás adatkezelésekkel kapcsolatban, amelyek jogszerűsége többségében az Európai Adatvédelmi Testület Iránymutatása alapján az adatkezelő számára is egyértelműen megítélhető lehet.

5.1. Az adatvédelmi szabályozás hatálya alóli kivételek

Az általános adatvédelmi rendelet nem vonatkozik az álkamerákra, vagyis olyan kamerákra, amelyek nem működnek kameraként, így semmilyen személyes adatot nem továbbítanak, rögzítenek.

Az adatvédelmi előírások alkalmazása, hatálya alóli kivételi körbe emellett csak az olyan kamerák tartozhatnak, amelyeket természetes személyek kizárólag személyes, azaz *magán célú vagy otthoni tevékenységük keretében* üzemeltetnek, például saját magánterületet figyelnek meg; és amely semmilyen szakmai vagy üzleti tevékenységgel nem hozható összefüggésbe. Az Iránymutatás 14. pontja alapján, ha valaki a saját kertjét figyeli meg és rögzíti, és az ingatlant kerítés veszi körül, ak-

kor az az otthoni tevékenységek mentességének („háztartási mentesség”) körébe tartozik, feltéve, hogy a kamerás megfigyelés részben sem terjed ki közterületre vagy szomszédos ingatlanra. A 27. pontban az Iránymutatás azt is elismeri, hogy kivételes esetben felmerülhet olyan helyzet, hogy a kamerás megfigyelés terjedelme nem szűkíthető le a saját tulajdonú területen belülré, mivel ilyen módon az nem biztosítana kellően hatékony védelmet. Így mentesülhetnek az olyan kamerák is az adatvédelmi szabályok alkalmazása alól, amelyeken a megfigyelt területet akár szoftveres kitakarással, maszkolással úgy szűkítik, hogy azok kizárólag a saját területet, illetve annak szűken értelmezett közvetlen környezetét figyeljék meg úgy, hogy az ne irányuljon a mások által használt területre, például lépcsőházra, szomszéd telekre.

Ugyanakkor abban az esetben, ha a magánszemély nem alkalmaz a közterületet kitararó megoldásokat, vagy valaki célirányosan a közterületet, nem magántulajdonában álló területet megfigyelő kamerarendszert üzemeltet, már adatkezelővé válik, tevékenysége nem minősül magáncélú adatkezelésnek.

5.2. Közös tulajdonban álló területek kamerás megfigyelésének adatvédelmi vonatkozásai

Több olyan kamerarendszer kapcsán érkezett beadvány, amely két vagy több tulajdonos osztatlan közös tulajdonát, például bejárati kapuját, közös telekrészét, a társasház parkolóját, esetleg a tárolókat figyelte meg. Fontos leszögezni, hogy valakinek a képmása, a róla készített kép- és hangfelvétel az általános adatvédelmi rendelet szerint személyes adatnak, ezek rögzítése, tárolása, a terület folyamatos és szisztematikus, kiterjedt megfigyelése pedig adatkezelésnek minősül. Ennek következtében, amennyiben a kamerák képen természetes személyek azonosíthatóvá válnak, azon felismerhetők, akkor a felvételek személyes adatnak minősülnek, és a kamera üzemeltetője adatkezelést folytat.

Fentiek alapján a társasházi lakás bejárati ajtajának kitekintőjén keresztül a lépcsőházat folyamatosan megfigyelő és rögzítő kamera nem kizárólag az adatkezelő tulajdonában álló területet figyel meg, így nem eshet az adatvédelmi előírások alkalmazása alóli kivételi körbe, az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá eső adatkezelést valósít meg. Hasonlóképp, a közös telekbejáróra néző kamera, vagy a saját gépkocsiban elhelyezett, de a kifejezetten a szomszéd ajtajára irányított mozgásérzékelős forgalomfigyelő kamera is a rendelet alapján megítélendő adatkezelésnek minősül.

A közös területek és közterületek megfigyelését végző személynek tehát alkalmaznia kell az általános adatvédelmi rendelet adatkezelők számára meghatározott valamennyi előírását, már szükségesé válik az adatkezelés céljának és jogalapjának meghatározása, az alapvető megfelelés vizsgálata, a korábbi fejezetben ismertetett adatvédelmi hatásvizsgálat szükségességének megítélése. Az alapvető megfelelés kapcsán az Iránymutatás is kiemeli, hogy a személyes adatoknak az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőnek és relevánsnak kell lenniük, és a szükségesre kell korlátozódniuk, ezt nevezzük az adattakarékosság elvének. Tehát az a kamerás megfigyelőrendszer telepítése előtt az adatkezelőnek vizsgálatot kell lefolytatnia arra vonatkozóan, hogy ez az intézkedés elsősorban alkalmas-e a kitűzött cél elérésére; másodsorban pedig megfelelő és szükséges-e ahhoz. Az adatkezelés ugyanis csak abban az esetben lehet indokolt, ha annak célját egyéb, az érintett alapvető jogait és szabadságait kevésbé csorbító eszközzel észszerű módon nem lehetséges elérni.

Emellett a szomszédokat, társasházi lakókat az adatkezelés érintettjeként az általános adatvédelmi rendelet 13. cikke szerinti előzetes tájékoztatás illeti meg, érintetti jogaik gyakorlása során hozzáférést, másolatot is kérhetnek a felvételekről. Továbbá tiltakozhatnak a jogos érdeken alapuló adatkezeléssel szemben, amely kapcsán csak kényszerítő erejű jogos érdek igazolása esetén mentesül az adatkezelő az adatkezelés érintettel szembeni megszüntetése, tehát a felvétele törlése, adott esetben a kamerák leszerelésének kötelezettsége alól.

5.3 Forgalomfigyelő kamerák

Gyakran vetődik fel a gépjárműben elhelyezett menetirányító fedélzeti kamera alkalmazásának jogszerűsége, ha az adatkezelőre vonatkozóan kifejezett törvényi előírás nem rendelkezik a kamerák működtetéséről. Egy, a Hatósághoz érkező megkeresés az üzemanyag-szállítást végző gépjárművek gépkocsivezető kabinjai elején elhelyezett útfigyelő fedélzeti kamera rendszeresítése jogszerűségének megítélésére irányult.

Tekintettel arra, hogy a tervezett adatkezelést a Társaság, mint jogi személy üzleti tevékenysége keretében hajtaná végre, így az nem minősül magáncélú adatkezelésnek, ezért arra a GDPR rendelkezéseit alkalmazni kell. Az Iránymutatás az alapvető megfelelés biztosítása és a fennálló valós jogos érdek alátámasztásának szükségessége mellett a 35. pontban kifejezetten példaként hozza fel a fedélzeti kamerákat, azok kapcsán kifejti, hogy ha ilyen típusú kamera telepítésére kerül sor – például abból a célból, hogy baleset esetén a felvételek a megtörtént események bizonyítékul szolgálhassanak, akkor fontos annak biztosítása, hogy a

fedélzeti kamera ne rögzítse folyamatosan se a forgalmat, sem az út mellett tartózkodó személyeket. Amennyiben ez a feltétel nem teljesül, az adatkezelő azon érdeke, hogy egy esetlegesen bekövetkező közúti balesetet rögzítő kamerafelvétellel rendelkezzen, nem alkalmas az érintett személyek jogaiba és szabadságaiba történő ilyen jelentős mértékű beavatkozás igazolására, tehát az adatkezelő jogos érdeke nem igazolható.

Mivel tehát a megkeresésben hivatkozott, folyamatos rögzítést végző fedélzeti kamerák telepítése az Iránymutatás fent hivatkozott részei alapján a szükségesnél nagyobb mértékű beavatkozást jelent a felvételekkel esetlegesen érintett személyek magánszférájába – és mivel a megkeresésben a Hatóság rendelkezésére bocsátott információk alapján egyébként sem állapítható meg egyéb olyan körülmény fennállása, amely ilyen mértékű beavatkozást indokoltá tehetne –, így a Hatóság álláspontja szerint nem állapítható meg a fedélzeti kamerák Társaság általi telepítése során megvalósuló adatkezelés összhangja az adattakarékosság elvével.

5.4. Testkamerák

A műszaki feltételek rendelkezésre állása és az egyre csökkenő megvalósítási költségek miatt több adatkezelő is érdeklődött a foglalkoztatottra, vagyonőrre, parkolóőrre rögzített testkamerák általános alkalmazásának jogszerűségéről.

5.4.1. Egy települési önkormányzat képviselő testülete határozatával megbízott egy Ingatlan gazdálkodási Nonprofit Zrt.-t az Önkormányzat közigazgatás területén lévő közterületi fizető parkolóhelyek parkolás üzemeltetési feladatainak el látásával. A leendő parkolási ellenőreik foglalkoztatásának biztonsága, eljárásuk jogszerűségének és arányosságának utólagos vizsgálata, valamint a munkájuk minőségét érintő vizsgálat lefolytatása céljából szeretnének a részükre testkamerát is biztosítani.

A beadványban szereplő tevékenység kapcsán első lépésként szükséges annak vizsgálata, hogy a hivatkozott cél elérhető-e más, adatkezelést nem igénylő megoldással, például a kockázatosabb helyszíneken párban intézkedő parkolóőrökkel vagy közterület-felügyelő jelenlétével. Egyes adatkezelő szervek vagy személyek kifejezett törvényi előírások szerint üzemeltethetnek közterületen is képfelvevőket (térfigyelő kamerákat, intézkedést rögzítő kamerákat vagy testkamerákat), például a közterület-felügyelők intézkedésük során.

Ezt követően indokolt annak a korábbi fejezetben vizsgált, munkahelyi adatkezeléssel, ellenőrzéssel kapcsolatos aspektusát is vizsgálni, hiszen a kifejezetten a munkavállalók kapcsán megvalósuló adatkezelés vonatkozásában az Alkotmánybíróság, valamint a Hatóság is felhívta a figyelmet arra, hogy kamerás megfigyelésnek abszolút korlátját jelenti az emberi méltóság tiszteletben tartása. Ezért kamerákat a munkavállalók és az általuk végzett tevékenység állandó jellegű, kifejezett cél nélküli megfigyelésére nem lehet működtetni.

A Hatóság álláspontja szerint a megkeresésében hivatkozott adatkezelés, azaz a testkamera parkoló őrkön történő alkalmazása munkahelyi ellenőrzési célból az Mt. által adott általános felhatalmazás ellenére sem felel meg sem a szükségesség, sem az arányosság követelményének, ugyanis a megvalósítani kívánt adatkezelési cél eléréséhez a szükségesnél nagyobb mértékű beavatkozást jelent az érintett munkavállalók magánszférájába.

5.4.2. Fentiekkel összhangban a Hatóság azonban nem tartotta kifogásolhatónak a személyszállítási közszolgáltatást végző szolgáltatók és az e szolgáltatás nyújtásához igénybe vett közlekedésszervezők azon gyakorlatát, hogy kamerák üzemeltetésére vonatkozó kifejezett törvényi felhatalmazás mellett, folyamatos rögzítést nem végző testkamerát alkalmazzanak az ellenőrök ruházatán, mivel az ellenőr a kamera felvételének indításáról vagy annak kikapcsolásáról szabadon dönthet, a testkamerát tehát munkahelyi ellenőrzési célra nem alkalmazzák.

5.4.3. Egy gyorsétterem azzal kapcsolatban kérte a Hatóság állásfoglalását, hogy az üzlethelyiségén belül fix kamerarendszert nem alkalmaz, de számos támadás érte a biztonsági személyzetét az elmúlt időszakban. Emiatt a vagyonőröket felszerelné testkamerával, amely kizárólag a vagyonőr döntése alapján, életét vagy testi épségét fenyegető helyzetben indítva, az üzlethelyiségen belül rögzíthetne felvételt. Ez a Hatóság álláspontja szerint – amennyiben az valóban nem irányul közterületre, és nem jár az emberi méltóság sérelmével, tehát az eszközt sem mellékhelyiségben, sem öltözőben nem viselheti az őr az adatvédelmi hatásvizsgálat lefolytatását követően és eredményeinek beépítése mellett, az átláthatóság elvét szem előtt tartva összhangban lehet az általános adatvédelmi rendelet előírásaival.

Az Iránymutatás 59. és 60. pontja azt is kiemeli, hogy ha a rögzített felvételeket lefoglalja az ügyben eljáró nyomozó hatóság, akkor az adattovábbítás jogalapja a rá vonatkozó jogi kötelezettség lesz a szabálysértésekről vagy büntetőeljárásról szóló törvény előírásaira tekintettel. Azonban, ha az üzlettulajdonos dönt úgy, hogy valamilyen gyanús cselekményről készített felvételt ad át a rendőrségnek, példá-

ul egy feljelentés során, akkor az adattovábbításhoz az adatkezelése jogalapja az adatkezelő jogos érdeke lehet. Mindkét eset kapcsán fontos kiemelni, hogy a kamerás adatkezelés célja nem lehet pusztán az, hogy az adatkezelő rendelkezzen felvételekkel arra az esetre, ha egyszer valamely hatóság azokat el kívánná kérni, így erre hivatkozással például növeljék a belváros kamerákkal lefedett részét.

5.5 Társasházi kamera

A társasházi kamerarendszerek kapcsán több közös képviselő kereste meg a Hatóságot, mivel 2019 tavaszától a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) nem határozza meg a felvételek megőrzési idejét és bizonytalanság alakult ki az adatkezelés jogalapja, valamint az adatvédelmi szabályzat szükséges tartalma kapcsán is.

Ennek kapcsán a Hatóság fontosnak tartja kiemelni, hogy adatvédelmi szempontból a társasház mint önálló jogalany az általános adatvédelmi rendelet fogalom meghatározása szerinti „bármely szervként” adatkezelőnek minősül. A társasházakban, a társasházi lakóközösség mint adatkezelő által működtetett kamerarendszer létesítésével és üzemeltetésével kapcsolatban az általános adatvédelmi rendelet alapján az adatkezelésre irányadó szabályokat kiegészíti a társasházakról szóló törvény.

Ilyen kiegészítő szabály például a Tht. 25. § (1) bekezdése, amely rendelkezés alapján a közös tulajdonban álló épületrészek, helyiségek és területek megfigyelését szolgáló kamerarendszer létesítéséről és működtetéséről a közgyűlés dönt az összes tulajdoni hányad szerinti legalább kétharmados többségével rendelkező tulajdonostársak igenlő szavazatával. Ebben az esetben a szervezeti-működési szabályzatnak tartalmaznia kell a kamerarendszer üzemeltetéséhez szükséges – a személyes adatok védelmére vonatkozó előírásokkal összhangban megállapított – adatkezelési szabályokat. Ha megfelelő többséggel meghozott közgyűlési határozat születik a kamerarendszer alkalmazásáról, az csak a törvényben meghatározott feltételek együttes fennállása esetén üzemeltethető.

További feltételként a Tht. 25. § (2) bekezdése azt is rögzíti, hogy a közös képviselő vagy az intézőbizottság által kötött szerződés alapján a társasházi kamerarendszer üzemeltetője a személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott személy lehet.

Nem a Tht. hatálya alá eső kamerázásról beszélhetünk azonban, ha az egyik lakó kíván osztatlan közös tulajdonban álló részek megfigyelésére kamerákat telepíteni, és ehhez kéri a közgyűlés támogatását, és az az eset sem sorolható ide, ha

nem veszik igénybe vagyoniör közreműködését, hanem például a társasházban elhelyezett adathordozóra rögzítenek folyamatos képet. Ezekben az esetekben nem alkalmazható sem a magáncélú kivétel, sem a tulajdonosok kétharmadának támogatásával kapcsolatos könnyítés.

A Tht. által elvárt adatvédelmi szabályzat a szervezet belső működését, a társasház egyes személyes adatkezeléseinek főbb jellemzőit szabályozhatja, eljárásrendet, követendő alapelveket határozhat meg az adatkezelési műveletekben résztvevők számára, így például a kamerák üzemeltetésének rendje, a felvételek megőrzési ideje, a figyelmeztető jelzések kihelyezése kapcsán, vagy a kamera felvételeinek érintettek általi kikéréséhez (másolat kiadásához fűződő jog) kötődő maszkolási és informatikai feladatok és felelősségek körében.

Számos adatvédelmi szabályzat sablonja érhető el az interneten, azonban, ahogy az a fentiekből is látszik, az adatvédelmi szabályzat minden társasház esetén a ténylegesen megvalósuló adatkezelési célokat, eljárásokat kell, hogy szabályozza, a rendelet alapfogalmait, alapelveit nem szükséges semmilyen belső szabályzatban megismételni, a Hatóság pedig ilyen általános szabályzatot nem hagyott jóvá, nem engedélyezett.

Az adatvédelmi szabályzattól fontos megkülönböztetni az érintettek (tulajdonosok, lakók, az ingatlan használói, a közös képviselő, vagy más személyek, akár az ingatlanba belépő postás, ételfutár) számára kötelezően összeállítandó és az egyes adatkezelések megkezdése előtt rendelkezésre bocsátandó, a velük kapcsolatos adatkezelések átláthatóságát biztosító adatkezelési tájékoztatókat. Ez utóbbi ugyanis az általános adatvédelmi rendelet 13. cikke értelmében és az ott meghatározott tartalommal minden adatkezelés kapcsán a társasházra vonatkozó kötelezettség (például kamerázás kapcsán a tájékoztató matricák, a közgyűlési jelenléti ív kezeléséről szóló tájékoztatás).

Lényeges, hogy nem jogi kötelezettsége valamennyi társasháznak kamerarendszert telepíteni, hanem amennyiben úgy dönt az adatkezelő – jelen esetben a társasház – hogy kamerás megfigyelést alkalmaz, akkor jogos érdeke képezi az adatkezelés jogalapját, amelyhez a társasházakról szóló törvény többlet követelményeket határoz meg, ám ettől függetlenül az adatkezelőnek az e jogalapra hivatkozáshoz érdemrlegelést kell végeznie.

A kamerafelvételek megőrzési ideje kapcsán elmondható, hogy főszabály szerint az Iránymutatás alapján ítéltetők meg az adatkezelés jellemzői, és az adatkezelő jogos érdekén alapuló adatkezelés esetén a nemzeti jogalkotó már nem ha-

tározhatja meg általánosságban azt, hogy mennyi ideig tárolható a kamera által rögzített felvétel. A cél eléréséhez szükséges adatkezelési idő esetről esetre eltérő lehet. Az adatkezelő feladata, hogy meghatározza, milyen célból működteti a kamerát és eldöntse, hogy e célból mennyi ideig szükséges tárolni a rögzített felvételeket. A legtöbb kamerás megfigyelés vagyon- és/vagy tulajdonvédelmi célból és bizonyíték szolgáltatása céljából történik. Mivel általában az okozott károk rövid idő alatt felfedezhetők, ezért a legtöbb esetben a felvételek néhány napon belüli automatikus törlése megfelelőnek tekinthető.

II.1.3. A politikai pártok és szervezetek adatkezelésével kapcsolatos legfontosabb adatvédelmi követelmények

A Hatósághoz ebben az évben is sok bejelentés érkezett, amelyek a politikai pártok és szervezetek – egyrészt a választásokhoz kapcsolódóan, másrészt attól függetlenül végzett tevékenységeik során megvalósuló – adatkezeléseinek jogszerűségét kifogásolták.

Különösen a politikai pártoknak és szervezeteknek a jelöltek, listák bejelentéséhez szükséges ajánlásgyűjtése, szimpatizánsi adatbázis építése, kampányanyagok választópolgárokhoz történő eljuttatása, valamely politikai cél elérésére irányuló aláírásgyűjtések, valamint politikai marketing tevékenységéhez kapcsolódóan érkeztek panaszok a Hatósághoz.

1. A 2019. évi általános helyi és nemzetiségi önkormányzati választásokkal kapcsolatban végzett ajánlásgyűjtést követően a Hatósághoz több panasz érkezett, amelyek az ajánlóíveken szereplő személyes adatok kezelésének jogszerűségét kifogásolták. Mivel ezen panaszok esetében a rendelkezésre álló információk alapján az adatkezelők személye nem volt megállapítható, a Hatóság az adatkezelők személyének megállapítása tárgyában hatósági ellenőrzést indított (NAIH/2019/6771, NAIH/2019/6802.).

A Hatóság tapasztalatai alapján a választásokkal kapcsolatos adatkezelések során az egyik legnagyobb hiányosság az adatkezelés megkezdése előtt az adatkezelők, adatheldolgozók személyének megfelelő azonosítása, ezen alapvető szerepek betöltőinek, feladatainak és felelősségének egyértelmű tisztázása. A Hatóság álláspontja szerint ugyanis adatvédelmi szempontból nem elfogadható az a helyzet, hogy egy adatkezelési műveletsorozatnak ne legyen előzetesen meghatározott felelőse. Az adatkezelési célok jogszerű megvalósulása érdekében az adatgyűjtés megkezdése előtt azt is meg kell határozni, hogy a felvett adatoknak mi lesz a pontos felhasználási útja és azok meddig kerülnek megőrzésre,

továbbá kik jogosultak az aláírásgyűjtő ívekbe és a szimpatizánsi adatbázisokba betekinteni.

A Hatóság a döntéseiben megállapította, hogy az ajánlásgyűjtésben részt vevő minden szereplő adatkezelésben betöltött szerepét (adatkezelő, adatfeldolgozó, közös adatkezelő) már az adatkezelés megkezdését megelőzően tisztázni kell, meg kell határozni az adatkezelés folyamatában való részvételük tartalmát, a kötelezettségek végrehajtásának felelősét. Az aktivistáknak adatfeldolgozói vagy az adatfeldolgozói feladatok meghatározására is kiterjedő megbízási szerződéssel kell rendelkezniük és megfelelően igazolniuk kell tudni, hogy tevékenységüket mely adatkezelő megbízásából végzik.

2. Sokan kifogásolták azt is, hogy az ajánlásgyűjtés során, illetve egyéb szimpatizánsi adatbázis építéshez kapcsolódóan történő aláírásgyűjtés során a gyűjtést végzők egyéb adatot, kiegészítő információkat (az érintett otthon volt, vagy sem, az adott személy hogyan fogadta a gyűjtést végzőt) is gyűjtöttek az érintettektől (NAIH/2019/4467.). A Hatóság ezzel kapcsolatban felhívta a politikai pártok, jelölő szervezetek, illetve az adatkezelésben részt vevő egyéb személyek és szervezetek figyelmét, hogy az ajánlásgyűjtés során az ajánlás érvényességéhez szükséges személyes adatokon túl a választópolgárokhoz kapcsolódóan egyéb, különleges személyes adatnak minősülő adat (így például az, hogy az ajánlást gyűjtő személyt a választópolgár milyen hozzáállással fogadta) nem rögzíthető.

3. A pártok, politikai szervezetek választásokkal összefüggő adatkezeléseiken túli egyéb adatkezelései során (például választópolgárok véleményének kikérése, választópolgárok tájékoztatása a párt tevékenységéről, elért eredményeiről) ugyancsak elengedhetetlen annak tisztázása és egyértelművé tétele, hogy ezen tevékenységek során ki tekinthető adatkezelőnek, az adott adatkezelésért ki tartozik felelősséggel és az érintettek hova fordulhatnak az őket megillető jogok gyakorlásával összefüggő kérelmeikkel. (NAIH/2020/4633.)

4. A különféle véleménynyilvánító és egyéb civil kezdeményezésekhez kapcsolódó aláírásgyűjtések vonatkozásában a hatályos jogi szabályozás nem rendezi, hogy milyen adatokat kell feltüntetni a gyűjtésre szolgáló íven. A célhoz kötöttség és az adattakarékosság elve alapján azonban az adatok körét a lehető legszűkebbre kell vonni, az aláírásgyűjtés során kizárólag a természetes személy azonosításához szükséges személyes adatok gyűjthetőek.

Amennyiben valamely kezdeményezés támogatására történő aláírásgyűjtés során az érintettektől szimpatizánsi adatbázis építése céljából is gyűjtenek személyes adatokat – így különösen név, e-mail-cím, telefonszám adatokat – úgy ez az

adatgyűjtés az eredeti adatgyűjtéstől eltérő célú adatkezelésnek minősül, amelyekről az érintetteket minden esetben tájékoztatni kell. Az adatkezelés céljait tehát egyértelműen meg kell határozni, a különböző adatkezelési célokat el kell határolni, tájékoztatást kell adni az egyes adatkezelési célokról és a hozzájuk kapcsolódóan gyűjtendő személyes adatokról, illetve az adatkezelés legfontosabb információiról. (NAIH/2020/1486.)

5. Az átláthatóság elvéből fakadóan különösen fontos az adatkezelésről az érintetteknek megfelelő tájékoztatást nyújtani. A tájékoztatást világosan és közérthetően, ugyanakkor egyszerűen és érthetően megfogalmazva kell megadni, továbbá a megfelelő betűméret alkalmazásával a szöveg olvashatóságát is biztosítani kell. Fontos, hogy a politikai pártok és szervezetek valamennyi általuk végzett adatkezelésre vonatkozóan dolgozzanak ki adatkezelési tájékoztatókat és ezeket tegyék közzé, könnyen hozzáférhetővé.

Gyakori panasz, hogy politikai pártok/szervezetek képviselői telefonhívás útján célzottan politikai marketing tevékenységet végeznek – akár például valamely korosztályt, lakcím alapján behatárolt érintetti kört keresnek meg –, hogy véleményüket kérjék valamely aktuális kérdéskörben, vagy tájékoztatást nyújtsanak a párt/szervezet aktuális tevékenységéről. A felhívottak azonban a megkeresés során nem kaptak tájékoztatást személyes adataik kezeléséről, illetve sok esetben ún. gépi hívások során információ kérésére lehetőségük sem volt. (NAIH/2020/5380.)

A Hatósághoz továbbá több, mint száz bejelentés érkezett az egyik ellenzéki parlamenti párt telefonos tájékoztató kampányával kapcsolatban, amelynek során a párt a lakosságot gépi telefonhívás útján kereste meg, hogy tájékoztatást adjon a koronavírussal kapcsolatos helyzetről és a párt álláspontjáról. A vizsgálat során a párt a Hatóság kérdéseire kitérő, valamint olyan választ adott, amely láthatóan valóttan, és a vizsgálat során a Hatóság újabb megkeresésére nem válaszolt. A Hatóság eddigi tapasztalata során nem volt példa arra, hogy egy politikai párt ne működött volna együtt a Hatósággal, ezáltal felmerül a gyanú, hogy a párt nagy tömegben jogosulatlanul kezel adatokat, illetve olyan adatbázist használ, melynek jogszerűségét nem tudja dokumentálni. A Hatóság az ügyben hatósági eljárást folytat le. (NAIH/2020/3082.)

A Hatóság ezzel kapcsolatban hangsúlyozza, hogy a különféle közvélemény-kutatással egybekötött vagy politikai marketing célú telefonhívás, e-mail küldés esetén is tájékoztatást kell nyújtani az érintetteknek az adatkezeléssel kapcsolatos legfontosabb információkról, illetve arról, hogy a későbbiekben az adatkezelési tájékoztató milyen felületen érhető el.

6. A politikai pártok és szervezetek kampánycélú megkereséseivel kapcsolatosan adatvédelmi szempontból több esetben megállapítható volt, hogy a választásokat megelőző kampányidőszakban a választópolgárokat több csatornán keresztül – SMS, e-mail, telefonhívás, automata általi telefonhívás – próbálták elérni, az érintettek azonban a megkeresések során az adatkezelésről még kifejezett kérésük ellenére sem kaptak választ, vagy a hívó fél nem tudott választ adni ezirányú kérdésekre. (NAIH/2019/3382., NAIH/2019/5251., NAIH/2019/6872.)

A Hatósághoz érkezett közel harminc olyan beadvány is, melyben a panaszosok azt kifogásolták, hogy telefonszámukra SMS üzenetet kaptak, amely üzenetben egy politikai eseményre invitálták őket. A Hatóság eljárása során az SMS küldője úgy nyilatkozott, hogy régi ismerőseinek akiknek telefonszámát a telefonjában és Gmail-fiókjában tárolta – küldött egy politikai eseményre meghívót, az üzenetek küldéséhez pedig egy SMS-küldő szolgáltatást nyújtó társaságtól igényelt telefonszámokat.

A vizsgált adatkezeléssel kapcsolatban felmerült az ún. „háztartási kivétel” alkalmazhatóságának kérdése. A Hatóság azonban ezzel összefüggésben megállapította, hogy az adatkezelés csak és kizárólag akkor eshet kívül az adatvédelmi előírások szabályozási körén, ha az kizárólag magáncélt szolgál. Mivel ezen ügyben az SMS-ek küldője azzal keresett meg egy társaságot, hogy az SMS-küldő számokat biztosítson számára abból a célból, hogy ezen telefonszámokról egy politikai rendezvényre SMS üzenetben meghívót tudjon küldeni, továbbá figyelembe véve azt, hogy köztudomású tény, hogy az üzenetek küldője hosszabb ideje aktívan politizál, valamint az SMS-üzenetet, melynek szövege több pártot és politikust is nevesített, nem kifejezetten a saját nevében, aláírásával küldte, ezért az politikai tartalmú üzenetnek tekinthető, azaz adatkezelése a politikai tevékenységével hozható összefüggésbe. Az üzenetek küldésére tehát nem kizárólag személyes vagy otthoni tevékenysége körében került sor, ezért nem tekinthető kizárólag magáncélú adatkezelésnek. (NAIH/2020/8723.)

7. A Hatóság a gyakorlata során több olyan esettel is találkozott, miszerint az adatkezelő politikai párt az érintett személyes adatait abban a hiszemben kezelte, hogy ahhoz az érintett írásos hozzájárulását adta, azonban időközben kiderült, hogy az általa kezelt személyes adatok, vagy azok egy része nem az érintettől származott. (NAIH/2019/5434.) Az ilyen esetek kiküszöbölése érdekében több alkalommal felmerült kérdésként, hogy az adatok gyűjtése során az érintettek felhívhatóak-e a személyazonosságuk igazolására, illetve elkérhető-e az érintettől a személyazonosság igazolására szolgáló igazolvány ebből a célból.

A Hatóság álláspontja szerint az általános adatvédelmi rendelet alapvető rendelkezéseivel összhangban nincs olyan jogszerű adatkezelési cél, amely szükségessé tenné azt, hogy az adatkezelő a kérdőív/aláírásgyűjtő ív aláíróját személyazonosság igazolására hívja fel, szükségtelen és aránytalan tehát az aláírásgyűjtés során az aláírók személyazonosságának igazolására bármilyen személyazonosító okmányt elkérni. Különös figyelmet kell fordítani azonban az adatpontosság elvének érvényesülésére, különösen különböző forrásból származó adatok esetén. Ennek érdekében biztosítani kell az érintetti jogok gyakorlását, továbbá, hogy az érintettek egyszerű módon, gyorsan jelezhessék pontosító, helyesbítő, törlési kéréseiket, amennyiben azt észlelik, hogy nem kívánt szervezetek kezelik a személyes adataikat. A Hatóság jó gyakorlatnak tekinti továbbá a hozzájárulás kétfélszcsős ellenőrzésének a módszerét is.

8. Gyakran a politikai pártok és szervezetek a különféle véleménynyilvánításhoz, egyéb kezdeményezésekhez kapcsolódó adatgyűjtéseiket az online térben – például az adatkezelő honlapján, Facebook oldalán – folytatják, sok esetben azonban a konkrét adatkezelésről történő megfelelő tájékoztatás hiányzik ezeknél az adatgyűjtéseknél.

9. A Hatóság a politikai szervezetek adatkezelési tevékenységeivel kapcsolatos tapasztalatait ajánlásban foglalta össze, amelyben a politikai pártok és szervezetek figyelmét a tevékenységeikkel összefüggésben adatvédelmi szempontból az alábbi legfontosabb követelményekre hívta fel:

- Az adatkezelés megkezdését megelőzően meg kell határozni az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott kötelezettségek végrehajtásának felölösét, az adatkezelési tevékenységek résztvevőinek szerepkörét (adatkezelő, adatfeldolgozó, közös adatkezelő), továbbá az adatkezelésben történő részvételük tartalmát. Az aktivistáknak adatfeldolgozói, vagy ezen feladatok meghatározására is kiterjedő megbízási szerződéssel kell rendelkezniük, és szükség esetén igazolniuk kell tudni, hogy tevékenységüket mely adatkezelő megbízásából végzik.
- Az adatkezelés céljait egyértelműen meg kell határozni, a különböző adatkezelési célokat el kell határolni. A célhoz kötöttség és az adattakarékosság elve alapján az adatok körét a lehető legrszűkebbre kell vonni. A politikai pártok és szervezetek kizárólag az adatkezelés céljának megvalósulásához feltétlenül szükséges adatokat gyűjtsék!
- Különös figyelmet kell fordítani az érintettek adatkezeléséről történő megfelelő tájékoztatására. A politikai pártok és szervezetek az adatkezeléseiket tegyék átláthatóvá. Közvélemény-kutatással egybekötött vagy politikai mar-

ketiny célú telefonhívás, elektronikus levél küldése esetén is tájékoztatni kell az érintetteket az adatkezeléssel kapcsolatos legfontosabb információkról, illetve a részletes tájékoztató elérhetőségéről.

- Az érintetti jogok biztosítására vonatkozóan megfelelő belső eljárási rend kidolgozása szükséges, és erről könnyen hozzáférhető tájékoztatást kell adni.

A Hatóság ezen ajánlásban továbbá a polgárok figyelmét is felhívta arra, hogy a különféle – akár politikai, akár egyéb magáncélú – kezdeményezések támogatását és személyes adataik megadását megelőzően az alábbiakra érdemes különösen figyelemmel lenni:

- Személyes adataik megadását megelőzően javasolt tájékozódni az adatkezeléssel kapcsolatos legfontosabb információkról. Ennek során alapvetően szükséges annak ellenőrzése, hogy az adatkezelő személye egyértelműen meg van-e határozva.
- Adatok online felületen történő megadása esetén is fordítsanak figyelmet arra, hogy a konkrét adatkezelés körülményeiről rendelkezésre áll-e megfelelő tájékoztatás, és annak figyelmes átolvasását követően, az abban foglaltak ismeretében, tudatosan döntsenek arról, megadják-e személyes adataikat!
- Ha úgy ítélik meg, hogy a személyes adataikon végzett adatkezelés nem átlátható vagy jogszerűtlen, éljenek az általános adatvédelmi rendeletben biztosított érintetti jogaikkal (például hozzáféréshez való jog, törléshez való jog)! Ha pedig a kérelemre az adatkezelőtől érdemi válasz nem érkezik vagy jogsértés gyanúja áll fenn, a Hatóság vagy bíróság eljárását kezdeményezhetik.

A Hatóság az adatkezelő személyének megállapításával kapcsolatban az ajánlásban jogszabály-módosítási javaslattal is fordult az Igazságügyi Minisztérium felé, nevezetesen, hogy vizsgálja meg olyan szabályozási környezet kialakításának lehetőségét, amely a politikai pártok és szervezetek valamely politikai cél érdekében végzett adatkezelési tevékenysége vonatkozásában törvényi szinten rögzíti, hogy ha e tevékenység során az adatkezelő személyét egyértelműen nem határozták meg, illetve arról az érintetteket nem tájékoztatták megfelelően, a politikai pártok és szervezetek mely önálló jogalanyisággal bíró személyét kell – a törvény erejénél fogva – adatkezelőnek tekinteni.

II.1.4. Egyes fontos, érdekes ügyek

A Hatóság ebben az évben is számos adatvédelmi vizsgálati eljárást és adatvédelmi hatósági eljárást folytatott le. Ezek közül az alábbi szempontok alapján néhány ügy kiemelt jelentőségűnek tekinthető:

1. bírságösszeg, alkalmazott szankció;
2. különleges személyes adatok kezelése;
3. kiskorú érintettek;
4. az eldöntendő jogkérdés újszerű jellege, a jogértelmezési kérdés jelentősége;
5. személyes adatok határon átnyúló kezelése.

1. A bírságösszeg szempontjából kiemelt ügyek

1.1. Kamerás adatkezeléshez kapcsolódó érintetti joggyakorlás

A Hatóság hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást folytatott egy cipőkereskedelmi kft. (a továbbiakban: társaság) adatkezelésének vizsgálatára. Az eljárás során a Hatóság azt vizsgálta, hogy a társaság miként kezelte a kamerás adatkezeléshez kapcsolódó érintetti kérelmeket, illetve milyen eljárásrendet alakított ki az érintetti joggyakorlás biztosítására.

Az előzmény ügyben az érintett a társaságnál készpénzzel vásárolt egy cipőt, állítása szerint a kasszájánál nem megfelelően adtak neki vissza, erre tekintettel kérte a társaságot, hogy az eseményt rögzítő felvételbe betekinthesse, illetve kérte a társaságot, hogy a felvételt mindaddig ne törölje, amíg nem sikerül tisztázni a helyzetet. Bár az érintett több módon – helyszínen szóban, telefonos ügyfélszolgálaton, ügyvezetőnek küldött levélben – kérelmezte a fentieket, a társaság arról tájékoztatta, hogy kamerafelvételt csak a rendőrség részére adhat ki. A társaság a felvételeket nem korlátozta, hanem azt a megőrzési idő letelte után törölte, így az érintett hiába tett feljelentést a rendőrségen, a felvétel már nem volt meg.

A Hatóság megállapította, hogy a társaság a kérelmezőnek nem indokolta, hogy a felvételekbe való betekintést miért nem engedélyezi számára, illetve az érintetti joggyakorlást nem megfelelő indokok alapján tagadta meg. Tehát a társaság az érintett adatkezelés korlátozása iránti kérelmét nem bírálta el, nem tett eleget a kérésnek, de nem is nyújtott tájékoztatást a megtagadás indokáról, pusztán törölte a felvételt.

A társaság ezen időszakban a kamerafelvételek tekintetében adatvédelmi szabályozással egyáltalán nem rendelkezett. A társaság a beérkező üzenetekről rendszerezetten vezetett nyilvántartást, de nem különítette el az adatvédelmi tárgyú érintetti beadványokat, hanem az érintett – egyébként adatvédelmi tárgyú – beadványát fogyasztóvédelmi panaszként vette jegyzőkönyvbe.

A Hatóság megállapította, hogy a társaság – mivel belső szabályozással, eljárásrenddel egyáltalán nem rendelkezett – nem tett megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket annak érdekében, hogy a kamerás adatkezeléshez kapcsolódó érintetti joggyakorlás az általános adatvédelmi rendeletben foglaltak szerint biztosított legyen. A társaság később – kamerarendszer működtetése során végzett – adatkezelési gyakorlatát rendező szabályzatot fogadott el, amely többek között részletes utasítást is tartalmazott arra vonatkozóan, hogy miként kell kezelni a kamerafelvételekhez kapcsolódó érintetti kérelmeket. Azonban a kialakított eljárásrend korlátozta az érintettek másolat-kiadáshoz, illetve betekintéshez való jogát. Az adatkezelés korlátozásához való jog értelmezése is jogkorlátozó volt, mivel eszerint az érintett köteles jogát vagy jogos érdekét igazolni a korlátozás iránti kérelem előterjesztésekor. A szabályzat továbbá hatálytalan ágazati jogszabályi rendelkezéseket is tartalmazott, amelyek azt írták elő, hogy maximum 30 napra lehet kérni a felvétel korlátozását.

A Hatóság megállapította, hogy a társaság adatkezelési szabályozásának kialakítása során olyan szervezési intézkedéseket hozott, amelyek nem biztosítják az érintettek adatkezelés korlátozásához fűződő jogát a GDPR 18. cikke által előírt feltételek szerint, ezáltal a társaság megsértette a GDPR 25. cikk (1) bekezdését. A Hatóság a megállapított jogsértések miatt húszmillió forint adatvédelmi bírságot szabott ki a társasággal szemben. (NAIH/2020/2204)

1.2. Ügyfélszolgálati irodában végzett hangrögzítés

Egy bejelentő arról számolt be, hogy egy telekommunikációs szolgáltató (a továbbiakban: szolgáltató) ügyfélszolgálati irodájában hangfelvétel készül az ügyintézés során, azonban az érintettek arról nem kapnak (megfelelő) tájékoztatást. A panaszos véletlenül vette észre, hogy a mikrofon üzembe van helyezve.

A bejelentő továbbá arról számolt be, hogy a „számhúzó rendszer” második „választós képernyőjén” lehet látni a többihez képest kevésbé feltűnő betűkkel és helyen elhelyezve egy tájékoztatást, megjegyezte azonban, hogy volt olyan alkalom, amikor az ügyfélszolgálati irodában sorszámot sem kellett húznia, hanem rögtön szólította az ügyintéző, következésképpen a tájékoztatást sem volt módja megismerni. A Hatóság a cég általános adatkezelési gyakorlatát vizsgálta.

A szolgáltató nyilatkozata szerint a hangrögzítés a GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerint, jogos érdek alapján történt, amelyre vonatkozó érdekmérlegelési tesztet mellékelte válaszleveléhez. Az érdekmérlegelés konklúziója az volt, hogy – mivel a szolgáltató felmérte és figyelembe vette az érintettek részéről fennálló

érdekeket és jogokat – az adatkezelés szükséges és arányos. Az érdekmérlegelés az érintettek lehetséges ellenérdekeivel kapcsolatban annyit rögzít, hogy „az adatkezelés érinti a természetes személyek jogait”.

A Hatóság határozatában elmarasztalta a szolgáltatót tekintettel arra, hogy az egymással szemben álló érdekeket nem tudta azonosítani, illetve az érintettek – adatkezeléssel szemben álló – érdekeit lényegében semmilyen formában nem jelenítette meg a tesztben, továbbá a teszt általános mérlegelést tartalmazott, nem ügyintézési típusonként/önállóan megjelenő érdekeként/célonként elvégzett mérlegelést, ebből kifolyólag a jogos érdek jogalap nem áll fenn. Mivel a szolgáltató egyéb jogalapra nem hivatkozott, illetve az összes körülmény alapján egyéb jogalap nem is állt fenn, a Hatóság megállapította, hogy a szolgáltató a vizsgált időszakban megfelelő jogalap nélkül készített hangfelvételt a személyes ügyfél-szolgálatokon zajló ügyintézésről.

A Hatóság elmarasztalta a szolgáltatót amiatt is, mert azon gyakorlata, hogy a személyes ügyintézés teljes folyamatáról valamennyi esetben hangfelvételt készített, nem felelt meg a GDPR 5. cikk (1) bekezdés c) pontja szerinti adattakarékoság elvének.

Nem volt továbbá megfelelő a szolgáltató által nyújtott előzetes tájékoztatás sem, mivel a tájékoztató hiába volt elérhető a cég weboldalán, sem e tájékoztatók megletéről, sem elérhetőségükről nem nyújtottak tájékoztatást az ügyfélszolgálati irodákban. A felvétel-készítés megkezdését megelőzően az érintettek részére kizárólag az adatkezelés tényéről nyújtottak tájékoztatást, az adatkezelés egyéb lényeges körülményeiről pedig nem könnyen elérhető módon, ezzel a tájékoztatás nem felelt meg a GDPR 12. cikk (1) bekezdésének.

A Hatóság megállapította továbbá, azt is, hogy egyik tájékoztató sem tartalmazta egyértelműen, hogy a személyes ügyintézésről főszabály szerint minden esetben hangfelvétel készül, függetlenül attól, hogy milyen ügyet intéz az ügyfél.

Az ügyfélszolgálati irodákban az egyetlen szöveges tájékoztatás a sorszámhúzó rendszeren nyújtott tájékoztatás volt, és az ügyfélszolgálati ablakhoz kerülve az érintett nem feltétlenül észlelte az elhelyezett mikrofont. Az egyszintű helyi tájékoztatás csak akkor képes elérni célját, ha az kellően figyelemfelhívó. Nem volt megfelelő továbbá a sorszámhúzó rendszeren nyújtott tájékoztatás tartalmi szempontból sem, hiszen valótlan és félrevezető állítás volt az, hogy a hangrögzítés az érintettek hozzájárulásától függ.

A szolgáltató által az adatkezelés céljáról nyújtott tájékoztatás sem volt megfelelő, és nem nyújtott valós tájékoztatást az adatkezelés időtartamáról sem, hiszen a tájékoztatóban annak ellenére egyéves megőrzési idő szerepelt, hogy a rögzített hangfelvételeket valójában öt évig tárolták. Összefoglalva tehát a szolgáltató által nyújtott tájékoztatás hiányos és megtévesztő információkat tartalmazott, mely sértette az átláthatóság alapelvét.

A Hatóság a fentiek miatt 60.000.000 Ft adatvédelmi bírság kiszabását tartotta szükségesnek. A Hatóság a bírságkiszabás során súlyosbító körülményként vette figyelembe többek között az érintettek igen magas számát. Ugyanis a szolgáltató a vizsgált időszakban – valamennyi üzletében összesen – havonta 45000-55000 személyt fogadott a személyes ügyfélszolgálatain, az érintettek így kalkulált száma milliós nagyságrendű. A szolgáltató alaptevékenységéhez tartozott, hogy hosszú éveken keresztül rendszeresen és tömegesen ügyfeleket fogadott az ügyfélszolgálati irodákban, amelyre tekintettel a megfelelő adatvédelmi tudatosság elvárható lett volna tőle. A nem kellően precízen és konkrétan átgondolt jogalap- és célmeghatározás hiánya, ezáltal az elnagyolt adatkezelés súlyosan gondatlan magatartásra utalt. A szolgáltató a határozat közigazgatási perben történő felülvizsgálatát kezdeményezte. (NAIH/2020/2758/3)

2. Különleges személyes adatok kezelésének vizsgálata szempontjából kiemelt ügyek

2.1. Várandósgondozási könyvekről való másolatkészítés a babaváró kölcsönrel kapcsolatos kedvezmények igénybevételéhez

A Hatóság hivatalból indított hatósági eljárás keretében egy bank babaváró kölcsön nyújtása során megvalósuló adatkezelését, illetve a várandósgondozási könyvekről való másolatkészítési gyakorlatát vizsgálta.

Azok a házaspárok, akik babaváró kölcsönt vesznek igénybe, jogosultak a törlesztés szüneteltetésére a várandósság 12. hetét követően. A támogatottak második, illetve harmadik gyermek vállalása esetén jogosultak vissza nem térítendő gyermekvállalási támogatásra. Ha a házaspár a gyermek születése előtt veszi igénybe a támogatást, igazolni kell a várandósság 12. hetének betöltését, illetve a szülés várható időpontját a várandósgondozási könyvvel, amelyről a bank – bankfiókonként eltérő terjedelemmel – másolatot készített.

A várandósgondozási könyv a várandós nő számos, különleges adatnak minősülő egészségügyi adatát tartalmazza, pl. vércsoport, várandósság rizikóbesorolása,

korábbi terhességek és szülések adatai, kórtörténet, a várandósság alatt elvégzett orvosi vizsgálatok eredményei. Ezen adatok nem szükségesek ahhoz, hogy a házaspár a várandósság 12. hetének betöltését és szülés várható időpontját igazolják a bank felé, azaz a bank által a várandósgondozási könyvek másolataiban kezelt további adatok az adatkezelés céljának elérésére nem megfelelőek és nem relevánsak, azok a szükséges adatkörön jelentősen túlterjeszkednek, ezért a Hatóság megállapította, hogy a bank megsértette a GDPR 5. cikk (1) bekezdés c) pontja szerinti adattakarékosság elvét. Ezen túlmenően a Hatóság azt is megállapította, hogy a bank ezen egészségügyi adatok kezelésére nem rendelkezik megfelelő, a GDPR 6. cikke szerinti jogalappal, és azok kezelése kapcsán a GDPR 9. cikk (2) bekezdése szerinti egyik körülmény sem áll fenn.

A Hatóság a határozatában megállapította továbbá, hogy az adatkezelésről nyújtott tájékoztatás kapcsán sérült a GDPR 12. cikk (1) bekezdése szerinti átlátható tájékoztatás követelménye, mivel a tájékoztatóban feltüntetett adatkezelési célok nem voltak kellően konkrétak, továbbá a kezelt adatok köre nem került elkülönítésre aszerint, hogy azok kezelésére milyen típusú kölcsönügyletnél van szükség. A Hatóság a jogsértés megállapításán túl kötelezte a bankot, hogy a még kezelésében lévő várandósgondozási könyvekről készült elektronikus másolatokat törölje, a papír alapú másolatokat semmisítse meg, és ennek megtörténtét hitelt érdemlően igazolja a Hatóság felé. A Hatóság kötelezte továbbá a bankot, hogy a tájékoztatási gyakorlatát alakítsa át olyan módon, hogy az megfeleljen a GDPR 12. cikk (1) bekezdése szerinti átláthatóság követelményének.

A Hatóság a fentiek mellett 35.000.000 Ft adatvédelmi bírság kiszabását tartotta szükségesnek. A bírságkiszabás során jelentős enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy a bank az eljárás megindítását követően a várandósgondozási könyvek másolataiban kezelt személyes adatok kapcsán a jogsértést elismerte, gyakorlatát átalakította és intézkedett a jogellenesen kezelt személyes adatok törlése iránt. A Hatóság súlyosító körülményként vette figyelembe az érintettek nagy számát, a jogsértés folyamatos jellegét, valamint azt, hogy a jogsértő adatkezelés elsősorban egészségügyi adatokat érintett. (NAIH/2020/2546/15.)

2.2. Egyetemi rendszeres szociális ösztöndíj iránti pályázatok benyújtása, valamint azok elbírálása során végzett adatkezelés

Az érintettek széles köre, továbbá különleges személyes adatok kezelése indokolta tette, hogy a Hatóság hatósági eljárás keretében megvizsgálja egy egyetem esetében, hogy az egyetem a rendszeres szociális ösztöndíj iránti pályázatok be-

nyújtása, valamint azok elbírálása során betartja-e az általános adatvédelmi rendelet előírásait.

A Hatóság az eljárást lezáró határozatában megállapította, hogy az egyetem a vonatkozó jogszabályok által részére adott felhatalmazás keretein lényegesen túlterjeszkedve határozta meg a kezelendő adatkört. Az egyetem annak ellenére hivatkozott kötelező adatkezelésre, hogy olyan adatok kezelését is előírta, amelyet az általa hivatkozott jogszabályok nem határoztak meg értékelendő szempontként. Az egyetem – feltehetően azért, hogy a jogalap meglétét mindenképp biztosítsa – az érintetti hozzájárulásra is jogalapként hivatkozott. Az egyetem nem mérlegelte, hogy a hozzájárulás érvényességi feltételei egyébként nem állnak fenn, illetve a hozzájárulás ezen adatkezelés esetén fel sem merülhet, hiszen úgy ítélte meg, hogy amennyiben maga a pályázat benyújtása önkéntes, akkor ebből az következik, hogy a pályázat kitöltése során megadott valamennyi adat kezeléséhez való hozzájárulás is önkéntes.

A Hatóság különösen jogsértőnek tartotta azt, hogy az egyetem a jogszabályokon túlterjeszkedve további különleges adatok kezeléséről döntött, azonban nem volt tudomása arról, hogy egy fogyatékoságról/krónikus betegségről/rokkantság fokáról szóló szakorvosi igazolásban szereplő adat különleges adatnak minősül, hiszen önmagában egészségügyi – és ezáltal különleges – adat az, hogy adott személy fogyatékosággal él, krónikus betegsége van vagy rokkant, így az Egyetem ezáltal akkor is különleges adatot kezel, ha az érintett minden további adatot kitakar az igazoláson.

A Hatóság megállapította, hogy az egyetem az adatkör meghatározásakor megsértette a GDPR 5. cikk (1) bekezdés a) és b) pontjait, illetve nagy mértékben megsértette a GDPR 5. cikk (1) bekezdés c) pontját, mert nem mérlegelte kellő gondossággal, hogy mely okmányok, illetve igazolások benyújtása szükséges mindenképp, azaz nem törekedett az adatminimalizálásra, hanem az jelent meg gyakorlatában, hogy minden igazolni kért körülmény biztosan alá legyen támasztva, akkor is, ha esetleg adott körülmény igazolása szükségtelenül többletadatkör kezelésével járt együtt.

A Hatóság a fentiek mellett 8.000.000 Ft adatvédelmi bírság kiszabását tartotta szükségesnek. A bírságkiszabáskor abból indult ki, hogy – az enyhítő körülményként figyelembe vett – jogalkotói mulasztás milyen mértékben hatott ki az egyetem által elkövetett jogsértésekre. Mivel a jogalkotó pontosan nem határozta meg a kezelendő adatok körét, így az egyetemre hárult a felelősség, hogy mérlegelje, hogy a jogalkotó által meghatározott szempontok figyelembevételéhez mely ada-

tok kezelése szükséges. Az egyetemnek követnie kellett volna a jogalkotó által meghatározott szempontokat, és nem írhatott volna elő új körülményeket, amelyekkel többlet-adatkezelést generált: a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontján túlterjeszkedő – megfelelő jogalapot nélkülöző – adatkör meghatározása, továbbá a célhoz kötöttség és adattakarékosság megsértése nem a jogalkotó mulasztásából fakadt. Az egyetem nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az érintettek részére, nem aktualizálta adatvédelmi tájékoztatóját a GDPR alkalmazandóvá válását követően, melyből az következett, hogy az adatkezelési gyakorlat átláthatatlan.

A Hatóság a bírságkiszabás során súlyosbító körülményként vette figyelembe, hogy az egyetem súlyos jogsértést követett el, mivel az általa alkalmazott általános adatkezelési gyakorlat több alapelvi rendelkezést nagy mértékben sértett: az egyetem a jogszabályi felhatalmazás keretein lényegesen túlterjeszkedve határozta meg a kezelendő adatok körét, amely magatartásával személyes adatok – és kifejezetten különleges adatnak minősülő személyes adatok – jogalap nélküli, adott esetben cél nélküli, és az esetek nagy részében teljesen szükségtelen kezelését idézte elő; mindezt olyan módon tette, hogy adatkezelése – a konkrét adatkezelési célok meghatározásának hiányában – teljesen átláthatatlan volt. Tekintettel arra, hogy a leadott igazolások nemcsak a pályázó, hanem egyéb, vele egy háztartásban élő személyek személyes adatait is tartalmazzák – az érintettek számát a Hatóság tízezres nagyságrendűre becsülte. Az adatkezelés a személyes adatok különleges kategóriáit (a pályázó hallgató, illetve a vele egy háztartásban élő személyek rokkantságára, fogyatékoságára, illetve tartós krónikus betegségére vonatkozó adatokat) is érintette. Az egyetem minden félévben ösztöndíjpályázatókat ír ki és bírál el, amely tevékenysége nagyszámú személyes adat és különleges személyes adat kezelésével jár együtt. Minderre tekintettel a megfelelő adatvédelmi tudatosság elvárható lett volna az adatkezelőtől, így felelősségének mértéke magasabb. A Hatóság megállapította azt is, hogy a nem kellően precíz és konkrét célmeghatározás hiánya, az ebből következő átláthatatlan adatkezelés, illetve, hogy az egyetem nem tudta azonosítani, hogy nagy számban különleges adatokat kezel, amely adatok kezelésére szigorúbb szabályok vonatkoznak, az egyetem súlyosan gondatlan magatartására enged következtetni. Az egyetem a határozat közigazgatási perben történő felülvizsgálatát kezdeményezte. (NAIH/2020/54)

2.3. Elhunyt hozzátartozók egészségügyi dokumentációjához való hozzáférés

A GDPR-ban szereplő felhatalmazással élve a magyar jogalkotó az Infotv.-be iktatta a 25.§ szerinti rendelkezéseket, amely bizonyos korlátozásokkal az elhalt életében megillető egyes érintetti jogok érvényesítését biztosítja. Az Infotv. 25. §-a alapján gyakorolható egyes érintetti jogokat (helyesbítés, törlés, stb.) a jogszabály-

ban meghatározott személy gyakorolhatja, de ez nem jelenti egyben azt, hogy az ilyen személy eljárásjogilag is „érintett”-nek minősülne.

Ettől logikailag elválik az olyan ágazati jogszabályból levezethető jogosultság, amely élő személynek keletkeztet jogot egy elhunyttra vonatkozó adat megismerésére. Ilyenkor a jogosult saját jogán megismerhet bizonyos, az elhunyttra vonatkozó adatokat, de a GDPR és az Infotv. értelmében ezzel nem érintetti jogokat gyakorol. Ebben az esetben tehát, jogosultságát nem a GDPR és/vagy az Infotv. alapján gyakorolja, hanem azon ágazati jogszabály alapján, amely közvetlenül neki – és nem az érintettnek – jogosultságot keletkeztet.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) 3/A.§ alapján az elhunyt személy elhalálozásának körülményeire és a halál okára vonatkozó, valamint az elhunyt személyre vonatkozó egészségügyi dokumentációban foglalt személyes adat kezelésére az egészségügyi adat és az egészségügyi dokumentációban foglalt személyes adat kezelésére vonatkozó kötelező európai uniós jogi aktusban vagy jogszabályban foglalt szabályokat kell alkalmazni.

Az Eüak. 7.§ (5) bekezdése alapján a beteg [...] halálát követően az érintett házastársa, [...] - írásbeli kérelme alapján - akkor is jogosult a (3) bekezdés szerinti jog gyakorlására, ha

a) az egészségügyi adatra

aa) a házastárs [...] életét, egészségét befolyásoló ok feltárása, illetve

ab) az aa) pont szerinti személyek egészségügyi ellátása céljából

van szükség, és

b) az egészségügyi adat más módon való megismerése, illetve az arra való következtetés nem lehetséges.

Az Eüak. rendelkezéseit értelmezve megállapítható az a jogalkotói szándék, amely szerint az elhunyt házastársának tájékoztatása lényegében két irányból is lehetséges:

Egyrészt az Eüak. 7.§ (6) bekezdése alapján elképzelhető egy olyan helyzet, hogy az elhunyt házastársának az életét, egészségét befolyásoló ok feltárása, illetve egészségügyi ellátása céljából van szüksége az elhunyt valamely egészségügyi adatára, kapcsolódó dokumentummásolatra, figyelembe véve, hogy az információ más módon nem szerezhető be.

Másrészt az Eüak. 7.§ (7) bekezdéséből levezethető egy az elhunyt vonatkozásában a házastársat megillető másik tájékoztatási jogosultság, amely viszont a halál okával összefüggő vagy összefüggésbe hozható, továbbá a halál bekövetkezését megelőző gyógykezeléssel kapcsolatos egészségügyi adatok körére korlátozódik. Ennek alapján indoklás nélkül, személyes egészségügyi érintettség hiányában is joga van ezen adatok megismerésére és arra, hogy a kapcsolódó dokumentumokba betekintszen, ezekről saját költségére másolatot kapjon.

A GDPR 15. cikk (3) bekezdése a másolatok kiadására vonatkozó jogot az „adatkezelés tárgyát képező személyes adatokra” nézve biztosítja. Ez jelen esetben az Eüak. 7.§ (5) bekezdését és az Eüak. 3/A.§-át is figyelembe véve csak „az egészségügyi dokumentációban foglalt személyes adatok” körében értelmezhető „egészségügyi adatot” jelenthet.

A Hatóság álláspontja, hogy az Eüak. megalapozza a GDPR alkalmazhatóságát akkor, amikor a házastárs saját jogán – tehát nem érintetti minőségében – érvényesíti akár az Eüak. 7.§ (6) bekezdése, akár az Eüak. 7.§ (7) bekezdése szerinti jogát. Amennyiben létezik olyan egészségügyi adat az egészségügyi dokumentációban, amelynek a bejelentő a kiadását jogosult kérni, ezt az adatkezelő köteles a bejelentőnek másolatban kiadni azzal, hogy az első alkalommal a másolat kiadását ingyenesen kell biztosítani. Ennek elmaradása GDPR szerinti jogsérelemet jelent, amivel összefüggésben a Hatóság eljárhat.

3. *Kiskorúak személyes adatait érintő ügyek*

Évek óta rendszeresen nagy számban érkeznek a Hatósághoz a szülőt kiskorú gyermekük vonatkozásában megillető tájékoztatási és hozzáférési jog teljesítésének terjedelmét érintő, vizsgálati eljárást kezdeményező bejelentések és adatvédelmi hatósági eljárás iránti kérelmek. A szülők esetenként a gyámhatóságoktól, bírósági vagy hatósági eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőtől, oktatási, szociális vagy egészségügyi intézményektől kérik a gyermekükre vonatkozó iratok kiadását.

3.1. Adatmásolathoz való hozzáférés joga

Egy oktatási intézmény egy vizsgálati eljárás kapcsán azzal a kérdéssel fordult a Hatósághoz, hogy a szülő részére valamennyi órá és/vagy a gyermekre vonatkozó levelet, feljegyzést, jegyzőkönyvet, jelzést, tájékoztatást, jogi állásfoglalást kérő levelet ki kell-e adni. A Hatóság e kérdésre adott álláspontjából az alábbiak emelendők ki.

A GDPR szerint az adatkezelésről történő tájékoztatás alapvető érintetti jog, amelyet az adatkezelő a GDPR-ban részletezettek szerint teljesíteni köteles, erre irányuló kérelem esetén a hozzáférést adatmásolat formájában megadva. Ez azt jelenti, hogy az adatkezelő által kezelt személyes adatok másolatát kell biztosítani, amely ugyanakkor nem minden esetben azonos a teljes iratmásolattal. Az iraton lehetnek olyan megjegyzések, hivatkozások, jogszabályi rendelkezések, egyéb szövegrészletek, technikai jellegű információk, amelyek – amennyiben arról az érintettre vonatkozó következtetés sem vonható le – nem minősülnek az érintett személyes adatának, így a GDPR szerinti hozzáférés keretében sem kérhető rólok másolat, illetőleg az adatkezelő az irat ezen részéről a GDPR-on alapulva nem köteles másolatot adni.

A közfeladatot ellátó szerv tevékenysége során keletkezett jogértelmezésre vonatkozó adatok, szakmai állásfoglalások, személyes adatot nem tartalmazó belső feljegyzések, levelezések stb. – amennyiben az Infotv-ben foglalt feltételek fennállnak – közérdekű adatigénylés keretében ismerhetőek meg. Az adatigénylés teljesíthetőségét a közérdekű adatigénylés keretében kell megítélni az Infotv. III. fejezetében megfogalmazottakat követve. (NAIH/2020/2618)

3.2. Kiskorú törvényes képviselőjében gyakorolt hozzáférési jog

Gyakori, hogy valamelyik szülő törvényes képviselőként a kiskorú gyermeke nevében kívánja gyakorolni az érintetti jogot, így a kiskorú helyett eljárva, érintettként kívánt hozzáférni a gyermekelhelyezési, kapcsolattartási, szülői felügyeleti jog rendezése iránti perekben kirendelt igazságügyi szakértő által készített szakvélemény alapjául szolgáló adatokhoz, illetve felvett hangfelvételek másolatához.

Egy ilyen, szülői kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárásban a szülő a kirendelt szakértő kötelezését kérte a gyermeke vizsgálatáról készült adatokhoz és hangfelvételhez. A Hatóság a szülői kérelmet elutasította, mert ezen adatok, illetve felvett hangfelvételek kiadása aggályos lehet, ha a gyermek által elmondottak az adatot kérő szülő vonatkozásában tartalmaznak olyan információkat, amelyeknek az adatkérő általi megismerése a gyermek jogos érdekét sértené. Ugyanis a Hatóság álláspontja szerint a szakértő titoktartási kötelezettsége a kiskorú által elmondottak tekintetében a szülő – mégpedig mindkét szülő felé is fennáll. A szakértői vizsgálat során keletkezett adatok vonatkozásában a kiskorú gyermek esetében az érintett személye (gyermek) nem azonos az érintettet megillető hozzáférési jog gyakorlójának személyével (törvényes képviselő). Így nem tekinthető automatikusnak a szakértői titoktartás alóli felmentés sem.

A Hatóság álláspontja szerint kívánatos, ha a szakértő a gyermek vizsgálatát követően a kiskorú által elmondottakat minden esetben értékeli abból a szempontból, hogy az adott eljárás tárgya és a kirendelésben foglaltak szerint a gyermek által elmondottak tekintetében nem áll-e fenn érdekellentét a gyermek és bármelyik szülője között. Meg kell ítélnie, hogy a gyermek által elmondottaknak egyik vagy mindkét szülője által történő megismerése nem járhat-e hátrányos következménnyel a gyermekre nézve. A Ptk. szerint a szülő nem képviselheti a gyermeket olyan ügyben, amelyben ő maga a gyermekkel szemben ellenérdekű fél, így a hozzáférés joga ebben az esetben ezen törvényes képviselő által a Ptk. alapján nem gyakorolható.

A Hatóság felhívta a kirendelt szakértő és általánosságban a szakértők figyelmét arra, hogy a kiskorú gyermekre vonatkozó törvényes képviselői hozzáférési joggyakorlás esetén minden esetben vizsgálják meg a kérelem teljesíthetőségét az érdekellentét vonatkozásában, és a megtagadásra okot adó körülmény észlelése esetén minden esetben szerezzék be a kirendelő bíróságtól/hatóságtól a hozzáférési kérelem teljesítésének megtagadásra vonatkozó utasítást a kirendelő végzés módosításával. Hiszen ekkor a vizsgálat során tapasztaltak alapozzák meg a jogkorlátozást, a szakértő a vizsgálat során észleli azt, hogy a gyermek által elmondottaknak a szülő általi megismerése a gyermek érdekével ellentétes, azt a kirendelő végzésben előzetesen rögzíteni nem minden esetben lehet. (NAIH/2020/593)

4. Az eldöntendő jogkérdés újszerű jellege, a jogértelmezési kérdés jelentősége miatt kiemelt ügyek

4.1. Az önálló bírósági végrehajtók adatkezelése

A Hatóság kérelemre adatvédelmi hatósági eljárásokat folytatott le önálló bírósági végrehajtókkal szemben is. Az eljárások során a Hatóság azt vizsgálta, hogy a végrehajtó a GDPR előírásainak megfelelően bírálta-e el a kérelmezők hozzáférési kérelmét.

Az egyik eljárás során az önálló bírósági végrehajtó vitatta a Hatóság hatáskörét, ezzel összefüggésben hivatkozott az Ákr. hatáskör-elvonás tilalmára, továbbá az Infotv. VI/A. fejezet szerinti adatvédelmi kifogás jogintézményére, mely alapján álláspontja szerint a végrehajtási eljárás adatkezelése a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező járásbírósághoz benyújtott kereset alapján a járásbíróság által vizsgálható. Véleménye szerint a Hatóság eljárásával sérül az Alaptörvény XXVIII.

cikk (1) bekezdésében megfogalmazott törvényes bírósági eljáráshoz való jog, és megvalósul a már szintén említett hatáskörelvonás tilalma is negatív értelemben.

A végrehajtó az eljárás során hivatkozott a GDPR 23. cikk (1) bekezdés j) pontjára is, mely lehetőséget biztosít a tagállamoknak, hogy jogalkotás útján korlátozást vezessenek be az érintetti jogérvényesítésre vonatkozó szakaszok alkalmazása tekintetében a polgári jogi követelések érvényesítése érdekében. Álláspontja szerint a tagállami jogalkotó teret adott a tagállami jog korlátozásának a végrehajtási jog területén. Így, ha a Hatóság a hatásköri szabályokat figyelmen kívül hagyva mégis vizsgálja az adatkezelését, akkor nem a GDPR szabályai, hanem a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) rendelkezéseinek érvényesülését kell vizsgálnia. Nyilatkozata szerint a végrehajtási eljárásban a felvilágosítás elsősorban nem írásban, hanem személyesen, illetve telefonon keresztül történik, melynek szabályait a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I.17.) IM rendelet 40. § szabályozza. Nyilatkozata szerint a Kérelmező „adatigénylési kérelmének” eleget tett, és álláspontja szerint „a terjedelem kifogásolása eleve nem adatvédelmi kérdés”.

A Hatóság a hatáskörét és illetékességét a kérelem beérkezésekor hivatalból vizsgálta és ennek során figyelembe vette azt is, hogy a GDPR 55. cikk (3) bekezdése szerint a felügyeleti hatóságok hatásköre nem terjed ki a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek felügyeletére. Az Infotv. 38. § (2b) bekezdés alapján a Hatóság feladatköre a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokra, a bíróság által végzett adatkezelési műveletek vonatkozásában nem terjed ki.

A fenti jogszabályok csak a bíróságok igazságügyi feladatai ellátása során végzett adatkezelési tevékenységére vonatkozóan zárják ki a Hatóság hatáskörét, azonban mivel az önálló bírósági végrehajtó az Alaptörvény 25. cikke és a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény alapján nem tekinthető a bírói kar részének, és nem végez igazságszolgáltatási ítélezési tevékenységet, ezért az önálló bírósági végrehajtó feladatellátása körében folytatott adatkezelési tevékenysége a Hatóság felügyeleti hatásköre alá esik. Ebből következően az önálló bírósági végrehajtó által hivatkozott Vht. 225. § (2) bekezdése, mely szerint a végrehajtó eljárása mint polgári nemperes eljárás a bíróság eljárásával azonos, nem jelenti azt, hogy a Hatóság felügyeleti hatásköre nem terjed ki az önálló bírósági végrehajtó által végzett adatkezelési tevékenység felügyeletére.

A fentieket támasztja alá az is, hogy mivel felügyeleti hatóságok hatáskörével kapcsolatos kivételszabályról van szó, azt nem lehet kiterjesztően értelmezni, vagyis az a megoldás, amely csak utalással, analógiával vonná be a végrehajtót e körbe, nem lehetséges, mivel ehhez tételes jogi szabályozásra lenne szükség.

Jogállását tekintve a végrehajtó nem bíró, a bíróra vonatkozó követelményeknek nem felel meg, sőt nem is kell megfelelnie. Különböznek a kinevezési és pályázati feltételek a bírósági szervezetrendszerben és a végrehajtók esetében. A bírói kartól való elkülönülésüket jelzi az is, hogy a végrehajtók nem a bírósággal állnak szolgálati jogviszonyban, hanem a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar ellenőrzi a tevékenységüket. Mindezek mellett külön ki kell emelni az Infotv. 71/B. § (1) bekezdését, amely „eljáró bíró, ülnök vagy igazságügyi alkalmazott” adatkezelési tevékenységét tartja vizsgálhatónak a kifogási eljárásban. Erre ugyancsak az mondható el, mint a fentiekben a GDPR-ral kapcsolatban kifejtetteknél, hogy mivel kivételszabályról van szó, ezért nem lehet jogértelmezéssel „bíró” alatt „végrehajtót” érteni.

Az ágazati jogszabályok és GDPR viszonylatában azt ki kell emelni, hogy a GDPR szabályait is be kell tartani az ágazati jogszabályok rendelkezései mellett, mivel az uniós jog elsőbbsége folytán a GDPR alkalmazandó a magyar joggal szemben. Az Európai Unió Bírósága több alkalommal kimondta⁵, hogy az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályok alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettség nemcsak a nemzeti bíróságokat terheli, hanem az uniós jogot hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott minden állami szervet is, ideértve a közigazgatási hatóságokat, tehát a Hatóságot is. A jelen ügyben ez azt jelenti, hogy a végrehajtási ágazati jogszabályok alkalmazása során a GDPR szabályaira is figyelemmel kell lenni úgy, hogy ha felmerül a kollízió a GDPR és az ágazati jogszabályok között, akkor GDPR alkalmazása kötelező az azzal esetlegesen ellentétes nemzeti jog, jelen esetben akár a végrehajtási ágazati jogszabályok ellenére is.

A leírtakból következően a Hatóság a határozatában megállapította, hogy az önálló bírósági végrehajtó érvelésével ellentétben Vht. és a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I.17.) IM rendelet (a továbbiakban: Vűsz.) nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely kimondaná, hogy a GDPR valamely rendelkezései alkalmazását korlátozza. A GDPR 23. cikk (2) bekezdésének megfelelő magyar jogszabályalkotás nem volt azonosítható e vonatkozásban. A Hatóság az önálló bírósági végrehajtót mint a személyes adatok kezelőjét elmarasztalta, mert nem csak a Vűsz. 40. § szabályai alapján személyesen és telefonon köteles

⁵ 1989. június 22 i Costanzo ítélet, 103/88, EU:C:1989:256, 31. pont; 2003. szeptember 9 i CIF ítélet, C 198/01, EU:C:2003:430, 49. pont; 2010. január 12 i Petersen ítélet, C 341/08, EU:C:2010:4, 80. pont; 2017. szeptember 14 i The Trustees of the BT Pension Scheme ítélet, C 628/15, EU:C:2017:687, 54. pont

tájékoztatást nyújtani, hanem a GDPR alapelveit, továbbá a GDPR 12. cikk és 15. cikk rendelkezéseit is köteles betartani, és az érintett hozzáférési kérelmét megfelelően köteles megválaszolni, ezért kötelezte arra, hogy a GDPR 15. cikk (1) bekezdésének megfelelő tartalmú teljes tájékoztatást adjon a Kérelmező részére. (NAIH/2020/4637)

A másik eljárás során egy másik önálló bírósági végrehajtó a fentiekén túlmenően az adatkezelői minőségét is vitatta, arra hivatkozással, hogy „az adatkezelést biztosító informatikai alkalmazás nem a bírósági végrehajtók „tulajdona”, ahogyan a végrehajtási ügy iratanyaga sem.”

Ezen érv ellenére is megállapítható volt, hogy az önálló bírósági végrehajtó a Kérelmező személyes adatai vonatkozásában adatkezelő, mivel a jogszabályok keretei között és a jogszabályokban biztosított felhatalmazása alapján adatkezelést végez. Az önálló bírósági végrehajtó érvelésével ellentétben az adatkezelői státusz megállapításához az nem szükséges a GDPR 4. cikk 7. pontja alapján, hogy a személyes adatokat tartalmazó iratok a tulajdonában legyenek, mivel azáltal, hogy az azokban fellelhető személyes adatok vonatkozásában adatkezelést végez, adatkezelővé válik. (NAIH/2020/6088)

5. Személyes adatok határon átnyúló kezelése

5.1. A Hatóság a GDPR alapján együttműködik az Európai Unió többi tagállamában eljáró adatvédelmi hatóságokkal. A személyes adatok határon átnyúló kezelése esetében az adatkezelő (adatfeldolgozó) uniós jogi értelemben vett tevékenységi központja, vagy az egyetlen tevékenységi helye szerinti adatvédelmi felügyeleti hatóság jogosult ún. fő felügyeleti hatósággként eljárni. Az adatkezelő (adatfeldolgozó) tevékenységi központja (egyetlen tevékenységi helye) szerinti tagállamon kívüli további, a vizsgált adatkezelési tevékenységgel érintett tagállamok felügyeleti hatóságai ún. érintett felügyeleti hatósággként jogosultak részt venni az ügy intézésében.

A fő felügyeleti hatósággként való eljárás azt jelenti, hogy az érdemi vizsgálatot a fő felügyeleti hatóság folytatja le az uniós normák – mindenekelőtt a GDPR 60. cikkének rendelkezései, valamint a saját tagállama eljárásjoga alapján, majd az eljárás végén ún. döntéstervezetet készít, melyet annak kibocsátása előtt az eljárásban részt vevő érintett hatóságok rendelkezésére bocsát egy sajátos véleményezési eljárásban. A döntés csak abban az esetben bocsátható ki, ha azzal az érintett felügyeleti hatóságok egyetértenek, vagy amennyiben nem sikerült konszenzust elérni, ún. vitarendezési eljárás indul. Az előbbi esetben az elfogadott

döntést a fő felügyeleti hatóság közli az adatkezelő (adatfeldolgozó) tevékenységi központjával (egyetlen tevékenységi helyével), és a döntés végrehajtását is a fő felügyeleti hatóság követi figyelemmel a saját tagállamának eljárásjoga szerint.

A Hatóság fentiekben vázlatosan bemutatott eljárása alapvetően az ügy beérkezését, valamint a döntéstervezet elkészítését tekintve tér el minden esetben a tisztán nemzeti, tagállami keretek között lefolytatott adatvédelmi vizsgálati és adatvédelmi hatósági eljárásoktól. Az érintetti panasz alapján indult eljárásokban ugyanis más uniós felügyeleti hatóság fogadja a panaszbeadványt, majd amennyiben azt tagállami joga alapján befogadhatónak ítéli, esetleges mellékleteivel együtt – minden esetben angol nyelvre fordítva – a felügyeleti hatóságok közötti kommunikációra szolgáló ún. Internal Market System útján juttatja el a vélelmezett fő felügyeleti hatóságnak. Ugyanez a kommunikációs csatorna alkalmazandó a nem panasz alapján indult, határon átnyúló ügyek kezelésére is. A másik lényeges eltérés a döntés elkészítése és véglegesítése: magát az első tervezetet a feltárt tényállás alapján a fő felügyeleti hatóság készíti ugyan elő érdemben, de a véglegesítés csak egy, valamennyi érintett felügyeleti hatóság számára elfogadható konszenzus esetén történhet meg. A két végpont közötti eljárást a fő felügyeleti hatóság a nemzeti eljárásjogának rendelkezései szerint folytatja le, sajátossága azonban ennek a típusú eljárásnak, hogy sor kerülhet az ügyben részes felügyeleti hatóságok között információcserére, informális konzultációra, valamint közös műveletre is.

Lényeges, hogy nincs helye ennek az együttműködési eljárásnak, ha a vizsgált adatkezelési tevékenységet a GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) vagy e) pontja alapján közhatalmi szervek vagy egyéb, a polgári jog szabályai szerint létrejött szervezetek – a GDPR szóhasználatában „magánfél szervezetek” – végzik, ilyenkor tehát kizárólag az említett jogalap szerint illetékes tagállami felügyeleti hatóság folytatja le az eljárást. Megjegyzendő az is, hogy a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek ellenőrzésére még az adott – a bíróság székhelye szerinti – tagállam felügyeleti hatósága sem rendelkezik hatáskörrel, ezt az adott tagállam igazságügyi rendszerén belül az adott tagállam által kifejezetten erre a célra létrehozott szerve(i) végzi(k).

5.2. Azokban az ügyekben, ahol a Hatóság fő felügyeleti hatóságként járt el, 2020-ban a Hatóság Adatvédelmi Főosztályán az érintett felügyeleti hatóságokkal való egyeztetést követően öt ügy zárult le véglegesen („jogerősen”), további tizenhárom ügy intézése pedig jelenleg is folyamatban van. A 13 folyamatban lévő ügy közül 6 ügyben jelenleg a döntéstervezet előkészítése zajlik a Hatóságon belül, vagy már az ezt követő szakaszba került az ügy, és a döntéstervezetnek az uniós felügyeleti hatóságok közötti egyeztetése van folyamatban. A 2020. év végéig

beérkezett ügyek közül 2 olyan eset volt, amelyben a Hatóság vizsgálata végén azt a következtetést vonta le, hogy nem minősül fő felügyeleti hatóságnak, mivel a megkereső hatóság előzetes értékelésével ellentétben nem volt azonosítható magyarországi tevékenységi központú adatkezelő, továbbá egy ügyben a Hatóság hatáskörének hiányát állapította meg és a panaszt áttette a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósághoz. Az Adatvédelmi Főosztály által intézett összesen 18 ügy közül 3 érkezett 2018-ban, 8 ügy 2019-ben, 2020-ban pedig összesen 7 új ügy érkezett.

5.2.1. A GDPR alkalmazásának kezdete óta eltelt időszakban több olyan panasz is érkezett a Hatósághoz, amelynek tárgya egy magyarországi tevékenységi központú, személyszállítási szolgáltatásait Európa-szerte nyújtó gazdasági társaság hírlevél-küldéssel, valamint ügyfélfiókkal kapcsolatos adatkezelése, illetőleg az ilyen adatkezelésekkel kapcsolatos érintetti kérelmek kezelése volt.

Az egyik ügyben, ugyancsak az előző pont szerinti adatkezelővel szemben a panaszos bejelentéssel fordult az Information Commissioner's Office-hoz, az Egyesült Királyság adatvédelmi hatóságához, melyben azt kifogásolta, hogy hiába kérte az adatkezelőtől írásban, hogy törölje az e-mail címével regisztrált, de nem általa létrehozott felhasználói fiókot, a társaság a kérelmének nem tett eleget. (NAIH/2020/4204, NAIH/2019/405.)

A Hatóság álláspontja szerint, noha a felhasználói fiókhoz rögzített e-mail cím kétséget kizáróan a panaszos személyes adatának minősül, azonban a fiókhoz rögzített további adatok nem a panaszossal hozhatók kapcsolatba, azok alapján a panaszos nem, pontosabban nem a panaszos azonosítható. Ebből kifolyólag a panaszos kizárólag az e-mail címe törlését kérhette volna, a teljes fiókéét nem. Emiatt az adatkezelő által az adatkezelés jogalapjaként felhívott ún. szerződéses jogalap sem alkalmazható, hiszen a szerződéses jogalap akkor alkalmazható jogszerűen, ha a szerződésben az érintett az egyik fél. A Hatóság álláspontja szerint a panaszos jogosult volt arra, hogy kérje az e-mail címe törlését a Társaságtól.

A Hatóság azt állapította meg, hogy az adatkezelő jogsértést valósított meg, amikor a panaszos törési kérelme alapján egy hónapon belül nem tett intézkedéseket, illetve amikor a törlés megtörténtéről elmulasztotta a panaszost értesíteni, továbbá megsértette a GDPR rendelkezéseit amiatt is, hogy a törlési kötelezettségének csak jelentős késedelemmel tett eleget. Tekintettel azonban arra, hogy a Társaság a Panaszos felhasználói fiókját törölte és arról igazoltan tájékoztatta a panaszost, a Hatóság további jogkövetkezményeket nem alkalmazott és a vizsgálatot az érintett felügyeleti hatóságok egyetértésével lezárta.

A másik ügyben a panaszos bejelentéssel fordult a baden-württembergi adatvédelmi hatósághoz, melyben előadta, hogy kérte a személyes adatai és a közvetlen üzletszerzési célból kezelt e-mail címe törlését az adatkezelőtől, valamint kérte, hogy részére többé ne küldjön hírlevelet, azonban ezen kérelmeinek az adatkezelő társaság nem tett eleget. (NAIH/2020/5815, NAIH/2019/546.)

A Hatóság vizsgálata során az került megállapításra, hogy a panaszos valóban több kommunikációs csatornán – az adatkezelő adatvédelmi tisztviselőjének címzett e-mailben, továbbá a társaság honlapján elérhető panaszkezelési űrlapon – is jelezte törlési kérelmét, amelyre reagálva az adatkezelő ügyfélszolgálatára tájékoztatta a panaszost, hogy a törlési kérelmét megkapta, és a lehető leghamarabb kivizsgálja, azonban további nyolc hetet kér a kérelem alapján az intézkedések megtételére, tekintettel arra, hogy nagyszámú hasonló kérelem érkezett az adatkezelőhöz.

Mivel a panaszos törlési kérelme tulajdonképpen csak egy e-mail cím törlésére irányult, így a kérelme sem összetettnek, sem nagyszámúnak nem volt tekinthető, azaz a panaszos kérelme vonatkozásában nem álltak fenn azok a feltételek, amelyek alapján a teljesítési határidő jogszerűen meghosszabbítható lett volna, így a társaság megsértette a GDPR 12. cikk (3) bekezdését, amikor egy hónapon belül nem tett eleget a panaszos törlési kérelmének.

A Hatóság döntéstervezetével kapcsolatban a berlini és a portugál felügyeleti hatóságok a GDPR 4. cikk 24. pontja szerinti releváns és megalapozott kifogást nyújtottak be, melyek azonban nem a Hatóság fenti jogértelmezésére vonatkoztak, és a későbbiekben sikerült konszenzust elérni a döntés tartalmát illetően.

5.2.2. Az egyik panaszos a berlini adatvédelmi hatósághoz intézett beadványában azt kifogásolta, hogy egy általa és utastársa által bérebe vett budapesti apartman bérbeadójának, egy magyarországi székhelyű gazdasági társaságnak a honlapján nem található adatkezelési tájékoztató, és a szállásadó kapcsolattartási e-mail címére eljuttatott hozzáférési kérelmére nem kapott választ a szállásadótól. Kifogásolta továbbá, hogy a személyazonosító okmányáról a szállásadó alkalmazottja fényképfelvételt akart készíteni, valamint azt, hogy az utastársa okmányáról készült fotót a szállásadó alkalmazottja feltöltötte az adatkezelő WhatsApp csoportjába, amelyben csak az adatkezelő néhány munkavállalója volt részes. (NAIH/2020/2305., NAIH/2019/3239.)

Az adatkezelő csak a Hatóság eljárásáról való tudomásszerzést követően tett érdemi lépéseket a panaszos hozzáférési kérelmének teljesítése érdekében, így a

panaszos a hozzáférési kérelme benyújtásától számított több, mint hét hónapig nem kapott tájékoztatást a személyes adatai kezeléséről, ezért a Hatóság az adatkezelő GDPR átláthatóságra vonatkozó rendelkezéseinek, továbbá a hozzáférési jogának sérelmét is megállapította. Megállapítható volt az is, hogy az adatkezelő nem adott tájékoztatást a GDPR előírásainak megfelelő, valamennyi adatkezelési körülményről, így a panaszos hozzáférési jogát ebben a vonatkozásban is megsértette.

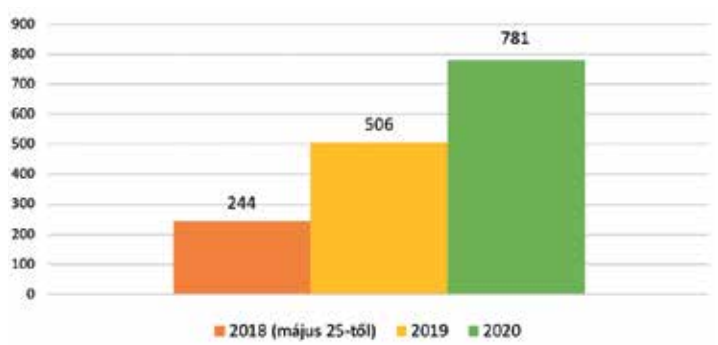
Ami a személyazonosító igazolványról való képfelvétel-készítést illeti, a Hatóság megállapította, hogy az adatkezelő megsértette a GDPR egyik alapelvét, az adattakarékosság elvét azzal, hogy a bejelentkezéskor megadott adatok helyességének ellenőrzése céljából fényképfelvételt készített a panaszos utastársának személyazonosító okmányáról.

A személyazonosító okmányról készült fénykép WhatsApp csoportba való feltöltésére az adatkezelő munkavállalója nem rendelkezett a GDPR szerinti egyik joggal sem, hiszen ahhoz az érintett nem járult hozzá, a szerződés teljesítéséhez nem volt szükséges, jogszabály azt nem írta elő számára és olyan jogos érdeke sem fűződött hozzá, amely elsőbbséget élvezett volna az érintett jogaival és szabadságaival szemben, továbbá a GDPR szerinti további jogalapok alkalmazása fogalmilag kizárt volt. Ebből kifolyólag a Hatóság megállapította, hogy az adatkezelő munkavállalója jogellenesen, jogalap nélkül biztosított hozzáférést a panaszos utastársának személyes adataihoz az adatkezelő társaság többi dolgozója részére.

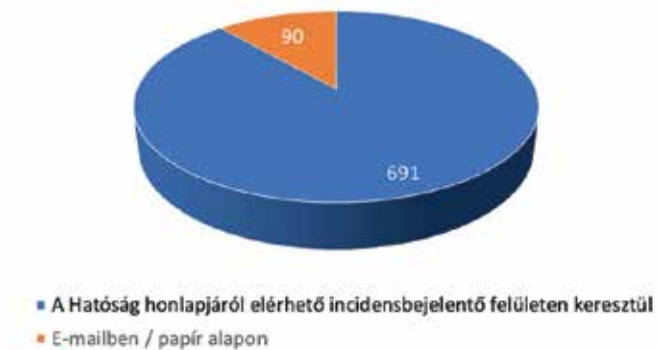
II.2. Az adatvédelmi incidensek bejelentése

A Hatósághoz 2020-ban összesen 781 adatvédelmi incidens-bejelentés érkezett, mely szám a megelőző év bejelentéseinek több, mint másfélszerese.

A Hatóság felé bejelentett adatvédelmi incidensek száma évenkénti bontásban

Adatvédelmi incidensbejelentések megtételének módja 2020-ban

⁶ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_guidelines_202101_databreachnotificationexamples_v1_en.pdf

II.2.1. Az adatvédelmi incidensekről szóló iránymutatás

A Hatóság vezető riportéri közreműködésével az EDPB kiadott egy incidens- bejelentés témakörében kidolgozott iránymutatást, amely fiktív, de a valóságban előforduló adatvédelmi incidensekről szóló jogeseteken keresztül kíván segítséget nyújtani az adatkezelőknek abban, hogy a különböző típusú incidensek észlelése esetén milyen szempontokat kell figyelembe venni annak eldöntéséhez, hogy szükséges-e az adott incidens felügyeleti hatóság részére történő bejelentése, illetve az érintettek tájékoztatása, avagy elegendő az incidenst csak nyilvántartásba venni.

Az általános adatvédelmi rendelet 33. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy nem szükséges bejelenteni a felügyeleti hatóságnak azt az incidenst, amely *„valószínűsíthetően nem jár kockázattal a természetes személyek jogaira és szabadságaira nézve”*. Az alábbi pár példa olyan gyakori incidenstípusokat mutat be a fent említett iránymutatásból, amelyeket – amennyiben az eset összes egyedi körülménye megegyezik az iránymutatásban leírtakkal – nem kötelező bejelenteni a Hatóság felé.

A Hatóságnak való bejelentést nem igénylő incidens lehet adott esetben az adatkezelő informatikai rendszerét ért zsarolóvírus-támadás, amennyiben az adatvédelmi incidens kivizsgálása során független informatikai szakértő megállapította, hogy adatvesztésre, harmadik fél által történő adatkimásolásra nem került sor, és az adatkezelő megfelelő biztonsági mentésekkel rendelkezett, amely segítségével a vírus által letitkosított adatokat rövid időn belül maradéktalanul helyreállította. Hasonló a helyzet, ha az iparági standardoknak megfelelő („state of the art”) titkosítással védett személyes adatokat tartalmazó adatbázishoz történt jogosulatlan hozzáférés, és a titkosító kulcs nem került ki, nem kompromittálódott. Szintén nem szükséges bejelenteni azokat az eseteket, amikor véletlenül került sor személyes adatok továbbítására egy „megbízható” harmadik fél részére, a téves címzett az incidenst maga jelenti az adatkezelőnek, illetve az adatkezelő és a harmadik fél között olyan jogi kötőerővel bíró kapcsolat áll fenn, amely alapján az adatkezelő kötelezni tudja a harmadik felet a tudomására jutott személyes adatok bizonyítottan végleges törlésére.

II.2.2. Jelentős adatvédelmi incidensek

1. A Magyar Honvédség Egészségügyi Központ adatvédelmi incidense

A Hatósághoz egy országgyűlési képviselő panaszt juttatott el, amelyben leírta, hogy egy internetes portálon 2019. február 12-én, majd 13-án megjelent két cikk, amelyekben nyilvánosságra hozták, hogy a képviselő korábban belépőt igényelt a Magyar Honvédség Egészségügyi Központba (a továbbiakban: MH EK). A portál nyilvánosságra hozta a képviselő által beadott igénylőlap szkennelt változatát is. A panaszbeadvány szerint az igénylőlapot a képviselő korábban sehol sem hozta nyilvánosságra, azt kizárólag az MH EK-nak küldte meg elektronikusan, szkennelt formában.

A Hatóság a bejelentésben foglaltakra tekintettel 2019. március 25-én hatósági ellenőrzést, majd – az ellenőrzésben megállapítottakra tekintettel – 2019. május 24-én adatvédelmi hatósági eljárást indított az MH EK ellen. A Hatóság az adatvédelmi hatósági eljárást 2019. október 24-én NAIH/2019/2485/20. számú határozatával lezárta. A határozatában a Hatóság jogsértést állapított meg az MH EK adatkezelésével kapcsolatban, mivel az nem rendelkezett az adatvédelmi incidens bekövetkezésének időszakában incidenskezelési szabályzattal, amely egy nagy számban különleges (egészségügyi) adatokat kezelő intézménynél az általános adatvédelmi rendelet 32. cikk (1) bekezdése, továbbá 24. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglaltak alapján elvárható intézkedés. Az adatkezelő ezen felül nem tett eleget a rendelet 33. cikk (1) bekezdése szerinti, indokolatlan késedelem nélküli, a tudomásszerzéstől számított 72 órán belüli incidensbejelentési kötelezettségének, továbbá nem tett eleget a rendelet 33. cikk (5) bekezdése szerinti nyilvántartásba vételi kötelezettségének sem. A Hatóság a jogsértések alapján 2.500.000 Ft adatvédelmi bírságot szabott ki az MH EK-val szemben.

A Hatóság határozatát a 2020. évben folyamatban volt közigazgatási perben mind a Fővárosi Törvényszék, mind a Kúria változtatás nélkül jóváhagyta.

2. DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. adatvédelmi incidense

A Hatóság a DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft.-től (a továbbiakban: DIGI) 2019. szeptember 25-én adatvédelmi incidens bejelentést kapott, amely szerint egy támadó a www.digi.hu honlapon keresztül elérhető sérülékenységet kihasználva hozzáfért körülbelül 322.000 érintett személyes adataihoz, akik nagyobb részt (kb. 297.000 fő) az Ügyfél megrendelői és előfizetői, kisebb részt (kb. 25.000 fő) pedig hírlevélre feliratkozók voltak. A megrendelői, előfizetői személyes adatok között

megtalálható volt az érintettek neve, anyja neve, születési helye és ideje, lakcíme, személyi igazolványszáma (esetenként személyi száma), e-mail címe, vezetékes és mobil telefonszáma.

Az incidenssel érintett adatok nagyobb része (kb. 297.000 fő) egy 2018. április 21-én tesztelési célból létrehozott adatbázis részét képezték. A DIGI feltételezése szerint egy hiba ideiglenes kiküszöbölése céljából kerültek feltöltésre a tesztadatbázisba az adatok, az előfizetői adatok elérhetőségének biztosítása érdekében. A hiba kiküszöbölése kapcsán létrehozott tesztadatbázisba betöltött adatok forrását az ügyfelek különböző igénybejelentéseik során adták meg személyes adataikat online vagy egyéb értékesítési csatornán keresztül abból a célból, hogy velük előfizetői szerződés jöhessen létre.

A hiba elhárítását, így az elérések helyreállítását követően a tesztadatbázisba feltöltött adatokat törölni kellett volna, ez azonban mulasztás következtében elmaradt. Ezen adatoknak a fenti sérülékenységen keresztüli elérhetőségéről a támadó bejelentéséig nem volt tudomása a DIGI-nek. Az adatokhoz való hozzáférést a támadó részéről nem sikerült detektálni (pl. hálózatbiztonsági eszköz jelzése alapján), mielőtt arra maga a támadó felhívta volna a figyelmet.

A Hatóság határozatában megállapította, hogy a DIGI megsértette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdésének b) („célhoz kötöttség”) és e) („korlátozott tárolhatóság”) pontjait, amikor az adatvédelmi incidenssel érintett, eredetileg hibaelhárítási célból létrehozott tesztadatbázist a szükséges tesztek lefuttatása és a hiba kijavítása után nem törölte, így az abban tárolt nagy számú ügyféladat a következő, majd másfél éves időszakban cél nélkül és azonosításra alkalmas módon került tárolásra a használt rendszerekben. Ezen intézkedés hiánya közvetlenül lehetővé tette az adatvédelmi incidens bekövetkezését és a személyes adatok hozzáférhetőségét.

A DIGI ezen felül megsértette az általános adatvédelmi rendelet 32. cikk (1)-(2) bekezdéseit, így nem alkalmazott az adatkezelés biztonsága körében a kockázatokkal arányos megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket, azzal, hogy az általa használt tartalomkezelő egy több mint 9 éve ismert, megfelelő eszközökkel egyébként detektálható és javítható sérülékenységet kihasználva lehetett hozzáférni a nyilvánosan elérhető digi.hu weboldalon keresztül az incidenssel érintett adatbázisokhoz.

Fentiekre tekintettel a Hatóság 100.000.000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte határozatával a DIGI-t. A Hatóság határozatával kapcsolatban közigazgatási per van folyamatban.

3. Hungária Med-M Kft. adatvédelmi incidense

A Hatósághoz közérdekű bejelentés érkezett, mely szerint az adatkezelő által üzemeltetett weboldal időpontfoglaló rendszerében kezelt orvosi leletek és beutalók nyilvánosan hozzáférhetőek, illetve letölthetőek jogosultsággal nem rendelkező felhasználók részére. A Hatóság hatósági ellenőrzést, majd hatósági eljárást indított az ügygel kapcsolatban.

A Hatóság megállapította, hogy valóban fennálló információ-szivárgás (directory browsing) sérülékenységről van szó. A sérülékenység két weblapot érintett, ahol a betegek leleteit tartalmazó .pdf kiterjesztésű dokumentumokat tárolták. A webszerver az URL-ek meghívásával a kért felület megjelenítése helyett, a webszerveren található összes tartalmat kilistázta a képernyőre. Ez lehetővé tette, hogy a linkek ismeretében bárki, az oldalon történő regisztráció nélkül hozzáférjen az online felületen tárolt dokumentumokhoz. A sérülékenység abból adódóan valószínűsíthető, hogy az adatkezelő a szerverén nem megfelelő konfigurációs beállításokat alkalmazott, ennek következtében az érintett URL-ek meghívásával a szerver megjelenítette a weboldalon található könyvtárszerkezetet.

Az adatkezelő nem tudta pontosan meghatározni, hogy a sérülékenység mióta állt fent, arról csak a NAIH végzéséből értesült. A naplófájlok alapján jogosulatlan hozzáférést nem tudott megállapítani, ezért az incidenssel kapcsolatban elvégzett kockázatelemzés során azt állapította meg, hogy az valószínűsíthetően nem jár kockázattal az érintettek jogaira és szabadságaira nézve, így az incidens bejelentését és az érintettek tájékoztatását nem tartotta indokoltnak.

A Hatóság határozatában megállapította, hogy az Ügyfél a külső hozzáférések kimutatására való képtelenség miatt megsértette az GDPR az adatkezelés biztonságára vonatkozó előírásait, illetve az incidens bejelentési kötelezettségét, mivel az alapvetően kockázatos adatvédelmi incidenst nem jelentette be a tudomszerzést követően indokolatlan késedelem nélkül a Hatóságnak, illetve arról az érintetteket sem tájékoztatta. Az adatkezelőt 7.500.000 forint adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte a Hatóság.

4. ROBINSON TOURS Kft. adatvédelmi incidense

A Hatósághoz közérdekű bejelentés érkezett, mely szerint a ROBINSON TOURS Kft. utazási iroda által üzemeltetett honlapon keresztül bárki számára elérhetőek a cég utazási szolgáltatásait igénybe vevő ügyfelek személyes adatai, így többek között utasok neve, elérhetőségei, lakcímadatok, személyi igazolvány- és

útlevelszámok, foglalással és utazással, időpontokkal, úticéllal, szállással, szerződéskötéssel kapcsolatos adatok és a konkrét utazási szerződés letölthető .pdf formátumban. A bejelentés szerint erre a bejelentő úgy jött rá, hogy internetes böngészés közben édesapja nevét írta be a Google keresőjébe, majd az egyik találaton keresztül, bármilyen jogosultság ellenőrzés nélkül sikerült megnyitnia az adatbázist. Az adatbázist tehát a Google keresőmotorja is felderítette és kereshetővé tette az abban tárolt adatokat.

Az adatbázis elérhetőségét és a szerződések letölthetőségét a Hatóság is ellenőrizte és dokumentálta, majd hatósági ellenőrzést és adatvédelmi hatósági eljárást indított az utazási iroda mint adatkezelő, valamint a honlapot fejlesztő megbízott vállalkozás mint adatfeldolgozó ellen.

Az adatvédelmi hatósági eljárás során a Hatóság megállapította, hogy az utazási iroda honlapjának fejlesztése során különböző informatikai biztonsági intézkedések (pl. tesztelés, sérülékenység vizsgálat) elhagyása és a honlap anyag megtervezése miatt maradt fent egy biztonsági rés, amely lehetővé tette az adatbázis nyilvános elérhetőségét. A probléma eredője az volt, hogy az utazási iroda szerződéses adatokat tartalmazó éles adatbázisába folyamatosan feltöltött ügyféladatokat egy „elfelejtett” kapcsolódási ponton keresztül átkerültek a korábban a honlapfejlesztő által létrehozott tesztadatbázisba. A tesztadatbázis azonban a nem megfelelő védettség miatt elérhetővé vált mindenki számára a honlapon keresztül, így gyakorlatilag bárki követhette az utazni vágyó ügyfelek adatainak frissülését és kezelését az interneten. Se az adatkezelő, se az adatfeldolgozó nem tudott korábban az adatbázis nyilvános hozzáférhetőségéről, arról csak a Hatóság tényállás tisztázó végzéséből értesült.

A sérülékenységen keresztül – annak megszüntetéséig – összesen 309 darab utazási szerződéshez lehetett hozzáférni, amely 781 érintett, kb. 2500 személyes adatát tartalmazta. Az érintettek között gyermekkorúak is voltak. A sérülékenység kb. három hónapon keresztül állt fent.

A Hatóság határozatában megállapította, hogy az adatkezelő utazási iroda megsértette az általános adatvédelmi rendelet 25., 32. és 34. cikkeit, mivel a weboldal tervezésével nem megfelelő adatfeldolgozót bízott meg, a kezelt személyes adatok biztonságát nem tudta garantálni, valamint a magas kockázatú adatvédelmi incidensről az érintetteket nem tájékoztatta. A Hatóság megállapította továbbá, hogy a honlap fejlesztésével és üzemeltetésével megbízott adatfeldolgozó is megsértette az az általános adatvédelmi rendelet 32. cikkét, mivel a weboldalt nem vetette alá megfelelő biztonsági ellenőrzéseknek, sérülékenységi teszteknek és

annak kifejlesztése során magas fokban felróható hanyagsággal járt el. A fentiek alapján a Hatóság az utazási irodát 20.000.000 forint, a honlapfejlesztő vállalkozást pedig 500.000 forint adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.

5. Pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végző adatkezelő adatvédelmi incidense

Egy pénzügyi szolgáltató adatkezelő jelentett be a Hatósághoz egy adatvédelmi incidenst, amelynek során az általa adatok megosztására létrehozott internetes felületen, egy hibás alapbeállítás miatt az üzleti rendszerekből az egyes ügyfelek részére eseti felhasználásra készített és nyomtatott (.pdf formátumú) üzleti dokumentumok (szerződés, portfólió kimutatás) váltak az adatkezelő egyik weboldaláról nyilvánosan elérhetővé. Az incidenssel érintett webhelyen tárolt, összesen körülbelül 200 ügyfél adatai közül az incidens 50 ügyfél személyes adatát érintette: személyazonossághoz kapcsolódó adatokat (név, születési dátum, születési hely, személyi igazolvány szám, adóazonosító jel, állampolgárság), azonosító adatokat, elérhetőségi adatokat (cím, e-mail cím, telefonszám) és gazdasági, pénzügyi adatokat (portfólió érték).

Az incidenst az okozta, hogy az internet felé tartalmakat szolgáltató webszervereken rossz konfiguráció miatt az alapértelmezett beállítás volt érvényben, ezáltal elérhetővé váltak a felcsatolt meghajtó könyvtárai és állományai. Az alapértelmezett konfiguráció azt is eredményezte, hogy az incidenssel érintett url-eken autentikáció, hitelesítés nélkül lehetett hozzáférni személyes adatokhoz, valamint a könyvtár listázására is lehetőség volt.

A Hatóság eljárása kiterjedt az incidenssel kapcsolatos adatkezelői kötelezettségek teljesítésének, valamint az adatkezelő által alkalmazott adatbiztonsági intézkedések vizsgálatára. A Hatóság a bekövetkezett adatvédelmi incidenssel összefüggésben a GDPR 33-34. cikkeiben fennálló kötelezettségekkel összefüggésben nem tárt fel jogsértést. A Hatóság azonban vizsgálta a GDPR 32. cikkében foglalt adatbiztonság követelményének érvényesülését az incidenssel érintett adatkezeléssel kapcsolatban. A Hatóság megállapította, hogy valóban voltak érvényben olyan intézkedések, amelyek az Adatkezelő által kezelt személyes adatok biztonságának garantálására irányultak, azonban ezek nem voltak megfelelőek, elegendők arra, hogy ténylegesen garantálják a személyes adatok biztonságát, ennek volt köszönhető az incidens bekövetkezése is.

Elvárható lett volna például az adatkezelőtől, hogy az egyébként rendszeresen, belső és külső szakértők által elvégzett sérülékenységi vizsgálatok kiterjedjenek a

hibásan beállított rendszer ellenőrzésére is. A bizalmas jelleg sérülését a konkrét incidens esetében okozó hibák kiszűrésére pedig rendelkezésre állnak sérülékenységeket vizsgáló applikációk, amelyek kiszűrik az ilyen fajta hibás konfigurációkat. Szintén elvárható lett volna az adatkezelőtől, hogy a vizsgált adatkezelés esetében tiltsa ki a keresőmotorok keresőrobotjait, vagyis tiltsa meg a webszerveren tárolt adatok listázását.

A Hatóság az elégtelen biztonsági intézkedések alkalmazására tekintettel a GDPR 32. cikk (1) bekezdés b) és d) pontjainak megsértését állapította meg és ezért 2.000.000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte az adatkezelőt.

II.2.3. Az Infotv. alapján bejelentett adatvédelmi incidensek

Az Infotv. hatálya alá tartozó bűnüldözési, honvédelmi és nemzetbiztonsági célú adatkezelések vonatkozásában 2020-ban a rendőri szervek mellett feltehetően a fokozottabb adatvédelmi tudatosságnak köszönhetően a Nemzeti Adó- és Vámhivattól, valamint büntetés-végrehajtási intézményekből is több bejelentés érkezett a Hatósághoz. Az elmúlt évben az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelők esetében jellemző volt, hogy határidőben teljesítették az incidensbejelentési kötelezettségüket.

Az incidensek bekövetkezésének okai továbbra is jellemzően szervezeten belüli, rosszhiszeműnek nem minősülő gondatlan cselekményekre vezethetők vissza, például téves címzettnek küldött iratanyag, elhagyott adathordozó. Előfordult azonban informatikai rendszerből történt jogosulatlan lekérdezés, megtekintés is. Jó gyakorlatként emelhető ki az az eset, amikor az incidens azért nem maradt látenciában, mert az incidens feltárása az adatkezelő rendőri szerv saját, átfogó jellegű belső adatvédelmi ellenőrzésének eredménye volt.

Az incidens kezelése során tett intézkedések körében még mindig nagyon gyakori az incidenst elkövető személy fegyelmi felelősségre vonása. A Hatóság már a korábbi évben is hangsúlyozta, hogy adatvédelmi szempontból az incidensből eredő esetleges hátrányos következmények mérséklését célzó és egyéb intézkedések relevánsak. Ezzel összefüggésben megállapítható, hogy az adatkezelők a jövőbeni hasonló incidensek elkerülése és az adatvédelmi tudatosság növelése érdekében az incidenst követően a személyi állományt adatvédelmi oktatásban részesítik, valamint az incidenssel érintett munkafolyamatokat áttekintik, azokon módosítanak, vagy további ellenőrzést építenek be (például az iratok téves címzett részére történő megküldésének elkerülése érdekében).

A Hatóság tapasztalata alapján az incidens bejelentése során az adatkezelők jellemzően nem fektetnek kellő hangsúlyt az incidenst megelőző adatbiztonsági intézkedések bemutatására, noha az incidensbejelentés vizsgálata során a Hatóság figyelembe veszi azt is, hogy az incidens elkerülése érdekében az adatkezelő korábban meghozta-e a szükséges intézkedéseket, melyek kizárják, vagy legalább minimalizálják az incidens vagy az általa okozott hátrányos következmények bekövetkezését.

Az érintett tájékoztatása hiányának indokaként többször előfordult, hogy az adatkezelők arra hivatkoztak, hogy megfelelő technikai és szervezési védelmi intézkedéseket hajtottak végre és ezeket az intézkedéseket az adatvédelmi incidens által érintett adatok tekintetében alkalmazták, különösen olyan intézkedéseket, amelyek a személyes adatokhoz való hozzáférésre fel nem jogosított személyek számára értelmezhetetlenné teszik az adatokat.

Volt olyan eset azonban, amikor a bejelentést követően a hatósági ellenőrzés során kiderült, hogy azon intézkedés, melyre az adatkezelő a bejelentés e pontja alatt utalt (személyi állomány oktatása), nem eredményezi azt, hogy az adatvédelmi incidensből eredő hátrányos következmények valószínűsíthetően nem következnek be., Az érintettek tájékoztatásának mellőzése okaként alaptalanul hivatkozott tehát erre.

II.3. A Hatóság peres ügyei

2020-ban a Hatóságnak a Fővárosi Törvényszéken, illetve a Kúrián mindösszesen 25 jogerősen lezárt peres ügye volt.

Ebből a Hatóság 20 perben pernyertes⁷, 2 perben részleges pernyertes⁸, 2 perben pervesztes⁹ lett, 1 eljárást a bíróság megszüntetett¹⁰ a felperes keresettől való elállása folytán.

Az alábbiakban az érdekesebb, továbbá a követeléskezelési tevékenységet folytató adatkezelők és ügyfelek, mint érintettek széles körét alapvetően érintő esetek közül emelünk ki néhányat.

1. Politikai párt adatvédelmi incidense

A Hatóság 2019. március 21-én kelt NAIH/2019/2668/2. számú határozatában megállapította egy politikai párt adatkezelővel szemben, hogy a párt egy általa kezelt, több mint 6000 érintett személy adatait tartalmazó adatbázist érintő adatvédelmi incidens vonatkozásában nem tett eleget a GDPR 33-34. cikkeiben foglalt incidens-bejelentési, nyilvántartásba vételi és az érintettek részére szóló tájékoztatási kötelezettségének. Ezért a Hatóság a pártot 11.000.000 Ft adatvédelmi bírsággal sújtotta.

A Hatóság az incidenssel kapcsolatos 2018 augusztusi közérdekű bejelentés alapján előbb hatósági ellenőrzést, majd később hatósági eljárást indított. A közérdekű bejelentés szerint egy hackerfórumon megtalálható volt egy olyan bejegyzés, amely a párt által üzemeltetett weboldalon található informatikai biztonsági (ún. SQLi) sérülékenységre hívja fel a figyelmet. A sérülékenységet kihasználva a bejegyzést író támadónak sikerült hozzáférnie egy adatbázishoz, amely a párt tagjainak és szimpatizánsainak számos személyes adatát tartalmazta (név, e-mail cím, felhasználó név, pártban betöltött funkció, gyengén titkosított jelszó). Az adatbázist a támadó publikálta a fórumon, továbbá elmondása alapján arra az adatkezelő figyelmét is felhívta. Az incidenst az adatkezelő azonban nem jelentette be a Hatósághoz és arról nem tájékoztatta az érintetteket sem.

⁷ NAIH/2017/148/98.; NAIH/2019/3620/5., NAIH/2018/3102601/H., NAIH/2018/1031/H., NAIH/2019/3633/10., NAIH/2019/2485/20., NAI/2019/2566/8., NAIH/2019/167/13., NAIH/2019/2485/17., NAIH/2019/2668/2., NAIH/2019/214/23., NAIH/2019/5630/30., NAIH/2019/3990/25., NAIH/2020/610/4., NAIH/2020/146/5., NAIH/2020/186/4., NAIH/2019/3107/7., NAIH/2019/1189/11., NAIH/2019/56/6., NAIH/2018/21/34/H.

⁸ NAIH/2018/698/5/H., NAIH/2020/974/4.

⁹ NAIH/2020/306/8., NAIH/2019/7223/7. – Ezekben az ügyekben a bíróság az anyagi jogi kérdésben nem döntött, a tényállás további tisztázását rendelte csupán el.

¹⁰ NAIH/2020/5552.

A párt a hatósági eljárás során arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel a tárolt adatok már évek éve nem kerültek frissítésre, ezért azok elavultak és egy ilyen adatbázis nyilvánosságra kerülésével bekövetkező incidenst nem kell bejelenteni a felügyeleti hatóságnak és arról az érintetteket sem kell tájékoztatniuk. A Hatóság a határozatában az érintettek jogaira jelentett kockázat magas volta mellett érvelt, mivel az évek óta nem frissített adatokból is érzékeny következtetéseket lehet levonni a politikai véleményre, pártállásra. Ezen felül a gyenge jelszótitkosítás (MD5 algoritmus) használata is fokozott veszélyt jelenthet az érintettek magánszférájára nézve. A Hatóság ezért alkalmazandónak tekintette a GDPR incidenskezelésre vonatkozó előírásait a fenti esetre.

A párt a határozat jogszerűségének vizsgálatát kérte. Keresetében arra hivatkozott, hogy mivel az incidenst kiváltó sérülékenység már a GDPR 2018. május 25-i alkalmazandóvá válása előtt (2018 áprilisától) fennállt, arra nem kell alkalmazni a rendelet adatvédelmi incidensek kezelésére vonatkozó előírásait. Ezen felül a bíróság mértékének jogosságát is vitatta, annak arányossága, illetve a párt bevételi forrásainak figyelmen kívül hagyása miatt. A Hatóság a kereset elutasítását kérte.

A bíróság elsőfokú ítéletében – a Hatóság álláspontját osztva – rámutatott arra, hogy a bekövetkezett adatvédelmi incidensre alkalmazni kell a GDPR incidenskezeléssel kapcsolatos előírásait, mivel a biztonsági sérülés az uniós rendelet alkalmazandóvá válása után is fennállt, illetve ekkor szerzett arról az adatkezelő párt is tudomást. A bíróság mértékére vonatkozó szempontok újraértékelése kapcsán azonban az elsőfokú bíróság új eljárásra utasította a Hatóságot. Az elsőfokú nem jogerős ítéletet ellen mind a felperes, mind a Hatóság fellebbezést nyújtott be a Kúriához mint másodfokú bírósághoz.

A Kúria ítélete szerint a Hatóság határozatának bíróság kiszabására vonatkozó része megfelel a Kp. 85. § (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek. A Kúria hangsúlyozta, hogy a GDPR 83. cikk (2) bekezdésében felsorolt szempontok közül a Hatóságnak azokat a körülményeket kellett értékelnie, amelyek az adott ügyben relevánsak voltak. A határozatban nem nevesített szempontokat úgy kell tekinteni, hogy azokat a Hatóság nem tartotta a bíróság kiszabása körében jelentősnek, azok sem pozitív, sem negatív előjellel nem voltak figyelembe vehetők. A mérlegelési jogkörben hozott döntés akkor jogszálysértő, ha a mérlegelés folyamata, a figyelembe vett szempontok súlyozása a határozat indoklásából nem állapítható meg, az egyes szempontokat okszerűtlenül vagy iratellenesen mérlegelte, továbbá ha figyelmen kívül hagyott olyan elemet, amely az ügy összes körülménye szempontjából valódi jelentőséggel bír, illetve ha olyan körülményt ér-

tékelt, amelynek a jogkövetkezmény alapjául szolgáló jogsértéssel összefüggésben tényleges jogi jelentősége nincs.

A Kúria a döntése elvi tartalma körében kiemelte, hogy a mérlegelési jogkörben hozott döntés nem jogszabálysértő pusztán azon az alapon, hogy a jogszabályban meghatározott mérlegelési szempontok közül csak azokat mutatja be, amelyeket a Hatóság az adott ügy szempontjából relevánsnak tartott, a jelentőséggel nem bíró, nem értékelt, illetve nem értelmezhető elemeket nem sorolja fel (Kúria Kf.III.37.998/2019/10.).

2. „Csatlakozunk az Európai Ügyészséghez!” kezdeményezés

Az országgyűlési képviselő felperes a „Csatlakozunk az Európai Ügyészséghez!” elnevezésű kezdeményezés (a továbbiakban: kezdeményezés) során a kezdeményezés támogatására szolgáló íven az érintettek nevét, címét, e-mail elérhetőségét, telefonszámát és aláírását (a továbbiakban együtt: személyes adatok) gyűjtötte, az ív hátoldalán megjelenített adatvédelmi tájékoztató (a továbbiakban: adatvédelmi tájékoztató) szerint annak érdekében, hogy a felperes tájékoztatást nyújtson az országgyűlési tevékenységével összefüggésben.

Az ív első oldalán az adatkezelés elsődleges céljáról volt olvasható tájékoztatás, az egyes adatoknál külön jelzés nem volt arról, hogy a kezdeményezés támogatásához az adat megadása kötelező vagy opcionális. Az adatok kitöltésére szolgáló táblázat alatt az „Aláírással támogatom Magyarország csatlakozását az Európai Ügyészség intézményéhez” szöveg, az ív visszajuttatásnak módjára vonatkozó tájékoztatás, valamint a következő szöveg olvasható: „Adatkezelési tájékoztató – A tájékoztatót aláírással elfogadom [...] Adatkezelési tájékoztató a [...] stábjá és munkatársai által kezelt személyes adatokról.” Az ív hátoldalán található tájékoztatóban szerepelt, hogy „Az adatkezelés jogalapja az Ön jelen tájékoztató megismerését követően kifejezett hozzájárulása.”

A tájékoztató szerint a felperes az íveket legkésőbb 2019. május 31-én átnyújtja a közjegyzőnek az összegyűjtött aláírások számától függetlenül. A tájékoztatóban nem volt információ arról, hogy a közjegyzőnek történő benyújtást követően, vagy nem elegendő számú aláírás esetén mi történik az ívekkel és az adatokkal.

Az aláírásgyűjtés időtartama alatt lehetőség volt a kitöltött ívek online feltöltésére is, aminek során, illetve annak sikeres megtörténtéhez kötelezően meg kellett adni a nevet, e-mail címet, megyét, települést, telefont, valamint el kellett fogadni az adatvédelmi tájékoztatót, amely szerint az adatkezelés célja az Európai Ügyészséget támogatókkal való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, valamint

az érintetteknek az Európai Ügyészséget támogató tevékenységekről, rendezvényekről, megmozdulásokról és aláírásgyűjtésekről szóló értesítése.

Az online feltöltés során az adatok kezeléséhez az érintettek a hozzájárulásukat azzal adták meg, hogy a kötelezően kitöltendő mezőkben megadták személyes adataikat és bejelölték az adatkezelési tájékoztató melletti jelölőnégyzetet. Enélkül az ívek feltöltésére nem volt lehetőség. Az ív online feltöltésére bárkinek lehetősége volt. Az online feltöltés esetében a kötelezően kitöltendő űrlapon nem volt külön lehetőség hírlevélre feliratkozni és az online feltöltött adatok kezelésének időtartamáról sem volt tájékoztatás.

A Hatóság a hivatalból indított vizsgálati eljárás során a személyes adatok törlésére adott ismételt felszólítás eredménytelensége miatt hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított.

A Hatóság a 2020. július 9-én kelt, NAIH/2020/974/4. számú határozatában

- megállapította, hogy az adatkezelő azáltal, hogy a „Csatlakozzunk az Európai Ügyészséghez!” elnevezésű kezdeményezéssel összefüggésben 2018. július 19. és 2019. május 30. között jogalap nélkül gyűjtötte kapcsolattartási célból az érintettek személyes adatait, megsértette a GDPR 6. cikk (1) bekezdését és 9. cikk (1) bekezdését;
- megállapította, hogy az adatkezelő azáltal, hogy nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az adatkezelés valamennyi lényeges körülményéről, megsértette a GDPR 5. cikk (1) bekezdés a) pontját, 5. cikk (2) bekezdését és 13. cikkét;
- utasította az Adatkezelőt, hogy a határozat véglegessé válásától számított 30 napon belül törölje a „Csatlakozzunk az Európai Ügyészséghez!” elnevezésű kezdeményezéssel összefüggésben 2018. július 19. és 2019. május 30. között az érintettektől kapcsolattartási célból gyűjtött valamennyi személyes adatot; továbbá
- az Adatkezelőt 1 000 000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.

A felperes a határozat jogszerűségének vizsgálatát kérte a Fővárosi Törvényszéktől. Álláspontja szerint a különleges személyes adatkénti minősítés kizárt a kapcsolattartási adatok tekintetében, így ezen adatok kezeléséhez kifejezett hozzájárulásra nincs szükség. A tájékozott beleegyezést érintően kifejtette, hogy annak megvalósulásához elég az adatkezelő személyét és az adatkezelő célját megadni, a jogalapot a tájékoztatás más hiányosságai nem érintik. Állította, hogy a tájékoztatás a GDPR 13. cikk (2) bekezdés a) pontjába foglaltaknak megfelelt.

A határozat törlést elrendelő részére kapcsán kifejtette, hogy a Hatóság kizárólag a GDPR 16., 17. és 18. cikkében foglaltaknak megfelelően rendelheti el személyes

adatok helyesbítését, törlését vagy az adatkezelés korlátozását, és a 17. cikk szerinti korrekciós hatáskör akkor alkalmazható, ha az érintett e cikk szerinti jogával élve kéri személyes adatai törlését, ebből fakadóan a Hatóság hatáskörét túllépve írt elő törlési kötelezettséget a határozatában.

A Fővárosi Törvényszék ítéletében a NAIH/2020/974/4. számú határozatnak a személyes adatok törlésére vonatkozó utasítást tartalmazó pontját megsemmisítette, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a felperes országgyűlési képviselőként kifejtett közéleti tevékenységéről való tájékoztatás céljából kezelt személyes adatok, a politikai tevékenységről való tájékoztatási, illetve a politikussal való kapcsolattartási igény alapján következtetéssel beazonosítható politikai nézet útján – figyelembe véve a kezdeményezés célját, illetve az annak támogatása mellett a felperes politikai tevékenységéről történő informálásra való igényt – politikai véleményre vonatkozó adatnak minősülnek. A személyes adatok ennél fogva különleges személyes adatok, melyek kezeléséhez a GDPR 9. cikk (2) bekezdés a) pontja szerint a GDPR 6. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti hozzájárulásnál több, kifejezett érintetti hozzájárulás kellett. A kifejezett hozzájárulás hiányát támasztotta alá az a körülmény, hogy az érintett aláírása nem az adatkezelésre, hanem arra vonatkozott, hogy támogatja a kezdeményezést, illetve hogy a Tájékoztatót az aláírásával elfogadja. Önmagában a kért adatok íven megadása és a tájékoztató aláírásával történő elfogadása nem jelenti a különleges személyes adatok felhasználásához való hozzájárulásra irányuló megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedetet.

A Fővárosi Törvényszék a Hatósággal egyezően emelte ki, hogy az érintetti hozzájárulást nem lehet kiterjeszteni további, az eredeti, hozzájárulással érintett adatkezelési célhoz képest eltérő adatkezelési célokra. Az aláírásgyűjtés nem csak a kezdeményezést támogató aláírások összegyűjtése céljából történt, mert ebből a célból csak a név, lakcím, és aláírásra vonatkozó adatokat gyűjtötte a felperes. A telefonszám és/vagy e-mail cím megadása esetén azonban valamennyi adat egy további, politikai kapcsolattartási célú adatkezelések is tárgya lett.

A bíróság álláspontja szerint a Hatóság jogszerűen alkalmazott a felperessel szemben adatvédelmi bírságot. E körben kifejtette, hogy a Hatóság a bírság kiszabása során az ügy releváns tényeit megfelelően értékelte, a megállapított bírság összege a felperes országgyűlés képviselői javadalmának összegéhez képest nem eltűzött.

A személyes adatok törlésére vonatkozó rész megsemmisítését elrendelő rendelkezése indokolása szerint a személyes adatok törlése elrendelésének csak az

érintett kérelme alapján van helye, a Hatóság hatáskörének megsértésével hozott döntésével nem volt jogosult arra, hogy a megállapított jogsértés jogkövetkezményeként a személyes adatok törlésére utasítsa a felperest (Fővárosi Törvényszék 105.K.706.125/2020/12.). A Hatóság ebben a körben felülvizsgálati eljárást indított a Kúria előtt, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet befogadta, az eljárás folyamatban van.

3. Az engedményezés jogalapja tekintetében született bírósági ítélet

Tényállás

A Kérelmező 2000. május 18. napján kölcsönszerződést kötött a bankkal. A kölcsönszerződést a bank 2002. május 8. napján azonnali hatállyal felmondta, majd értékesítette a szerződésből eredő követelését, amely többszöri engedményezést követően a felperes követeléskezelőre került átruházásra.

A kérelmező a Hatósághoz benyújtott kérelmében személyes adatai törlésének elrendelését kérte, tekintettel arra, hogy állítása szerint a fenti kölcsönt már visszafizette, ezért a követeléskezelő nem tarthatna róla nyilván személyes adatot.

A követeléskezelő adatvédelmi hatósági eljárásban tett nyilatkozata szerint a kérelmező adatait háromféle célból kezeli: a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontja alapján követelésbehajtási célból kezeli az engedményezési szerződéssel megszerzett adatokat, a GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján panaszkezelési célból kezel egyes személyes adatokat, harmadrészt GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján a referenciaadatok központi hitelinformációs rendszernek (a továbbiakban: KHR) történő átadása céljából kezel további adatokat.

A Hatóság 2019. augusztus 8. napján kelt NAIH/2019/2566/8. számú határozatában megállapította, hogy a követeléskezelő a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti szerződéses jogalapra hivatkozással jogszerűen nem kezelheti a kérelmező személyes adatait. A Hatóság kötelezte a követeléskezelőt, hogy igazolja a kérelmező felé, ha jogos érdeke fűződik a kérelmező személyes adatainak követeléskezelési célú kezeléséhez és ezen érdek a kérelmező alapvető jogaival szemben elsőbbséget élvez, valamint a GDPR 14. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján tájékoztassa a kérelmezőt, hogy milyen jogos érdeke miatt szükséges személyes adatai követeléskezelési célú kezelése, ezen érdek a kérelmező alapvető jogaival elsőbbséget élvez-e, valamint tájékoztassa a kérelmezőt az őt megillető tiltakozási jogról, és arról, hogy ezt hogyan gyakorolhatja. Amennyiben a jogos érdeket igazolni nem tudja, törölje az adatokat.

Az elsőfokú bírósági eljárás

A felperes követeléskezelő a Hatóság határozatával szemben keresettel élt. Kereseti kérelmében a határozat megváltoztatásával kérte annak megállapítását, hogy a határozat jogszabálysértő, továbbá annak kimondását, hogy a felperes követeléskezelő a kérelmező személyes adatait a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti szerződéses jogalapon, a szerződés teljesítése érdekében kezelheti, ezáltal nem merül fel olyan kötelezettsége, hogy a személyes adatok követeléskezelés céljából történő kezeléséhez fűződő jogos érdekét igazolja. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a jogszerű adatkezelés miatt az adatkezelés korlátozásának, illetve a személyes adatok törlésének szükségessége nem merül fel.

A felperes álláspontja szerint az ügy kapcsán a mögöttes polgári jogi jogviszonyokat is elemezni kell. Előadása szerint a szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 525. § (1) bekezdése, 321. § (1) bekezdése, valamint a régi Ptk.-hoz fűzött magyarázat alapján – felmondással a jövőre nézve szűnik meg és ez a kitétel azt jelenti, hogy a szerződés alapján teljesített szolgáltatások visszajárnak, azaz a szerződés csak akkor szűnik meg teljes egészében, amikor a felek a jogszabályban és egyébként a kölcsönszerződésben foglalt elszámolási kötelezettségüknek teljes egészében eleget tettek. Ebből pedig az adott ügyre vonatkoztatva leszűrhető, hogy a kérelmező személyes adatait a szerződés fennmaradó rendelkezéseinek teljesítése érdekében, annak kapcsán kell kezelni. A felperesi érvelés lényege szerint az engedményezés révén a követelés nem válik el az alapjogviszonytól.

A követelésbehajtási célból végzett adatkezelés kapcsán kifejtette, hogy az adatkezelés célja a kölcsönszerződésből eredő, annak felmondását követően továbbélő elszámolási kötelezettség érvényesítése, különösen a követelés érvényesítése és behajtása, azaz a hitelező és adós között fennálló szerződésben foglalt kötelezettség kikényszerítése, ezért álláspontja szerint alkalmazható a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti szerződéses jogalap.

A felperesi polgári jogi jogértelmezés kapcsán a Hatóság kifejtette, hogy amennyiben a szerződés megszűnik, úgy a szerződés teljesítése jogalapon nem lehetséges adatkezelés, és ugyan nem vitatottan fennmarad egy elszámolási kötelezettség, de ez nem jelenti a szerződéses jogalap alkalmazhatóságát. Adatvédelmi szempontból a szerződés és a felmondást követő elszámolási kötelezettség elválik egymástól, és szemben a felperesi érveléssel az elévülés kérdése annyiba releváns, hogy egy bírósági úton ki nem kényszeríthető követelés esetén a felperesnek mint

adatkezelőnek különösen figyelembe kell venni az önkéntes teljesítés realitását is, és erre tekintettel kell elvégeznie az érdekmérlegelést.

A Hatóság utalt arra a töretlen gyakorlatra is, hogy a szerződés teljesítése jogalap szűken értelmezendő, amelyet megerősít a Munkacsoporti Ajánlás szerinti vélemény¹¹ (Ennek értelmében: „a 7. cikk b) pontja csak arra vonatkozik, ami a szerződés teljesítéséhez szükséges, tehát nem vonatkozik a nemteljesítés által előidézett további lépések, illetve a szerződés végrehajtásakor felmerülő egyéb eseményekre. A kifinomultabb adatkezelés – amelyben harmadik felek is részt vesznek, például követelésbehajtás, illetve szolgáltatást ki nem fizető ügyfél bíróság elé állítása – nem a szerződés normális teljesítése körében történik, így azok nem tartoznak a 7. cikk b) pontjának hatálya alá.”)

Az elsőfokú bíróság ítélete

A Fővárosi Törvényszék a felperes keresetét elutasította, a jogkérdésekre vonatkozó, így az anyagi jogi jogsértésekre utaló kereseti kérelmi hivatkozásokat megalapozatlannak találta. A Fővárosi Törvényszék kifejtette, hogy helyesen foglalt állást a Hatóság abban a tekintetben, hogy a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti szerződéses jogalap csak akkor alkalmazható, ha az a szerződés teljesítéséhez szükséges, tehát, nem lehet kiterjeszteni ezt a jogalapot olyan adatkezelésekre, amelyekre a szerződés érintett általi nemteljesítése miatt előidézett helyzet orvoslása érdekében van szükség; ez a jogalap nem vonatkoztatható arra az esetre, ha az adatkezelő az elmaradt teljesítés miatt az érintettel szembeni követelését követelésbehajtással foglalkozó vállalkozásra engedményezi. E jogalap szerinti adatkezelés előfeltétele, hogy a szerződés létezzen, valamint érvényes és hatályos legyen, amelynek teljesítésére hivatkozással történik az adatkezelés.

A Fővárosi Törvényszék helyesnek találta azt a Hatóság által elfogadott jogértelmezést, miszerint az engedményezés a követelés tulajdonjogának átruházása, az engedményezéssel a követelés elválik az eredeti jogviszonytól, amelyből az származik, és az engedményezéssel kizárólag a követelés – és nem az alapjogviszony vonatkozásában lép az engedményező helyébe. Azáltal pedig, hogy az engedményezéssel a követelés elválik az alapjogviszonytól és az engedményes a követelés jogosultjává válik, a követelés engedményes általi érvényesítése, illetve az ahhoz kapcsolódó adatkezelés többé már nem azon szerződés teljesítése érdekében történik, amelyből a követelés eredetileg származott.

¹¹ 06/2014. számú vélemény az adatkezelő 95/46/EK irányelv 7. cikke szerinti jogszerű érdekeinek fogalmáról

A felperes helyzetére nézve rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy mint engedményes a követelés behajtása céljából saját érdekében és saját javára jár el, hiszen a kötelezett teljesítésre bírása, valamint az ennek érdekében végzett adatkezelés a felperes jogos érdekét, nem pedig az alapul fekvő szerződés teljesítését szolgálja (mivel a követelés az engedményezéssel függetlenné vált a szerződéstől). Kiemelte, hogy a felperes és a kérelmező között szerződéses jogviszony nem áll fenn, amely adatkezelési szempontból azt jelenti, hogy az engedményezés keretében történő adatátvétel alapján így csak más – tipikusan az engedményes részéről a követelés saját részre történő érvényesítéséhez fűződő jogos érdeke lehet.

Mindebből következik, hogy a felperes olyan szerződés teljesítésére hivatkozással végezte a személyes adatok kezelését, amely megszűnt, azaz nem alkalmas joghatás kiváltására, így a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontját nem hívhatta volna fel jogszerűen az adatkezelés jogalapjaként.

A Fővárosi Törvényszék kiemelte, hogy a Testületi Ajánlásban¹² is megjelenő értelmezést tartotta irányadónak, mely szerint a szerződés teljesítése mint jogalap szűken értelmezendő és az nem terjed ki automatikusan a nemteljesítésből eredő adatkezelésre, illetve hogy csak a fizetési emlékeztető kiküldésével, illetve a szerződés normális menetbe terelésével kapcsolatos adatkezelés eshet a szerződés teljesítése jogalap alá, az eredeti szerződés megszűnését követő, követeléskezelési célú adatkezelésre azonban mindez nem alkalmazható (*Fővárosi Törvényszék 105.K.700.451/2019/9.*).

A Kúria döntése

A Kúria az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A Kúria kiemelte, hogy a felperes nem közvetlenül az eredeti jogosult engedményezése révén és nem is a kölcsönszerződés felmondása előtt vált a követelés jogosultjává. A Kúria álláspontja az volt, hogy a felmondást követően fennálló elszámolási kötelezettség a követelésnek már csak a rendkívüli eljárásrendben való rendezése érdekében áll fenn. Az elszámolási jogviszony nem jelent szerződéses jogviszonyt, a felperes nem közvetlenül – az egyébként korábban már felmondásra került – kölcsönszerződés alapján jár el a követelés kezelése, behajtása érdekében, hanem mint saját követelését a saját maga nevében és javára érvényesíti. Vagyis ez nem a kérelmező adós „szerződésszerű teljesítésre” szorítása keretében történik – a szerződésszerű (kölcsönszerződés szerinti) teljesítés ebben a

¹² 2/2019 iránymutatás a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti kezeléséről az érintettek részére nyújtott online szolgáltatások összefüggésében

szakaszban már fogalmilag kizárt – hanem az önállóan átruházott követelés behajtása a felperes célja.

A Kúria szerint az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel az értelmezéshez a Testületi Ajánlás és a Munkacsoporti Ajánlás Hatóság által is hivatkozott rendelkezéseit, mert az ezekben foglaltak arra engednek következtetni, hogy csak az alapszerződéshez közvetlenül kapcsolódó, vagy annak a megszűnését közvetlenül követő fizetési felszólítás, adminisztráció valósíthatja meg a szerződés teljesítéséhez szükséges jogalpra hivatkozást a személyes adatok kezelése körében. A perbeli esetben a kölcsönszerződés a felmondással megszűnt, a követelés engedményezése ezen nem változtatott, az elszámolási jogviszony nem feleltethető meg a szerződéses jogviszonynak (*Kúria Kf.V.39.291/2020/5.*).

4. A Magyarországi Szciantológia Egyház és a Szciantológia Egyház Központi Szervezet adatkezelése

A Magyarországi Szciantológia Egyházat (továbbiakban: MSZE) és a Szciantológia Egyház Központi Szervezet (továbbiakban: MSZE Központi Szervezet) adatkezelése jogszerűségének vizsgálata tárgyában indult adatvédelmi hatósági eljárásokat a Hatóság részletesen ismertette a 2017. és 2018. évi beszámolójában. Jelen beszámolóban az ügyet a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletére tekintettel tartjuk szükségesnek vázlatosan ismertetni.

A Hatóság hivatalból indított adatvédelmi hatósági eljárásban vizsgálta az MSZE és az MSZE Központi Szervezet elektronikus úton kezelt nyilvántartásait, az egyház szolgáltatásai kapcsán kezelt különböző típusú dossziék [PC dosszié (az auditálás és a méregtelenítés szolgáltatás nyújtása során keletkező feljegyzések, jegyzőkönyvek, munkalapok, jelentések), Etikai dosszié, Levelezési dosszié, Munkatársi dosszié] által tartalmazott személyes adatokkal kapcsolatos adatkezelést, az egyes adatkezelési célokat, és a direkt marketing célú adatkezelést.

A Hatóság a PC dossziék esetében megállapította, hogy a szolgáltatások megkezdését megelőzően aláíratott nyilatkozatokban található tájékoztatóban az Egyház nem nyújt megfelelő tájékoztatást, ugyanis nem jelölik meg egyértelműen az adatkezelő személyét, valamint nagyon szűkszavú ismertetés olvasható az adatkezelés céljáról is. Azonban egy olyan összetett és rengeteg személyes adatot kezelő adatkezelés esetében, mint amilyen a vizsgált adatkezelés, sokkal pontosabban és követhetőbben kell megjelölni az adatkezelés célját és azt, hogy ahhoz kapcsolódóan milyen adatok kezelésére van szükség, azokat milyen módon veszik igénybe a megjelölt cél elérése érdekében, hiszen csak így tudja eldön-

teni az érintett, hogy hozzájárul-e az adatkezeléshez. A tájékoztatók nem jelölik meg pontosan, hogy mely egyházi személyek, tisztségviselők, munkatársak jogosultak megismerni az adatokat, nem nyújtanak teljeskörű tájékoztatást az érintetti jogokról és a nyitva álló jogorvoslati lehetőségekről sem, valamint nem szereznek be külön hozzájárulást az adattovábbításokhoz.

A Méregtelenítő program esetében megállapította továbbá a Hatóság, hogy a felvett egészségügyi adatokat, állapotfelmérést és leleteket csak a vizsgáló orvos, egészségügyi szolgáltató kezelheti hozzájárulás alapján, pusztán az arra vonatkozó információ továbbításával, hogy az érintett megfelel-e vagy nem a programban való részvétel feltételeinek, de a nyilatkozat teljes tartalma az érintett részletes egészségügyi állapotfelmérésével és leleteivel a Hatóság álláspontja szerint vallási szervezetnek nem adható át.

Mindezekből következően az Egyház megsértette az Infotv. 20. § (2) bekezdését és az elégtelen előzetes tájékoztatás miatt megsértette az Infotv. 3. § 7. pontja szerinti hozzájárulásra vonatkozó követelményeket is.

A Hatóság megállapította azt is, hogy az Egyház az auditálás és méregtelenítés során különleges adatokat kezel, melyek kezelése vonatkozásában a különleges adatok kezelésének jogalapjaként nem alkalmazható az Infotv. 5. § (2) bekezdés a) pontja, továbbá az Infotv. 5. § (2) bekezdés c) pontja szerinti jogalap sem állapítható meg az Egyház adatkezelése során, figyelemmel arra, hogy az adatkezelés célját vallási szolgáltatóként jelölte meg az Egyház, és ez a cél nem illeszthető bele sem az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) 4. § (1) bekezdésébe – amely az egészségügyi ellátóhálózaton belüli adatkezelésre vonatkozik –, sem az Eüak. 4. § (2) bekezdésébe megjelölt egyéb célok közé. Az Eüak. 4. § (3) bekezdésében alapított hozzájárulás mint jogalap pedig a fent részletezettek miatt nem támasztható alá.

A Határozatban megállapított kiemelkedő súlyú jogsértés volt a harmadik személyek adatainak kezelése. Az Infotv. fogalommeghatározása alapján harmadik személynek, illetve harmadik személyre vonatkozó személyes adatnak minősül a dossziékban található dokumentumokban szereplő mindazon adat, amely a PC-n kívül bármely más személyre vonatkozik. Így ebbe a körbe tartozik például a PC hozzátartozóira, barátaira, ismerőseire, párkapcsolataira vonatkozó valamennyi adat. Több esetben előfordult, hogy az egyes dokumentumokban harmadik személyek különleges adatát kezelte az Egyház, annak ellenére, hogy azok kezelésére nem rendelkezett felhatalmazással az érintettekől.

Az Egyház azzal, hogy harmadik személyek személyes adatait kezeli, megsértette az Infotv. 4. § (1) bekezdés szerinti célhoz kötött adatkezelés elvét. A Hatóság álláspontja szerint a PC dossziékban tárolt dokumentumok kezelése során harmadik személyek személyes adatait az MSZE meghatározott cél, valamint megfelelő előzetes tájékoztatás nélkül kezeli.

A Hatóság a fentiek miatt megtiltotta a Kötelezettek további jogellenes adatkezelését és felszólította őket arra, hogy Infotv. rendelkezéseinek megfelelően alakítsák át előzetes tájékoztatási gyakorlatukat, adjanak megfelelő előzetes tájékoztatást és kérjék az összes érintett adatkezelési hozzájárulását, illetve hozzájárulásának megerősítését. Megerősített hozzájárulás hiányában felszólította a Kötelezetteket az érintett adatainak dokumentált törlésére. Megtiltotta a Hatóság a munkatársnak, munkatársi megbízásra jelentkezőnek és hívőnek sem minősülő harmadik személyek személyes adatainak gyűjtésére vonatkozó gyakorlatukat és elrendelte az így kezelt személyes adatok törlését is. Felszólította továbbá a Kötelezetteket arra, hogy gondoskodjanak a külföldre történő adattovábbítás megszüntetéséről, illetve arra, hogy tegyenek eleget az adatbiztonsági elvárásoknak a személyes adatok külföldre történő továbbítása tekintetében.

A Hatóság mindezekon felül 20-20 millió forint adatvédelmi bírságot szabott ki az adatkezelőkre. A kiszabott bírság összegének megállapításakor figyelembe vette az ügy összes körülményét, így különösen az érintettek számát, a jogsértés súlyát és a jogsértés ismétlődő jellegét.

A NAIH/2017/148/98/H határozattal szemben az adatkezelők keresettel éltek. A Fővárosi Törvényszék a keresetet elutasította (*Fővárosi Törvényszék 13. K.700.014/2018/60.*).

A felperesek az ítélet felülvizsgálatát kérték.

A Kúria döntése

A Kúria a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte, a Hatóság határozatának a pszichológus szakértő megállapításai ismertetését tartalmazó 159-170. pontjait hatályon kívül helyezte, ezt meghaladóan a felperes keresetét teljesen elutasította.

A Kúria által az indokolásban kifejtettek szerint az alperes Hatóság által beszerzett pszichológiai szakvélemény alapján a felperesek terhére követlen jogsértés nem volt megállapítható. A Kúria szerint a tényállás alapjául nem szolgáló bizonyíték tényállásban való ismertetése az ügy érdemére is kihatással bírt, mert amellett,

hogyan az ügyfelek számára félreértést, a határozat végrehajtása során bizonytalanságot okoz, a határozat rendelkező részének szövegezésére is figyelemmel nem egyértelmű, hogy a határozat indokolásában szereplő, a hozzájáruló nyilatkozatok kapcsán elvégzett szakértői értékelést a határozat végrehajtása során figyelembe kell-e venni.

Ebben a körben a felperesek megalapozottan hivatkoztak arra jogsértésre, hogy a pszichológus szakértő megállapításait annak ellenére nem mellőzte a Hatóság a határozat tényállásából, hogy maga is azt állapította meg, hogy a szóban forgó szakértői véleményen nem alapul határozati megállapítás.

Ezt meghaladóan a Kúria az első fokon eljáró bíróság – és a Hatóság – megállapításait mindenben helytállóknak találta, így rámutatott arra, hogy:

- folyamatos adatkezelés esetén az adatokat a mindenkor hatályos adatvédelmi rendelkezéseknek megfelelően kell kezelni, így az Avtv. hatálya alatt gyűjtött adatok az Infotv. hatálya alatt akkor kezelhetők, ha az adatkezelő biztosítja az adatkezelés Infotv. szerinti megfelelőségét;
- az Egyháztörvény 6. § (4) bekezdés n) pontja csupán azt mondja ki, hogy önmagában nem tekinthető vallási tevékenységnek a hitéleti tevékenységhez szükségesen túlmutató adatkezelési tevékenység, továbbá ezen rendelkezésből semmilyen értelmezési módszerrel nem vonható le olyan következtetés, hogy a vallási tevékenység során végzett adatkezelés az adatvédelmi hatóság által nem vizsgálható;
- az Infotv. 71. §-a egyértelmű felhatalmazást ad az adatvédelmi hatóság számára a hivatás gyakorlásához kötött titoknak minősülő adatok kezelésére az eljárás eredményes lefolytatása érdekében szükséges mértékben;
- harmadik személyek adatai kezelésének törvényes célját és annak szükségességét a felperesek nem igazolták.

A Kúria a döntése elvi tartalma körében kiemelte, hogy az Infotv. tárgyi hatálya alól nem jelent kivételt a vallási célú adatkezelés, továbbá a vallási célú adatkezelésnek is meg kell felelnie az Infotv. által támasztott követelményeknek (*Kúria Kfv. II.37.743/2019/21.*).

5. Levéltári adatok megismerhetősége

Az Alkotmánybíróság IV/584/2020 ABH számon végzést hozott alkotmányjogi panasz visszautasításáról abban a levéltári adatok megismerhetőségére vonatkozó ügyben, amelyben alperesként a Hatóság is érintett volt.

A tényállás szerint egy kutató 2016 márciusában beiratkozott az indítványozóhoz (a közlevéltárba), és kutatói adatlapot töltött ki „korabeli bűnügy” kutatási tárgyban, az 1959-1960-1961- es években keletkezett iratokra nézve, a kutatást „tudományos” kutatásként jelölve meg. A közlevéltár a kutató részére látogatói jegyet adott ki. Ugyanezen a napon a közlevéltárhoz érkezett látogatói lapon konkrét családi és utónevekkel megjelölve: „XY, (továbbá) társa – 1960” szerepelt. A közlevéltár az elsőfokú, negyvennyolc oldalas ítéletből tíz, míg a másodfokú, tizenhárom oldalas ítéletből három anonimizált oldalt bocsátott a kutató rendelkezésére. Ezt követően 2016 áprilisában egy weboldalon és onnan átvéve több médiafelületen arról szóló cikkek jelentek meg, hogy XY-t csoportosan elkövetett erőszakos nemi közönség bűntette miatt ítélték el a hatvanas években. Az érintett ekkor bejelentéssel fordult a Hatósághoz, kifogásolva, hogy egy online bűnügyi magazin továbbá egy internetes portál a hozzájárulása nélkül tette közzé a bűnügyi személyes adatait.

A Hatóság 2016-ban hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított „a Fővárosi Bíróság 1962. február 17-én hozott ítéletével” összefüggő adatkezelések miatt (a kutató adattovábbítását, illetve a bűnügyi személyes adatok nyilvánosságra hozatalát külön eljárásban vizsgálta). Az eljárás nyomán megállapította, hogy a közlevéltár jogellenesen hozzáférést biztosított harmadik személy számára az ún. 1962-es ítélethez, ezért hárommillió forint adatvédelmi bírság megfizetésére, továbbá arra kötelezte, hogy a jövőben az 1962-es ítélethez való hozzáférés biztosítása során tartsa be a határozatban kifejtetteket, és alakítson ki olyan eljárási szabályokat, amelyek biztosítják a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény 24. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdése a) pontjának megfelelő alkalmazását.

A közlevéltár keresetben a határozat felülvizsgálatát kezdeményezte, ennek nyomán a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a határozatot hatályon kívül helyezte, új eljárást viszont nem rendelt el, mivel a közigazgatási eljárásnak nem volt tárgya a kutatással érintett iratok kapcsán elvégzett anonimizálás tényleges vizsgálata. A Hatóság az ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét és a Hatóság határozatát hatályon kívül helyezte és a Hatóságot új eljárásra kötelezte. A közlevéltár ezután fordult az

Alkotmánybírósághoz és alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve a Kúria ítéletének megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata után arra a következtetésre jutott, hogy az nem befogadható. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon, ez az indítvány e feltételnek viszont nem tesz eleget. A közlevéltár alapjogi sérelmét az Alaptörvény X. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt tudományos kutatás szabadságára alapította. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy a tudományos élet szabadságához való jog mindenkit megillet ugyan, a szabadságjog tényleges jogosultjai azonban a tudomány művelői lehetnek. A konkrét ügyben megállapította, hogy bár a közlevéltár hivatkozott arra, hogy feladat körébe tartozik levéltári és történettudományi kutatások folytatása, azonban az alkotmányjog panasz alapjául szolgáló perben nem mint kutató, hanem mint adatkezelő járt el.

Az Alkotmánybíróság továbbá utalt arra, hogy az alaptörvény-ellenesnek tartott bírósági döntéssel szemben akkor lehet Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés sérti az indítványozó Alaptörvényben rögzített jogát és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúriának az alperest, a bírói döntés hatályon kívül helyezése mellett új eljárásra utasító döntése nem felel meg ennek a feltételnek, hiszen az eljárás ezt követően folytatódik, melynek lezárását, a jogerős ítélet meghozatalát követően nyílik meg a lehetőség az alkotmányjogi panasz benyújtására.

III. A személyes adatok bűnüldözési, honvédelmi és nemzetbiztonsági célú kezelésével kapcsolatos eljárások

III.1. Büntetés-végrehajtási intézetek adatkezelése

A Hatósághoz 2020-ban több megkeresés és érintetti panasz érkezett a büntetés-végrehajtási intézetek adatkezelésével összefüggésben, amelyek közül számos esetben a büntetés-végrehajtás során keletkezett egészségügyi adatok kezelését, kifogásolták a bejelentők, de előfordult olyan eset is, amikor a büntetés-végrehajtási intézet a büntetés-végrehajtás során keletkezett vagy annak során a tudomására jutott személyes adatokat egy kártérítési tárgyú polgári peres eljárásban kívánta felhasználni, amelyet a panaszos sérelmezett. A büntetés-végrehajtási intézetek adatkezelésével kapcsolatban fontos leszögezni a következőket:

Az Európai Unió általános adatvédelmi rendeletének 2. cikk (2) bekezdés d) pontja szerint a rendelet hatálya nem terjed ki a személyes adatok kezelésre, ha azt az illetékes hatóságok bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzik, ideértve a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelmet és e veszélyek megelőzését.

A személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló 2016/680.(EU) Irányelv (Bűnügyi irányelv) 1. cikk (1) bekezdése alapján az irányelv a természetes személyek védelmére a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása – így többek között a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelem és e veszélyek megelőzése – céljából végzett kezelése tekintetében állapít meg szabályokat.

Az általános adatvédelmi rendelet az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa, rendelkezései átültetés nélkül is hatályosulnak a nemzeti jogban. A bűnügyi irányelv átültetését az Infotv. végezte el, amellet, hogy az Infotv. az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá eső adatkezelésekre nézve is tartalmaz

rendeleteket. Az Infotv.-ben szabályozott, a bűnügyi irányelv hatálya alá tartozó adatkezelésekre vonatkozó rendelkezések értelmezésénél ezért szem előtt kell tartani a bűnügyi irányelvben rögzített szabályokat, azok adnak értelmezési keretet az adatkezelések megítéléséhez.

Ahhoz, hogy egy adatkezelés a bűnügyi irányelv hatálya alá essen, kettős feltételnek kell megfelelnie:

- az adatkezelés célja a következő lehet: bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása, így többek között a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelem és e veszélyek megelőzése, továbbá
- az adatkezelő az irányelvben meghatározott illetékes hatóság.

A 3. cikk 7. pontja alapján illetékes hatóság:

a) olyan közhatalmi szerv, amely a bűncselekmények megelőzését, nyomozását, felderítését vagy üldözését, illetve büntetőjogi szankciók végrehajtását illetően eljárni jogosult beleértve a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelmet és e veszélyek megelőzését; vagy

b) bármely egyéb, olyan szerv vagy más jogalany, amely a tagállami jog alapján közfeladatokat lát el és közhatalmi jogosítványokat gyakorol a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése vagy a vádeljárás lefolytatása, illetve büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából, beleértve a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelmet és e veszélyek megelőzését.

A bűnügyi irányelv 9. cikk (1) és (2) bekezdése értelmében, ha az illetékes hatóságok az irányelv céljaitól eltérő célból kezelnek személyes adatokat, akkor az általános adatvédelmi rendeletet kell alkalmazni. Lehetséges tehát olyan adatkezelés, amikor illetékes hatóság az adatkezelő, az adatkezelés mégsem az irányelv, hanem az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozik, arra tekintettel, hogy az adatkezelési cél nem egyezik az irányelv céljaival.

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 1. § (1) bekezdése alapján a büntetés-végrehajtás feladata a büntetési célok érvényesítése a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásán keresztül, azzal a célkitűzéssel, hogy a végrehajtás során az egyéniesítés szempontjait biztosítani kell annak érdekében, hogy az megfelelően szolgálja az egyéni megelőzési célok elérését. A büntetés célját a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) határozza meg. A Btk. 79. §-a szerint a büntetés célja nem más, mint a társadalom

védelmének érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

A büntetés-végrehajtási intézet feladatánál és közhatalmánál fogva megfelel a bűnügyi irányelv szerinti illetékes hatóság fogalmának. Tekintve, hogy feladata a büntetőjogi szankciók végrehajtása, az ezen alapfeladata körében végzett adatkezelések az irányelv és az irányelvet a nemzeti jogba átültető Infotv. hatálya alá tartoznak. A büntetés-végrehajtási intézetek is végeznek ugyanakkor olyan adatkezelést, amely az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozik, azonban az ilyen adatkezelés nem a fogvatartottakkal kapcsolatban, hanem munkáltatói vagy más szerepkörben, vagyis nem az alapfeladat ellátása során képzelhető el. A büntetés-végrehajtás során keletkezett egészségügyi adatok esetében az Infotv. és az irányelv mellett az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (Eüak.) előírásai szabályozzák az adatkezelést. Amikor a fogvatartott egészségügyi ellátást kap a börtönben, az az ellátás része a büntetés végrehajtásának, annak keretei és jogi feltételrendszere között kerül rá sor, az ennek során keletkezett adatok kezelése is az irányelv hatálya alá esik. Az egészségügyi adatok kezelésénél azonban mindig szem előtt kell tartani az Eüak.-ban foglaltakat, továbbá az, hogy az irányelv hatálya alá tartozó adatkezelésről van szó, semmiképpen nem vezethet az érintettnek az érintetti jogainak gyakorlása körében való korlátozásához, ami az egészségügyi adatait illeti. Ha a fogvatartottat a büntetés-végrehajtási szervezetrendszeren kívüli intézményben, kórházban kezelik, vagyis olyan egészségügyi ellátásra van szüksége, amelyet a büntetés-végrehajtási intézet nem tud neki biztosítani, és ezért egy egészségügyi intézmény szolgáltatásait veszik igénybe, az ezen ellátás során keletkezett adatok kezelése, amelyeket tehát nem a büntetés-végrehajtási intézet, hanem a kórház – amely nem minősül „illetékes hatóságnak” – kezel, nem az irányelv hatálya alá tartozik. Így erre az adatkezelésre az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) szabályai irányadóak.

Az a bevezetőben említett eset sem az irányelv és az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelés, amikor a büntetés-végrehajtási intézet a büntetés-végrehajtás során keletkezett vagy annak során a tudomására jutott személyes adatokat egy kártérítési tárgyú polgári peres eljárásban felhasználja. Ez akkor is igaz, ha a felhasznált személyes adatok egy korábbi adatkezelés során az irányelv hatálya alá tartoztak, mert akkor az adatkezelés célja még valóban a büntetés-végrehajtással összefüggő cél volt, és a perben az ellenérdekű fél a fogvatartott. A polgári perben való jogérvényesítés mint adatkezelési cél azonban nem tartozik szorosan a büntetés végrehajtásához, azaz a büntetési célok érvényesítéséhez. Az már a büntetés-végrehajtásból eredő, de azon túlmutató, esetlegesen bekövetkezett kár

megtérítéséhez, a reparációhoz kapcsolódik, így a GDPR hatálya alá tartozó adatkezelési jogviszonynak minősül.

III.2. Személyes adatok kezelése a szabálysértési eljárásban hozott határozatokban

A Hatóság állampolgári bejelentés alapján vizsgálta a BRFK VII. Kerületi Rendőrkapitányság mint szabálysértési hatóság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) szabálysértési eljárásban hozott határozatában szereplő személyes adatok kezelésének jogszerűségét.

A Rendőrkapitányság a vonatkozó jogszabályok alapján egy eljárásban bírált el több ügyet és az eljárás alá vont személyekkel szemben egy határozatban rendelkezett. A határozat valamennyi eljárás alá vont személy személyes adatát tartalmazta. A határozatot a Rendőrkapitányság azokkal közölte, akikre vonatkozóan rendelkezést tartalmazott, így a határozat közlése folytán az eljárás alá vont személyek megismerték egymás személyes adatait.

Az Infotv. 4. § (1) és (2) bekezdése rögzíti a célhoz kötöttség és az adattakarékosság elvét. Az adattakarékosság alapelvének figyelembevétele garantálja, hogy az adatkezelés céljára tekintettel csupán a legszűkebb, indokolt adatkör kezelésére kerül sor. A célhoz kötöttség és adattakarékosság követelménye az adatkezelés valamennyi szakaszára kiterjed, beleértve az adattovábbítást is.

A bünyügyi irányelv 20. cikkébe foglalt az adatkezelő számára kötelezettségeket előíró beépített és alapértelmezett adatvédelem követelményét a magyar jogba az Infotv. 25/A. §-a ülteti át. Az Infotv. 25/A. § (1) bekezdése alapján az adatkezelő feladata, hogy az adatkezelés jogszerűségének biztosítása érdekében az adatkezelés összes körülményéhez, így különösen céljához, valamint az érintettek alapvető jogainak érvényesülését az adatkezelés által fenyegető kockázatokhoz igazodó műszaki és szervezési intézkedéseket tegyen. Ilyen intézkedés lehet az anonimizálás is.

A személyes adatok védelméhez való jog az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjog. Az Alkotmánybíróság a 15/1991. határozatában rámutatott arra, hogy a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként. Eszerint az információs önrendelkezési jog tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. A

hivatkozott AB határozat kimondja, hogy az információs önrendelkezési jog gyakorlásának alapvető garanciája az adattovábbítás korlátozása. Az adattovábbítás szűkebb értelme az, hogy az adatot az adatfeldolgozó meghatározott harmadik személy számára hozzáférhetővé teszi. Személyes adatot az érintetten és az eredeti adatfeldolgozón kívüli harmadik személy számára hozzáférhetővé tenni csak akkor szabad, ha minden egyes adat vonatkozásában az adattovábbítást megengedő összes feltétel teljesült.

A vizsgálat keretében a Hatóság megállapította, hogy a Rendőrkapitányság szabálysértési eljárásban hozott határozatának közzétételével a személyes adatok kezelésével kapcsolatban jogsérelem következett be, mert a döntés közzététele folytán az eljárás alá vont személyek törvényi felhatalmazás, illetve az érintett hozzájárulásának hiányában szereztek tudomást egymás személyes adatairól, így a szükségesnél szélesebb körű adattovábbítás valósult meg.

A Hatóság felszólította a Rendőrkapitányságot mint adatkezelőt, hogy az egy eljárásban elbírált ügyek esetében a több eljárás alá vont személlyel szemben hozott döntések vonatkozásában a szükséges műszaki és szervezési intézkedésekkel (például kivonatos határozat megküldésével) biztosítsa azt, hogy az eljárás alá vont személyek, akikkel a döntést közlik, ne ismerhessék meg a döntés közzététele folytán egymás személyes adatait. Továbbá a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 96. § (1) bekezdése alapján a Hatóság arra is felhívta a Rendőrkapitányság figyelmét, hogy a szabálysértési eljárás során hozott határozatoknak az eljárás alá vont személy személyes adatai közül csak a természetes személyazonosító adatait kell tartalmaznia, a lajcímet nem.

Budapest Rendőrfőkapitánya válaszlevelében arról tájékoztatta Hatóságot, hogy a felszólításban foglaltakkal egyetért és a személyes adatok kezelésével kapcsolatos esetleges jövőbeli jogsérelem elkerülése érdekében elrendelte az ügyvel kapcsolatos adatvédelmi szabályok dokumentált formában történő oktatását és szabálysértési eljárásban történő maradéktalan alkalmazását, továbbá jelzéssel élt az Országos Rendőr-főkapitányság felé, amelyet követően intézkedés történt a Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszerben a folyamatvezérelt iratmintákból a lajcímadatok törlésének fejlesztésére. (NAIH/2020/4266)

III.3. A Közlekedésbiztonsági Automatizált Feldolgozó Információs Rendszer központjában tett látogatás

A Hatóság még 2019-ben párbeszédet kezdett a Belügyminisztériummal annak érdekében, hogy közösen nézzék át a VÉDA rendszer működéséhez szükséges jogszabályokat és egyeztessenek arról, mennyiben szükséges azok korrekciója. Ennek keretében a Hatóság munkatársai 2020 szeptemberében a Belügyminisztérium és az Országos Rendőr-főkapitányság együttes meghívására látogatást tettek Vásárosnaményban a Közlekedésbiztonsági Automatizált Feldolgozó Információs Rendszer (KAFIR) központjában, ahol közelebbi ismereteket szereztek a rendszer működéséről, informatikai háttéréről és a Közigazgatási Hatósági Szolgálat ügykezeléséről. A VÉDA rendszernek – melyet a rendőrség működtet – elsődleges rendeltetése, hogy technikai támogatást nyújtson a közúti közlekedés szabályai betartásának rendőrség általi ellenőrzéséhez. A rendszer folyamatosan működő képfelvevői az ország közúttjai mentén kerültek elhelyezésre. A VÉDA rendszer kamerákepei alapján automatizáltan történik a járművek rendszámának és más egyedi jellemzőjének felismerése, valamint a közúti közlekedési szabályszegések kiszűrése. A rendszer az adatokat harminc napig tárolja.

A Hatóság munkatársai a helyszínen működés közben megtekintettek egy-egy fix telepítésű és változtatható helyű komplex közlekedési ellenőrzési pontot, megismerték, mi a rendőr feladata ezek működtetése során, és mi történik a rögzített adatokkal egészen a folyamat végéig.

A Hatóság a látogatáson ismertettek fényében továbbra is fenntartja azon korábbi álláspontját, mely szerint a képrögzítésre vonatkozó hatályos jogi szabályozás, a rendőrségről szóló törvény felülvizsgálatra szorul. A képfelvételek készítésére vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak megfelelően egy automatizált megfigyelőrendszerre. Ennek ellenére a VÉDA rendszerre is kiterjesztve alkalmazzák a hatályos szabályokat úgy, hogy intézkedésnek tekintik az automatizált képrögzítést is, ami viszont nincs összhangban az egyéb törvényi rendelkezésekkel. Azért elengedhetetlenül fontos a rendszerre vonatkozó törvényi szabályozás jellege és tartalma, mert a jogi szabályozás jelölheti ki a technika alkalmazásának kereteit. A probléma megnyugtató módon történő rendezéséhez a jogalkotó részéről mindenképpen szükséges lenne a jogi szabályozás korrekciója.

III.4. Drónszabályozás

A Hatóság 2014 novemberében ajánlást adott ki a drónokkal megvalósított adatkezelésről¹³. Az ajánlásban megfogalmazódnak a jogalkotónak szóló javaslatok a tekintetben, hogy törvényi szinten mely részletszabályokat szükséges rögzíteni a drónokkal kapcsolatos adatkezeléssel összefüggésben. Az azóta eltelt időben jelentős változásokra került sor a jogi környezetet érintően.

Mindenekelőtt megemlítendő az általános adatvédelmi rendelet mellett az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1139 rendelete (2018. július 4.) a polgári légi közlekedés területén alkalmazandó közös szabályokról és az Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynökségének létrehozásáról és a 2111/2005/EK, az 1008/2008/EK, a 996/2010/EU, a 376/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2014/30/EU és a 2014/53/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint az 216/2008/EK és a 552/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 3922/91/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, továbbá a Bizottság (EU) 2019/945 felhatalmazáson alapuló rendelete (2019. március 12.) a pilóta nélküli léggépjármű-rendszerekről és a pilóta nélküli léggépjármű-rendszerek harmadik országbeli üzembentartóiról; és a Bizottság (EU) 2019/947 végrehajtási rendelete (2019. május 24.) a pilóta nélküli légi járművekkel végzett műveletekre vonatkozó szabályokról és eljárásokról.

A repülésbiztonsági, közrend, és közbiztonsági szempontokat szem előtt tartó, ugyanakkor a magánélet védelmét is biztosító drónhasználatra vonatkozó szabályrendszer kialakítása a hazai jogalkotóra vár.

Az Országgyűlés 2020. december 15. napján fogadta el a pilóta nélküli légi járművek üzemelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXXIX. törvényt. Ahogy a törvény indokolásából is kitűnik, a pilóta nélküli légi járművekről és a pilóta nélküli légi járművek üzembentartóiról vezetett nyilvántartást érintően törvényi szintű szabályt kell alkotni a feladat- és hatáskörök megnevezése, az adatkezelési felhatalmazások megteremtése, a pilóta nélküli légi jármű tulajdonosát és üzembentartóját terhelő kötelezettségek rögzítése érdekében. Az indokolás kitér arra is, hogy az uniós szabályozás tagállami hatáskörbe utalja az olyan földrajzi területek kijelölését, amelyek fölött tiltani vagy korlátozni lehet a drónok megjelenését, illetve a tagállamok meghatározhatják azokat a területeket, ahol a drónok használatát különböző feltételekhez kötik.

¹³ https://www.naih.hu/files/ajanlas_dronok_vegleges_www1.pdf

A hazai szabályozás – légtér kijelölése, hatósági engedélyek, nyilvántartások – lehetőséget teremt a jogalkalmazó számára, hogy a drón forgalmat kontroll alatt tartsa, ellenőrizhesse azt és jogszabálysértő esemény bekövetkeztekor fellépessen. A büntetőjogi szabályozás – *ultima ratio* jelleggel – megteremti az állami fellépés lehetőségét a drónokkal elkövetett magánszférába történő jogellenes és kirívó beavatkozás esetében. A szabályok betartatása hatósági feladat, és a megvalósuló gyakorlat figyelemmel kísérése alapján lehet majd meghatározni, hogy a jogszabályok a társadalmi igényeket, elvárásokat mennyiben szolgálják ki, szükséges-e korrekció jogi környezet kialakítása terén.

IV. Információszabadság

IV.1. Bevezetés

2020 információszabadság-szempontról is hektikus év volt, melynek elsődleges oka a COVID-járvány miatti veszélyhelyzet, illetve egészségügyi válsághelyzet.

A decemberi, közpénz fogalmával kapcsolatos alaptörvény-módosítás során a jogszabály-előkészítő, illetve az alkotmányozó hatalom nem kérte ki a NAIH véleményét. A T/13647.sz. törvényjavaslat alapján Magyarország Alaptörvényének kilencedik módosítása során, az Alaptörvény 39. cikke a következő (3) bekezdéssel egészült ki: *”Közpénz az állam bevétele, kiadása és követelése”.*

A módosítás indokolása szerint: *„A Javaslat meghatározza a közpénz fogalmát annak érdekében, hogy az alkotmányos szervek gyakorlatában megjelent eltérő helyett egységes gyakorlat alakulhasson ki. A Javaslat egyértelműen, világosan és az állami működés egészét átfogóan definiálja a közpénz fogalmát, mely az átlátható közpénz felhasználás garanciája. A meghatározással a fogalom valamennyi alkotmányos, állami és önkormányzati szervre, állami és önkormányzati intézményre kiterjed.”*

A „közpénz” új definíciója az orvosolni kívánt jogértelmezési hiányosságokat, következetlenségeket megszüntetni, mérsékelni a Hatóság álláspontja szerint nem lesz alkalmas, azonban újabb jogértelmezési zavarokhoz vezethet. Álláspontunk szerint helyesebb lenne a közpénzből, állami vagyonból történő részesedés esetén a jogalkotásban is egyfajta differenciálás. A közérdekű adatok mellett a közérdekből nyilvános adatok fogalmának az Alaptörvénybe iktatásával már törvényi szinten rendezhető lenne az is, hogy pontosan (taxatív módon) mely adatkörök, adattípusok tekintetében kötelező a nyilvánosság biztosítása, ezzel jelentősen javítva a piaci körülmények között működő állami tulajdonú gazdasági társaságok versenyképességét is, ugyanakkor tiszta és egyértelmű helyzetet teremtve a jogalkalmazók számára a jogosultságok és kötelezettségek terén egyaránt.

A NAIH változatlanul fenntartja és a továbbiakban is alkalmazni fogja korábbi, a közpénz-felhasználás nyilvánosságával kapcsolatos állásfoglalásait.

A Hatósághoz több közérdekű adatokkal kapcsolatos panasz, egyéb beadvány érkezett, mint a megelőző évben: az Információszabadság Főosztályon több, mint

900 ügy vizsgálata, ügyintézése volt folyamatban, az előző évhez képest az ügyek száma jelentősen, mintegy negyedével emelkedett.

A közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő alapjogot közvetlenül érintő beadványok mellett e főosztályhoz tartoznak a nyilvánosságot érintő más alapvető jogokkal összefüggő bejelentések alapján lefolytatott vizsgálati és adatvédelmi hatósági eljárások is. A vizsgálati eljárások hatékonyságával kapcsolatban megjegyzendő, hogy sajnos ritkán, de előfordul, hogy – a megkeresett adatkezelő – legyen szó kis önkormányzatról vagy minisztériumról – megkeresésünkre nem válaszol. Ebben az esetben a Hatóság nyilvános jelentést is kibocsáthat az adatkezelő megnevezésével (ld. például: https://www.naih.hu/files/Infoszab_jelentes_NAIH_2020_4801.pdf) vagy arra is van példa, hogy az ügyben adatvédelmi hatósági eljárást indít és eljárási bírságot szab ki.

Nagy nemzetközi jelentőségű esemény az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló Egyezményének (CETS No. 205., Magyarországon kihirdette a 2009. évi CXXXI. törvény) 2020. december 1-jén történt hatályba lépése, amire a 10. ratifikációt követően (Ukrajna) kerülhetett sor. A dokumentumot 2009-ben 8 ország – köztük Magyarország – írta alá a norvégiai Tromsø-ben, és 2010-ben, Norvégia után második országgként ratifikáltuk. Az Egyezmény jellemzői, hogy ez az első, információs szabadság terén kötelezettségeket előíró nemzetközi jogi dokumentum, európa tanácsi tagsággal nem rendelkező országok és nemzetközi szervezetek felé is nyitott és kifejezetten gyakorlati megközelítésű (például a „hatóság” fogalmába beleértendő minden közfeladatot ellátó szerv, természetes vagy jogi személy, az adatigénylő célja irreleváns, az igényelt dokumentum pontos megnevezése nem elvárás, a személyes betekintés ingyenes stb.). 2021 elején kezdi munkáját a 10-15 főből álló független szakértői csoport, melynek feladata az Egyezmény végrehajtásának monitorozása.

IV.2. Fontos alkotmánybíróági döntések

7/2020. (V. 13.) AB határozat: Az Infotv. 27. § (3b) bekezdése elleni bírói kezdeményezés ügyében a Fővárosi Ítéletábla a jogszabályhely megsemmisítését kezdeményezte. Az alapügyben egy közpénzből finanszírozott (uniós támogatással, közbeszerzési eljáráson átfuttatott) autópálya építés kivitelezési dokumentumainak kiadását kérték. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította arra való hivatkozással, hogy a 27. § (3b) bekezdés értelmében az alperes mint gazdálkodó szervezet feletti törvényességi felügyeletet a cégbíróság látja el, következésképpen a bíróságnak a pert meg kell szüntetnie. A NAIH álláspontja¹⁴ szerint a vizs-

¹⁴ NAIH/2019/2996

gált törvényhely csupán lehetőséget biztosít a jogosultnak, hogy a törvényességi felügyeletet gyakorló szervhez forduljon, ami azonban nem csorbíthatja azt az alkotmányos jogát, hogy a közérdekű adatokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettsége nem, vagy nem megfelelő teljesítése esetén a jogséremlme kivizsgálása érdekében a Hatósághoz vagy közvetlenül a bírósághoz forduljon jogorvoslatot kérve. Az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította, mivel a törvényességi felügyeletet gyakorló szerv eljárása kezdeményezésének a lehetősége önmagában nem tekinthető alapjog-korlátozó előírásnak; ugyanakkor megállapította, hogy az Országgyűlés Alaptörvényt sértő, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet valósított meg azért, hogy az Infotv. 27. § (3a) bekezdésébe foglalt tájékoztatási kötelezettség nemteljesülése esetére nem biztosít hatékony jogvédelmet az adatigénylőknek. Mivel az Infotv. 31. § (3) és (5) bekezdése kifejezetten a „közfeladatot ellátó szervet” említi az adatigény nemteljesítése esetén indítható per alpereseként, a 27. § (3a) bekezdése szerinti tájékoztatásra kötelezett személyekkel és szervezetekkel szemben – ha nem minősülnek közfeladatot ellátó szervnek – az Infotv. 28-31. §-ában foglalt közérdekű adatigénylési per megindításának nincs helye. Az Infotv. 27. § (3b) bekezdése csak a törvényességi felügyeletet gyakorló szervhez történő fordulást teszi lehetővé, amely viszont az adatigény teljesítésének elrendelésére nem jogosult. A közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog védelme megköveteli, hogy az adatigény minden tájékoztatásra kötelezettet illetően bíróság előtt érvényesíthető és kikényszeríthető legyen.

3209/2020. (VI. 19.), 3210/2020. (VI. 19.), 3211/2020. (VI. 19.) AB határozatok az ún. „Questor-ügy” kapcsán közzétett tudósítások, cikkek okán, a jóhírnév megsértése miatt indult perekkel kapcsolatos alkotmányjogi panaszok tárgyában: A vitatott cikkek az érintettek hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozták azok nevét, korábbi munkahelyeik megnevezését, élettársi kapcsolatuk tényét, élettársaik nevét, élettársaik családi kapcsolatait, valamint ezen keresztül az indítványozók tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat, és az indítványozók pert indítottak a különböző hírportálok, újságok ellen a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő jogok megsértése miatt. Az eljáró bíróságoknak a véleménynyilvánításhoz való jog, a sajtószabadság, az előadott úgyról való tájékoztatás, illetve a személyes adatok védelméhez való jog kollízióját kellett feloldaniuk. A Questor-ügy, tekintettel a károsultak nagy számára, az egész országra kiterjedő voltára, valamint a károsodás mértékére, kiemelt közérdeklődésre tart számot. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy egy hír hitelességét önmagában nem erősíti meg egy adott személy nevének feltüntetése, de a felperesek családi kapcsolatait, valamint korábbi munkahelyük nyilvánosságra hozatalához az adott ügyben közérdek fűződik. Az indítványozók és az ügy terheltje közötti munkakapcsolat, valamint a legfőbb ügyészhez történő kötődésük olyan, a tárgybeli közléshez mint

közérdeklődésre számot tartó ügyhöz kapcsolódó személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében nem tekinthető sem önkényes, sem indokolatlan közlésnek, az a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvezi.

Az Alkotmánybíróság 3413/2020. (XI.26) végzése: a veszélyhelyzet idején az egyes adatvédelmi és adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 179/2020. (V. 4.) Korm. rendelet 2. §-a – amely az adatigények teljesítésére nyitva álló határidőt 15 nap helyett 45 napban állapította meg – alaptörvény-ellenességének megállapításával és megsemmisítésével kapcsolatos eljárását az Alkotmánybíróság megszüntette a rendelkezés hatályvesztésére tekintettel.

IV.3. Fontos bírósági döntések

Pfv.IV.21.519/2018/15.: A Kúria felülvizsgálati eljárásában egyetértett a korábbi bírói megállapítással, miszerint az egyetemes postai szolgáltató által kötött szerződések esetében nem ismerhető meg az a védett üzleti titok, melynek ismerete más versenytársat indokolatlan előnyhöz juttatna, ugyanakkor jelen esetben a szerződő feleknek tisztában kellett lennie azzal, hogy az alperessel kötött szerződésekhez fokozott nyilvánosság társul az állami vagyronról történő rendelkezés miatt. Az üzleti titokra való hivatkozás nem jelent automatikusan mentesülést a nyilvánosságra vonatkozó szabályok alkalmazása alól. Az állami vagyonnal rendelkezés tényéből minden további feltétel nélkül következik, hogy a köztulajdonban álló szervezet ún. „egyéb közfeladatot ellátó szervnek” minősül, függetlenül attól, hogy ténylegesen ellát-e közfeladatot, illetve, hogy tevékenységét versenykörülmények között végzi-e.

Pfv.IV.21.732/2018/8.: A Miniszterelnöki Kabinetiroda egy közérdekű adatigénylés megválaszolása során költségtérítés mellett csak az adatigényléssel érintett miniszterelnöki főtanácsadó reprezentációs és protokoll kiadásainak felhasználásairól szóló utasítást küldte el és azt a tájékoztatást, hogy a főtanácsadó az adatigénylésig összesen milyen mértékben használta fel a rendelkezésére álló költségkeretet. Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy költségtérítés megállapítása nélkül adja ki a reprezentációs kiadások havi részletezett teljesítségazolásait. A másodfokú bíróság a Kabinetirodát a kifizetések alapjául szolgáló számlák másolatainak kiadására is kötelezte. A Kúria az alperesi felülvizsgálati kérelmet alaptalannak találta, és nem értett egyet azzal sem, hogy az adatmegismerési igény a gazdálkodás átfogó, számlaszintű ellenőrzésére irányult volna, mivel

az a Miniszterelnöki Kabinetiroda tevékenységének ellátásához szükséges költségeknek csupán egy kis részére vonatkozott.

Pfv.IV.21.778/2018/8.: A vonatkozó törvényi előírások szerint a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjának szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni a kifogástalan életvitel követelményének megszegése miatti alkalmatlanság okán. Ettől a belügyminiszter eltekinthet, ha a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását a bíróság felfüggesztette és az elmarasztalás alapjául szolgáló magatartás a további szolgálat ellátását feltehetően nem befolyásolja hátrányosan. Az ilyen miniszteri döntés alapjául szolgáló ítéletek a személyügyi nyilvántartás részei. A Kúria álláspontja szerint a konkrét érintettek adatai alapvetően olyan személyes adatok, melyek nyilvánosságát semmilyen törvényi rendelkezés nem rendeli el, sőt, a felismerhetőség közvetett módon is megvalósulhat a bírósági ítéletekben foglalt adatok, ott mérlegelt körülmények alapján, így önmagában az anonimizálással nem valósul meg a személyes adatok megismerhetetlenné tétele.

Pfv.IV.20.148/2019/8.: A felperes országgyűlési képviselő az alperes „2017-es Vizes VB” szervezésére alapított, a Magyar Állam kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaságtól kikérte az egyéb cégekkel, vállalkozásokkal kötött megbízási szerződéseket, de az alperes az adatigénylésre nem válaszolt. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta és megerősítette azt a töretlen bírósági gyakorlatot, hogy a közpénz felhasználására vonatkozó adatok az Alaptörvény értelmében közérdekű adatnak minősülnek, függetlenül az azt kezelő szerv szervezeti felépítésétől és elnevezésétől. A hatásköri kifogással kapcsolatban kimondta, hogy a vonatkozó bírói gyakorlat alapján, amennyiben egy gazdálkodó szervezet vagy intézmény hatóköre, tevékenysége országos jelentőségű, a székhelye szerinti törvényszék rendelkezik az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel.

P.21.053/2019/30.: Egy országgyűlési bizottság döntött bizonyos honvédelmi és rendészeti tárgyú beszerzések közbeszerzés alóli mentesítéséről, de az erre vonatkozó adatigényt az érintett minisztérium azzal utasította el, hogy a kért adatoknak nem kezelője. A bíróság értelmezése szerint a felperes kérelme az adott tárcák beruházásaira irányultak, és a tárca fejlesztései alatt nem kizárólag az alperes személyében megkötött ügyleteket lehet és kell érteni, ez kiderül a kérdések tartalmi értékelése során. Sőt, az adatkezelői minőség még akkor is megállapítható, ha a beruházásoknál nem az adott minisztérium a szerződő partner.

Pfv.IV.20.305/2019/8.: Az állami tulajdonban álló energiatermeléssel és gazdálkodással foglalkozó, egyszemélyes állami tulajdonú és kizárólag közpénzből működő Zrt. önként támogat az energiaszektorban különböző magánszemélyek vagy

cégek mint ötletgazdák által feltalált, kidolgozott projekteket. A projektekkel kapcsolatosan igényelt adatokat az adatkezelő üzleti titokra hivatkozással nem adta ki és ragaszkodott igazságügyi energetikai, műszaki szakértő kirendeléséhez, hangsúlyozva, hogy jelen perben sajátos területről, kutatás-fejlesztésről van szó, ezért annak megítélése, hogy a szerződésben megfogalmazott ötlet, a projekt megnevezése, rövid leírása olyan ismeret-e, amelyből a versenytársak már a projekt részleteire vonatkozó érdemi következtetést tudnak levonni, szakértői kérdés. A bíróság álláspontja szerint alperes a start-up projektek támogatásával önként vállalt közfeladatot, amellyel kapcsolatos tevékenység nem vonható ki az Infotv. hatálya alól. A hivatkozott adatok pedig üzleti titoknak nem tekinthetők, mert a befektetett összeg nagyságára és a befektetők személyére vonatkozó adatok nyilvános forrásból elérhetőek, a projektbe fektetett összeg nagyságára vonatkozó adatok közérdekből nyilvános adatok, míg a projektleírás olyan általánosságokat tartalmaz, amelyek nyilvánosságra kerülése nem okoz az üzleti tevékenység végzése szempontjából aránytalan érdeksérelmet.

2.Pf.20.049/2020/8.: A bíróság ítéletében kötelezte a minisztériumi logisztikai és vagyongazdálkodási céget, adja ki a felperes részére, hogy az igazgatósági elnök hivatalos külföldi útjai során milyen tartalmi kérdésekről, üzleti ügyről, együttműködési kérdésekről tárgyalt, milyen státuszú, tisztségű tárgyalópartnerrel folytatott megbeszélést. A per során az alperes elmulasztotta konkrétan bizonyítani, hogy az adatok pontosan melyik szerv mely döntése meghozatalának előkészítését szolgálják, és hogy az adatok megismerése mennyiben és hogyan befolyásolja a döntés végrehajtását, illetve azt is, hogy a kiadni kért dokumentumok mely részei érintettek a nyilvánosság-korlátozási indokkal.

8.Pf.21.166/2019/5.: A felperes kikérte az Európa Tanácson belül működő Korrupció Elleni Államok Csoportjának (GRECO) 2017. évi jelentését, mely azonban a GRECO Alapszabályának 15. cikke szerint bizalmasan kezelendő. A bíróság megállapította, hogy a kért adat közérdekű, de egyben minősített adat, így a nyilvánosság számára nem megismerhető. A Kormány időközben közzétette a jelentést.

2.Pf.20.048/2020/4.: Az adatigény a magyar kormánynak egy meghatározott tárgyaláson követendő szavazási magatartására vonatkozó dokumentumokra, valamint a kapcsolódó társadalmi egyeztetés keretében beérkezett véleményekre, a civil és szakmai szervezetekkel történt egyeztetések jegyzőkönyveire és megvalósíthatósági tanulmányokra irányult. A kiadni kért adatok az alperes által sem vitatottan közérdekű adatok, ugyanakkor a bíróság elfogadta, hogy ezek jellegéből

önmagában következtetni lehet arra, hogy kiadásuk ellehetetlenítené a befolyástól mentes, hivatali munkát, hátráltatná a köztisztviselők feladatának teljesítését.

Végül két bírósági döntés, melyek végkövetkeztetése ellentétes az ügyben korábban meghozott NAIH-állásfoglalások tartalmával:

2.Pf.20.105/2020/7.: A bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy adja ki a felperes részére a büntetés-végrehajtás országos parancsnokságának meghatározott szakutasításait. A peres felek között nem volt vitatott, hogy a keresettel kiadni kért adatok közérdekű adatok, és a szakutasítások egyike sem tartozott a minősített adatok közé. A bíróság szerint a szakutasításokat nem valamely konkrét alperesi döntés meghozatala során készítették, hanem azok általános rendelkezések tartalmaznak az alperes feladatainak ellátására, így nem minősülnek döntést megalapozó adatnak és az alperes elmulasztotta bizonyítani a nyilvánosságra kerüléssel járó „biztonsági kockázatot” (melyre történő hivatkozást a NAIH saját korábbi vizsgálati eljárásában elfogadott).

A Fővárosi Törvényszék (Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.556/2020/5. számú ítéletével helybenhagyott) 25.P.20.421/2020/12. számú ítéletében kötelezte az MTVA-t, hogy adja ki a vezető hírolvasó alkalmazottjának munkaszerződését, annak mellékleteit és módosításait a munkahelyre, munkakörre, alapbérre, bérpótlékokra, valamint a béren kívüli juttatásokra vonatkozó adatok közlésével. Abból a tényből, hogy az MTVA közfeladatot lát el, és tevékenységét közpénzből finanszírozzák, arra lehet következtetni, hogy munkavállalója hírolvasás közben is közfeladatának ellátásával összefüggésben jár el. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a közügyek szabad vitatásához fűződő jognak és a véleménynyilvánítás jogának megfelelő érvényesülése érdekében elengedhetetlen, hogy a polgárok megismerhessék a közfeladatot ellátó munkavállalók munkafeltételeit. Mindezek alapján a műsorvezető munkaszerződésének meghatározott adatai – elsősorban díjazása – közérdekből nyilvános adatok. *(A NAIH eltérő állásfoglalását arra alapozta, hogy a műsorvezető nem sorolható az Alap vezető állású, illetve vezetőnek minősített munkavállalói, ezek helyettesei, az Alap Felügyelőbizottságának elnöke és tagjai, illetve az Alap közfeladatainak ellátásáért közvetlenül felelős szervezeti egységek élén álló beosztásban, illetve az őket helyettesítő beosztásban dolgozó munkavállalók közé, így munkaszerződésének adatai nem minősíthetők az Infotv.26 § (2) bekezdés alapján közérdekből nyilvános adatnak).*

IV.4. A koronavírus járvánnyal kapcsolatos adatok nyilvánossága

„A koronavírus járvány hatása soha nem látott kihívást jelent a társadalom számára, nemzeti és globális szinten egyaránt. Az állami hatóságoknak a közegészséget, az állampolgárok jogait és az emberek jólétét befolyásoló jelentős döntéseket kell hozniuk. Létfontosságú, hogy a nyilvánosság a járványról hozott döntésekre vonatkozó információkhoz hozzáférhessen.”¹⁵

A NAIH az Információs Biztosok Nemzetközi Konferenciája fenti nyilatkozatának egyik megfogalmazója, annak megállapításaival – miszerint a nyitottság, az átláthatóság, valamint az információk proaktív megosztása elengedhetetlen ahhoz, hogy az emberek számára érthetőbbé váljanak az állami döntéshozatali folyamatok – teljes mértékben egyetért. Ugyanakkor arra is tekintettel kell lennünk, hogy az állami szervezetek erőforrásaikat pandémiás időszakban a közegészség védelmére kell, hogy összpontosítsák.

A járványügyi védekezésben résztvevő szervek tehermentesítése érdekében az adatigényeket 15 nap helyett akár 45 nap alatt is teljesíthették a védekezésben résztvevő szervek¹⁶, de csak akkor, ha valószínűsíthető volt, hogy a rendes határidőben történő teljesítés a szerv veszélyhelyzettel összefüggő feladatainak ellátását veszélyeztette volna. Egy katasztrófavédelmi igazgatóság jelentős többletfeladatairól számolt be ez természetesen elfogadható indok volt. (NAIH/2020/4603)

A NAIH-hoz több olyan bejelentés is érkezett, amely azt kifogásolta, hogy indoklás nélkül hivatkoztak az adatgazdák a 45 napos határidőre. A Hatóság minden ilyen esetben hangsúlyozta, hogy egyedileg kell az Infotv. szerinti határidőtől való eltérést indokolni. Múltányolható indok, ha a veszélyhelyzetben rövid határidővel történő önkormányzati döntéshozatal miatt egyébként is leterhelt önkormányzat alkalmazottainak távmunkavégzése miatt csak kevés alkalmazott fért hozzá fizikailag a dokumentumokhoz. (NAIH/2020/4147)

A járvánnyal összefüggő bejelentések, kérdések jelentős része a fertőzöttség tényének, továbbá a fertőzöttek földrajzi megoszlásának nyilvánosságára vonatkozott. A NAIH minden esetben kifejtette, hogy az egyes megbetegedett személyek földrajzi alapú csoportjainak egészségügyi statisztikai adatai nyilvános statisztikai

¹⁵ Az Információs Biztosok Nemzetközi Konferenciájának Nyilatkozata (2020. április 14.) <https://www.informationcommissioners.org/covid-19>

¹⁶ A veszélyhelyzet idején az egyes adatvédelmi és adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről 179/2020. (V. 4.) Korm. rendelet 2. § (3) bekezdése. Hatálytalan a vészhelyzet megszűnésének napjától, 2020. VI. 18-tól. A veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet 2021. február 8-án veszíti hatályát!

adatnak minősülnek, melyek nyilvánosságát döntést megalapozó jellegük miatt csak akkor lehet korlátozni, ha a nyilvánosság a szerv eljárásának hatékonyságát veszélyeztetné. Ez az adatgazda döntése, döntését azonban részletesen indokolnia kell. A döntés megszületése után az adatigénylés akkor utasítható el, ha az adat további jövőbeli döntés megalapozását is szolgálja, vagy az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes vagy zavartalan működését negatívan befolyásolná. Települési szinten a fertőzöttek, elhunyt betegek száma nyilvánosságra hozható statisztikai adat, ha nem beazonosíthatóak a betegek. Az egyéb, cél nélküli vagy jogsértő adatkezelések – például "fertőzött" utcanevek listája, vagy a Facebook oldalon hatósági karantén pontos helyének feltüntetése utca és házszám megadásával – rossz gyakorlata elkerülendő. (NAIH/2020/3506, NAIH/2020/2838, NAIH/2020/2904)

Budapest XIII. kerület jegyzője Budapest Főváros Kormányhivatalának (a továbbiakban: Kormányhivatal) V. kerületi hivatala népegészségügyi osztályától igényelte a XIII. kerület igazolt COVID -fertőzöttjeinek és a hatósági karantén hatálya alatt álló személyeknek a számát, napi bontásban. (A jogszabály szerint az V. kerületi népegészségügyi osztálynak az illetékességi körébe tartozik a XIII. kerület is.¹⁷) A Kormányhivatal az adatigénylést elutasította arra hivatkozva, hogy a 41/2020. (III.11.) Korm. rendelet tette lehetővé a kért adatok önkormányzatok részére történő továbbítását, a veszélyhelyzet megszűnésével azonban az adattovábbítás jogalapja megszűnt.

A Kormányhivatal a Nemzeti Népegészségügyi Központ által működtetett Országos Szakrendszeri Információs Rendszer Járványügyi Szakrendszerében (a továbbiakban: OSZIR) a COVID-fertőzöttek vonatkozásában kezeli többek között a megbetegedés kezdetét, helyét, az ápolás helyét, a bejelentett betegséget és járványügyi megnevezést, a szakmai laboratóriumi diagnózist és az eredmény minősítését.

A Nemzeti Népegészségügyi Központ által 2020. november 7-én *A 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban kiadott módosított eljárásrend (a továbbiakban: eljárásrend)* 2.1. pontja szerint a betegellátó 24 órán belül jelenti a COVID-19 fertőzésre gyanús vagy pozitív laboreredménnyel jelentkező személy adatait az OSZIR Fertőzőbeteg-jelentő alrendszerébe. Az elektronikusan beérkezett Fertőzőbeteg-jelentő lapból a járási/kerületi hivatal népegészségügyi munkatársa 24 órán belül betegségesetet hoz létre, valamint kitölti az egyedi adatgyűjtő

¹⁷ A fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése és 5. §-a alapján a járási hivatal illetékességi területén ellátja az egészségügyi államigazgatási szerv mindazon népegészségügyi, hatósági, szakmai felügyeleti feladatait, amelyet jogszabály nem utal az országos tisztifőorvos vagy a kormányhivatal feladatkörébe. A járási hivatalok illetékességi területét a Korm. rendelet 2. melléklete tartalmazza.

lapot a rendelkezésre álló adatokkal. Az eljárásrend 2.2. pontja tartalmazza a gyanús és a megerősített esetek elkülönítése esetén követendő eljárást. A 2.2. a) pont szerint „A gyanús, enyhe tünetekkel bíró beteg otthoni elkülönítésére az egészségügyi szolgáltató (alapellátás, járóbeteg ellátás) utasítása alapján kerül sor. A SARS-CoV-2 kimutatására irányuló PCR laboratóriumi vizsgálat pozitív eredménye esetén kerülhet sor indokolt esetben határozattal történő hatósági intézkedésre”.

A Kormányhivatal tehát rendelkezik a kért adatokkal és az OSZIR-ban tárolt adatokból van lehetősége a csoportosított statisztikai adatok kinyerésére, melyek az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény (a járványügyi helyzetről megállapított adatok nyilvánosságáról rendelkező) 4. § (8) bekezdés első fordulata értelmében nyilvánosak. (NAIH/2020/7731)

Több ügyben felmerült, hogy a beazonosítható személy fertőzöttségének ténye nyilvánosságra hozható-e. Mivel az egészségügyi adatok a GDPR 9. cikke szerinti személyes adatok különleges kategóriái közé tartoznak, így kezelések, nyilvánosságuk főszabályként tilos – így például a fertőzött önkormányzati képviselő nevét jogszerűen nem adta ki az önkormányzat. (NAIH/2020/2926, NAIH/2020/6568). Ugyanakkor az az információ, hogy a háziorvosnak adott-e engedélyt a kormányhivatal arra, hogy külföldi konferencia után munkába álljon, közérdekből nyilvános személyes adat. Ugyanis jogszabály¹⁸ fekteti le, hogy a munkakörük szerint a betegekkel közvetlenül érintkező egészségügyi dolgozók a munkaköri alkalmasságon túl akkor minősülnek a tevékenységük végzésére egészségileg alkalmasnak, ha nem szenvednek keresőképtelenséget eredményező fertőző betegségben. Az az információ pedig, hogy egy közfeladatot ellátó személy teljesíti-e a közfeladata ellátásának jogszabályi feltételeit, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adatoként közérdekből nyilvános személyes adat. (NAIH/2020/2963)

A bentlakásos szociális intézmények járványügyi védekezésére vonatkozó adatok nyilvánossága is több beadványban felmerült kérdésként. Közérdekű adat például, hogy hány főnél mutattak ki koronavírus fertőzést az intézményben, a rendelkezésre álló védőeszközök száma, továbbá az is, hogy van-e kijelölt járványügyi felelős és az tartott-e infekciókontroll képzést vagy küldtek-e vissza kórházból beteget úgy, hogy nem végeztek rajta koronavírustesztet. Ezek az adatok az intézmények kezelésében vannak, a tevékenység ellátására vonatkoznak, a működéssel összefüggenek és nem minősülnek személyes adatnak. Az Infotv. 32. §-a alapján a közfeladatot ellátó szerv a feladatkörébe tartozó ügyekben köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását. (NAIH/2020/3752).

¹⁸ Az egészségügyi tevékenység végzéséhez szükséges egészségi alkalmasság vizsgálatáról és minősítéséről szóló 40/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet 4. §-a

A bentlakásos szociális intézményben lefolytatott szakmai ellenőrzésről szóló vizsgálati jelentés megállapításai is közérdekű adatok, a személyes adatok kitakarásával közzé is tehetők internetes oldalon. A jelentésnek azon megállapítása, hogy az intézményvezetők súlyosan veszélyeztették a veszélyhelyzet és a járványügyi készenlét idején az ellátottak egészségi állapotát, a közfeladatuk ellátásával szorosan összefügg, nyilvánosságához jelentős közérdek fűződik, így közérdekből nyilvános személyes adatnak minősül. (NAIH/2020/6631)

A járvánnyal összefüggő gazdálkodási adatok változatos képet mutatnak: például adatigénylők az önkormányzatok járvánnyal összefüggő szerződéseit, a gyorsesztekre fordított összeget, a megrendelt mennyiséget akarták megismerni, amelyek természetesen közérdekű adatok. ((NAIH/2020/6190, NAIH/2020/6299). Egy újságíró a Külgazdasági és Külügyminisztériumtól kérte ki a lélegeztető gépek beszerzésére vonatkozó szerződéseket, azonban a műszaki leírást tartalmazó mellékleteket nem küldték meg neki. Miután a NAIH tájékoztatást kért a mellékletek nyilvánosságának korlátozásáról, a Minisztérium az újságíró rendelkezésére bocsátotta azokat, így a nyilvánosság tájékoztatására nagyon rövid időn belül sor kerülhetett. (NAIH/2020/7123)

Szintén egy újságíró nyújtott be adatigénylést az Országos Vérellátó Szolgálathoz (a továbbiakban: OVSz). Az adatigénylés tárgya a vérplazma értékesítéséről szóló szerződés és annak módosítása volt. Az OVSz-szel szerződő cég a teljes szerződést üzleti titkának tartotta, ezért csak az OVSz közzétételi listáján szereplő három adatot, a szerződés tárgyát, értékét és időtartamát akarták kiadni. A NAIH a vizsgálat során hangsúlyozta, hogy a közérdekű adat és az üzleti titok összeütöközése esetén a közérdekű adatok megismerése előnyt élvez, és az Infotv. 27. § (3) bekezdése is szigorúan értelmezendő. A nemzeti vérkészlettel való gazdálkodás átláthatóságához fűződő közérdek jelentős, különösen a jelenlegi járványügyi helyzetben. A NAIH kérte, hogy a cég részletesen indokolja meg minden egyes szerződési pont esetében annak üzleti titok minősítését és azt, hogy az adott szerződési pont nyilvánossága mennyiben okozna aránytalan sérelmet az üzleti életben. Ezt követően a szerződő cég a 45 szerződési pontból 10 pontról állította továbbra is, hogy üzleti titok. Ebből a Hatóság csak két pont esetében fogadta el a hivatkozást, a többi pontot az OVSz megküldte az újságírónak. A Hatóság többek között feltétlenül indokoltnak tartotta annak nyilvánosságát, hogy a felek milyen kötelezettségeket vállaltak a szerződésben, mert ennek ismerete nélkül nem alakulhatna ki megalapozott társadalmi vita az értékesítési ár megfelelőségéről. A cégnek számítania kellett legalább a főkötelezettségek nyilvánosságára, amikor olyan szerződést kötött, melynek tárgya a nemzeti vagyon körébe tartozik. A Hatóság álláspontja szerint annak is átláthatónak kell lennie, hogy milyen jogkö-

vetkezmenyt fűz a szerződés ahhoz, ha a szerződő fél elmulasztja a betegek hazai vérplazmán alapuló ellátását elősegítő kötelezettségét. (NAIH/2020/1800)

IV.5. A NAIH-ot célzó közérdekű adatigénylésekről

A Hatósághoz a 2020-ban 43 adatigénylőtől összesen 72 db kérelem érkezett, amelyek 187 db adatigényt tartalmaztak (egy beadványban az adatigénylő gyakran több adatra, olykor összetett információkra vagy adatok halmazára is rákérdezett, így egy igénylő átlagosan 4 db adatigénnyel fordult a Hatósághoz.) Teljesítésre 144 db, részben teljesítésre 6 db, elutasításra 37 db adatigény került.

A leggyakoribb elutasítási indokok:

- a megismerni kívánt adat nem közérdekű adat,
- az igényelt adat nem áll a Hatóság rendelkezésére,
- az igényelt adat döntés megalapozását szolgálja,
- az igényelt adat büntetőeljárás során keletkezett bűnügyi személyes adat.

Az adatigények leggyakoribb tárgykörei: a Hatóság ügyintézéshez kapcsolódó statisztikai adatok (például adatvédelmi hatósági eljárások, incidens bejelentések, panaszok és közérdekű adatigények, bírságok, titokfelügyelet stb.), NAIH tájékoztatók, állásfoglalások és konkrét ügyekben keletkezett iratok, a NAIH belső szabályzatai, egyes jogszabályok vonatkozásában a NAIH véleménye.

IV.6. Költségtérítés

A közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Költségrendelet) hatályba lépése óta elmondható, hogy évről évre fejlődik a joggyakorlat a költségtérítés alkalmazhatóságával, valamint számítási metodikájával kapcsolatban. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy egyre inkább letisztul a kalkulációs folyamat. A három különböző kategória közül a leggyakrabban továbbra is a munkaerő-ráfordítás az a költségelem, mellyel kapcsolatban értelmezési nehézségek merülnek fel. A Hatóság minden esetben hangsúlyozza, hogy a közfeladatot ellátó, valamint közpénzből gazdálkodó szervek a közérdekű adatigénylések teljesítésekor nem szolgáltatást nyújtanak, hanem az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogból eredő kötelezettségeiket teljesítik. Alapesetben, a normál napi működés keretében, ingyenesen kell az igényelt adatokat az állampolgárok rendelkezésére bocsátani. A munkaerő-ráfordításért akkor lehet költségtérítést felszámolni, ha

az adatközlés a közfeladatot ellátó szerv alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár, továbbá a szükséges munkaerő-ráfordítás időtartama meghaladja a 4 munkaórát és az említett feltételek együttesen teljesülnek. A közfeladatot ellátó szervezetnek készen kell állniuk arra, hogy bármely tevékenységüket illetően érkezhessen hozzájuk közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok megismerésére vonatkozó igény.

2020-ban a Hatósághoz a költségtérítés jogalapját vagy összecszerúságát vitató 23 db (2019.: 32 db, 2018.: 39 db) állampolgári panasz érkezett ez az eredmény az előző évekhez képest mindenképpen pozitív. A költségtérítést megállapító adatkezelők között megtalálható volt például a Paksi Önkormányzat, a Veszprém Megyei Kormányhivatal, Bicske Város Önkormányzata, különböző alapítványok, valamint egészségügyi intézmények.

Szintén pozitív tapasztalat a költségelemek összecszerúságának csökkenése. Míg a korábbi évek során gyakori volt a többmillióس költségtérítési igény, a Hatósághoz 2020-ban jogorvoslatért fordulók esetében a legmagasabb költségtérítéssel a fejezet végén ismertetett TASZ-ügy kapcsán találkoztunk (640.340.- Ft), illetve gyakran a NAIH vizsgálat eredményeképp a közfeladatot ellátó vagy közpénzzel gazdálkodó szervezet már költségtérítés nélkül bocsátották az igénylő rendelkezésére a megismerni kívánt adatokat.

Egy konkrét esetben az igénylő egy felzárkóztató programokat koordináló egyesülettől kért ki szerződéseket és egyéb adatokat nagy mennyiségben. Az egyesület a teljesítésért 69.000.- Ft-os költségtérítést állapított meg arra való hivatkozással, hogy a szervezetnél nem dolgoznak alkalmazottak. A Hatóság közvetítése eredményeképp az egyesület végül betekintés útján ingyenesen tudta biztosítani az adatok megismerhetőségét. (NAIH/2020/56)

Egy másik esetben az igénylő egy online hírújság nevében fordult a Hatósághoz. 5 év első 9 hónapjában kommunikáció, marketing és média témakörökben kötött szerződéseket kérték ki egy polgármesteri hivataltól, mely 103.820.- Ft-ot állapított meg költségtérítésként a 42 órányi munkaerő-ráfordításért és az összesen 383 oldal elektronikus másolatként igényelt dokumentumért. A vizsgálat során a Hatóság több alkalommal is felszólította az adatkezelőt a mérséklésre, így végül az eredeti igényt 10.759.- Ft-ra csökkentették. A Hatóság a költségcsökkentést – a dokumentumok számára tekintettel – lényegesnek, így elfogadhatónak tartotta. (NAIH/2020/420)

Nagyon fontos a megfelelő tájékoztatás, mely nem merül ki pusztán a költségelemek után elszámolt térítési díj közlésével. A közfeladatot ellátó szervek kötelesek feltüntetni minden olyan indokot, illetőleg költségelemet, amelyek a megállapított összeg megalapozottságát támasztják alá, hiszen egy esetleges bírósági eljárás során is az adatkezelőnek kötelessége bizonyítani a költségtérítés összegszerűségének megalapozottságát. A megfelelő tájékoztatás nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az igénylő valóban megértse, miért és milyen költségtérítést kell megfizetnie ahhoz, hogy a megismerni kívánt adatok birtokába jusson. A tájékoztatás alapján továbbá képes lesz a megfelelő döntést meghozni az esetleges jogorvoslati lehetőséggel kapcsolatban. Az adott, elégtelen tájékoztatással összefüggő ügyben végül is az adatkezelő önkormányzat a Hatóság felszólítását követően az igényelt adatokat kiadta ingyen. (NAIH/2020/4173)

Egy pénzügyi-számvitelt tanuló hallgatónak tanulmányaihoz egy EU-s projektről kellett esettanulmány készítenie és kiválasztott egy alapítványt, melyet többször is – eredménytelenül – elektronikus úton megkeresett közérdekű adatigényléssel. Végül az alapítvány elnöke arról tájékoztatta, hogy kiadja a kért adatokat, ha az általa kikalkulált 72.000.- Ft költségtérítést (3 teljes nap/24 óra, óránként 3.000.- Ft munkadíj) kifizeti. Az ügy vizsgálata során megállapítható volt, hogy a költségtérítés részletezettsége nem volt megfelelő, ráadásul az alapítvány állítása szerint alapfeladatainak ellátását az igény teljesítése nem korlátozta. A Hatóság felszólítását követően az alapítvány kiadta ingyen a kért adatokat. (NAIH/2020/4267)

IV.7. Média és internetes nyilvánosság

IV.7.1. „Az elfeledtetéshez” való jog

A médiával, az internetes nyilvánossággal és a mindezekkel összefüggésben előtérbe kerülő, a törléshez („az elfeledtetéshez”) való jog érvényesítésével kapcsolatos ügyekben egyre többen fordulnak a NAIH-hoz, így az ügykör is jóval nagyobb szerepet és hangsúlyt kap, mint a megelőző években. Indokolt, hogy a mindennapi életünket egyre inkább meghatározó internetes térre vonatkozóan a nyilvánosság eszközeivel elve, szélesebb rétegeknek is segítséget és eligazodást nyújtunk. Az általános adatvédelmi rendelet 17. cikkében rögzített, a törléshez való jog – más érintetti jogokhoz hasonlóan – nem abszolút, így azt megfelelő garanciák esetén korlátozásoknak lehet alávetni. A megalapozatlan vagy túlzó kérelem teljesítése megtagadható, illetve az uniós vagy a nemzeti jog is tartalmazhat korlátokat, valamint az általános adatvédelmi rendelet is meghatároz bizonyos esetköröket, amikor a törlési kötelezettség nem érvényesül: a további adatkezelés jogszerűnek

tekinthető, amennyiben az mások alapvető jogainak és szabadságának gyakorlásához (...) szükséges. Ezek egyike a véleménynyilvánítás szabadsága és a tájékozódáshoz való jog. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog a demokratikus jogállam egyik kiemelt alapértéke, amely szavatolja, hogy az egyén a gondolatait, véleményét szabadon megfogalmazza és kifejtse, így hozzájárul a különböző nézetek és eszmék szabad áramlásához. A véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja a tájékozódáshoz való jogot, azaz az információk fogadásának és közlésének szabadságát is, ez alapján a felhasználó jogosult a modern technológiák segítségével, alkotmányos keretek között a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatot megszerezni, valamint továbbítani vagy nyilvánosságra hozni.

Egy konkrét ügyben egy korábbi valóságshow szereplő adatvédelmi hatósági eljárás megindítását kezdeményezte, mert az egyik nagy internetes hírportál egy 2014. évben közzétett, az ő személyes adatait tartalmazó cikket a kérelme ellenére nem távolított el az oldaláról (a cikk arról ad számot, hogy a Kérelmező szerepelt legrosszabbul a szereplők saját maguk között tartott menetrendszerű szimpátia szavazásán). A cikk csak a panaszos „becenevét” (V VX Y Z) tartalmazza, amely azonban közvetlen módon nem kapcsolható a panaszos jelenlegi szakmai karrierjéhez. A panaszos teljes nevére az érintett internetes hírportál nem ad ki keresési találatot, ezzel szemben a Google keresőmotorja a becenevű különféle módozataira akár több százezer találatot jelez. A Hatóság álláspontja szerint – az eset valamennyi lényeges körülményére figyelemmel – a hírportál jogosan hivatkozott a törlési kérelem elutasításakor a véleménynyilvánítás szabadságára és a tájékozódáshoz való jogra. A NAIH a fentiekben túl azt is fontosnak tartotta rögzíteni, hogy az érintett a műsorban maga hozta nyilvánosságra, hogy jogi pályára készül (a műsorba kerülésekor joghallgató volt), továbbá annak a tudatában vállalta a valóságshowban való szereplést és az ezzel együtt járó valamennyi kockázatot, hogy a műsor előző szériájában szereplő ügyvéd ellen a Budapesti Ügyvédi Kamara fegyelmi eljárást kezdeményezett annak megállapítására, hogy az érintett szereplése a műsorban méltó és összeegyeztethető-e az ügyvédi hivatás gyakorlásával. Nem kerülte el a NAIH figyelmét az sem, hogy az érintett szereplő hírportálon közreadott fényképe hivatalos sajtófotó, amelyet a televíziós társaság kifejezetten azzal a céllal adott közre és biztosított valamennyi sajtótermék részére, hogy a műsorral kapcsolatos híradásokban megfelelő képi illusztrációként szolgáljon. Mindezeket összefoglalva, a NAIH eljárást lezáró határozatában úgy döntött, hogy egy magyarországi, országos földfelszíni televízióadó csatornáján hónapokon keresztül közvetített, kiemelkedően nagy nézettséggel rendelkező műsorban önkéntes közéleti szereplést vállaló személyről és a műsorral összefüggő, konkrét történésről szóló híradás megfelel az általános adatvédelmi rendelet 17. cikk (3)

bekezdésének a) pontjára alapozott (az elfeledtetéshez való jog alóli) kivételi szabálynak. (NAIH 2020/842)

Egy ellentétes példa: az elfeledtetéshez való jog maradéktalan érvényesülését segítette a NAIH egy olyan panaszos ügyében, aki volt egyházi alkalmazottként több, mint 10 éve egy kínos botrányba keveredett, azóta egyházi hivatását elhagyta és hiába kérte többször az egyik nagy internetes hírportáltól, hogy a vele kapcsolatos cikket töröljék, megkeresésére érdemi választ nem kapott. Mivel a cikk az érintett különleges (szexuális életére, irányultságára vonatkozó) adatait is tartalmazza, az internetes sajtócikk kizárólag akkor lehet jogszerű, ha a GDPR 6. cikkben foglalt jogalap meglétéén túl, a 9. cikk (2) bekezdésében szereplő további feltétel is érvényesül. A NAIH álláspontja szerint harmadik személyek tájékozódáshoz való alapjoga nem sérül abban az esetben, ha nem érhető el számukra egy régi információ egy olyan személyről, aki már nem látja el korábbi közéleti tiszttségét, továbbá, a kifogásolt cikknek nincs olyan hírértéke, amely miatt a cikk törlése vagy anonimizálása a hírportál napi szintű működését lényegesen negatívan érintené. Ugyanakkor egyértelmű, hogy a „botránykrónika” az érintett jelenlegi magánéletére rendkívül negatív hatással van. Mivel a hírportál adatkezelési gyakorlata sértette a panaszos személyes adatainak védelméhez fűződő jogát, a NAIH felszólította az adatkezelőt, hogy töröljön minden olyan személyes adatot, amely alapján a panaszos közvetve vagy közvetlenül azonosítható lehet. Amennyiben ez csak a kifogásolt cikk egészének eltávolításával teljesíthető, úgy törölje a kifogásolt oldalon elérhető tartalmat, a jövőben pedig kezelje megfelelően az érintetti kérelmeket. A NAIH felszólítására a hírportál teljeskörűen eleget tett az érintett hozzá intézett korábbi kérelmének. (NAIH 3865/2020)

Hasonló érvek és ellenérvek ütköztek abban az ügyben is, amely szintén sikerrel zárult. A kifogásolt tartalom négy éve egy büntetés-végrehajtási intézmény karácsonyi készülődéséről, illetve arról számol be, hogy az intézményben fogvatartott személyek miként élik meg az ünnepet, és hogy milyen jóvátételi programokon vesznek részt ebben az időszakban. Az egyik szereplő kiszabadulása után ráébredt arra, hogy a szerepléssel együtt járó nyilvánosság mennyire hátrányos a számára. A megkeresett Műsorszolgáltató a NAIH-nak is kifejtette, hogy megítélésük szerint a panaszos törlési kérelme alaptalan, hiszen a műsorban önként nyilatkozott, az adatkezelés jogalapja tehát az érintett hozzájárulása és az adatkezelés szükséges a véleménynyilvánítás szabadságához és a tájékozódáshoz való jog gyakorlása céljából. Hivatkoztak továbbá az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdésének c) pontjára, miszerint az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges. A NAIH a megfelelő jogalap fennállása során elsősorban azt vizsgálta, hogy a közösség tájékozódáshoz fűződő

joga jelen esetben háttérbe szoríthatja-e, korlátozhatja-e jogszerűen az érintett személyes adatok védelméhez fűződő jogát. Mivel a korábbi fogvatartotti státusz olyan szenzitív információ, amely fokozott védelmet élvez, még abban az esetben is mérlegelést igényelne a közzététel jogszerűsége, ha az érintett jelenleg is szabadságvesztés büntetését töltene. Az idő múlására és a kiszabott büntetés letöltésére tekintettel azonban egyértelműen a magánszféra védelméhez fűződő jog primátusa állapítható meg. A NAIH felszólításának a Műsorszolgáltató ez esetben is végül teljeskörűen eleget tett. (NAIH 5421/2020)

A Hatóság a 2020. évben két párhuzamos ügyben indított hivatalból adatvédelmi hatósági vizsgálatot a *markmyprofessor.com* weboldal adatkezelési gyakorlatával összefüggésben. Az oldal ellen már korábban is sok panasz érkezett (lásd 2018-as NAIH Beszámoló 126.o.), de a Hatóság korábbi álláspontja konzekvens volt: a tudományos közszereplést vállaló egyetemi oktatóknak túrési kötelezettségük van a hallgatóktól származó negatív értékítéletek és szakmai tevékenységükkel kapcsolatos bírálatok vonatkozásában, ez azonban természetesen nem eredményezheti az emberi méltóság semmibevételét, ezért a honlap üzemeltetője is felelősséggel tartozik. A jelenlegi ügyekben azonban az érintetti jogok sérelme megállapítható volt - az adatkezelő azzal, hogy az érintettek hozzá intézett kérelmeire nem adott határidőben érdemi választ, megsértette azok hozzáféréshez való és ezzel szoros összefüggésben a tájékoztatáshoz fűződő jogait. Hangsúlyozni szükséges azt is, hogy a kérelemhez igazodó tartalmú és időben nyújtott tájékoztatás az adatkezelő működésének, adatkezelési rendjének átláthatósága és a tisztességes eljárás követelményének érvényre juttatása szempontjából is döntő jelentőséggel bír. A fenti elveknek megfelelően az általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (3) bekezdése alapján az adatkezelőnek indokolatlan késedelem nélkül, de mindenféleképpen a kérelem beérkezésétől számított egy hónapon belül tájékoztatnia kell az érintettet a 15-22. cikk szerinti kérelem nyomán hozott intézkedésekről. Szükség esetén, figyelembe véve a kérelem összetettségét és a kérelmek számát, ez a határidő további két hónappal meghosszabbítható. Az általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (4) bekezdése értelmében, ha az adatkezelő nem tesz intézkedéseket az érintett kérelme nyomán, haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem beérkezésétől számított egy hónapon belül tájékoztatja az érintettet az intézkedés elmaradásának okairól, valamint arról, hogy az érintett panaszt nyújthat be valamely felügyeleti hatóságnál, és élhet bírósági jogorvoslati jogával.

Az egyik eljárásában a NAIH azt is megvizsgálta, hogy az adatkezelő a weboldalán közzétett adatvédelmi tájékoztatóját az általános adatvédelmi rendelet hatálybalépése (2018. május 25.) óta nem frissítette, a tartalmat nem aktualizálta. Az adatvédelmi tájékoztató célja, hogy az adatkezelő az általa végzett adatke-

zelésekkel összefüggésben támasztott elvárásoknak megfelelően, teljeskörűen tájékoztassa az érintetteket az általános adatvédelmi rendeletben, valamint az Infotv-ben rögzített információs önrendelkezési jogai érvényesítésével összefüggő lehetőségeiről. A NAIH fellépését követően megfelelően az adatkezelő módosította az adatkezelési tájékoztatóját, amelyet az általa üzemeltetett honlapon 2020. szeptember 1-jén közzé is tett.

Az adatkezelőt a NAIH – figyelembe véve az együttműködését, valamint a pandémia miatti gyakorlati problémákat – mindkét esetben csak figyelmeztetésben részesítette. (NAIH 4762/2020 és NAIH 5911/2020)

Kérelemre indult az az adatvédelmi hatósági eljárás, amelyben az érintett sérelmezte, hogy egy oknyomozó újságíró portálon jelent meg és érhető el jelenleg is egy írás, amelynek videó melléklete egyebek mellett az érintett tulajdonában álló ingatlanról, annak elhelyezkedéséről, belső területeiről közöl drónfelvételt, kifejezetten megjelölve az ingatlan tulajdonosát. A drónvideó alapvetően az ingatlan közterületről nem látható részeit, belső udvarát, kertjét, annak kialakítását, a kert belső részeit, a kihelyezett kerti bútorokat és az épület egyéb, közterületről nem látható, magas fákkal körbevett részeit mutatta be, nagy felbontásban. A Kérelmező álláspontja szerint az ingatlanának közterületről nem látható részei a tulajdonossal egyértelműen összefüggésbe hozható információkat hordoznak, így az általános adatvédelmi rendelet alapján „személyes adatnak” minősülnek, melyek kezelése, különösen nyilvánosságra hozataluk jogellenes. A NAIH határozatában rögzítette, hogy a drónvideón szereplő ingatlan nem az érintett magánszemély lakóhelye, azon kizárólag az épített környezet, a telek, annak elhelyezkedése, és a rajta álló épület látható, továbbá a felvételen nem szerepel, így azon nem is azonosítható semmilyen természetes személy, illetve – függetlenül attól, hogy a felvétel nem közterületről készült – az ingatlanról sem vonható le semminemű, az érintett vagy más személyét, megítélését, jogát vagy jogos érdekét (hátrányosan) befolyásoló egyéb következtetés. A kifogásolt drónvideót tartalmazó cikk egyéb állításait, így az érintett tulajdonában álló gazdasági társaságok üzleti és kormányzati kapcsolatait, tevékenységük volumenét, eredményességük nagyságrendjét senki sem kifogásolta, ahogy azt sem, hogy a drónvideón látható ingatlan megvásárlásával összefüggésben az érintett nevét, illetve az ingatlan megvásárlásának a tényét, a tulajdonában álló gazdasági társaságok székhelycímekénti hivatkozását, a telek méretét vagy elhelyezkedését ugyanabban az írásban nyilvánosságra hozták. A közügyekre és közszerelőkre, valamint a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat alapján a NAIH elfogadta, hogy az érintett ingatlan beruházásáról, illetve fejlesztéséről/felújításáról tájékoztató híradás igazolja az adatkezelő újságíró portál adatkezelését az általános adatvédelmi rendelet 17. cikk (3) bekezdésének a) pontjára alapozva.

A határozat megjegyzi: a drónok használatával kapcsolatban számos adatvédelmi kérdés egyértelmű rendezésre vár, ezért a biztonságos drónhasználat érdekében, a közelmúltban egységes európai szabályozás született. A Bizottság (EU) 2019/945 számú felhatalmazáson alapuló, a pilóta nélküli légi jármű-rendszerekről és a pilóta nélküli légi jármű-rendszerek harmadik országbeli üzembentartóiról szóló rendeletében (2019. március 12.), valamint a Bizottság (EU) 2019/947 számú, a pilóta nélküli légi járműekkel végzett műveletekre vonatkozó szabályokról és eljárásokról szóló végrehajtási rendeletében (2019. május 24.) (a továbbiakban: Vr.) rögzített kötelező és közvetlenül alkalmazandó szabályokat az EU valamennyi tagállamában, így Magyarországon is alkalmazni kell. A Bizottság (EU) 2020/746 végrehajtási rendeletében (2020. június 4.) a Vr. egyes intézkedései alkalmazása kezdőnapjának a COVID19-világjárvány miatti elhalasztásáról döntött. Ennek értelmében a végrehajtási rendelet előírásait csak 2020. december 31-től kell alkalmazni. (NAIH 4228/2020)

Az ún. „Forbes-ügyekben” a Hatóság két ügyben összesen 4,5 millió forint adatvédelmi bírságot szabott ki a magyar Forbes magazint kiadó Mediarey Hungary Services Zrt.-re (a továbbiakban: Kiadó), de nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a Hatóságnak nem az az álláspontja, hogy alapvetően jogellenes, ha egy közéleti kérdés tárgyalása során az újságíró üzletembereket és cégeket valamilyen megalapozott szakmai szempont szerint listába rendez és tevékenységükről ilyen formában a közvéleménynek beszámol. A nyilvánosan elérhető forrásokból, üzleti adatokból alapján összeállítható és publikálható ilyen lista, ennek azonban az általános adatvédelmi rendelet által támasztott szigorú követelményei vannak, mely követelményeknek a Kiadónak mint adatkezelőnek meg kell felelnie.

A Hatóság határozataiban megállapította, hogy a Kiadó azzal, hogy a Forbes 2019 különböző időpontjaiban megjelent, a legnagyobb családi vállalkozásokat tartalmazó kiadványának nyomtatott és online változatához, és az 50 leggazdagabb magyart tartalmazó kiadványának nyomtatott és online változatához kapcsolódó adatkezelés kapcsán nem megfelelően végezte el az érdekmérlegelést a saját, illetve harmadik fél (nyilvánosság) jogos érdekeiről, és előzetesen nem tájékoztatta erről az érintetteket, valamint nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az adatkezelés valamennyi lényeges körülményéről és az érintettek személyes adatok kezelése elleni tiltakozáshoz való jogáról, továbbá az érintetti joggyakorlásra irányuló kérelmekre adott válaszaiban nem nyújtott tájékoztatást a jogérvényesítési lehetőségekről, megsértette a GDPR vonatkozó rendelkezéseit. Ezen határozatok bírósági felülvizsgálata folyamatban van. (NAIH/2020/1154) (NAIH/2020/838)

Egy másik adatvédelmi hatósági eljárás tárgya egy volt polgármester (a Kérelmező a vélemezett jogsértés idején, illetve a kérelem benyújtásakor és az adatvédelmi hatósági eljárás megindításakor is polgármesterként közéleti funkciót töltött be, közszereplőnek minősült) közfeladat ellátásával összefüggő büntetőügyének bírósági tárgyalásával összefüggő online tudósítás volt. A Hatóság itt nem állapított meg jogsértést, mert ezen információk eltávolítása csorbítaná a sajtó- és véleménynyilvánítás szabadságát és a közösség tájékozódáshoz való jogát. (NAIH/2020/1354 és NAIH/2020/1356)

IV.7.2. Közösségi média

A Facebook közösségi oldal felhasználóinak – elsősorban a különböző, nem egy esetben zárt csoportok, illetve magánszemélyek adatkezelési gyakorlatával, a megosztott tartalmakkal összefüggésben is számos panasz érkezett a 2020. évben a NAIH-hoz, illetve annak Információszabadság Főosztályához. A beadványok ismeretében a NAIH külön, a honlapján is elérhető általános tájékoztató anyagot¹⁹ tett közzé.

Kizárólag olyan tartalmak oszthatók meg, amelyek nem sértik mások jogait, a közösségi oldal alapelveit, illetve az internet általános használatával összefüggő más szabályokat és feltételeket. Ezek közül is a legfontosabb: személyes adatok kezeléséhez megfelelő jogalap szükséges (általában az érintett hozzájárulása, engedélye). Jogellenes adatkezelés – például mást kellemetlen, kínos helyzetben bemutató fénykép önkényes posztolása, becsületsértő kommentelés, tiltott tartalmak megosztása stb. – esetén a magánszemély adatkezelő is felelősségre vonható és súlyos jogi következményekkel számolhat. Az érintett jogai az általános adatvédelmi rendelet alapján hozzáférési jog (az adatkezeléssel összefüggő információkhoz) helyesbítéshez való jog törléshez való jog („az elfeledtetéshez való jog”), ennek adott esetben korlátja lehet mások szabad véleményének kinyilvánításához vagy tájékozódásához való joga adatkezelés korlátozásához való jog adathordozhatósághoz való jog tiltakozáshoz való jog. Nagyon fontos, hogy az érintett maga is ügyeljen személyes adataira, például megfelelően használja az adatvédelmi beállításokat és tegyen meg mindent annak érdekében, hogy illetéktelenek ne férhessenek hozzá személyes információihoz. A NAIH egyértelműsítette azt is, hogy milyen felelőssége és lehetőségei vannak egy közösségi oldal adminisztrátorának, csakúgy, mint azt, mit tehet a sérelmet szenvedett akkor, ha egy közösségi oldalon megosztott tartalom sérti a jogait. A NAIH az úgy vizsgálatát követően a legsúlyosabb esetben adatvédelmi hatósági eljárás

¹⁹ https://www.naih.hu/files/Tajekoztato_kozossegi_mediaban_megosztott_tartalmakrol.pdf

keretében akár magas összegű bírságot is kiszabhat, illetve az ügyben büntető feljelentést is tehet. A Facebook és az ún. Facebook termékek (Messenger, Instagram, WhatsApp) európai felhasználóinak adatait – az írországi székhely miatt – a Facebook Ireland Ltd. kezeli, ezért a Facebook elleni vizsgálatokban az általános adatvédelmi rendelet az ír adatvédelmi hatóságot jelöli ki fő felügyeleti szervként. Szükség esetén a NAIH hozzájuk továbbítja a magyar felhasználóktól beérkezett panaszokat, illetve érintett felügyeleti hatóságként maga is csatlakozhat a vizsgálatokhoz.

Ugyanakkor – nem csak Magyarországon, de számos nyugati demokráciában – felmerülnek komoly joghatósági kérdések. Az internetes technológia-alapú adatkezelések között ugyanis vannak olyanok, melyek megítélése nagyban függ az adott érintett ország alkotmányos értékrendszerétől, így igazából az ezekről való döntést nem lenne helyes átengedni piaci alapon, illetve saját, nem igazán átlátható önszabályozók által működtetett globális „tech-óriásoknak”, ahelyett, hogy a nemzeti szuverenitás elve alapján annak az országnak a joghatóságába vonnánk, ahol az esetleges jogsértés megtörtént vagy melyben a hatása leginkább érvényesül.

Alkotmányos alapjogokról és értékekről csak az érintett országnak az alkotmányos jogkörükben eljáró jogvédő szervei (például adatvédelmi hatóság, bíróság, alkotmánybíróság) jogosultak és hivatottak megalapozott döntést hozni, ezekben az esetekben a nemzeti jog primátusa anyagi és eljárásjogi értelemben is elsődleges (ahogy ezt például az Európai Unió joga is elismeri). Az internetes felületen nyilvánított szabad vélemény adatvédelmi értelemben is védendő jogi tárgy (amennyiben a véleményt mint személyes adatot értékeljük) és a véleménynyilvánításhoz való alkotmányos jog megítélése – ahogy ezt a fent kifejtett eseteken keresztül is láthatjuk – általában komoly alkotmányos mérlegelés eredménye. Az uniós jognak erre a kihívásra hamarosan megnyugtató választ kell találnia.

IV.7.3. Közérdekű adatigény-e a Facebook-on keresztül küldött üzenet?

Egy állampolgár a Facebook közösségi oldalon keresztül intézett kérdéseket egy önkormányzathoz, amelyekre azonban nem kapott válaszokat. Az Infotv. 28. § (1) bekezdése alapján a közérdekű adat megismerése iránt szóban, írásban vagy elektronikus úton bárki igényt nyújthat be, ugyanakkor semmilyen jogszabály nem írja elő kötelezettségként az önkormányzatok számára azt, hogy közösségi oldalakon szerepeljenek. Így aztán az is opcionális, hogy az ott beérkező, valamint olvasott üzeneteket vagy kérdéseket megválaszolják-e. A Hatóság álláspontja alapján a közösségi oldalon keresztül intézett kérdések nem keletkeztetnek számonkér-

hető jogi kötelezettséget, így az adatigénylőknek azt javasoljuk, hogy közérdekű adatigénylésekkel az Infotv. 28. § (1) bekezdésében foglalt úton keressék meg közvetlenül az önkormányzatokat, közfeladatot ellátó szerveket, a hivatalos elérhetőségek egyikén. (NAIH/2020/8491)

IV.8. A közszolgálatban álló személyek közérdekből nyilvános adatai

A közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy személyes adataira vonatkozó adatigényléseknél továbbra is problémát jelent az adatkezelők oldaláról az Infotv. 26. § (2) bekezdésének értelmezése. Téves az a feltevés, hogy a közfeladatot ellátó személyeknek csak azon személyes adatai nyilvánosak, amelyeket a jogállásukra vonatkozó jogszabályok akként minősítve tételesen felsorolnak. Amennyiben ezek a személyek közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében járnak el (a kiterjesztett nyilvánosság így természetesen nem vonatkozik például az adminisztratív vagy a takarító személyzet személyes adataira), a közfeladatuk ellátásával összefüggő egyéb személyes adatuk is nyilvános, de csak a közfeladat ellátása átláthatóságának biztosításához elengedhetetlen mértékben.

Ez utóbbi feltételt tartotta szem előtt a NAIH, amikor azt vizsgálta, hogy egy orvos gyógyszerrendelési gyakorlata az orvos közfeladatának ellátásával összefüggő egyéb, nyilvános személyes adatának minősíthető-e. Itt olyan intézkedések összességéről van szó, amelyeket egy orvos közfeladata ellátása érdekében tesz és közfeladatának ellátásával szorosan összefügg. Ugyanakkor a gyógyszerrendelési gyakorlat nyilvánosságának több fokozata lehet és a legteljesebb körű nyilvánosságot egy orvos egy konkrét gyógyszerre vonatkozó gyógyszerfelírási adatai valósítják meg. A NAIH álláspontja szerint az orvosok gyógyszerrendelési gyakorlatának átláthatóságához nem elengedhetetlenül szükséges az egyes gyógyszerekre vonatkozó gyógyszerfelírási adatok nyilvánossága, ugyanis a vonatkozó jogszabályok alapján az orvosok gyógyszerrendelési magatartása miatti jogkövetkezmények alapját is az ATC-csoportonként²⁰ – és nem az egyes gyógyszerenként – megállapított elvárt értékek jelentik. (NAIH/2020/4900)

Több ügyben is felmerült, így fontos kiemelni, hogy a NAIH álláspontja (a töretlen hazai jogalkalmazói gyakorlattal, illetve az Alkotmánybíróság korábbi döntésével, továbbá a NAIH/2015/7163/2/V számú állásfoglalással egyezően) továbbra is az, hogy a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény 179. §-ában meghatáro-

²⁰ A biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény 3. § 13. pontja szerint: ATC-csoport: a gyógyszerek anatómiai, terápiás, illetve kémiai hatás szerinti osztályozása

zott adatkör a kormányzati igazgatásról szóló törvény (továbbiakban: Kit.) és a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó foglalkoztatottak esetében is közérdekből nyilvános a nyilvánosságot előíró konkrét rendelkezés hiányában is, az Infotv. 26. § (2) bekezdésében foglalt, a „közfeladat ellátásával összefüggő adat” terminus alapján. (NAIH/2020/1305)

Ennek megfelelően a NAIH nem fogadta el a Zalai Megyei Kormányhivataltól a járási hivatalok hivatalvezetőinek fizetésére, jutalmára vonatkozó adatigénylés elutasításának indokaként azt, hogy a Kit. – a 186. §-ban meghatározott adatkör kivételével – nem rendelkezik a hatálya alá tartozó kormánytisztviselők adatigénylésben megjelölt személyes adatainak nyilvánosságáról. A jutalomra vonatkozó adat például a munkavégzés minőségével és mennyiségével, illetve a közfeladat ellátását jellemző szempontokkal is összefügg, az igényelt adatok nyilvánosságát pedig kizárólag az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján kell és lehet megítélni tekintettel arra, hogy az adatok nyilvánosságát elrendelő egyéb törvényi rendelkezés jelenleg nincs hatályban. (NAIH/2020/1496).

A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal érvelése sem volt elfogadható, ugyanis, ha a közfeladatot ellátó személy közszolgálati jogviszonya a közfeladata ellátásával összefüggő okból szűnt meg, a megszűnés oka és ideje a „közfeladat ellátásával összefüggő adat”. Ezt az álláspontot a Kormányhivatal elfogadta és az adatigénylést teljesítette. (NAIH/2020/2365)

A már megválasztott szociális intézmény vezetői nyertes pályázati anyagának kiadhatóságával kapcsolatban a NAIH életszerűtlennek ítélte azt a helyzetet, melyben a pályázati dokumentáció szakmai anyaga olyan adatot, információt tartalmaz, mely a döntéshozó pozitív elbírálását eredményezi, azonban a nyilvánosság által nem megismerhető. (NAIH/2020/8803)

Egy adott közalkalmazott részletes munkaköri leírása (mely tartalmazza a munkafolyamatait és tevékenységeit, feladatait, funkció- és kapcsolatrendszerét, beleértve a célokat, a főbb felelősségi területeket és azokat a feltételeket is, amelyek között a munkáját végzi, továbbá itt szerepelnek a gyakorolható hatáskörök, jogkörök) is közérdekből nyilvános adat, függetlenül attól, hogy a jogállási törvény erről nem rendelkezik. (NAIH/2020/6526)

Az önkormányzati tulajdonban álló nonprofit kft. (önkormányzati televízió) nem vezető beosztású munkavállalójával kötött munkaszerződés nyilvánosságával kapcsolatban a NAIH kifejtette, hogy meg kell állapítani, az érintett személy ellát-e közfeladatot, a nonprofit kft. által ellátott közfeladatok közül melyek ellátásában

vesz részt, illetve a munkaszerződésében melyek azok az adatok, amelyek e közfeladat ellátással összefüggenek. (NAIH/2020/2948)

Egy polgármester legmagasabb iskolai végzettségét igazoló okirat ugyanakkor nem közérdekből nyilvános, mivel jogszabály nem írja elő, hogy a polgármesteri tiszttség betöltésének feltétele meghatározott iskolai végzettség. (NAIH/2020/5627).

IV.9. Önkormányzati nyilvánosság

IV.9.1. Az önkormányzati vagyonhasznosítás körében megismerhető adatok

A NAIH 2019-ben közzétett, az önkormányzati testületek működésének nyilvánosságáról szóló tájékoztatójához képest 2020-ban új kérdésként merült fel, hogy ún. „közszereplő lakásbérlet” esetében mely adatok ismerhetők meg közérdekű adatigénylés keretében. A Hatóságnak az adatvédelmi biztos korábbi állásfoglalásában²¹, illetve az Alkotmánybíróság ítéleteiben²² kifejtettekre tekintettel az az álláspontja, hogy amennyiben köztudomású tény, illetve érintetti nyilatkozat alapján a közszereplő természetes személy önkormányzati tulajdonú ingatlan bérlője, úgy a *bérlő neve, a bérlemény címe, a bérleti jogviszony léte és jogcíme, időtartama, a megállapított bérleti díj mértéke* bárki által megismerhető, közérdekből nyilvános adat. Az ún. kivételes közszereplők esetében [lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat] az adatkezelő (jegyző) feladata annak megítélése, hogy mely adatok nyilvánosságra hozatala segíti elő az önkormányzat vagyongazdálkodásának átláthatóságát úgy, hogy ez ne okozza az érintett magánszférájának aránytalan sérelmét (alapjogvédelmi teszt). [NAIH/2020/6790.]

Egy másik állásfoglalásban a Hatóság elkülönítette az önkormányzattal szerződéses viszonyban álló természetes személyek közérdekből nyilvános adatainak nyilvánosságát a szociális alapon bérlébe adott önkormányzati ingatlanok bérlői név- és egyéb személyes adatainak megismerhetőségétől. Az önkormányzattal bérleti jogviszonyban álló természetes személy neve és a bérleti jogviszony fennállására vonatkozó személyes adata (a bérelt ingatlan címe, a bérleti jogviszony időtartama) közérdekből nyilvános még abban az esetben is, ha a bérlő szociális alapon bérlébe az önkormányzati tulajdonú ingatlant, de a szociális alapon bérlébe adott önkormányzati ingatlanok bérlőit nem lehet „kilitázní”. A lakások és helyi-

²¹ „[...] feltétlenül e körbe tartozik minden olyan személy, aki közhatalmat gyakorol, és aki közpénzek felhasználásáról dönt. Az is egyértelmű, hogy itt nem homogén személyi körről van szó. Úgyszintén nincsenek jogszabályban lefektetett pontos határok annak megállapítására, hogy a közfeladatot ellátó, illetőleg közszereplést vállaló személyek mely adataik nyilvánosságra kerülését kötelesek tűrni, és hol kezdődik a nyilvánosságtól elzárt magánéletük. Ennek eldöntése esetről-esetre lehetséges és szükséges” [26/K/1999.]

²² 30/1992. (V. 26.) AB, 36/1994. (VI. 24.) AB, 60/1994. (XII. 24.) AB, 7/2014. (III. 7.) AB, 1/2015. (I. 16.) AB, 3145/2018. (V. 7.) AB, 26/2019. (VII. 23.) AB

ségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 2. számú melléklet j) pontja szerint – melytől eltérésre nem ad lehetőséget a jogszabály – az önkormányzat lakásbérbeadás tárgyában megalkotott rendeletének kötelező tartalma a lakbérnek a bérbeadás jellege – szociális, költségelví vagy piaci alapú bérlet – szerint differenciált mértéke. Ebből következően tehát a helyi képviselő-testület által megállapított bérleti díj – így a szociális alapú bérleti díj összege is – közérdekű adat, bárki számára megismerhető. [NAIH/2020/5043.]

A fentiekhez kapcsolódik az az állampolgári adatigénylés, mely egy városi önkormányzat zárt ülésen önkormányzati vagyonhasznosítás (bérlikijelölés, önkormányzati ingatlan bérbeadás, értékesítés, értékesítésre kijelölés) körében hozott döntéseket, illetve a döntési folyamat részeként elvégzett értékbecslői szakvéleményeket, a versenyeztetéssel kapcsolatos adatokat kért ki. A vizsgálat során a Hatóság megállapította, hogy az adatkezelői nyilatkozattal ellentétben a képviselő-testület rendszeresen zárt ülésen dönt a vagyonhasznosítási kérdésekben, és emellett a zárt ülésen hozott döntések megismerhető adatai sem elérhetőek nyilvános felületen az állampolgárok számára. [NAIH/2020/7971.]

IV.9.2. Önkormányzati ülések, „kiszivárogtatások”

A Hatóság adatvédelmi hatósági eljárás keretében vizsgálta azt a kérelmet, mely szerint egy vidéki önkormányzati képviselő a közösségi portál saját közszereplői oldalán közzétette a polgármester által összehívott zártkörű megbeszélésen általa, ugyanakkor az érintettek tájékoztatása és hozzájárulása nélkül készített hangfelvételt. A megbeszélés tárgya egy épített és védett természeti környezetet súlyosan érintő építési beruházás volt, amelynek engedélyezési folyamatát a helyi lakosok és környezetvédők tiltakozása miatt országos figyelem kísérte. A polgármester arra hivatkozással kérte a Hatóság eljárásának lefolytatását, hogy a hangfelvétel – kifejezetten az ő beszédhangja – engedély nélküli nyilvánosságra hozatalával sérültek a személyes adatok védelméhez fűződő jogai. A Hatóság a panaszos kérelmét elutasította az alábbi indokok alapján:

Az önkormányzati nyilvánosság törvényileg védett alapelv. A Kúria Önkormányzati Tanácsa kimondta, hogy az önkormányzati képviselő-testület ülésének nyilvánossága a demokratikus jogállam egyik fontos követelménye, a nyilvánosságot kizáró döntéshozatalra csak törvényben előre meghatározott, indokolt esetben, szűk körben kerülhet sor. Az adott megbeszélés résztvevői akár egy szabályszerű módon összehívott önkormányzati képviselő-testületi ülés résztvevői is lehetnek volna, akik közszereplőként, kizárólag a várost és lakóit közvetlenül érintő,

az állampolgárok által kiemelt közügyként értékelt, többek között a tervezett szálloda-beruházással kapcsolatban tanácskoztak, szereztek be új információkat. A Hatóság határozatában hangsúlyozta, hogy egy Natura 2000 védettségű természetvédelmi területen tervezett beruházásról folytatott megbeszélés ténye, illetve a beruházással kapcsolatban elhangzott információk környezeti információnak tekintendők, melynek privilegizált, széles körű nyilvánosságot kell biztosítani. A fenti, egyedi méltánylást érdemlő körülmények miatt kivételesen a Hatóság még úgy is elfogadta az adatkezelés jogszerűségét, hogy a hangfelvétel leplezett módon, titokban készült, és annak nyilvánosságra hozataláról a készítő nem tájékoztatta az érintetteket. (NAIH/2020/4014)

Ugyancsak komoly érdeklődés övezte azt az ügyet is, amelyben egy újságíró fordult a NAIH-hoz és egy megyei jogú város képviselő-testületi üléseinek megtartására kialakított ülésteremében „talált” kép- és hangrögzítő berendezésekkel összefüggésben érdeklődött. A NAIH rendelkezésére álló adatok nem igazoltak olyan tényt vagy körülményt, amely arra utalna, hogy sor került adatbiztonsági sérülésre (incidensre), de felhívtuk a figyelmet arra, hogy amennyiben mégis történt jogellenes hang- vagy képrögzítés, akkor ez nem adatvédelmi incidensnek, hanem jogellenes adatkezelésnek minősülne. (NAIH 6636/2020, NAIH 6599/2020)

Zárt ülésen leadott szavazatok nyilvánosságával kapcsolatos ügyben az eredetileg nyilvános ülés egyik napirendi pontja keretében történt az új külsős bizottsági tag megválasztása, mely során az érintett kérésére zárt ülést rendeltek el. A panasz szerint az ellenzéki képviselő közösségi oldalán jogellenesen hozta nyilvánosságra a zárt ülés keretében hozott döntés név szerinti szavazás útján történő meghozatalára vonatkozó adatait.

A képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagjára vonatkozó törvényi szabályok (összeférhetetlenség, tiszteletdíj, természetbeni juttatás, költségtérítés) megegyeznek az önkormányzati képviselőkre vonatkozó szabályokkal, miután a bizottsági munka ellátása során részt vesz a döntéshozatalban, és közel azonos felelősséggel járó funkciót tölthet be, mint a bizottság képviselő tagja. Az eljárás során a Hatóság kiemelte, hogy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.v.) 46. § (2) bekezdés b) pontja alapján a képviselő-testület zárt ülést tart az érintett kérésére választás, kinevezés, felmentés, vezetői megbízás adása, annak visszavonása, fegyelmi eljárás megindítása és állásfoglalást igénylő személyi ügy tárgyalásakor. Ebben az esetben a jogszabály az érintett – hiszen ő jogosult kérni a zárt ülés elrendelését – személyes adatainak védelme az elsődleges szempont. A döntést hozó képviselők közfeladatuk ellátásával kapcsolatban keletkezett adataik – többek között a dön-

téshez leadott szavazatuk is – az Infotv. 26. § (2) bekezdése értelmében közérdekből nyilvános adatnak minősül. A Hatóság álláspontját az Adatvédelmi Biztos ABI/1344/K/2006-3. számon kiadott állásfoglalásában foglaltakkal támasztotta alá, mely szerint „[...] a jogalkalmazóknak különös gonddal kell vizsgálni, fennállnak-e egyáltalán a zárt ülés elrendelésének és ezáltal a nyilvánosság-korlátozásnak a feltételei. [...] A zárt ülés tartásának indokaira figyelemmel tehát a zárt ülés jegyzőkönyvére nem vonatkozik a betekintési jog. Viszont, ha a zárt ülés jegyzőkönyvében egyébként nyilvános adat szerepel, ezekről tájékoztatást kell adni. Ilyen adat pl. maga a döntés vagy meghatározott államháztartási, szerződéses adatok. Álláspontom szerint közérdekből nyilvános adatnak tekintendők a zárt ülésen leadott képviselői szavazatok is, ha a szavazás nem titkos. A választópolgároknak joguk van arra, hogy figyelemmel kísérik a képviselők, illetve a testület tevékenységét zárt ülés tartása esetén is annyiban, amennyiben ez nem jár az üzleti titok, illetve mások (de nem a képviselők) személyes adatai védelméhez fűződő jog sérelmével. [...]”. (NAIH/2020/5737)

IV.9.3. A polgármester, önkormányzati képviselő adatmegismerési joga

A beszámolóknak rendszeresen utalunk²³ az önkormányzati képviselőket megillető tájékoztatói jog problémakörére, hangsúlyozva, hogy amennyiben a képviselő nem az önkormányzati törvény szerinti képviselői tájékoztatáshoz fűződő jogával, hanem a közérdekből vagy közérdekből nyilvános adatok megismerésének jogával kíván élni, abban az esetben az Infotv. szabályai alkalmazandók az adatkérés teljesítésénél ugyanúgy, mint minden más állampolgár esetében. A polgármesteri, illetve a képviselői minőség önmagában nem jogosítja fel ezeket a személyeket személyes adatok megismerésére és kezelésére. A képviselő önálló feladat és hatáskörrel nem rendelkezik, „képviselői munkája” elsősorban a képviselő-testület és bizottságai döntési kompetenciájába tartozó egyes ügyek döntéseinek előkészítésében, végrehajtásuk szervezésében és ellenőrzésében való részvételt jelent. Ettől elrő eset, ha törvény vagy törvény felhatalmazása alapján megalkotott önkormányzati rendelet felhatalmazza a polgármestert és/vagy a képviselőt valamely adatfajta megismerésére, kezelésére közfeladatának ellátása érdekében, illetve valamely bizottság tagjaként, vagy egyénileg az önkormányzat képviselő testülete megbízza valamely önkormányzati hatáskörbe tartozó feladat tervezésével, szervezésével, ellenőrzésével. Ilyen esetben a célhoz kötött adatkezelés elvének betartásával az elengedhetetlenül szükséges, illetve a jogszabályban felsorolt személyes adatokat a képviselő/polgármester kezelheti.

A Hatósághoz érkezett konzultációs beadványban az egyik települési önkormányzat polgármestere a helyi adóval és adózókkal összefüggő adatokat kívánta megismerni. Az adózást érintő adatok adótitoknak minősülnek, így annak meg-

²³ Lásd 2018-as beszámoló IV.2.2.

ismerésére a polgármester és a képviselő-testület akkor jogosult, ha az önkormányzati adóhatóság (a jegyző) úgy dönt, hogy az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény alapján cáfolat közzététele szükséges, vagy az a 130. § (1) bekezdésében meghatározott adatkört a helyben szokásos módon közzéteszi, illetve az adótitok felhasználásához az érintett hozzájárult. A polgármester és a képviselő-testület tagjai nem jogosultak az adótitok megismerésére és kezelésére, de a helyi adók vonatkozásában az egyes adónemekre és a hátralékok összegére vonatkozó adatokat személyazonosításra alkalmatlan módon megismerhetik. (NAIH/2020/7554/2).

Egy másik konzultációs beadványban egy tartós bentlakásos idősök otthonában gondozottak egyes személyes adatainak az önkormányzat részére történő továbbításával kapcsolatban fogalmazott meg kérdéseket az intézmény vezetője. A polgármester által igényelt, a szociális intézményben ellátásban részesülőkre, azok hozzátartozóira, a férőhelyekre várakozókra vonatkozó adatok a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szocvtv.) 24. § -a alapján adhatóak ki. Az, hogy egy települési önkormányzat fenntartásba kívánja venni a szociális intézményt, és ennek előkészítése érdekében az ellátásban részesülőkre, a férőhelyre várakozó személyekre, azok hozzátartozóira vonatkozó személyes adat kiadása nem feleltethető meg sem a GDPR, sem a Szocvtv. szabályainak (NAIH/2020/7560/2).

Egy másik ügyben egy önkormányzati képviselő a képviselő-testület elővásárlási joggal kapcsolatos előterjesztésében lévő, az ingatlan-nyilvántartásból származó személyes adatok kezelésével összefüggésben fogalmazta meg beadványát. A Hatóság kiemelte, hogy a képviselő-testületi ülés és annak napirendjén szereplő előterjesztések nyilvánossága során a személyes adatok kezelésének jogszerűségét szem előtt kell tartani, a konkrét ügyben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény mellett az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény szabályait is figyelembe kell venni. A Hatóság álláspontja szerint a személyes adatok védelméhez való jogot, ezen belül a célhoz kötött és tisztességes adatkezelés követelményét sérti, ha az ingatlan-nyilvántartás nyilvánosságát, a tulajdoni lap adatainak megismeréséhez való jogot olyan módon használják fel, amely eltér az ingatlanadatok nyilvánosságának eredeti céljától. A közfeladatot ellátó szervnek az adatelv érvényesülése érdekében minden esetben vizsgálnia kell, hogy indokolt-e és ha igen, akkor milyen adatok esetében a nyilvánosság korlátozása (NAIH/2020/7660/2).

²⁴ https://www.naih.hu/files/Tajekoztato_a_vagyonynyilatkozatok_megismerhetosegerol.pdf és https://www.naih.hu/files/vagyonynyilatkozat_leporello_20201005.pdf

IV.9.4. Nemzetiségi önkormányzati ügyek

2020-ban – az elmúlt évekhez képest váratlanul – sorozatosan érkeztek panasz beadványok nemzetiségi önkormányzatok ellen (közérdekű adatigénylés, teljesítési határidő indokolatlan hosszabbítása, költségterítés megállapítása, elektronikus közzététel elmulasztása tárgyban). Az eljárások során a Hatóság kiemelt figyelmet fordított a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat közötti, a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (3) bekezdése szerinti megállapodás tartalmára. Ennek kapcsán a Hatóság javaslatára a vizsgált települési önkormányzat kezdeményezte a már hatályban lévő megállapodás felülvizsgálatát, az együttműködési területek kiegészítését annak érdekében, hogy a nemzetiségi önkormányzatok közérdekű és a közérdekből nyilvános adatai az Infotv. szerinti módokon megismerhetővé váljanak. (NAIH/2020/8134)

IV.9.5. Önkormányzati közzétételi listák

Minden évben számos bejelentés érkezik az önkormányzatok, illetve az önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok közzétételi kötelezettségének hiányosságaival – legfőképpen a képviselő-testületi ülések dokumentumaival (jegyzőkönyvek, előterjesztések, határozatok, rendeletek), illetve a gazdálkodásra vonatkozó adatokkal (szerződések, pályázatok) – kapcsolatban. Amennyiben a NAIH vizsgálata során megállapítja a hiányos elektronikus közzétételt, felszólítja az érintett szervet ezen adatok, dokumentumok pótlására. Többségében elmondható, hogy a NAIH intézkedései sikeresek és az önkormányzatok igyekeznek eleget tenni a felszólításban foglaltaknak.

IV.9.6. Vagyonnyilatkozatok

Tekintettel az évről évre visszatérő kérdésekre – különös tekintettel a polgármester, alpolgármester és az önkormányzati képviselők körére –, a NAIH 2020-ban honlapján közzétett egy összefoglaló tájékoztatót a vagyonnyilatkozatok megismerhetőségéről.²⁴ Az Infotv., valamint Möt. rendelkezései alapján a polgármester, az alpolgármester és a képviselők vagyonnyilatkozatai közérdekből nyilvánosak, amelyeket bárki számára adatigénylés útján megismerhetővé kell tenni. A bizottságok képviselő tagját – az Möt. 39. §-ának speciális szabályai alapján – nyilvános, a külsős bizottsági tagokat pedig nem nyilvános vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség terheli, hiszen az Möt.-ben erre a helyzetre vonatkozó speciális rendelkezés nem lévén, az egyes vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló 2007. évi CLII. törvény 3. §. (3) bekezdésében foglaltak irányadók, amely a közélet tisztasága szempontjából különös jelentőséggel bíró tisztségek betöltéséhez

és feladatok ellátásához, a közsférában való foglalkoztatás hiányában is előírja a nem nyilvános vagyonyilatkozat-tétel kötelezettséget azok számára, akik külön jogszabály alapján vagyonyilatkozat-tételre egyébként nem lennének kötelezettek.

Az Infotv. 1. számú melléklete jelenleg nem rendelkezik arról, hogy az önkormányzati képviselők vagyonyilatkozatát kötelezően közzé kell tenni. Ugyanakkor semmilyen rendelkezés nem tiltja, hogy a helyi önkormányzatok egyedi közzétételi listában rendeljék el a vagyonyilatkozatok közzétételét. Az idézett törvényi rendelkezés alapvetően azt a célt szolgálja, hogy az önkormányzati képviselők vagyonyilatkozatát bárki, korlátozás nélkül megismerhesse. Tekintve, hogy az internetes közzététel a választópolgárok információs jogának egyszerűbb érvényesíthetőségét szolgálja és összhangban van a törvényalkotói szándékkal is, a nyilvánosságra hozatal ilyen módja a helyi önkormányzatok számára megengedett, de kizárólag csak abban az esetben élhetnek ezzel a lehetőséggel, ha ennek érdekében egyedi közzétételi listát alkotnak. (NAIH/2020/755, NAIH/2020/1435, NAIH/2020/2813, NAIH/2020/7681)

IV.9.7. Ebnyilvántartás

2020-ban jelentős számú bejelentés érkezett, melyekben az adatigénylő az önkormányzatok által vezetett ebnyilvántartások különböző adatait, leginkább az adott településen/kerületben található kutyák számát, illetve fajtáját szeretnék volna megismerni. A NAIH megkereste az érintett önkormányzatokat és válaszaik alapján az alábbi problémák rajzolódtak ki:

Az önkormányzatok felhasználói szintű hozzáféréssel rendelkeznek az országos nyilvántartáshoz, azonban a felhasználó nem tudja lekérni az adatbázisból a településen tartott ebek listáját fajta szerinti bontásban. Az egyetlen lehetőség az adatok kinyerésére, ha a felhasználó a mintegy 600 kutyafajtát egyenként lekérdezi az adatbázisból. Sajnálatos módon sok esetben az állatorvosok, akik az ebek elektronikus transzponderrel (mikrocsip) való jelölését követően az állatok adatait rögzítik a nyilvántartásban, a fajta megadásánál nem a hivatalos, hanem alternatív elnevezést adnak meg (pl. német juhászkutya: német juhász, németjuhász, nj, vagy west highland white terrier: westie, weszti stb.). Az önkormányzatok tájékoztatása szerint az adatok hitelességét nagymértékben torzítja az is, hogy kizárólag az állatorvosok rendelkeznek olyan szintű hozzáféréssel a nyilvántartáshoz, ami lehetővé teszi az elpusztult, vagy tulajdonosváltozás, költözés miatt a településről elkerült ebek adatainak módosítását, törlését. További probléma, hogy az önkormányzatok által elvégzendő háromévenkénti ebösszeírás időpontja nincsen összehangolva, vagyis az önkormányzatok eltérő időpontokban gyűj-

tik össze az adatokat. A NAIH által megkeresett NÉBIH megerősítette, hogy az önkormányzatok mint felhasználók hozzáférnek az adatbázishoz, de nem tudnak egy gombnyomásra olyan lekérdezést indítani, mely kilistázná az illetékességi területükön található ebeket fajtájuk szerint. A NÉBIH helytállóan tartotta továbbá az önkormányzatok azon állítását, miszerint egyazon fajta előfordulási alakja többféle lehet, ezt felismerve évek óta a kutyafajták legördülő listából választhatóak ki, illetve a múltbéli pontatlan adatok korrigálása is elkezdődött. Az adatbázisban található adatokat sem az önkormányzat, de még az adatbázis működtetője sem változtathatja meg, csak a szolgáltató állatorvos. Tekintettel arra, hogy az önkormányzatok valóban nem tudnak hiteles adatokat szolgáltatni a kerületekben található kutyák számáról, illetve fajtájukról a Hatóság elfogadhatónak tartja, hogy egyes önkormányzatok a közérdekű adatigénylés teljesítésekor a NÉBIH-hez irányítják az adatigénylőket. A vizsgálat eredményeit a honlapon megtalálható nyilvános tájékoztató ismerteti²⁵. (NAIH/2020/233, NAIH/2020/234, NAIH/2020/239, NAIH/2020/581, NAIH/2020/583, NAIH/2020/584, NAIH/2020/1057)

IV.10. A TASZ átfogó adatigénylési-ügye

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő egyesület (a továbbiakban: adatigénylő) 2019 folyamán *közérdekű adatigényléssel* fordult valamennyi kormányhivatalhoz az új Polgári Törvénykönyv azon rendelkezéseinek végrehajtásával összefüggésben, amely kötelezővé tette a 2013. előtti cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyező határozatok bírósági felülvizsgálatát. Az adatigénylést elbíráló kormányhivatalok mindegyike költségtérítést állapított meg arra való hivatkozással, hogy az adatigénylés teljesítése aránytalanul venné igénybe a rendelkezésre álló munkaerőforrást, melynek a mértéke megyénként nagymértékben eltért. A legalacsonyabb összeget Vas megye kérte: 27.275 Ft-ot, a legmagasabb összeget pedig Hajdú-Bihar megye: 624.340 Ft-ot. Az adatigénylő erre való tekintettel egy *második, módosított adatigénylést* nyújtott be a kormányhivatalokhoz, amelyben az akták átvizsgálását igénylő kérdés megválaszolásától eltekintettek, illetve hivatkoztak az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendeletre²⁶, amely adatszolgáltatási kötelezettséget határoz meg a járási hivatalok számára a gondnokság alá helyezés felülvizsgálatának adatairól. A módosított adatigénylésre Csongrád megye, Fejér megye, Budapest Főváros, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Nógrád megye, Pest megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, és Tolna megye költségtérítés igénylése

²⁵ <https://www.naih.hu/files/ebnyilvantartas-2020-tajekoztato.pdf> és <https://www.naih.hu/files/ebnyilvantartas-2020-leporello.pdf>

²⁶ Az Országos Statisztikai Adatfelvételi Programról szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet 1. mellékletében szereplő táblázatában, (az 1210-es pont) a Gyámhatóság tevékenységéről szóló rész (21) alpontja az adatszolgáltatás megnevezése, kötelezettje: Járási hivatal; gondnokság alatt állók adatai (gondnokság típusa, gondnokoltak életkor és nem szerinti bontásban, a gondnokság alá helyezés felülvizsgálat, a választójogból való kizárás, a gondnok személye és munkaviszonya, támogatott döntéshozatal adatai).

nélkül teljesítette az adatigénylést, de 12 kormányhivataltól egyáltalán nem kaptak választ, ezért ezeket az adatigénylő 2019. december 13-án egy *újabb, harmadik közérdekű adatigényléssel* kereste meg és a korábbi adatigényléshez képest módosították adatigényüket, vagyis már csak azt kérdezték, hogy

- hány gondnokoltknak indult meg a felülvizsgálata összesen,
- közülük hány személynek a törvényben előírt időben,
- és hány személynek késedelmesen.

Levelükben hivatkoztak arra, hogy tapasztalataik szerint (az adatigénylést teljesítő kormányhivatalok által költségmentesen megküldött válaszok alapján) megállapítható, hogy a nyilvántartások alkalmasak lehetnek részletesebb adatok megismerhetővé tételére is. Az összefoglaló táblázat a három benyújtott adatigénylés eredményeit összesíti:

kormányhivatal	I. adatigénylés	II. adatigénylés	III. adatigénylés
Bács-Kiskun	38.800,-	nem válaszolt	30.800,-
Baranya	111.956,-	nem válaszolt	nem válaszolt
Békés	282.239,-	nem válaszolt	8742,-
Borsod-Abaúj-Zemplén	120.957,-	nem válaszolt	90.938,-
Csongrád	236.802,-	adott adatokat	521.123,-
Fejér	57.200,-	adott adatokat	57.200,-
Főváros	105.000,-	adott adatokat	nem volt III. adatigénylés
Győr-Moson-Sopron	50.275,-	nem válaszolt	16.088,-
Hajdú-Bihar	624.340,-	nem válaszolt	388.841,-
Heves	312.743,-	nem válaszolt	nem kezel ilyen adatokat
Jász-Nagykun-Szolnok	76.560,-	adott adatokat	nem volt III. adatigénylés
Komárom-Esztergom	37.220,-	nem válaszolt	38.356,-
Nógrád	120.609,-	adott adatokat	nem volt III. adatigénylés
Pest	nem válaszolt	adott adatokat	108.000,-
Somogy	38.552,-	nem válaszolt	7.586,-

Szabolcs-Szatmár-Bereg	185.918,-	adott adatokat	28.533,-
Tolna	37.428,-	adott adatokat	18.860,-
Vas	27.275,-	nem válaszolt	15.441,-
Veszprém	44.040,-	nem válaszolt	30.784,-
Zala	124.212,-	nem válaszolt	124.212,-

A vizsgálat első szakasza során a Hatóság a költségtérítésekre koncentrált. A Hatóság megkeresésére valamennyi kormányhivatal érdemi választ adott: két kormányhivatal (Borsod-Abaúj-Zemplén megye és a Heves megye) költségtérítés megállapítása nélkül teljesítette a II. és III. adatigénylést. A beérkezett válaszok alapján a Hatóság a vizsgálati eljárást Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád Megyei Kormányhivatalok, illetve a Fővárosi Kormányhivatal esetében megszüntette, mivel az annak folytatására okot adó körülmény az adatigénylés teljesítése folytán már nem állt fenn. A válaszok tartalmától, illetve az Infotv. megsértésének tényétől és a jogsértés súlyától függően a többi kormányhivatallal szemben a Hatóság a vizsgálatot tovább folytatta és az alábbiakra hívta fel az egyes kormányhivatalok figyelmét:

- amennyiben egy közfeladatot ellátó szerv figyelmen kívül hagy egy közérdekű adatigénylést, az önmagában megalapozza a közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmét,
- az Infotv. 29. § (1a) bekezdése a közfeladatot ellátó szervet az adatigénylés megválaszolása alól nem mentesíti, csupán az adatok újbóli kiadása alól, másrészt csak arra az esetre alkalmazható, ha az adatigénylést korábban teljesítették,
- az Infotv. 29. § (3) bekezdése alapján közölt költségtérítés a törvény értelmében nem előzetes kalkuláció, hanem a költségtérítés tényleges megállapítása, erre utal az is, hogy ha az igénylő a közölt összeget elfogadja, akkor attól a közfeladatot ellátó szerv a Költségrendelet értelmében (5. §) csak lefelé térhet el – a tényleges költségek alapján és visszatérítési kötelezettsége is van, továbbá az adatigénylő nem csak a költségtérítés összegét, hanem annak megalapozottságát is vitathatja akár a bíróság, akár a Hatóság előtt,
- a transzparenciát leginkább a közérdekű adatigénylés teljesítéséért megállapított költségtérítéssel kapcsolatos tájékoztatás intézménye szolgálja, minél részletesebb a tájékoztatás, annál hatékonyabban tölti be szerepét, illetve a közfeladatot ellátó szerv egy esetleges bíróság, vagy a Hatóság előtti jogvita/vizsgálat esetében eleve bizonyítani képes, mind a költségtérítés megállapítására.

pítésának megalapozottságát, annak jogi alapját, mind összecszerűségének helytállóságát,

- a kormány megbízott a kormányhivatal vezetőjeként felelős az információs szabadsággal kapcsolatos feladatok végrehajtásáért (lásd a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) MvM utasítás 7. § f) pontját),
- a vizsgált esetekben az adatok összegyűjtése járási hivatalok szervezeti egységeiben, illetve a megyei kormányhivatalnál dolgozó kormánytisztviselők által történt, szervezeti egységenként 1-2 fő 1-6 órányi munkaidejét vette igénybe, amely az adott szervezeti egységnél nyilvánvalóan nem minősül az alapfeladatok ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan igénybevételének akkor sem, ha egyébként természetesen elfogadjuk a kormányhivatalok leterheltségének tényét.

A Hatóság felhívására a kormányhivatalok szinte kivétel nélkül teljesítették az adatigényléseket. Összesen három esetben került sor ismételt, harmadik megkeresésre a szolgáltatott adatok pontosítása miatt (egy megye kormányhivatala a III. adatigénylést továbbra is költségtérítés megfizetéséhez kötötte, egy pedig - ügyviteli vagy technikai okból - nem közölte az előállított adatokat az adatigénylővel). A beérkezett válaszok alapján a vizsgálatot az ügyben 2021 februárjában végül is megnyugtatóan le tudtuk zárni. (NAIH/2020/1405)

IV.11. Tömeges adatigénylések

A fenti „állatorvosi ló”-esettől elkülönítendő az alábbi két új típusú csoportos adatigénylési esetkör. Az első esetben a magánszemély kérelmező ugyanarra az adatkörre vonatkozóan 55 kórházat keresett meg, szándéka szerint az egész országra kiterjedően került sor az adatigénylések benyújtására. A kérelmező olyan kérdéseket tett fel a kórházaknak, melyek orvostudományi módszerekre, eljárásokra vonatkoztak. A kérelmező kifogásolta, hogy a bepanaszolt közintézmények nem válaszoltak adatigénylésére, kisebb számban megtagadták az adatok kiadását, illetve az adatigénylés teljesítéséért költségtérítést állapítottak meg. A Hatóság álláspontja szerint a tömegesen és átfogó módon előterjesztett adatigénylések teljeskörű egészségügyi, statisztikai jellegű monitorozásra alkalmasak lehetnek, azonban a csoportos adatigénylés nem irányult a közügyek átláthatóvá tételére, azok megvitatására, nem segítette elő közvetlenül az adott intézmény közfeladatainak ellátására vonatkozó érdemi információk megismerését, ezért nem felelt meg az alapvető alanyi jog társadalmi rendeltetésének. (NAIH/2020/6118, NAIH/2020/6119, NAIH/2020/6120, NAIH/2020/6121)

Egy másik panaszos eltérő adatokra vonatkozóan, de ugyanazon önkormányzatnál terjesztette elő a kérelmeit jelentős számban. A Hatóságnál 2020-ban 22 panaszt nyújtott be, azonban a közfeladatot ellátó szervnek ennél jóval több adatigénylést kellett teljesítenie rövid idő alatt. A kérelmek egy része megalapozott volt, melynek megfelelően felszólítottuk az önkormányzatot az adatok kiadására, ugyanakkor a Hatóság a határidők meghosszabbítása kapcsán elfogadta a szerv érvelését, hogy a nagyszámú adatigénylés viszonylag rövid időn belüli teljesítése a szerv alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár és a kis létszámú hivatal működését jelentősen megnehezíti. (NAIH/2020/5857, NAIH/2020/6587, NAIH/2020/6299, NAIH/2020/6584)

IV.12. A környezeti információk nyilvánossága

A beadványok alapján is levonható az a következtetés, hogy nem csak az adatigénylőknek, de még az adatokat kezelőknek is nehéz eligazodni a környezeti információk rendszerében: azokat mely szervezetek, milyen adatbázisokban kezelik.

A Mátrai Erőmű Zrt. (a továbbiakban: Zrt.) 2019. nyári és 2020. január 15-én jelentett környezetszennyezésére vonatkozó határozatok kiadására vonatkozó adatigényt a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatala (a továbbiakban: Járási Hivatal) elutasította arra hivatkozva, hogy a kért adatok nincsenek a kezelésében, ugyanakkor a bejelentő további tájékoztatást nem kapott. A NAIH felhívta a Járási Hivatal figyelmét a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 12. § (6) bekezdésére: *„Ha a megkeresett szerv nem rendelkezik a kért környezeti információval, az információ megismerésre vonatkozó igényt köteles a környezeti információval rendelkező szervnek megküldeni és erről az igénylőt értesíteni vagy tájékoztatni, hogy a kért információt mely környezeti információval rendelkező szervtől igényelheti.”* A bejelentő által kért adatok környezeti információknak minősültek a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2. § c) pontja alapján. A bejelentő a Járási Hivatal után még számos szervet megkeresett és a NAIH-hoz is több bejelentést tett. Mindez elkerülhető lett volna, ha a Járási Hivatal eleget tesz tájékoztatási kötelezettségének. (NAIH/2020/4606)

A bejelentő a Mátrai Erőmű Zrt.-hez (a továbbiakban: Zrt.) is közérdekű adatigénylést nyújtott be, a Zrt. szerint azonban az igényelt (a Mátrai Erőmű Zrt. által üzemeltetett Őzse-völgyi ipari víztározóból 2019.07.22. és 2020.08.28. között kibocsátott szennyvíz által okozott rendkívüli vízszennyezés miatt bírságot megállapító) határozat nem tartalmaz közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatokat, mivel az adatigénylés időpontjában a Zrt. közpénzekkel nem gazdálkodott, nem volt köz-

feladatot ellátó szerv és a tulajdonosai között a magyar állam sem közvetlenül, sem közvetve többségi vagy meghatározó befolyással nem rendelkezett, továbbá az adatigénylés időpontjában nem minősült olyan állami szervnek, a környezethez kapcsolódó kötelezettséget, feladatot teljesítő vagy közszolgáltatást nyújtó, illetve egyéb közfeladatot ellátó szervnek, amelynek a Kvt. 12. § (3) bekezdése alapján igény esetén a rendelkezésére álló környezeti információt hozzáférhetővé kellett tennie. A NAIH megállapította, hogy a Zrt. figyelmen kívül hagyta a környezethasználóknak a Kvt. 12. § (9) bekezdésében lefektetett azon kötelezettségét, amely szerint „*A környezethasználó köteles az általa okozott környezetterheléssel, környezet igénybevétellel, valamint környezetveszélyeztetéssel összefüggő adatokról kérelemre bárkinek tájékoztatást adni*”. A törvényi indoklás egyértelműen kifejti, hogy „*nem csak a közfeladatot ellátók, hanem a környezetet használók is kötelesek a tájékoztatásra, az adatvédelmi és közigazgatási eljárás szabályaira figyelemmel*”. A Zrt. egyértelműen a környezetet igénybe vevő, a környezetet terhelő, illetve a környezetet szennyező tevékenységet folytató környezethasználónak minősül, ezért a NAIH véleménye szerint az igényelt határozatban foglalt adatok közérdekből nyilvános adatok. A Zrt. álláspontja szerint a bejelentő kérésének teljesítése ellentétes lenne a Zrt. azon méltányolható érdekével, hogy „*a társaság esetleges büntetőjogi felelősségét ne a közvélemény előtt vitassuk meg, azt ne a beadványozók részére a büntetőeljárás alatt általunk kiadott adatok alapján állapítsák meg*”, a Zrt. tájékoztatása szerint ugyanis az ügyben környezetkárosítás büntette miatt rendőrségi szakban büntetőeljárás volt folyamatban az adatigény előterjesztésekor. Az Infotv. 27. § (2) bekezdés c) pontja ugyan lehetőséget biztosít arra, hogy a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény büncselekmények üldözése érdekében korlátozza (amennyiben a bűnüldöző szerv ezt a konkrét ügyben nyilatkozatával is megerősíti), de a Zrt. által hivatkozott „méltányolható érdekeket” nem tartalmazza. A NAIH felszólításának eleget téve a Zrt. végül teljesítette az adatigénylést. (NAIH/2020/1819)

Egy másik ügyben egy hulladékgazdálkodási nonprofit kft.-nek (a továbbiakban: a Kft.) arra kellett volna választ adnia, hogy 2014-2018 között hogy évente összesen mennyi hulladék érkezett be az egyik fióktelepére, hulladékok fajtái szerint mennyiségi és az egységes környezethasználati engedély által meghatározott pontjai szerinti bontásban. A Kft. szerint az adatigénylő által kért adatok ugyan közérdekből nyilvános adatok, de a Kft. olyan üzleti titkát képezik, amelyek nem esnek az Infotv. 27. § (3) bekezdésének hatálya alá. A NAIH vizsgálatában megállapította, hogy az igényelt adatok elérhetőek az Egységes Hulladékgazdálkodási Információs Rendszerből. Az üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény 1. § (1) bekezdése szerint „*üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó, tit-*

kos - egészben, vagy elemeinek összességüként nem közismert vagy az érintett gazdasági tevékenységet végző személyek számára nem könnyen hozzáférhető -, ennél fogva vagyoni értékkel bíró olyan tény, tájékoztatás, egyéb adat és az azokból készült összeállítás, amelynek a titokban tartása érdekében a titok jogosultja az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsítja”, üzleti titoknak tehát nem minősülhet olyan adat, amely nyilvánosan elérhető, így a NAIH felszólította a Kft.-t az igényelt adatok kiadására, amelynek a Kft. eleget is tett. (NAIH/2020/434)

Továbbra is probléma a környezeti információkra vonatkozó adatigénylések terén, hogy az adatkezelők betekintési kérelemként értelmezik a közérdekű adatigénylést és ügyféli jogálláshoz kötik annak teljesítését. Az ügyféli jogállás hiányára hivatkozott egy kormányhivatal, amikor a bejelentő építési engedélyeket és az annak alapjául szolgáló építési tervdokumentációt kívánta megismerni. A fejlesztéssel érintett terület védett természeti és Natura 2000 oltalom alatt áll, ezért a NAIH megállapította, hogy a kért adatok környezeti információnak, így közérdekű adatnak minősülnek. A NAIH felszólításának eleget tett a kormányhivatal és teljesítette az adatigénylést. (NAIH/2020/6703)

V. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége

V.1. A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek statisztikai adatai

A Hatóság által véleményezett jogszabály-tervezetek és jogszabályok száma 2020-ban a korábbi évek adataihoz képest összességében csökkenő tendenciát mutatott, noha a jogforrási szinteket egyenként vizsgálva számottevő különbség nem fedezhető fel. Az ügyek számának csökkenése ellenére a Hatóság által 2020-ban tett érdemi észrevételek és javaslatok száma a korábbi években tett észrevételek számához képest nőtt.

A Hatóság tapasztalatai azt mutatják, hogy egyes esetekben a jogi szabályozásra irányuló tervezetek előkészítését végző minisztériumok elmulasztották bevonni a Hatóságot a személyes adatok védelmével és a közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos tervezetek egyeztetésébe. Sajnálatos módon 2020 őszén ez kiemelten megfigyelhető volt, a Hatósághoz a megszokottnál jóval kevesebb jogszabálytervezet érkezett véleményezésre, ugyanakkor sok olyan tervezet került fel az Országgyűlés honlapjára a benyújtott törvényjavaslatok között, amely adatvédelmi vonatkozásokat tartalmazott, a Hatóságot mégsem vonták be a tervezetek előkészítését végző minisztériumok az egyeztetésébe.

*A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek száma
évenként és jogforrási szintenként*

Jogforrás/év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Törvény	85	49	86	33	79	85	82	72	61	73
Kormányrendelet	75	60	89	63	133	98	89	47	49	52
Miniszteri rendelet	104	70	92	85	126	83	94	55	41	27
Kormányhatározat	26	12	28	21	61	29	33	40	34	22
Egyéb (Ogy. határozat, utasítás stb.)	10	16	15	7	27	20	23	17	29	10
Összesen	300	207	310	209	426	315	321	231	214	184

A jogszabály-véleményezésekben tett érdemi észrevételek statisztikája

<i>Észrevételek jellege</i>							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Adatvédelemmel kapcsolatos	145	298	222	461	487	323	436
Információszabadsággal kapcsolatos	21	53	101	28	22	39	80
Egyéb	53	137	127	92	79	78	37
Összesen	219	488	450	581	588	440	553

V.2. Jogi szabályozással kapcsolatos ügyek a veszélyhelyzet idején

A Hatóság 2020-ban – a veszélyhelyzet idején is, csakúgy, mint a korábbi években – kiemelt kérdésnek tekintette az előkészület alatt álló jogszabálytervezetek véleményezését. Ennek érdekében szorosan együttműködött a jogszabály-előkészítésért felelős minisztériumok szakembereivel, nyomon követte az Európai Unió jogalkotási trendjeit, figyelemmel kísérte az Országgyűléshez benyújtott törvényjavaslatokat, és érdemi észrevételeket tett a személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő kérdésekben.

V.2.1 Veszélyhelyzet

A Kormány 40/2020. (III. 11.) Korm. rendeletben veszélyhelyzetet hirdetett, amely március 11-től június 18-ig tartott, majd november 3-án ismét veszélyhelyzet kihirdetésére került sor a 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletben. Ezen időszakban a Hatóság folyamatosan részt vett a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggő jogszabálytervezetek véleményezésében.

A veszélyhelyzettel kapcsolatban fontos kiemelni, hogy az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése szerint a Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. Ez alapján a felhatalmazás alapján került sor a veszélyhelyzet idején az egyes adatvédelmi és adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 179/2020. (V. 4.) Korm. rendelet hatályba lépésére is. A kormányrendeletben foglaltak szerint az Infotv. 14. §-a és az általános adatvédelmi rendelet 15-22. cik-

ke szerinti, érintetti jogok gyakorlása érdekében benyújtott kérelem alapján teendő minden intézkedést a veszélyhelyzet megszűnéséig fel kell függeszteni, ezen intézkedésekre irányadó határidők kezdő napja a veszélyhelyzet megszűnésének napját követő nap. Az érintettet erről a veszélyhelyzet megszűnését követően haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem beérkezésétől számított kilencven napon belül tájékoztatni kell.

A kormányrendelet a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismerését a veszélyhelyzet idejére korlátozta a következők szerint. A veszélyhelyzet megszűnéséig az Infotv. 28. § (1) bekezdésétől eltérően a közérdekű adat megismerése iránti igényt szóban nem lehet benyújtani, valamint az adatigénylés csak akkor teljesíthető az igénylő által kívánt formában, ha az egyébként nem jár az igénylőnek az Infotv. szerinti közfeladatot ellátó szerv előtti személyes megjelenésével.

A közérdekű és közérdekből nyilvános adat megismerésére irányuló igénynek az adatot kezelő szerv az igény beérkezését követő 45 napon belül tesz eleget, ha valószínűsíthető, hogy az igénynek az Infotv. 29. § (1) bekezdése szerinti határidőben való teljesítése a veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatai ellátását veszélyeztetné. Erről az igénylőt az igény beérkezését követő 15 napon belül tájékoztatni kell. A határidő egy alkalommal 45 nappal meghosszabbítható, ha az igénynek a (3) bekezdés szerinti határidőben való teljesítése az Infotv. szerinti közfeladatot ellátó szervnek a veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatai ellátását továbbra is veszélyeztetné. Erről az igénylőt a (3) bekezdésben meghatározott határidő leteltét megelőzően tájékoztatni kell.

A kormányrendelet a veszélyhelyzet megszűnésével egy időben hatályát veszítette.

Az ősszel kihirdetett veszélyhelyzetre vonatkozóan a közérdekű adatigénylésekről a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet rendelkezett.

V.2.2 Adatvédelmi incidensek

A Hatóság az Infotv. 38.§ (4) bekezdés a) pontja által biztosított javaslattételi joggal élve megkereste az illetékes tárcákat, az Igazságügyi Minisztériumot és a Belügyminisztériumot a következő probléma feloldása érdekében:

Az Infotv. 2. § (3) bekezdése szerint a személyes adatok bűnüldözési, nemzetbiztonsági és honvédelmi célú kezelésére az Infotv.-t kell alkalmazni. Az adatvédelmi

incidensek kezelésére az Infotv. 25/J. és 25/K. §-a vonatkozik. A 25/K. § (1) bekezdése szerint, ha az adatvédelmi incidens valószínűsíthetően az érintettet megillető valamely alapvető jog érvényesülését lényegesen befolyásoló következményekkel járhat (magas kockázatú adatvédelmi incidens), a nemzetbiztonsági célú adatkezelés kivételével az adatkezelő az érintettet az adatvédelmi incidensről haladéktalanul tájékoztatja. Ugyanezen § (2) bekezdése sorolja fel azon kivételeket, melyek fennálltakor az adatkezelő mentesül az érintett tájékoztatásának kötelezettsége alól. A 25/K. § (2) bekezdés d) pontja szerint ilyen feltétel, ha a törvény a tájékoztatást kizárja. Szintén e § (6) bekezdése szerint törvény az érintett tájékoztatását a 16. § (3) bekezdésében foglalt feltételekkel és okokból kizárhatja, korlátozhatja vagy a tájékoztatás késleltetett teljesítését írhatja elő.

A Hatóság előtt büntetőeljárással kapcsolatos adatvédelmi incidens tárgyában indult ügyben már előfordult, hogy az adatkezelő hatóság általánosságban – jogszabályi hivatkozás megjelölése nélkül – bűnüldözési érdekre való hivatkozással nem tájékoztatta az érintetteket. Továbbá a jogszabályi környezet miatt a jövőben bármikor előállhat ilyen helyzet ismét – tehát, hogy bűnüldözési érdekre hivatkozással kíván mentesülni a tájékoztatási kötelezettsége alól – hiszen nyilvánvaló, hogy bizonyos esetekben a büntetőeljárás eredményességét veszélyeztethetné az érintettek tájékoztatása, így indokolt annak mellőzése.

Az Infotv. rendelkezéseiből következően ilyen esetben az ágazati törvény rendelkezése nyújthatna megfelelő jogalapot az érintett tájékoztatásának mellőzésére. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény nem rendelkezik az esetleges adatvédelmi incidensek következtében szükséges érintetti tájékoztatás szabályairól.

Ehhez hasonló indok pedig felmerülhet a szabálysértési eljárásokkal kapcsolatban is az Infotv. 16. § (3) bekezdés a), esetleg d) pontjára figyelemmel. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény nem rendelkezik az esetleges adatvédelmi incidensek következtében szükséges érintetti tájékoztatás szabályairól.

V.2.3 Illegális hulladéklerakás felszámolása

Az illegális hulladéklerakás felszámolásáról és a hulladékgazdálkodási ágazat racionalizálásának első lépéseként a hulladékgazdálkodási hatóság felállításáról szóló előterjesztés egyeztetése több hónapon keresztül zajló folyamat volt, amely során az előterjesztésben együtt szereplő törvénytervezetből, kormányrendelet-tervezetből, miniszteri rendeletek és kormányhatározatok tervezetéből több változatot is megismert és véleményezett a Hatóság. Adatvédelmi szempontból a

tervezetcsomag legfontosabb eleme a Magyar Közút Nonprofit Zrt. által kezelt 32 ezer km hosszú úthálózat műszaki eszközökkel való figyelése. Az úthálózat mentén sok helyen nyílik lehetőség illegális hulladéklerakásra, ennek megakadályozása pusztán emberi munkaerővel nem lehetséges. Az előterjesztő szerint a már létező, az úthálózat mentén fixen telepített kamerarendszerek (térfelügyelő kamerák, webkamerák, forgalomtechnikai AID kamerák), azok műszaki megoldásai és telepítési pontjai miatt nem alkalmasak az illegális hulladéklerakás megelőzésére, a gépjárművek színének, rendszámának, típusának, valamint emberi arcok bizonyító erejű azonosítására. Ezért az előterjesztés előrevetítette, hogy a későbbiekben új, fixen telepített kamerarendszert fognak majd bevetni a cél érdekében. Ennek részleteiről az előterjesztés még nem adott tájékoztatást, viszont a felmerülő adatvédelmi kérdéseket rendezni kívánta.

Az előterjesztés szerint az illegális hulladéklerakások felszámolása érdekében a következő műszaki megoldásokat tervezik bevetni:

- fixen telepített kamerarendszer (nagy felbontású AID kamerák, illetve a mozgatható, zoomolható, fókuszálható kamerák) az illegális hulladéklerakások jellemző helyszínein (a gyorsforgalmi úthálózat mentén található pihenőhelyeken) egy hálózatba kötve, egységes PC alkalmazás használatával;
- drónok alkalmazása a nehezen megközelíthető helyeken térinformatikai rendszer használatával kiegészülve;
- mobil kamerarendszer alkalmazása: nagy felbontású AID kamerák, rendszám azonosítására alkalmas minőségű képpel, egy hálózatba kötve, egységes PC alkalmazás használatával;
- járműbe épített fedélzeti kamera, melynek felvételei indokolt esetben manuálisan kerülnek kimentésre;
- testkamera alkalmazása az ellenőrzést végző kollégák általi használatra tettenérés esetén;
- járműbe épített mobil eszköz, alkalmazás, amely az illegális hulladéklerakások felmérését és felszámolását támogatja;
- útellenőrök felszerelése EDR rádióval gyorsbillentyűn keresztül történő veszélyjelzés leadására a központ felé.

Adatvédelmi szempontból külön jelentősége van annak, hogy a kamerarendszer nem külön egységenként, hanem informatikailag egységes rendszerben működik majd.

A Hatóság a jövőben is figyelemmel kívánja kísérni az illegális hulladéklerakás felszámolásával kapcsolatos intézkedéseket, elsősorban a tervezett fix telepítésű

kamerarendszer kiépítését és használatba helyezését tekintettel arra, hogy ennek a műszaki megoldásnak jelentős adatvédelmi vonatkozása van.

V.2.4 Kiberbiztonsági Központ és Kutatóintézet

A Kiberbiztonsági Központ és Kutatóintézet létrehozásához szükséges jogszabályok módosításáról szóló törvény véleményezésre megküldött tervezetéhez fűzött észrevételében a Hatóság a következőket emelte ki:

A tervezet módosítani kívánta a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (Nbtv.) 56. § e) pontját. E módosítás a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtésre vonatkozó szabályok között kívánt lehetőséget adni a nemzetbiztonsági szolgálatok számára bármiféle szűkítés nélkül az információs rendszerbe történő beavatkozásra.

A Hatóság korábbi észrevételének megfelelően fenntartotta azon álláspontját, hogy az információs rendszerbe történő beavatkozás lehetőségének jogi szabályozását, az információs rendszerekben kezelt adatok megismerésétől, azok rögzítésétől tehát az adatgyűjtéstől, információszerzéstől elválasztva volna szükséges kialakítani. Az információs rendszerbe történő beavatkozás jelenthet kibertámadó műveleteket, amelyek vonatkozásában a törvényi szabályozásnak meg kell teremtenie az alapjogi garanciákat. Ennek megfelelően szükséges az arra vonatkozó szabályrendszer megteremtése is, hogy mely területeken, milyen körülmények között, mely célok esetén, mely szervekkel (személyekkel) szemben nem lehet kibertámadó műveleteket végrehajtani.

A jogalkotó végül a szóban forgó rendelkezést annyiban módosította, hogy a beavatkozás lehetőségét némileg szűkítette a cél meghatározásával, miszerint a nemzetbiztonsági szolgálatok számára külső engedély alapján, a kibertérből érkező fenyegetés elhárítása céljából tette lehetővé az információs rendszerbe történő beavatkozást.

V.2.5 Kormányzati Személyügyi Döntéstámogató Rendszer

A Kormányzati Személyügyi Döntéstámogató Rendszer (KSZDR) egy új, a közszolgálatot átfogó kormányzati információs rendszer, amelynek célja a közszolgálatban működő emberierőforrás-gazdálkodás hatékonyságának és szakszerűségének támogatása. A KSZDR bevezetésének célja, hogy

- pontos és naprakész információt szolgáltatson a tágabb közszolgálat (közigazgatás, rendvédelem) személyi állományának az állam működésének és fejlesztésének szempontjából releváns adatairól,
- segítségével a kormányzat gyorsabban, automatizált módon jusson hozzá a közszolgálati szervek ellenőrzött adataiból származó statisztikákhoz döntésmegalapozás céljából,
- információt adjon az állami szervek szervezeti- és létszámviszonyairól;
- tartalmazza az állami szervek álláshelyei, illetve munkakörei alapján készült munkaköri- és feladatkatasztert;
- az alapvető és a kiegészítő HR-funkciók becsatornázásával monitoring rendszerként működtessen az állami szervek humán erőforrás-gazdálkodásáról;
- mindezzel javuljon az intézményi erőforrások felhasználásának hatékonysága, az automatizáció lehetőségeit kihasználva csökkenthető és egyszerűsíthető legyen az adatszolgáltatással kapcsolatos munkaterhelés;
- megvalósítható legyen az összegyűjtött információk egyszerű újrafelhasználása az intézmények számára is.

Eddig a szervek személyügyi tevékenységük során szabadon választhatták ki az alapnyilvántartások vezetéséhez használt informatikai rendszert. A KSZDR bevezetésével a központi közigazgatásban és a rendvédelemben egységessé válik a személyügyi nyilvántartó és ügyviteli rendszer vezetése, így az adatrögzítés és HR folyamatvezetés minden eddigénél egységesebb formában történik majd. A kialakítandó új informatikai rendszer lehetőséget biztosít a szakmaspecifikus és egyedi munkáltatói igények rendszeresítésére. Az új rendszer aktualizálása dinamikus adatkezelési képességre épül, melynek lényege, hogy a jogszabályi változásokat külső fejlesztői igénybevétel nélkül is képes követni.

Adatvédelmi szempontból a KSZDR legérdekesebb eleme a közszolgálati személyügyi interfész, amely egy, a forrásrendszerekkel való kommunikációra alkalmas adatkapcsolattal rendelkező nyilvántartás, mely teljes nyilvántartási, lekérdezési, karbantartási és jogosultságkezelési funkciókat valósít meg.

A KSZDR működése nem általánosságban az állampolgárokat érinti, hanem a közszolgálatban dolgozókat, ideértve az állami egészségügyi intézményekben dolgozó egészségügyi foglalkoztatottakat is. Mégis szükséges, hogy a Hatóság kiemelt figyelmet fordítson a személyügyi adatkezelés ezen új irányára, egyrészt az érintett csoport számbeli nagysága miatt, másrészt azért, mert a közszolgálatban foglalkoztatottak nem fognak az újonnan bevezetett rendszer adatkezelésére rálátással rendelkezni a mindennapok során.

V.3. Jogszálytervezetek véleményezése

A Hatóság folyamatosan figyelemmel kíséri az Országgyűléshez benyújtott és a parlament.hu honlapra feltöltött törvényjavaslatokat, és áttekinti azokat adatvédelmi szempontból. Ha a benyújtás után merül fel egy tisztázatlan adatvédelmi kérdés vagy egy nyilvánvalóan helytelen szabályozási megoldás, a Hatóság elsősorban az Országgyűlés kijelölt bizottságához vagy a Törvényalkotási bizottsághoz fordulhat a probléma orvoslása érdekében. A következőkben a Hatóság által hivatalból véleményezett törvényjavaslatokról lesz szó.

V.3.1. Törvényjavaslat a családi gazdaságokról

A családi gazdaságokról szóló T/13261. számú törvényjavaslat esetében a javaslat előkészítője a Hatóságot nem vonta be a véleményezésbe a tervezett szabályozás adatkezelési kérdéseket érintő tartalma ellenére. A törvényjavaslatot a köztársasági elnök 2020. november 25-én megfontolás céljából visszaküldte az Országgyűlésnek. A javaslat a családi gazdaságok üzemi formáit és működését szabályozza, melynek keretében több rendelkezése adatok nyilvántartására, kezelésére vonatkozik. A köztársasági elnök kiemelte, hogy a jogszabály előkészítője köteles gondoskodni arról, hogy a Hatóság a személyes adatok védelmével és a közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos jogszabály-tervezeteket véleményezhesse. A törvényjavaslat nem tartalmazta sem az östermelői nyilvántartás, sem a családi mezőgazdasági társaságok nyilvántartását illetően az adatkezelés célját, továbbá személyes adatok nyilvánosságát és közzétételét írta elő, anélkül, hogy ez a közzétételi kötelezettség szükséges lett volna és arányos lett volna valamely adatkezelési céllal. A visszaküldött törvényjavaslatot az Agrárminisztérium a köztársasági elnök észrevételei alapján átdolgozta, valamint felkérte a Hatóságot a törvényjavaslat véleményezésére. A Hatóság véleményében felhívta az előterjesztő figyelmét az Infotv. 5. § (3) bekezdésében előírt kötelező szabályozási elemekre, valamint kiemelte, hogy a személyes adatok kezelésének és az adatok átadásának célját az adatkezelést elrendelő törvénynek kellő pontossággal kell meghatározni. (NAIH/2020/8323)

V.3.2 Törvénymódosítási javaslat a nemzetiségek jogairól

Az Országgyűléshez T/10303. számon benyújtott, a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosításáról szóló javaslat úgy módosította volna a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvényt (Nektv.), hogy az ösztöndíjkérelmek elbírálása, folyósítása és egyéb jogosultsági követelmények ellenőrzése céljából, a nemzetiségpolitikáért felelős miniszter a tanuló különleges adatait

is kezeli. Ezzel összefüggésben a Hatóság kifogásolta, hogy a javaslat a kezelendő különleges adatok vonatkozásában nem határozta meg azok fajtáját, hanem kvázi általános felhatalmazást adott volna bármilyen különleges adat kezelésére. Egyértelmű, hogy a fent említett célból történő adatkezelés nem vonatkozhat bármely különleges adatra, például a tanuló genetikai adataira, politikai véleményére, szexuális irányultságára.

A tervezett módosítás szerint a Nektv. szóban forgó rendelkezése ilyen módon nem felelt volna meg a GDPR 5. cikk (1) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott, célhoz kötöttség és adattakarékosság elvének. Az Infotv. 5. § (3) bekezdése rendelkezik továbbá arról, hogy az adatkezelésre vonatkozó mely szabályokat kell törvényi jogforrási szinten előírni. Ezek között szerepel a kezelendő adatok fajtája is.

A GDPR-ral és az adatvédelmi szabályok általános elveivel összhangban álló szabályozás kialakítása érdekében a Hatóság az előterjesztő számára javasolta egyértelműen meghatározni az ösztöndíjkérelmek elbírálása, folyósítása és egyéb jogosultsági követelmények ellenőrzése céljából nyilvántartani szükséges, releváns adatfajtá(ka)t. Úgymint a tanuló nemzetiséghez tartozására (mint etnikai származásra) vonatkozó különleges adatát.

Az előterjesztő a törvényjavaslathoz írt módosító javaslattal orvosolta a Hatóság által kifogásolt részt, így a Nektv. 151. § (2) bekezdése, 2020. július 1-én adatvédelmi szempontból már megfelelő szabályozással léphetett hatályba.

V.3.3 A honvédelmet érintő egyes törvények módosítása

A honvédelmet érintő egyes törvények módosításáról szóló törvény véleményezésre megküldött tervezete szerint – egyebek mellett – a Honvédség kijelölt erői és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ) mint közös adatkezelők az érintett biometrikus adatait és természetes személyazonosító adatait kezelik a biometrikus adatok nyilvántartásában.

A Hatóság továbbra is fenntartotta a biometrikus adatok 50 éves megőrzési idejével kapcsolatos korábbi – 2019. évi – véleményében rögzített álláspontját, miszerint adatvédelmi szempontból nem fogadható el, hogy ugyanazon feltételekkel és időtartamban, differenciálatlanul történjen a biometrikus adatok kezelése a Honvédség erői és a szembenálló erők esetében. A Hatóság álláspontja szerint a biometrikus adatok kezelését a külföldi műveletben részt vevő érintetti körre szükséges korlátozni. A Hatóság fenntartotta továbbá az adatok törlésével kapcsola-

tos korábbi álláspontját is, miszerint az nincs összhangban a személyes adatok védelmének alapvető követelményeivel és a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) adattörlésre vonatkozó szabályaival, hiszen a törvénytervezet nem tartalmazza a már szükségtelen, illetve a jogellenesen kezelt biometrikus adatok törlésének lehetőségét. Az adatok továbbításának szabályaival összefüggésben a Hatóság észrevételezte, hogy a tervezet nem rendelkezik arról, hogy mire vonatkozó nemzetközi szerződés esetében lehetséges a biometrikus adatok továbbítása, továbbá ebben az esetben is indokolt lenne a differenciálás az érintettek tekintetében, így annak rögzítése, hogy kizárólag a szembenálló biometrikus adatait lehessen továbbítani. A Hatóság javasolta továbbá elektronikus napló keretei között szabályozni az adattovábbítási nyilván tartást. Továbbra sem ismert annak indoka, hogy miért nem kizárólag a szembenálló erők és személyek biometrikus adatainak továbbítása szükséges, ezért a Hatóság fenntartást fogalmazott meg.

Ahogy azt már korábban is rögzítette a Hatóság, a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatait és a szolgálatok által végzett adatkezelés szabályait a Nbtv. határozza meg. A KNBSZ nemzetbiztonsági feladataihoz kapcsolódó adatkezelés szabályainak összhangban kell lenniük az Nbtv. vonatkozó joganyagával. Az Nbtv. nem tartalmaz olyan szabályt, amely biometrikus adataik megadására kötelezné az érintetteket, ezért a KNBSZ csak az érintett által önként megadott, nyílt forrásból származó, vagy titkos információgyűjtéssel megszerzett biometrikus adatokat kezelheti jogszerűen.

A katonai rendészeti szolgálattal összefüggő adatkezelések vonatkozásában a törvénytervezet rögzítette, hogy a kamerafelvételen szereplő személyek tájékoztatását elősegítő módon figyelemfelhívó jelzést, ismertetést kell elhelyezni a képfelvevők elhelyezéséről, az adatkezelés lényeges elemeiről. Ezen általános rendelkezés nem tett eleget az egyértelmű értelmezhetőség követelményének, emiatt a Hatóság javasolta, hogy e törvényben határozzák meg e lényeges elemeket.

Az objektumba történő beléptetéssel kapcsolatosan a tervezetben rögzített – az adatok megőrzésére vonatkozó – 15 éves megőrzési idő szükségtelen készletezést eredményez. Az adatok továbbításánál lehetséges címzettként utalt a tervezet – közelebről meg nem határozott – hatósági jogkört gyakorló szervre, annak konkrét meghatározása nélkül. A címzettek megjelölése helyett egy tág gyűjtőfogalom rögzítése nem felel meg az adatvédelem alkotmányos követelményeinek.

Az egyeztetések alapján az Országgyűlés elé benyújtott törvényjavaslathoz az előterjesztő módosító javaslatokat nyújtott be, melynek eredményeképpen a Hatóság észrevételeinek döntő többsége érvényesült az elfogadott törvényben.

V.3.4 A nemzeti adatvagyonról szóló törvénytervezet véleményezése

Az adatgazdaság beindítása, illetve az állami adatvagyon megnyitása, az állami adatvagyon újrahaznosíthatóságának tényleges megteremtése érdekében a Kormány létrehozta a Nemzeti Adatvagyon Ügynökséget (NAVÜ), és előkészítette a nemzeti adatvagyonról szóló törvény tervezetét, amelyről a Hatóság is véleményt nyilvánított. A NAVÜ feladata a tervezet szerint a közadatok újrahaznosításáról szóló törvény végrehajtásának elősegítése, ehhez kapcsolódóan a nemzeti közadatportál üzemeltetése, nemzeti közadatkataszter létrehozása és gondozása; a Kormány által kijelölt kulcsszolgáltató, és az adatbázisok kezeléséért felelős szerv közreműködésével anonimizált (álnevesített) adatbázisok feldolgozása, elemzése; adatelemzési szolgáltatások nyújtása a kormányzat, a piac és az állampolgárok felé.

A tervezet továbbá javasolta a Nemzeti Adatvagyon Tanács létrehozását mint a Kormány adatvagyon-felhasználással összefüggő tanácsadó szervét, amely ellenőrzi a NAVÜ adatszolgáltatási tevékenységét. Azt fontos kiemelni, hogy az adatvagyon-gazdálkodásra vonatkozó szabályozás nem érinti a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó szabályozási környezetet, a közérdekű adatok megismerése továbbra is az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény szerint történik. A szabályozás a tájékoztatási szolgáltatások a több adatkezelő kezelésében álló nyilvántartások megfelelő összekapcsolásán és elemzésén alapuló adatszolgáltatás szabályait fekteti le. Ezen szolgáltatások keretében a NAVÜ az általa végzett adatelemzés alapján olyan adatkészleteket állít elő, amelyek korábban nem léteztek, és semmilyen adatkezelő részére sem álltak rendelkezésre. Így az adatvagyon-gazdálkodás és a Közadat tv. szerinti adatszolgáltatási rezsim is élesen elkülönül, azok nem érintik egymás eljárási szabályait.

A NAVÜ feladata többek között, hogy adatelemzési szolgáltatást végezzen a kormányzat, a piac és az állampolgárok részére. Annak érdekében, hogy a személyes adatok védelme teljes mértékben érvényesüljön az adatszolgáltatás során, és azokat közvetetten sem ismerhesse meg arra nem jogosult szervezet, a személyes adaton alapuló adatbázis-összekapcsolással összefüggő igények esetén a személyes adatokat kezelő együttműködő szerv a kijelölt kulcsszolgáltató szervezet szolgáltatását igénybe véve köteles a személyes adatokat tartalmazó nyil-

vántartások megfelelő anonimizálását elvégezni, és az adatokat ilyen módon a Nemzeti Adatvédelmi Ügynökség részére továbbítani.

V.3.5 Társadalmi egyeztetés

A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény 8. § (2) bekezdése szerint az erre kijelölt honlapon (www.kormany.hu) a jogszabály előkészítéséért felelős miniszternek közzé kell tennie és társadalmi egyeztetésre kell bocsátania a törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet tervezetét, koncepcióját, az előzetes hatásvizsgálat összefoglalóját, valamint a társadalmi egyeztetésre nem bocsátott tervezeteket, és a közzétételtől számított egy évig nem is lehet azokat onnan eltávolítani. A honlapon megadott elektronikus levélcímen keresztül bárki véleményt nyilváníthat a társadalmi egyeztetésre bocsátás céljából közzétett tervezetről, koncepcióról.

Nem kell társadalmi egyeztetésre bocsátani a fizetési kötelezettségekről, az állami támogatásokról, a költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, az európai uniós, illetve nemzetközi forrásokból nyújtott támogatásokról, a nemzetközi szerződés kihirdetéséről, valamint a szervezet és intézmény alapításáról szóló jogszabályok tervezeteit. Nem bocsátható társadalmi egyeztetésre a tervezet, koncepció, ha az egyeztetés Magyarország különösen fontos honvédelmi, nemzetbiztonsági, pénzügyi, külügyi, természetvédelmi, környezetvédelmi vagy örökségvédelmi érdekeinek védelmét veszélyeztetné. Nem kell társadalmi egyeztetésre bocsátani a jogszabály tervezetét, ha annak sürgős elfogadásához kiemelkedő közérdek fűződik.

Noha ez a jogszabályi rendelkezés 2010. óta a mai napig hatályban van, a Hatóság azt tapasztalja, hogy a végrehajtása elmarad. 2020-ban a Kormány által üzemeltetett honlapra egyáltalán nem kerültek fel jogszabály-tervezetek. A Hatóság rendszeresen felhívja a jogszabálytervezetek előkészítőinek, a minisztereknek a figyelmét, hogy hajtsák végre a közzétételi rendelkezésben foglaltakat, azonban ez rendszeresen elmarad. A Hatóság mindezedig egyszer sem kapott tájékoztatást ennek okáról, sem arról, milyen koncepció áll emögött a következetes kormányzati magatartás mögött.

V.3.6 A nemzetbiztonsági ellenőrzést érintő szabályozási javaslat

A Hatóság szabályozási javaslattal élt a Belügyminisztérium felé a nemzetbiztonsági ellenőrzés szabályozása kapcsán. A Hatóság évek óta azt az eljárásrendet követte, hogy tájékoztatta az Alkotmányvédelmi Hivatalt arról, ha a Hatóságnál

nemzetbiztonsági ellenőrzésre köteles jogviszonyt betöltő személy ilyen jellegű jogviszonya megszűnt vagy már nem minősül nemzetbiztonsági ellenőrzésre köteles jogviszonynak. Ennek célja az adatvédelmi követelmények maradéktalan érvényre juttatása volt, nevezetesen az, hogy ne kerülhessen sor szükségtelen ellenőrzésre és ne kezeljen az Alkotmányvédelmi Hivatal szükségtelenül adatokat azokról a személyekről, akiknek időközben megszűnt az ellenőrzés kötelezettsége alá eső jogviszonya.

A Hatóság 2020-ban kezdeményezte a Belügyminisztériumnál, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzésre köteles jogviszonyt betöltő személy ilyen jellegű jogviszonyának megszűnéséről az Alkotmányvédelmi Hivatal felé történő értesítési kötelezettség a törvényben is rögzítésre kerüljön. A hatályos Nbtv. 72/A §-a tartalmazza a nemzetbiztonsági ellenőrzés lefolytatásának, szünetelésének, megszüntetésének feltételeit, azonban ez a rendelkezés a folyamatban lévő nemzetbiztonsági ellenőrzésre vonatkozik, a már korábban lezárult nemzetbiztonsági ellenőrzésre nem. A hivatkozott törvényhely nem tartalmaz olyan előírást, amely alapján a kezdeményezőnek írásban értesítenie kellene a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatóját a már korábban lezárult nemzetbiztonsági ellenőrzések vonatkozásában arról, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzésre köteles jogviszonyt betöltő személy ilyen jellegű jogviszonya megszűnik vagy már nem minősül nemzetbiztonsági ellenőrzésre köteles jogviszonynak. A Hatóság véleménye szerint a személyes adatok védelme szempontjából előnyös az, ha az Alkotmányvédelmi Hivatal tájékoztatást kap arra vonatkozólag, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzésre köteles jogviszonyt betöltő személy ilyen jellegű jogviszonya megszűnt, illetve már nem minősül nemzetbiztonsági ellenőrzésre köteles jogviszonynak, hiszen ilyen módon fokozható annak bizonyossága, hogy az Nbtv.-ben meghatározott feladataik ellátása érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatok csak addig kezelik az érintett személyes adatait, ameddig az igazoltan szükséges. Fontos megjegyezni, hogy ez az adatátadás nem csak a Hatóság és az Alkotmányvédelmi Hivatal közötti együttműködést érinti, hanem más szervek működését is, pl. a helyi önkormányzatokét. (NAIH/2020/5308)

V.3.7 A Schengeni Információs Rendszer keretében történő információcseréről szóló törvénnyel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2020. XLII. törvény

A Schengeni Információs Rendszer (SIS) működésének jogszabályi keretét adó 1987/2006/EK rendeletnek és a Tanács 2007/533/IB határozatának megfelelően, három évvel azután, hogy a SIS II 2013. április 9-i működésbe lépett, a Bizottság 2016-ban elvégezte a rendszer széleskörű, átfogó értékelését. Az értékelés azt

igazolta, hogy a SIS valóban sikeresen működik. Az értékelés eredményei ugyanakkor azt is kiemelték, hogy az új biztonsági és migrációs kihívások megfelelőbb megválaszolása érdekében módosítani kell a SIS jogalapját. Ennek érdekében 2018. december 27-én hatályba lépett három új SIS rendelet. Az (EU) 2018/1860 európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint az (EU) 2018/1861 európai parlamenti és tanácsi rendelet együttesen szabályozza a SIS létrehozásának, működtetésének és használatának jogi alapjait. A rendszer jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésével kapcsolatos célokból történő használatára vonatkozó (EU) 2018/1862 európai parlamenti és tanácsi rendelet pedig kiegészíti határigazgatási céllal történő rendszerhasználatra vonatkozó rendeletet.

A rendeletek elfogadásából fakadó jogharmonizációs feladatok végrehajtására készült a Schengeni Információs Rendszer keretében történő információcseréről szóló törvénnyel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2020. XLII. törvény. Ennek az előkészítése a 1538/2018. (X. 30.) Korm. határozattal létrehozott munkacsoport keretei között zajlott. Az EES-ETIAS munkacsoport feladata az Európai Határregisztrációs Rendszer (EES), az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS), a SIS és az ECRIS-TCN (a harmadik országbeli állampolgárokkal és a hontalan személyekkel szemben hozott ítéletekre vonatkozó információval rendelkező tagállamok azonosítására szolgáló központosított rendszer) nemzeti részének megvalósításához szükséges kormányzati intézkedések összehangolása, valamint az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás kereteinek megállapításáról szóló európai uniós jogi aktusokban szereplő követelmények (interoperabilitás) nemzeti részének megvalósításához szükséges kormányzati intézkedések összehangolása. Ennek a munkacsoportnak tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívott résztvevője a Hatóság elnöke.

A munkacsoport folyamatosan dolgozik az EES, az ETIAS, az ECRIS-TCN és az interoperabilitás nemzeti megvalósításához szükséges jogszabály-tervezetek előkészítésén. Az új rendszerek éles működésének indulása a következő években várható.

VI. Titokfelügyelet, a minősített, illetve korlátozott nyilvánosságú közérdekű adatok

VI.1. Titkos örökbefogadással kapcsolatos adatok megismerhetősége

A Hatóság által vizsgált egyik ügyben a kérelmezőt a 70-es években fogadták örökbe titkos örökbefogadással, és 2020-ban szeretne volna megtudni, hogy kik voltak a vér szerinti szülei. Az örökbefogadás titkos voltából egyáltalán nem következik, hogy az arra vonatkozó adatokat „Titkos!”, vagy más, a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.) szerinti minősítéssel kellene védeni. A kérelmező személyes adatainak (vér szerinti szülei nevének) megismerése érdekében a járási kormányhivatal gyámügyekkel foglalkozó szervezeti egységéhez fordult. A járási kormányhivatal megkereste a Magyar Nemzeti Levéltárat (MNL) az ügyben, mivel a 70-es években keletkezett ügyiratokat, így többek között az örökbefogadási eljárással kapcsolatos iratokat is, a MNL-hez tartozó megyei levéltárak tárolják. A megyei levéltár megtalálta a kérdéses iratot, amelyről feltételezték, hogy tartalmazza a kérelemben megjelölt személyes adatokat, azonban az iratot még a keletkezésének idején »„Titkos”, Szolgálati használatra« megjelöléssel látták el. Emiatt a kérelmező annak tartalmát nem ismerhette meg.

Ekkor fordult a kérelmező a Hatósághoz, hogy segítséget kérjen a származásával kapcsolatos személyes adatok megismeréséhez. A Hatóság vizsgálatot indított, és a vizsgálat során megkereste a megyei levéltárat, majd a levéltártól kapott felvilágosítás alapján a Miniszterelnökséget vezető minisztert is mint a minősítő jogutódját, aki a minősítés érvényességéről ismeretekkel rendelkezhet. A Hatóság ezekben a megkeresésekben azt a kérdést vizsgálta, hogy fennállnak-e a kérdéses ügyirat esetében a Mavtv.-ben előírt feltételek, amelyek a minősítés érvényességét megalapozzák, illetve hogy elvégezték-e a minősítés felülvizsgálatát, amelynek hiányában az ügyirat a törvény erejénél fogva nyílnak minősül. A Mavtv. ugyanis pontosan meghatározza azokat a kellékeket, amelyek hiányában a minősítés nem lehet érvényes. Ilyen kellék pl. a minősítő nevének, beosztásának feltüntetése, a minősítés érvényességi idejének megjelölése. Ezen kívül a Mavtv. több körben is előírta a régebben keletkezett minősített adatok minősítésének soron kívüli felülvizsgálatát. Ha a felülvizsgálat mégis elmarad, a minősítés a törvény erejénél fogva érvényességét veszti.

A Miniszterelnökséget vezető miniszter végül arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy megállapította: az ügyirat minősítése még a Mavtv. hatályba lépése előtt, az ál-

lamtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény alapján érvényét veszítette. Az ügyirat így nyílt iratként a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvényben foglaltak szerint megismerhetővé vált.

VI.2. IV/540/2019. ügyszámú alkotmánybírósági panasz

Az Alkotmánybíróság a IV/540/2019. ügyszámú alkotmánybírósági panasz tárgyában kérte a Hatóság álláspontjának megismerését. Az alkotmányjogi panasz a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.) 11. § (2) bekezdése és a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (Nbtv.) 71/C. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. A beadványban foglaltak szerint a panaszosról az Alkotmányvédelmi Hivatal nemzetbiztonsági ellenőrzés során biztonsági szakvéleményt készített, és a panaszos erre vonatkozó kérelme ellenére megtagadta a szakvéleményben kezelt személyes adatok megismerését. Döntését az Alkotmányvédelmi Hivatal a Mavtv. 11. § (2) bekezdése és az Nbtv. 71/C. § (2) bekezdése alapján hozta meg, amelyek szerint a megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet, továbbá a nemzetbiztonsági szolgálat a biztonsági szakvéleményben megjelöli azokat a minősített adatokat, amelyekről a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá vont személy nem tájékoztatható.

Az alkotmányjogi panasz indoklása szerint a szükségesség és arányosság követelménye sérült, amikor az Alkotmányvédelmi Hivatal a panaszos információs önrendelkezési jogát jogtalanul, észszerűtlenül és aránytalanul korlátozva megtagadta a rá vonatkozó érzékeny személyes adatok megismerését. A kifogásolt rendelkezések nem tartalmazzák azt a szempontrendszert, amely a megismerési engedélyt minősítő mozgásterét behatárolná abban a tekintetben, hogy az adat megismerése minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezethet. A szempontrendszer hiányában az érintett nem ismerheti meg a személyes adatait és kiüresedik az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog, mert a megismerés hiányában nem állapítható meg, hogy az érintettre vonatkozó szenzitív személyes adatok minősítésének alapjául szolgáló közérdek sérelme sérti-e bármely jogát vagy jogos érdekét.

A Hatóság az alkotmányjogi panaszban foglaltakat nem tartotta alaposnak. A Mavtv. 5. § (1) bekezdésében tételesen felsorolja a minősítéssel védhető közérdekeket. Azt, hogy adott esetben fennáll-e a közérdek és alkalmazni kell-e a mi-

nősítésre vonatkozó rendelkezéseket, azaz minősíteni kell-e az adatot, a minősítő jogosult eldönteni a saját feladat- és hatáskörére vonatkozóan. A Mavtv. 4. § (1) bekezdése felsorolja a minősítésre jogosult személyeket. A minősítők feladat- és hatásköréről minden esetben valamely törvény vagy kormányrendelet rendelkezik, a minősítők ezen a feladat- és hatáskörön belül meg kell, hogy tudják ítélni a Mavtv.-ben megnevezett közérdek fennálltát vagy hiányát.

A Mavtv. kellő pontossággal határozza meg a védhető közérdeket és hogy mikor szükséges a minősítéssel való védelem. Ennél pontosabb szempontrendszer törvényi szintű jogszabályban rögzítését a Hatóság nem tartja lehetségesnek, ez inkább szakmai publikációk, tudományos értekezések tárgya lehetne. A törvény végrehajtása során a minősítőnek saját közhatalmi funkciója ellátásából adódóan tisztában kell lennie a szükséges szempontokkal, amelyek ráadásul közhatalmi szervként is eltérőek vagy eltérőek lehetnek. A minősítő mint közhatalmi funkciót ellátó szerv vezetőjének a tévedésére vagy rosszhiszemű eljárásának esetére is biztosítja a jogrendszer a jogorvoslatot, amelynek során vizsgálható a minősítés jogszerűsége. A panaszos azonban az alkotmányjogi panaszhoz benyújtott egyéb iratok alapján eleve nem a minősítés jogszerűségét megkérdőjelező jogorvoslatot keresett, hanem csak a megismerési engedély iránti kérelmének elutasítását kifogásolta, azaz mintegy nem vitatta, de legalábbis nem abból indult ki, hogy a minősítés jogszerűtlen, hanem csak a saját maga számára kérte az adatok megismerhetőségét.

A minősítő döntése ellen, jelen esetben a megismerési engedélyt elutasító határozat ellen a Mavtv. jogorvoslatot biztosít közigazgatási per formájában. A panaszos azt állítja, hogy ez a jogorvoslat valójában egy kiüresített jog, mert a bíróság a személyes adatok minősítésével kapcsolatban nem foglalhat állást, csak az Alkotmányvédelmi Hivatalnak a megismerési kérelmet elutasító határozatának jogszerűségét vizsgálhatja. A Kúriának a panaszhoz csatolva bemutatott döntéséből viszont az derül ki, hogy bár az adat minősítésének jogszerűségét valóban nem vizsgálja a bíróság, azt azonban igen, hogy a megismerési jog korlátozására törvényben meghatározott eljárás eredményeként került-e sor, és a korlátozás szükséges-e és az elérni kívánt céllal arányos-e.

Az ügghöz kapcsolódóan a Hatóság tágabb körben megvizsgálta a Mavtv. megismerési engedélyre vonatkozó szabályainak alkotmányosságát. Ennek során a következő megállapításokat tette:

A Mavtv. 2. § (1) bekezdése a szükségesség és arányosság elvét csak a közérdeki adat nyilvánosságának minősítés általi korlátozására vonatkoztatja, anélkül, hogy

az információs önrendelkezési jog minősítés általi korlátozásáról említést tenne. A Mavtv.-ben nem érvényesül alapelvi szinten az információs önrendelkezési jog minősítés általi korlátozásának szükségessége és arányossága. Ebből nem következik viszont, hogy a Mavtv.-nek az érintett hozzáférési jogának megismerési engedély általi korlátozására vonatkozó szabályok sértenék az Alaptörvényben rögzített, az alapjog-korlátozás tekintetében a szükségességet és arányosságot előíró követelményt. Az alapjog-korlátozás szükségességének és arányosságának érvényesülését biztosító szabályok nemcsak alapelvként jelenhetnek meg a jogi szabályozás rendszerében, hanem a megismerési engedély anyagi és eljárási joganyagának részeként is.

Ugyanakkor mégis megállapítható, hogy a Mavtv. 11.§ (2) bekezdése szerinti hatályos szabályozás nem felel meg az alapjog-korlátozás arányosságára vonatkozó alkotmányjogi követelményeknek, mivel bármiféle mérlegelés lehetőségét mellőzve kategorikusan kizárja a személyes adat érintett általi megismerését, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet.

VII. Nemzetközi ügyek és társadalmi kapcsolatok

VII.1. Áttekintés a GDPR alapján folytatott együttműködési eljárásokról

A GDPR 2018-ban kezdődő alkalmazása óta a Hatóság aktívan részt vesz az EGT tagállamaival folytatott, 60. cikk szerinti együttműködési eljárásokban. Az egyablakos ügyintézés²⁷ a határon átnyúló adatkezelésekkel kapcsolatos panasz alapján vagy hivatalból indított ügyek kivizsgálását szolgálja.

Az együttműködési eljárásokhoz kapcsolódó, hatóságok közötti kommunikáció a Belső Piaci Információs Rendszer (továbbiakban: IMI rendszer) speciálisan ezen eljárásaihoz átalakított felületén folyik.

Az együttműködési eljárásokat megelőzően a tagállami hatóság, amelyhez a határon átnyúló adatkezelést folytató adatkezelővel szemben a panasz beérkezett (továbbiakban: kezdeményező hatóság) egy 56. cikk szerinti eljárást indít az IMI rendszerben, melynek célja a fő felügyeleti hatóság és az érintett felügyeleti hatóságok azonosítása.

A kezdeményező hatóság az adatkezelő/adatfeldolgozó tevékenységi központja vagy egyetlen tevékenységi helye²⁸ alapján vélelmezheti a fő felügyeleti hatóságot, mely hatóság elfogadhatja vagy megfelelő indokolás mellett elutasíthatja a szerepet.²⁹ Emellett, azon tagállamok, melyekben az adatkezelő/adatfeldolgozó nem rendelkezik tevékenységi központtal vagy tevékenységi hellyel, érintett hatóságnak jelölhetik magukat, amennyiben a vizsgált adatkezelés valószínűsíthetően nagy számban érinti az országban lakóhellyel rendelkező érintetteket.

A Hatósághoz 2020-ban 784 ügy érkezett más tagállami hatóságoktól az IMI rendszeren keresztül, melyeknek körülbelül negyedében találta magát érintett hatóságnak. A Hatóság 11 eljárásban szerepelt fő felügyeleti hatósággként és 15 saját 56. cikk szerinti eljárást indított ugyanebben az időszakban.

A fő felügyeleti hatóságok a saját eljárásjogi szabályaik alapján kivizsgálják a panaszt és az ügyben egy döntéstervezetet készítenek. A döntéstervezetet minden érintett hatóságnak lehetősége van négy héten belül véleményezni megjegyzések vagy releváns és megalapozott kifogások formájában. Ha egy döntéstervezettel

²⁷ GDPR 60.cikk.

²⁸ A GDPR 27. cikke alapján az Unióban tevékenységi hellyel nem rendelkező adatkezelők vagy adatfeldolgozók esetében

²⁹ GDPR 56. cikk (3) bekezdés.

szemben nem érkezik kifogás, a fő felügyeleti hatóság jogerős döntésként megküldi a végleges verziót az összes tagállami hatóságnak.

Amennyiben a döntéstervezettel szemben megalapozott és releváns kifogást vagy módosítási javaslatot nyújt be egy érintett hatóság, a fő felügyeleti hatóság a javaslatok alapján felülvizsgált döntéstervezetet készíthet, melyet a korábbi változathoz hasonlóan ismét négy hetes véleményezési periódus alatt véleményezhetnek az érintett hatóságok. A fő felügyeleti hatóság mindaddig módosíthatja a döntéstervezetét, ameddig minden érintett hatóság el nem fogadja azt, melyet követően minden tagállami hatóság számára megköszönhetőek jogerős döntés formájában.

Abban az esetben, ha a fő felügyeleti hatóság nem ért egyet az érintett hatóságok releváns és megalapozott kifogásában foglaltakkal, kérheti a 65. cikk szerinti vitarendezési eljárásban, hogy a Testület oldja fel a konfliktust, és döntsön a vitás kérdésekben.

A Hatósághoz 2020-ban 86 vizsgálandó döntéstervezet, 16 felülvizsgált döntéstervezet és 97 jogerős döntés érkezett be. Ezen felül a Hatóság 98, a 60. cikk szerinti együttműködést segítő informális konzultációt is fogadott. A Hatóság ugyanebben az időszakban 7 döntéstervezetet, 1 felülvizsgált döntéstervezetet és 5 jogerős döntést küldött el a többi hatóságnak az együttműködési eljárások keretein belül.

A 60. cikk szerinti eljárásokhoz kapcsolódnak továbbá a 61. cikk szerinti kölcsönös segítségnyújtási eljárások és önkéntes kölcsönös segítségnyújtási eljárások is. Míg az előbbi szigorú formai előíráshoz kötött és határidőn belüli teljesítési kötelezettséget kívánó, általában két tagállam között folyó eljárás, addig az utóbbi egy formára és tartalomra tekintettel megengedőbb eljárás, amelyet a tagállami hatóságok többek között tájékoztatásra, információ gyűjtésre, vizsgálati eljárásokkal kapcsolatos érdeklődésre, illetve általános konzultálásra használnak.

A Hatósághoz 2020-ban 4 kölcsönös segítségnyújtási eljárás és 111 önkéntes kölcsönös segítségnyújtási kérelem érkezett. A Hatóság 7 kölcsönös segítségnyújtási eljárást és 12 önkéntes kölcsönös segítségnyújtási eljárás kezdeményezett ugyanebben az időszakban.

Habár a 60 cikk szerinti eljáráshoz szorosan nem kapcsolódnak, megemlíten-dőek továbbá a Testület 64. cikk szerinti véleményei, melyekből 34 érkezett a Hatósághoz 2020-ban.

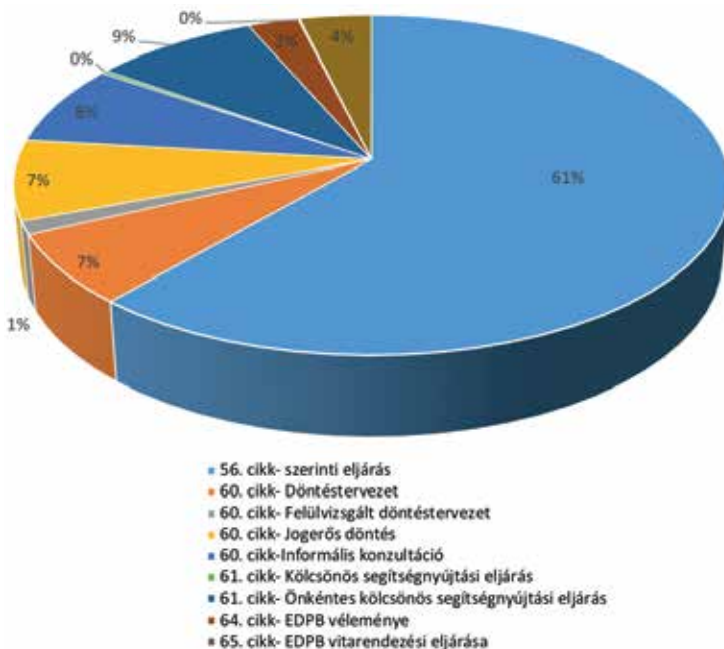
Mindezekon túl a Testület 65. cikk szerinti vitarendezési eljárása során egy jogerős döntés érkezett a Hatósághoz 2020-ban.

Kiemelendő továbbá a tagállami hatóságok közötti együttműködéssel kapcsolatban a Hatóság által 2020-ban kezelt írásbeli eljárások száma, amelyek a Testület plenáris ülésének napirendjét egyszerűsíteni hivatott IMI rendszerben történő szavazások. Habár ilyen eljárás csupán egy indult 2020 előtt, 2020-ban már 48 ilyen eljárásban vett részt a Hatóság, amely értelemszerűen a járvány által kikényszerített online működésnek is következménye.

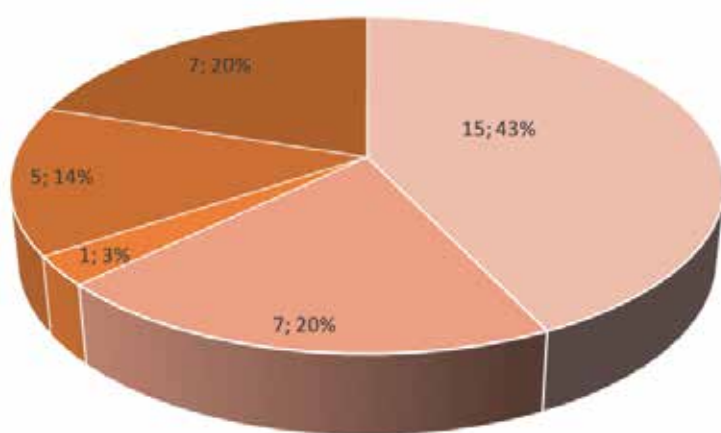
A GDPR alkalmazandóvá válásától, 2018 májusától vezetett statisztikák alapján kijelenthető, hogy a tagállami hatóságok közötti együttműködési eljárások, mind számban, mind pedig a típusukban évről-évre gyarapodnak.

A 2020-as ügyforgalom:

A NAIH-hoz 2020-ban az IMI rendszeren keresztül beérkezett eljárások

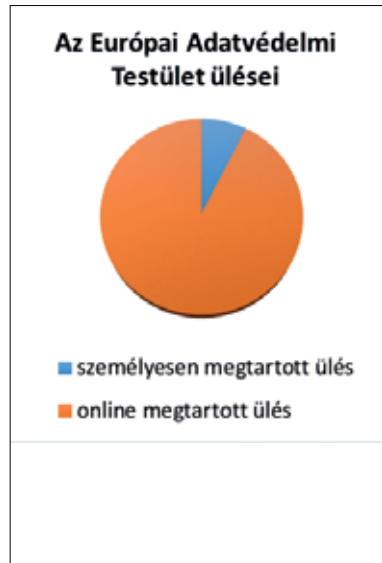
A NAIH által 2020-ban az IMI rendszeren keresztül kezdeményezett eljárások

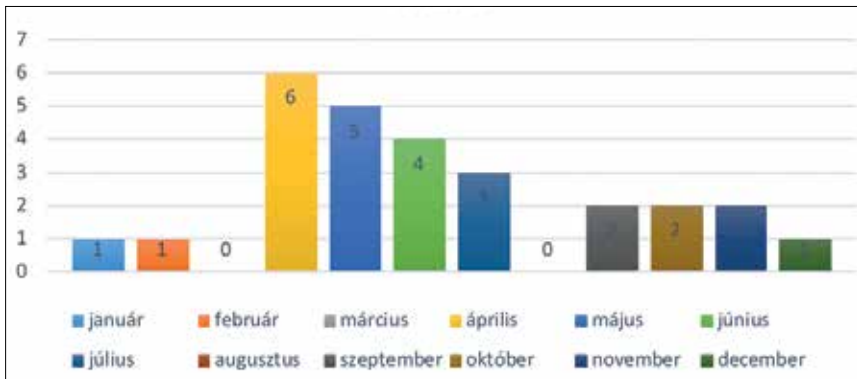
- 56. cikk szerinti eljárás
- 60. cikk- Döntéstervezet
- 60. cikk- Felülvizsgált döntéstervezet
- 60. cikk- Jogerős döntés
- 61. cikk- Kölcsönös segítségnyújtási eljárás

VII.2. A NAIH részvétele a Testület tevékenységében – ülések 2020-ban – az Európai Adatvédelmi Testület működése számokban

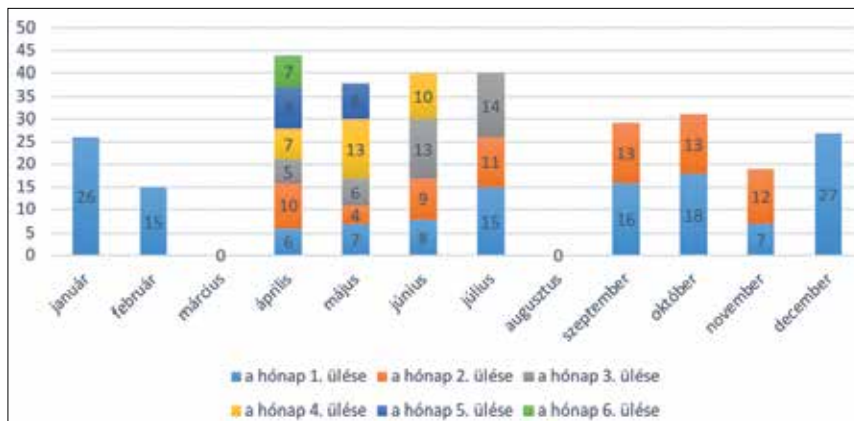
A világvárvány természetesen az Európai Adatvédelmi Testület működésére is közvetlen hatással volt. 2020-ban összesen 27 testületi ülésre került sor. Ez a szám rendkívül magas számnak számít, hiszen ez a szokásosnál két és félszer több ülést jelent. A megtartott 27 ülésből kettő még személyes találkozással Brüsszelben, huszonöt pedig videokonferencia útján került megrendezésre. Az online üléseket értelemszerűen rugalmasabban lehetett megszervezni, melyre szükség is volt, hogy a váratlan helyzettel szembesülő tagállami hatóságok rendszeresen tudják álláspontjaikat egyeztetni. Az összesen megtartott 27 ülésen összesen 309 napirendi pontot tárgyalt az Európai Adatvédelmi Testület, mely átlagban 11,5 napirendi pont/ ülés tárgyalását jelenti.

Az Európai Adatvédelmi Testület üléseinek száma havi bontásban

Napirendi pontok száma / hó

VII.3. A Testület iránymutatásai, véleményei, a szakértői alcsoportok tevékenysége

VII.3.1. Az összekapcsolt járművekről készült iránymutatás

A Technológiai szakértői alcsoport szövegezte meg az összekapcsolt járművekről készült iránymutatást³⁰, amellyel az EDPB fel kívánta hívni a figyelmet arra az elmúlt években tapasztalható tendenciára, hogy az autóiparban jelentős fejlődésnek indultak az adatvezérelt technológiák és szolgáltatások. Az autóból egyre inkább egy általános adatközpont vált, amelyből különböző interfészekon, illetve kommunikációs csatornákon keresztül kifelé és befelé is rengeteg személyes adat áramlik.

Az elgondolás szerves része a járművet irányító személyes adatai (pl.: útvonal és felkeresett helyek listája, vezetési szokások, de akár a vezető biometrikus adatai) gyűjtése és megosztása. Adatvédelmi szempontból különös jelentőséggel bír ezen új rendszer szereplőinek azonosítása és felelősségi körük meghatározása. Ugyanis ebben a vegyes ökoszisztémában az autógyárak mellett megtalálhatóak a kényelmi megoldásokat, illetve vezetéstámogató rendszereket nyújtó technológiai cégek, de akár részei lehetnek a közúti infrastruktúrát fenntartó és üzemeltető vállalatok is. Az iránymutatás amellett, hogy bemutatja ezt az új világot, javaslato-

³⁰ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-12020-processing-personal-data-context_en

kat is tesz arra, miként lehet az adatvédelmi szempontokat betartani, illetve érvényesíteni ebben az új ökoszisztémában.

VII.3.2. A koronavírus járvánnyal összefüggő adatkezelésekről szóló iránymutatások

Az Európai Adatvédelmi Testület Compliance, eGovernment and Health (CEH) szakértői alcsoportja a 2020-as COVID-19 miatti járványhelyzetre tekintettel megszövegezett két iránymutatást, amelyeket az EDPB plenáris ülése tavasszal fogadott el és publikált. A 03/2020-as iránymutatás³¹ a COVID-19 járványhelyzet kontextusában a tudományos kutatási célokból kezelt egészségügyi adatok adatvédelmi kérdéseire fókuszál, a 04/2020-as iránymutatás³² pedig a helymeghatározási adatok és az érintett tartózkodásának követésére szolgáló applikációkkal kapcsolatos adatvédelmi kérdésekre. A Technológiai szakértői csoporttal együttműködésben előkészített iránymutatás a koronavírus világjárvány elleni küzdelemben kifejlesztett kontaktkutató alkalmazások és az ezek által felhasznált geolokációs adatok kezelésével kapcsolatosan fogalmazott meg javaslatokat, illetve tisztázza a helymeghatározó személyes adatok használatának feltételeit, a figyelembe veendő adatvédelmi szempontokkal együtt.

VII.3.3. Az adatvédelmi incidensek kezelésével összefüggő iránymutatás

A Technológiai szakértői alcsoport a 2020-as év folyamán megszövegezett egy adatvédelmi incidensekről szóló gyakorlatorientált iránymutatást³³. Az iránymutatás gyakorlati jogesetleírásokon keresztül mutatja be az adatvédelmi incidensek kockázatelemzését. Az iránymutatás több esetszoporton (pl.: zsarolóvírus-támadás, elveszett eszköz okozta incidens stb.) keresztül ismerteti a kockázatelemzés folyamatát. Minden esetszoportot bemutató fejezet vége egy jó gyakorlatokat bemutató listát tartalmaz azokról a technikai és szervezési intézkedésekről, amelyek megelőzték volna az incidenst, vagy csökkentették volna annak hatását. Valamennyi esetszoporton belül több fiktív jogeseten keresztül szemlélteti a dokumentum, hogy az egyes incidensfajtáknál milyen speciális körülmények befolyásolják a kockázatelemzést. Az iránymutatás egyedüli jelentéstevője, raportőre a magyar hatóság volt. Az iránymutatást az EDPB 2021. január 19-én fogadta el, kiemelve a magyar hatóság munkáját.

³¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/ohjeet/guidelines-032020-processing-data-concerning-health-purpose_en

³² https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/ohjeet/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing-tools_en

³³ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2021/guidelines-012021-examples-regarding-data-breach_en

VII.3.4. A közösségi média felhasználóinak célzott megkeresésével kapcsolatos iránymutatás

A közösségi oldalakkal foglalkozó szakértői alcsoport (Social Media Expert Subgroup) a 2020-as évre előirányzott munkatervben foglaltaknak megfelelően befejezte munkáját a közösségi média felhasználóinak célzott megkeresésével összefüggő iránymutatás megszövegezésével kapcsolatban, és azt elfogadás iránt a Testület elé terjesztette. Az iránymutatás³⁴ a közösségi média felhasználóinak célzott megkeresésével kapcsolatos adatkezelések tekintetében ad eligazítást. A Testület az iránymutatást hat hetes nyilvános konzultációs időszakkal 08/2020-as számon fogadta el. A nyilvános konzultáció 2020. október 19. napján járt le, amelyet követően az alcsoport ismét megkezdte munkáját, hogy feldolgozza a beérkezett észrevételeket és véglegesítse az iránymutatást.

A szakértői alcsoport emellett 2020-ban elkezdte munkáját a közösségi hálózatok front-end működésével foglalkozó iránymutatás szövegezésével kapcsolatban. A front-end az IT rendszerek azon rétege, mely a felhasználóval kommunikál, azaz amelyet a felhasználó nap, mint nap lát laptopja vagy más okos eszköze képernyőjén.

VII.3.5. Az érintettek jogainak korlátozásával összefüggő iránymutatás

Az Európai Adatvédelmi Testület „Key Provisions” szakértői alcsoportjának (a továbbiakban: KPESG) kiemelt szerepe van a GDPR egységes értelmezését illetően. A KPESG feladata általános útmutatások kidolgozása az európai adatvédelmi jogszabályok, különösen pedig a GDPR és a bűnügyi adatvédelmi irányelv egységes értelmezésének és alkalmazásának előmozdítása érdekében. Munkájába bevonja a jogalkalmazókat és más szakértőket is nyilvános konzultációk formájában.

Kiemelendő a KPESG vezetésével kidolgozott, a Testület által elfogadott 10/2020 számú iránymutatás az érintettek jogainak korlátozásáról a GDPR 23. cikke alapján. Az általános adatvédelmi rendelet 23. cikke meghatározott feltételek mellett lehetővé teszi a nemzeti jogalkotók számára, hogy jogalkotási intézkedés útján korlátozzák az adatkezelők és adatfeldolgozók kötelezettségeinek hatályát és az érintettek jogait, amennyiben ez a korlátozás tiszteletben tartja az alapvető jogok és szabadságok lényegét, és az Unió vagy valamely tagállam fontos közérdekű céljainak érvényesüléséhez, például különösen a népegészségügy védelméhez szükséges és arányos intézkedés egy demokratikus társadalomban. Az Európai Adatvédelmi Testület a dokumentum kapcsán emlékeztet arra, hogy még a vi-

³⁴ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-082020-targeting-social-media-users_en

lágjárvány okozta rendkívüli időkben is valamennyi sürgősségi intézkedés során védelmezni kell a személyes adatokat, hozzájárulva ezáltal a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok átfogó értékeinek tiszteletben tartásához, amin az Unió alapul. Az iránymutatás, amelyet nyolc hétre nyilvános konzultációra bocsátottak, megtalálható a Testület honlapján.³⁵

VII.3.6. Iránymutatás a harmadik országba történő közfeladatot ellátó vagy közhatalmi szervek közötti adattovábbítás esetén alkalmazandó garanciákról

Az év elején, 2020. február 18-án került elfogadásra a GDPR 46. cikk (2) bekezdés a) pontja és (3) bekezdés b) pontja szerinti, harmadik országba történő közfeladatot ellátó vagy közhatalmi szervek közötti adattovábbítás esetén alkalmazandó garanciákról szóló 2/2020 iránymutatás³⁶. Ez az iránymutatás segítséget nyújt azon közhatalmi és közfeladatot ellátó szervezeteknek, akik a harmadik országba történő adattovábbításai garanciáinak megteremtésére a harmadik országba történő megállapodást kívánnak kötni, legyen az kötelező erejű megállapodás, vagy közigazgatási megállapodásba illesztett rendelkezés. Az iránymutatás nyilvános konzultációt követő, végleges verziója 2020. december 15-én került elfogadásra.

VII.3.7. Ajánlás az adattovábbítási eszközöket a személyes adatok uniós védelmi szintjének való megfelelés biztosítása érdekében kiegészítő intézkedésekről

Az Európai Unió Bíróságának 2020. július 16-i ún. Schrems II döntését követően – többek között – az ITS keretében zajlott az adattovábbítási eszközöket a személyes adatok uniós védelmi szintjének való megfelelés biztosítása érdekében kiegészítő intézkedésekről szóló 1/2020. számú ajánlás³⁷ előkészítése, amelyet a Testület 2020. november 10-én fogadott el. Ebben az ajánlásban pontosítja a Testület azt, hogy a harmadik országba adattovábbítást tervező, illetve végrehajtó adatkezelőknek és adatfeldolgozóknak milyen kötelezettségei vannak az említett ítéletben foglaltak gyakorlati megvalósítása érdekében. Emellett az ajánlás melléklete számos konkrét példát is tartalmaz olyan kiegészítő intézkedésekre, amelyek a garanciák biztosítására, kiegészítésére alkalmazhatók.

³⁵ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-102020-restrictions-under-article-23_en

³⁶ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-22020-articles-46-2-and-46-3-b-regulation-2016679_en

³⁷ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/recommendations-012020-measures-supplement-transfer_en

VII.3.8. Határozattervezet a harmadik országba történő adattovábbítás esetén garanciaként alkalmazható általános adatvédelmi kikötésekről

Az Európai Bizottság 2020. november 12-én tette közzé a GDPR 46. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti, harmadik országba történő adattovábbítás esetén garanciaként alkalmazható általános adatvédelmi kikötéseket tartalmazó határozattervezetét, mellyel kapcsolatban a Testület véleményét is kikérte. A vélemény³⁸ előkészítése szintén az ITS keretein belül történt a 2020-as év végén, amelyet a Testület 2021. elején, 2021. január 14-én tett közzé.

VII.3.9. Kötelező erejű vállalati szabályok

Az ITS szakértői a 2020-as év során számos, kötelező erejű vállalati szabályok (Binding Corporate Rules, 'BCR') jóváhagyásával, és egyéb adattovábbítással kapcsolatos konkrét kérdéssről is folytattak szakmai egyeztetést és tapasztalatcserét, illetve megkezdtek a BCR-ral kapcsolatos munkadokumentumok felülvizsgálatát az eddigi tapasztalatok, valamint a Schrems II ítéletben foglaltak alapján. Emellett, az év során számos, BCR jóváhagyására irányuló, illetékes felügyeleti hatósági döntéssel kapcsolatos Testületi vélemény előkészítése zajlott az ITS keretein belül.

VII.3.10. Magatartási kódexek ellenőrző szerveinek, valamint tanúsító szervezetek akkreditációs szempontjait rögzítő vélemények

A CEH szakértői alcsoport másik fő feladata az egyes tagállami felügyeleti hatóságok által kibocsátandó, a magatartási kódexek ellenőrzését végző szerv akkreditációjára vonatkozó szempontrendszerek véleményezése. A GDPR 64. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján az ilyen döntéstervezetet egységességi mechanizmusban kell elfogadni. 2020-ban összesen tíz tagállam (Belgium, Spanyolország, Franciaország, Finnország, Dánia, Hollandia, Görögország, Németország, Írország, Olaszország) nemzeti felügyeleti hatósága által összeállított szempontrendszert véleményezett és fogadott el a Testület. A vélemények megtalálhatók az EDPB honlapján.

A szakértői alcsoport további feladata a tanúsító szervezetek akkreditációjára vonatkozó kiegészítő szempontrendszerek véleményezése, amelyről szóló döntést szintén egységességi mechanizmusban kell elfogadni. 2020-ban összesen tíz tagállam (Ausztria, Dánia, Hollandia, Görögország, Olaszország, Írország, Németország, Csehország, Egyesült Királyság, Luxemburg) nemzeti felügyele-

³⁸ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpbbedps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-22021-standard_en

ti hatósága által összeállított szempontrendszert véleményezett és fogadott el a Testület. A vélemények megtalálhatók az EDPB honlapján.

A szakértői alcsoport a fentiekén túl belső iránymutatást fogadott el az európai adatvédelmi bélyegzővel (GDPR 42. cikk (5) bekezdés) kapcsolatos eljárásrendre vonatkozóan, továbbá elkezdett dolgozni egy iránymutatáson, amely a tudományos kutatási célokból történő adatkezelés adatvédelmi kérdéseire vonatkozik.

VII.3.11. Pénzügyi adatkezelésekkel összefüggő iránymutatások

A Testület pénzügyi szakértői alcsoportjának a 2020-as évben a szakértői csoport kiemelt feladata a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásról szóló 2015/2366/EU irányelv (PSD2 irányelv) és a GDPR kapcsolatáról szóló iránymutatások előkészítése volt, tekintve, hogy a PSD2 tagállami jogba való átültetését követően számos adatvédelmi vonatkozású kérdés felmerült. A PSD2 irányelv korszerűsíti a pénzforgalmi szolgáltatások piacának jogi keretét, többek között új, biztonságos, innovatív pénzügyi szolgáltatások, mint a számlainformációkat összesítő szolgáltatások vagy folyószámla-alapú elektronikus fizetési megoldások (online átutalási szolgáltatások) jogi keretének megállapításával. A PSD2 lehetőséget teremt arra, hogy a felhasználók kérésére az ezeket az új pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók hozzáférhessenek a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók számlavezető rendszeréhez és az abban tárolt adatokhoz.

A szakértői alcsoport által előkészített iránymutatások tervezetét az Európai Adatvédelmi Testület a 2020. július 17-i plenáris ülésén elfogadta, majd nyilvános konzultációra bocsátotta. A nyolc hetes konzultációs időszak alatt az EDPB számos hozzászólást kapott különböző érdekelt felektől, amelyek többnyire magánvállalkozások vagy társulások voltak, de állami hatóságoktól, természetes személyektől és civil szervezetektől is érkeztek javaslatok. A szakértői alcsoport összesítette és kiértékelte a visszajelzéseket, majd néhány módosítást javasolt az iránymutatások szövegében. 2020. december 16-án tartott 43. plenáris ülésén a Testület elfogadta az iránymutatások³⁹ végleges szövegét.

Az iránymutatások részleteiben bemutatják azokat a feltételeket, amelyek mellett a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók a fizetési számlára vonatkozó információkhoz hozzáférést adhatnak a megbízásos online átutalási szolgáltatók és a számlainformációkat összesítő szolgáltatók számára. Az iránymutatások egyértelművé teszik, hogy a PSD2 nem teszi lehetővé a további adatkezelést, kivéve, ha az érintett ehhez hozzájárulását adta vagy az adatkezelést uniós jog vagy tag-

³⁹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-062020-interplay-second-payment-services_en

állami jog megállapítja. Az iránymutatások rámutatnak arra is, hogy a személyes adatok különleges kategóriáinak kezelése e körülmények között általában tilos [a GDPR 9. cikke (1) bekezdésének megfelelően], kivéve, ha ehhez az érintett kifejezett hozzájárulását adja.

2020 májusában az Európai Bizottság cselekvési tervet⁴⁰ fogadott el a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésére irányuló átfogó uniós politikáról, és nyilvános konzultációt indított. A cselekvési terv említi a Bizottság szándékát, hogy az Európai Adatvédelmi Testület véleményét kikérje az adatvédelmi szempontokról. 2020. október 20-án a pénzügyi szakértői alcsoport megbízást kapott a Testülettől, hogy készítsen egy nyilatkozatot, mely kifejezi a Testület nézeteit és aggályait a személyes adatok védelméről a cselekvési terv vonatkozásában. A nyilatkozatban⁴¹ a Testület kifejezi igényét az új szabályozás kidolgozásában való részvételére, illetve ismételten felhívja a figyelmet az intézkedésekhez kapcsolódó adatvédelmi kihívásokra, így különösen a pénzmosás elleni intézkedések, valamint a magánélet és az adatvédelem joga közötti kölcsönhatás felülvizsgálatának szükségességére.

A fentiekén túl a szakértői alcsoport egy ajánlás előkészítésén dolgozik a hitelkártya adatok online kezelése és megőrzése vonatkozásában, továbbá együttműködik a Technológiai szakértői alcsoporttal a blockchain és kriptovaluták témakörében készülő átfogó iránymutatás kidolgozásában.

VII.3.12. Az elfeledtetés jogáról szóló iránymutatás

A jogalkalmazással foglalkozó (Enforcement) szakértői alcsoport 2020-ban fejezte be az elfeledtetés jogának gyakorlását az internetes keresőmotorok vonatkozásában elősegíteni kívánó iránymutatással kapcsolatos előkészítő munkát. A dokumentum végleges a társadalmi egyeztetés során érkezett egyes észrevételeket is magában foglaló változatát a Testület plenáris ülése 2020 júliusában fogadta el. A dokumentum elemzi az elfeledtetéshez („törléshez”) való jog gyakorlásának a GDPR 17. cikk (1) bekezdése szerinti eseteit, valamint az e jog gyakorlására irányuló érintetti kérelem teljesítésének kötelezettsége alóli kimentést biztosító, az adatkezelő által hivatkozható eseteket (ld. GDPR 17. cikk (3) bekezdése). A dokumentum nyilvánosan hozzáférhető a Testület honlapján.⁴²

⁴⁰ https://ec.europa.eu/info/publications/200507-anti-money-laundering-terrorism-financing-action-plan_en

⁴¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/statements/statement-protection-personal-data-processed-relation_en

⁴² https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-52019-criteria-right-be-forgotten-search-engines_en

VII.3.13. Az első vitarendezési eljárás a Testületen belül

A 2020-as évben került sor a GDPR alkalmazásának kezdete óta eltelt időszak első, a GDPR 65. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint vitarendezési eljárásra. Ez az eljárás akkor alkalmazandó, ha valamely, a személyes adatok határon átnyúló kezelését érintő ügyben a fő felügyeleti hatóság által benyújtott döntéstervezettel szemben egy, az adott ügyben érintett hatóság ún. releváns és megalapozott kifogást nyújt be, és az abban foglaltakkal a fő felügyeleti hatóság nem ért egyet, ezért kéri a Testület plenáris ülésének döntését a jogvitában. Az első vitarendezési eljárás tárgya az ír felügyeleti hatóság egyik döntéstervezete volt, mely egy, a Twitter International Company tevékenységével összefüggésben megvalósult adatvédelmi incidens körülményeit értékelte, más hatóságok mellett a magyar felügyeleti hatóság kifogása alapján. Az EDPB plenáris ülésének a vitarendezési eljárás során hozott 01/2020-as számú döntése, valamint az ír felügyeleti hatóságnak az előbbi döntésen alapuló végleges döntése nyilvánosan is elérhető.⁴³

Az első vitarendezési eljárás során felmerült eljárásjogi kérdések rendezése érdekében – a Testület plenáris ülése által e célra adott mandátum alapján – került megalkotásra a releváns és megalapozott kifogásról szóló 09/2020-as iránymutatás, amely szintén a Testület honlapján hozzáférhető nyilvános dokumentum.⁴⁴

VII.3.14. Bírsággiszabással összefüggő harmonizációs munka

A 2020-as évben – a járványügyi helyzet miatt a megelőző naptári évhez képest csekélyebb számú, online formában tartott ülés útján – a bírsággiszabással foglalkozó alcsoport folytatta a felügyeleti hatóságok bírságmegállapítási gyakorlatainak összehangolását elősegítő tevékenységét. Ennek érdekében a szakértői alcsoport jelenleg egy újabb dokumentumtervezeten dolgozik. A dokumentum lehetséges (rész)témájaként felmerült a bírságmeghatározás lépéseinek összehangolása, a mikro-, kis- és középvállalkozások sajátos helyzete értékelésének lehetséges módjai, a vállalkozás fogalmának értelmezése a GDPR (150) preambulum-bekezdésére is figyelemmel, valamint a GDPR 83. cikk (3) bekezdésének értelmezése.

⁴³ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/register-for-decisions_en.

⁴⁴ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-092020-relevant-and-reasoned-objection_en

VII.3.15. A Bűnügyi Irányelv 36. cikkéről szóló ajánlások

A Borders, Travel and Law Enforcement szakértői alcsoport (BTLE) mandátumot kapott a Bűnügyi Irányelv 36. cikkéről⁴⁵ szóló ajánlások elkészítésére. A megfeleléségi határozat alapján történő adattovábbítás kérdését különösen az Egyesült Királyság EU-ból történő kilépése kapcsán vált aktuálissá megvizsgálni. Az ajánlások segítségül szolgálnak annak megítélésében, hogy mely esetekben továbbíthatják a harmadik országok bűnüldöző szervei a személyes adatokat nem bűnüldözési célból (ideértve a nemzetbiztonsági célú adatkezelést is), mely esetekben férhetnek hozzá a harmadik ország bűnüldöző szervei az adatkezelők által kezelt adatokhoz, valamint, hogy milyen eszköz szükséges a megfeleléségi megállapításához a Bűnügyi Irányelv hatálya alatt.

VII.3.16. Határok, Utazás és Bűnüldözés Szakértői Alcsoport további tevékenysége

A BTLE szakértői alcsoport egy parlamenti képviselői megkeresés kapcsán foglalkozott a TFTP Egyezményrel⁴⁶, és ugyancsak képviselői megkeresésre válaszul értékelte a Bizottság által felülvizsgált PNR irányelvvel⁴⁷ kapcsolatos megállapításokat. A szakértői alcsoport mandátumot kapott az Európai Adatvédelmi Testülettől a bűnüldöző szervek által használt arcfelismerő rendszerekkel összefüggésben egy iránymutatás elkészítésére, amely munka jelenleg is folyik. A BTLE szakértői alcsoport 2020-ban aktív szerepet vállalt a Schrems II. ítélet következményeinek vizsgálatára létrehozott munkacsoportban is. A szakértői alcsoport dolgozott a kiberbűnözésről szóló Budapest Egyezmény második kiegészítő jegyzőkönyvének véleményezésén, amely dokumentumot az EDPB 2021. év elején elfogadta.

VII.3.17. Adatvédelmi tisztviselői hálózat

Az Európai Adatvédelmi Testület adatvédelmi tisztviselői hálózata (angolul: Data Protection Board DPO Network, DPO Network) 2020. február 25. napján tartotta az alakuló ülését. A Testület plenáris ülése első feladatként 2020 februárjában megbízta a DPO Network-öt az Európai Bíróság Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein-ügyben hozott C-210/16. számú ítéletének⁴⁸ az EDPB és az egyes felügyeleti hatóságok Twitter-használatára gyakorolható hatásának az

⁴⁵ Adattovábbítás megfeleléségi határozat alapján.

⁴⁶ Terrorizmus Finanszírozását Követő Programról szóló Egyezmény.

⁴⁷ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/681 IRÁNYELVE (2016. április 27.) az utas-nyilvántartási adatállománynak (PNR) a terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és a vádeljárás lefolytatása érdekében történő felhasználásáról.

elemzésével. A DPO Network az év folyamán kidolgozott elemzést a Testület 2021. február 2. napján tartott plenáris ülésén fogadta el. A DPO Network további tervezett feladatai között szerepel a közös képzési anyagok fejlesztése, a több felületei hatóságot is érintő adatkezelési tevékenységek azonosítása, valamint az adatvédelmi tisztviselők által végzendő belső audit tevékenységekkel kapcsolatos álláspontok megvitatása.

VII.3.18. Átállás a járvány által szükségessé tett online munkarendre

A 2020-as évben a szakértői alcsoportok közül az ún. IT Users formáció legfontosabb feladata volt a járványhelyzetre tekintettel bevezetett videókonferencia ülésekhez szükséges háttér biztosítása, a tagállami hatóságok visszajelzései alapján annak testre szabása. Ez a szakértői alcsoport koordinálta az IMI rendszeren keresztül futó új eljárások (pl. írásbeli eljárások) kezelését, illetve a Brexittel kapcsolatos zökkenőmentes eljárási átállást is.

VII.4. Az Európai Unió Bíróságának 2020-ban született, adatvédelmi tárgyú döntései

VII.4.1. A Schrems II ügy

A 2020-as év egyik legfontosabb nemzetközi döntése az Európai Unió Bírósága Schrems II ügyben hozott C311/18. számú ítélete⁴⁹, amelyben az Bíróság érvénytelennek nyilvánította a 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján az EU–USA adatvédelmi pajzs által biztosított védelem megfelelőségéről szóló, 2016. július 12i (EU) 2016/1250 bizottsági végrehajtási határozatot. E határozat alapján a személyes adatok védelme megfelelő szintjének egyedi vizsgálatát nem igénylő módon személyes adatokat lehetett továbbítani az Amerikai Egyesült Államokba.

Az általános adatvédelmi rendelet értelmében személyes adatok továbbítására az Európai Bizottság megfelelőségi határozata vagy megfelelőségi határozat hiányában, abban az esetben kerülhet sor, ha az adatkezelő vagy adatfeldolgozó megfelelő garanciákat biztosít, beleértve az érintettek számára érvényesíthető jogokat és jogorvoslati lehetőségeket.

⁴⁸ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?sessionId=0D9D580A-8A619C69539F6DF097884D00?text=&docid=202543&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6976093>

⁴⁹ <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=228677&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1487478>

A Schrems II ítélethez vezető ügyben Maximilian Schrems sérelmezte, hogy az Egyesült Államok nem nyújt elégséges védelmet az ezen országba továbbított személyes adatok számára, és kérte, hogy a jövőre nézve függesszék fel vagy tiltsák meg a személyes adatainak az Egyesült Államokba történő továbbítását, amelyet a Facebook Ireland az adatvédelmi pajzsról szóló határozat mellékletében szereplő általános adatvédelmi kikötések alapján végez.

Mivel az ír felügyeleti hatóság úgy vélte, hogy Schrems panaszának kezelése többek között a személyes adatoknak harmadik országbeli adatfeldolgozók részére történő továbbítására vonatkozó általános szerződési feltételekről szóló 2010/87 bizottsági határozat, valamint az EU–USA adatvédelmi pajzsról szóló Bizottsági határozat érvényességétől függ, eljárást indított az ír legfelső bíróság előtt annak érdekében, hogy ez utóbbi előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtsa be az Európai Unió Bíróságához.

Az ír bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében az általános adatvédelmi rendeletnek a 2010/87 határozatban szereplő általános adatvédelmi kikötéseken alapuló személyesadat-továbbításra való alkalmazhatóságáról, az ilyen továbbítás keretében, az e rendelet által megkövetelt védelmi szintről és az ebben az összefüggésben a felügyeleti hatóságokra háruló kötelezettségekről kérdezte az Európai Unió Bíróságát. Az ír bíróság felvetette továbbá mind az általános szerződési feltételekre vonatkozó Bizottsági határozat, mind az adatvédelmi pajzsról szóló határozat érvényességének kérdését is.

Az Európai Unió Bírósága mindenekelőtt azt állapította meg, hogy az általános adatvédelmi rendelet alkalmazandó a személyes adatok harmadik országban letelepedett gazdasági szereplők részére történő továbbítására, még abban az esetben is, ha ezeket az adatokat később az érintett harmadik ország hatóságai közbiztonsági, honvédelmi és nemzetbiztonsági célból kezelhetik.

Megállapította továbbá, hogy az általános adatvédelmi kikötések alapján harmadik országba továbbított személyes adatok tekintetében olyan védelmi szintet kell biztosítani, amely lényegében azonos a Charta fényében értelmezett általános adatvédelmi rendelet által az Unióban biztosított védelmi szinttel. Ezzel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy az egyes adatvédelmi felügyeleti hatóságok a Bizottság által elfogadott érvényes megfeleléségi határozat hiányában kötelesek felfüggeszteni vagy megtiltani a személyes adatok harmadik országba irányuló továbbítását, ha úgy vélik, hogy az általános adatvédelmi kikötéseket az adott országban nem tartják be, vagy azokat ott nem lehet tiszteletben tartani, és hogy a

továbbított adatok védelme, amelyet az uniós jog megkövetel, más eszközzel nem biztosítható.

Az általános adatvédelmi kikötésekről szóló Bizottsági határozat érvényességének vizsgálata kapcsán az Európai Unió Bírósága megállapította, hogy a határozat érvényességét nem kérdőjelezi meg az, hogy a benne szereplő általános adatvédelmi kikötések nem kötik harmadik országok hatóságait szerződéses jellegük miatt. A tárgyalt határozat olyan hatékony mechanizmusokat tartalmaz, amelyek a gyakorlatban lehetővé teszik annak biztosítását, hogy az uniós jog által megkövetelt védelmi szintet tiszteletben tartsák, és hogy a személyes adatok ilyen kikötéseken alapuló továbbítását az e kikötések megsértése, illetve tiszteletben tartásuk lehetetlensége esetén felfüggeszék vagy megtiltsák.

Az Európai Unió Bírósága ítéletében emlékeztet arra, hogy megfeleléségi határozat hiányában az Unióban letelepedett adatkezelőknek vagy adatfeldolgozóknak kell megfelelő garanciákat nyújtaniuk, mellyel az adatvédelem harmadik országbeli hiányosságainak ellensúlyozásáról gondoskodni tudnak. Mivel az általános adatvédelmi kikötések szerződéses jellegük miatt nem kötik harmadik országok hatóságait, szükségesnek bizonyulhat az általános adatvédelmi kikötéseknek további erőteljes garanciákkal történő kiegészítése. Ennélfogva mindenekelőtt az adatkezelők és az adatfeldolgozók feladata az, hogy esetről esetre, és adott esetben a továbbítás címzettjével együttműködve ellenőrizze, hogy a célországnak számító harmadik ország joga megfelelő védelmet biztosít-e az uniós jog tekintetében az általános adatvédelmi kikötések alapján továbbított személyes adatoknak, szükség esetén az e kikötések által biztosított garanciákon felül további garanciákat nyújtva. Továbbá, amennyiben az Unióban letelepedett adatkezelő vagy adatfeldolgozó nem hozhat az ilyen védelem biztosításához szükséges további intézkedéseket, az adatkezelő, vagy másodlagosan az illetékes felügyeleti hatóság köteles felfüggeszteni vagy megszüntetni a személyes adatoknak az érintett harmadik országba történő továbbítását.

Az Európai Unió Bírósága az adatvédelmi pajzsról szóló bizottsági határozat érvényességének vizsgálata kapcsán megállapította, hogy e határozat a biztonságos kikötőről szóló határozathoz hasonlóan a nemzetbiztonság, a közérdek és a bűnüldözés követelményeinek elsőbbségét fejezi ki. Ezen érdekek elsőbbsége lehetővé teszi a beavatkozást azon személyek alapvető jogaiba, akiknek az adatait az Unióból e harmadik országba továbbítják. Az Egyesült Államok belső szabályozásából a személyes adatok védelmének olyan korlátozásai fakadnak, amelyek lehetővé teszik az amerikai hatóságok számára az Unióból továbbított személyes adatokhoz való hozzáférésüket megfigyelési programok keretében. Azonban a

megfigyelési programokat megalapozó szabályok nem úgy vannak megalkotva, hogy megfeleljenek az uniós jogban az arányosság elve által megkövetelt követelményeknek, hiszen azok nem korlátozódnak a feltétlenül szükséges mértékre. Az egyes megfigyelési programok szabályozásából semmilyen módon nem következik, hogy léteznének az e programok végrehajtására vonatkozó korlátozások, sem pedig az, hogy fennállnának nem amerikai személyek számára szóló garanciák.

A bírói jogvédelem kapcsán az Európai Unió Bírósága megállapítja, hogy az adatvédelmi pajzsról szóló határozatban szereplő ombudsmani mechanizmus nem biztosít az érintettek számára jogorvoslati lehetőséget olyan szerv előtt, amely az uniós jogban megkövetelt garanciákkal lényegében azonos garanciákat nyújtana. Megállapítja továbbá azt is, hogy nincsen olyan különös garancia, ami az ombudsmannak a végrehajtó hatalomtól való függetlenségét garantálná, valamint, hogy nincsen olyan rendelkezés, mely felhatalmazná az ombudsmant arra, hogy az amerikai hírszerzési szervezetekkel szemben kötelező erejű határozatot hozzon.

Mindezen indokok alapján az Európai Unió Bírósága megállapította az adatvédelmi pajzs határozat érvénytelenségét, vagyis a továbbiakban nem lehet az Egyesült Államokba a megfeleléségi határozat alapján személyes adatokat továbbítani.

Az ítéletben az is szerepel, hogy az Egyesült Államokba történő adattovábbítás másik kiemelten fontos eszköze, az általános szerződési feltételek továbbra is érvényesek és alkalmazhatók, azonban ez az adattovábbítás sem lehet automatikus, hanem az adatkezelőnek és az adattovábbítás címzettjének ellenőriznie kell a védelmi szint megfelelését.

Az ítélet végrehajtásának ellenőrzésére a Hatóság előtt is folyamatban vannak vizsgálati eljárások annak megállapítására, hogy az adatkezelők előtt ismert-e az ítélet, és az abban foglaltakat megfelelően végrehajjták-e.

VII.4.2. Az Orange Romania SA kontra Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal ügy

A távközlési szolgáltatókra vonatkozó adatvédelmi követelmények és gyakorlatuk meghatározása szempontjából fontos megemlíteni az Európai Unió Bírósága 2020. november 11-én hozott ítéletét. A C-61/19 számú ügyben az Európai Unió Bírósága azt mondta ki, hogy a 95/46/EK irányelv 2. cikkének h) pontját és 7. cikkének a) pontját, valamint az általános adatvédelmi rendelet 4. cikkének 11. pont-

ját és 6. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az adatkezelő feladata annak bizonyítása, hogy az érintett személy a személyes adatai kezeléséhez való hozzájárulását aktív magatartással fejezte ki, és az adatkezelés összes körülményére vonatkozó információt érthető, könnyen hozzáférhető, világos és egyszerű nyelvezetű formában előzetesen megkapta, ami lehetővé tette számára, hogy könnyen meghatározza e hozzájárulás következményeit úgy, hogy e hozzájárulásnak az ügy teljes ismeretében történő megadása biztosított legyen.

A távközlési szolgáltatások nyújtására irányuló szerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely szerint az érintett személyt a személyes adatokat tartalmazó személyazonosító okmányai másolatainak gyűjtéséről és tárolásáról tájékoztatták, és ahhoz hozzájárult, nem alkalmas annak bizonyítására, hogy ez a személy e rendelkezések értelmében érvényesen hozzájárulást adott ehhez a gyűjtéshez, valamint ehhez a tároláshoz, ha

- az adatkezelő a szerződés aláírása előtt bejelölte az e feltételre vonatkozó négyzetet, vagy ha

- az említett szerződés rendelkezései alkalmasak az érintett személy azzal kapcsolatos megtevesztésére, hogy a kérdéses szerződés megkötésére az adatkezeléshez való hozzájárulás megtagadása ellenére is lehetőség van-e, vagy ha

- ez az adatkezelő jogellenesen befolyásolja e gyűjtés és e tárolás megtiltására vonatkozó döntési szabadságot annak megkövetelésével, hogy az érintett személy a hozzájárulás megtagadása céljából az e megtagadást tartalmazó kiegészítő formanyomtatványt töltsön ki.

VII.4.3. A VQ kontra Land Hessen ügy

A C-272/19 számú ügyben az Európai Unió Bírósága az adatkezelő fogalmát értelmezve megállapította, hogy az általános adatvédelmi rendelet 4. cikkének 7. pontját akként kell értelmezni, hogy amennyiben egy tagállam szövetségi tartományi közgyűlésének petíciós bizottsága önállóan vagy másokkal együtt meghatározza a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit, ennek a bizottságnak az e rendelkezés értelmében vett „adatkezelőnek” kell minősülnie, és ily módon az e bizottság által végzett személyesadat-kezelés e rendeletnek – és különösen a rendelet 15. cikkének – a hatálya alá tartozik.

VII.4.4. Privacy International kontra Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs és társai ügy

A C-623/17 számú ügyben született döntésről bővebben a „VII. 5. Részvétel az adatvédelmi hatóságok közös felügyeleti tevékenységében” című rész alatt számolunk be.

VII.5. Részvétel az adatvédelmi hatóságok közös felügyeleti tevékenységében

VII.5.1. Koordinált felügyeleti bizottság

2019-ben megalakult az Európai Unió nagyméretű információs rendszereinek közös felügyeletét ellátó bizottság (Coordinated Supervision Committee, CSC). A CSC 2020-ban két ülést tartott, a vírushelyzetre való tekintettel mindkét ülésre videokonferencia keretében került sor. Az üléseken a bizottság megtervezte a 2020-2022 közötti időszakra vonatkozó feladatokat. Mindkét ülésen meghívott vendégként vett részt az Eurojust adatvédelmi tisztviselője, aki előadást tartott a bizottság tagjainak. A Belső Piaci Információs Rendszerről (IMI) a Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és KKV politikai Főigazgatóságot (DG GROW⁵⁰) képviselő kolléga tartott előadást, aki részletesen bemutatta az IMI rendszer jogi hátterét, az egyes területeket, a munkamenetet, a rendszerhez való hozzáférések kiosztásával és a hozzáférési jogosultságok szintjeivel kapcsolatos tudnivalókat. Ismertette az alapelveket, amelyek mentén felépül a rendszer, valamint szót ejtett a megőrzési időkről és az IMI rendszerrel kapcsolatban bevezetett fizikai és adminisztratív biztonsági intézkedésekről is. Beszélt a folyamatos, szünet nélküli rendelkezésre állásról, a sérülékenységi tesztekéről, az incidenskezelésről, a monitoring rendszerről, a hozzáférések naplózásáról.

A Belső Piaci Információs Rendszerrel kapcsolatban az érintetteknek történő információnyújtás kérdése is napirenden volt. A CSC szándéka az volt, hogy felmérje, hogy az egyes tagállamokban miként valósul meg az IMI rendszerrel kapcsolatos tájékoztatás az adatkezelésről, illetve az érintetti jogokról. A kollégák különböző tapasztalatokról számoltak be, egyes országokban a nemzeti szinten működő ún. nemzeti IMI koordinátor feladata a tájékoztatás, és az adatkezelők is egy közös általános tájékoztatót tesznek közzé, máshol az egyes adatkezelők feladata gondoskodni az érintettek megfelelő tájékoztatásáról. A legtöbb tagállami hatóság a

⁵⁰ Directorate General – Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs.

honlapján helyezte el az IMI koordinátor elérhetőségét, illetve a megfelelő linket, ami a nemzetileg illetékes szervre/személyre mutat.

A tapasztalatok szerint nem épült még be a tagállami hatóságok gyakorlatába az IMI rendszer adatvédelmi ellenőrzése, erre a CSC kidolgoz egy közös ellenőrzési tervet, amelyhez első lépésként az erőforrásigény felmérése szükséges a tagállami hatóságok részéről. A CSC felvette a kapcsolatot az Eurojust adatvédelmi tisztviselőjével, akivel kiberbűnözéssel kapcsolatos kérdésekről, valamint a Counter Terrorism Registerről tárgyalt. A CSC ülésén vendégelőadóként részt vett az Európai Alapjogi Ügynökség munkatársa is, aki az Európai Unió nagyméretű információs rendszereit érintő interoperabilitás kérdéséről tartott előadást. A CSC a jövőben tervezi meghívni az ülésére az európai ügyészség (EPPO) adatvédelmi tisztviselőjét is.

VII.5.2. A Schengeni Információs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport

A 2013. április 9-én hatályba lépett Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján működő koordinációs ellenőrző csoport (Supervision Coordination Group, SCG) 2020-ban két videokonferenciás ülést tartott. A hozzáférési kérelmek számának drasztikus növekedése kapcsán a csoport megfogalmazott egy levelet az albán adatvédelmi biztos részére, amelyben arról kért tájékoztatást, hogy mi az oka annak, hogy albán állampolgároktól tömegével érkeznek a Schengeni Információs Rendszerben tárolt adatok felől érdeklődő megkeresések a tagállami adatvédelmi hatóságokhoz.

Az üléseken az euLISA adatvédelmi tisztviselője a szokásos módon, rövid prezentációban foglalta össze a SIS II rendszert érintő fejleményeket. A SIS II Rendelet 24. cikke szerinti jelzésekkel⁵¹ kapcsolatban megkezdett munkát a SIS II SCG átmenetileg határozatlan időre felfüggesztette a jogszabályváltozások miatt. A témát akkor lesz időszerű újra tárgyalni, ha kialakul az új jogszabályi környezet. 2020. szeptember 23-án megjelent az új Migrációs és Menekültügyi Paktumról szóló Bizottsági közlemény. Az őszi ülésen a Bizottság munkatársai beszámoltak az SCG-nek a paktumról (amelynek része egy továbbfejlesztett Eurodac adatbázis), valamint annak adatvédelmi vonatkozásairól. Az üléseken a legtöbb kérdés a

⁵¹ Az Európai Parlament és Tanács 2006. december 20-i 1987/2006/EK Rendelete a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról. 24. cikk: A beutazás vagy tartózkodás megtagadása esetén kiadandó figyelmeztető jelzés feltételei.

Bizottság felé a Schengeni értékelési mechanizmus kereteiben zajló ellenőrzések átmeneti felfüggesztésével és az ellenőrzések újraindulásával kapcsolatban érkezett a csoport tagjaitól. A vírushelyzetre való tekintettel ugyanis a Scheval ellenőrzések átmenetileg szüneteltek, így a 2020-ra tervezett helyszíni látogatásokat elhalasztották, illetve távoli ellenőrzéseket végeztek.

A Hatósághoz az elmúlt évben a SIS II-ben kezelt adatokkal kapcsolatban érkezett beadványok száma az előző évekhez hasonlóan alakult. 2020-ban 27 alkalommal fordultak a Hatósághoz az érintettek a SIS II-ben tárolt személyes adatok kezelésével kapcsolatban. Ezen megkeresések többsége az érintetti jogok gyakorlásával kapcsolatos kérdés volt (tájékoztatás kérés, törlés), amely esetekben a Hatóság általános tájékoztatást nyújtott a beadványozónak a SIRENE Irodához fordulás jogáról és menetéről, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről.

VII.5.3. A Vízüminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport

A Vízüminformációs Rendszer célja, hogy elősegítse a közös vízümpolitika végrehajtását, a konzuli együttműködést és a központi vízümhatóságok közötti konzultációt, az olyan személyek hatékony beazonosítása útján, akik nem teljesítik a tagállamok területére történő beutazás, az ott tartózkodás vagy a letelepedés feltételeit. A Vízüminformációs Rendszerhez hozzáférnek ezért a bűnüldöző hatóságok, menekültügyi hatóságok, valamint az Europol is. A Vízüminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (VIS Supervision Coordination Group) a 2020-as év folyamán videókonferenciás üléseket tartott a szokásos Brüsszeli találkozók helyett.

Az euLISA adatvédelmi tisztviselője ismertette a Vízüminformációs Rendszer használatával kapcsolatos statisztikai adatokat az SCG-vel, valamint elmondta, hogy a 2020-as security test-et egyszerre futtatták le mind a három rendszeren. Magyarország megfigyelőként vett részt a SIS biztonsági tesztelésében.

A munkacsoport a SIS II rendszer ellenőrzéséhez használt metódus mintájára kidolgoz egy közös vizsgálati tervet, amely tartalmazza a Vízüminformációs Rendszer adatbiztonságával kapcsolatos kérdőívet (Data Security Modul), valamint kidolgozza a konzulátusokon végzendő koordinált helyszíni vizsgálatok lefolytatására, és a külső szolgáltatók (External Service Providers – ESPs) ellenőrzésére használatos munkatervet is. A külső szolgáltatók ellenőrzésével kapcsolatban felmerült, hogy azoknak a külső szolgáltatóknak az esetében, ame-

lyekkel több tagállam Külügyminisztériuma vagy külképvisellete szerződésben áll (az ESP-k túlnyomó többsége ilyen), az érintett tagállamok összehangolt ellenőrzést is folytathatnának.

A NAIH a 2019-ben lebonyolított ellenőrzéseihez kidolgozott egy kérdőívet, amellyel több külképviselést adatvédelmi ellenőrzését is el tudta végezni egy időben. A magyar hatóság a VIS SCG tagjainak kérésére megküldte az említett kérdőíves anyagot, valamint a külső szolgáltatók ellenőrzéséhez használt kérdőívet is az EDPS Titkárságnak, hogy megoszthassa az SCG tagjaival, akik a vírushelyzetre való tekintettel a helyszíni ellenőrzéseket kénytelenek kiváltani a kérdőíves típusú auditokkal.

A vízuminformációs rendszert érintően a NAIH 2020-as ellenőrzési tervében a Brazíliai Magyar Konzulátus helyszíni ellenőrzése szerepelt, azonban a vírushelyzetre való tekintettel a látogatás meghiúsult. A Hatóság végül kérdőíves formában kereste meg a konzulátust.

A Hatósághoz 2020-ban 8 alkalommal érkezett megkeresés a Vízuminformációs Rendszerrel kapcsolatban, több esetben a vízumeljárásról érdeklődtek az érintettek. A beadványok jellemzően általános tájékoztatás keretein belül kerültek megválaszolásra.

VII.5.4. Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport

A 603/2013/EU rendelettel létrejött Eurodac rendszerbe adatokat küldő tagállamoknak a személyes adatok védelme érdekében biztosítaniuk kell, hogy az újjlenyomatok levétele, valamint az adatok feldolgozásával, továbbításával, tárolásával vagy törlésével kapcsolatos műveletek jogszerűek legyenek. Az Eurodac adatkezeléseit az Európai Adatvédelmi Biztos felügyeli, együttműködve a nemzeti felügyeleti hatóságokkal. Az Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Eurodac Supervision Coordination Group, SCG) a 2020-as év folyamán, a SIS II és VIS SCG ülésekhez hasonlóan videókonferencia keretein belül bonyolította le üléseit. Az üléseken az euLISA adatvédelmi tisztviselője ismertette a statisztikai adatokat, és a rendszerrel kapcsolatos legújabb technikai fejlesztéseket, valamint az euLISA tesztjén részt vett tagállamok beszámolóiból összegyűjtött tapasztalatokat is megosztotta a csoporttal.

A munkacsoport a SIS II rendszer ellenőrzéséhez használt metódus mintájára kidolgoz egy közös vizsgálati tervet, amely tartalmazza a nemzeti Eurodac rendszer adatbiztonságával kapcsolatos kérdőívet, így egyszerűsíti és egységesíti a tagállami hatóságok által végzett audit tevékenységet.

A Bizottság munkatársa az ülésen beszámolt a tervezett közös adatbázisról, amely az új menekültügyi és migrációs paktum⁵² része. Elmondta, hogy a korszerűsített Eurodac segítené a jogellenes mozgások követését, az irreguláris migráció kezelését. A továbbfejlesztett adatbázis lehetővé tenné az egyéni kérelmezők nyilvántartását, az áthelyezés megkönnyítését és a visszaküldött személyek jobb nyomon követését. Az új rendszer segítené megteremteni a menekültügyi és a visszaküldési eljárások közötti szükséges kapcsolatot és további támogatást nyújtana az olyan menedékkérőkkel foglalkozó nemzeti hatóságoknak, akiknek kérelmét egy másik tagállamban már elutasították. Az új Eurodac egy átfogó és integrált migrációs és határigazgatási rendszer részeként teljes mértékben interoperábilis lenne a határigazgatási adatbázisokkal.

2020-ban az Európai Alapjogi Ügynökség és az Eurodac SCG véglegelte a közösen készített kiadványt, amely az Eurodac rendszerbe ujjlenyomatokat küldő hatóságok részére szolgál segítségül. Az érintettek megfelelő tájékoztatásának módját és tartalmát bemutató brosúrát megküldte a Titkárság angol nyelven, szerkeszthető formában, hogy minden tagállam lefordíthassa a saját nyelvére és közzétehesse a honlapján. A Hatóság a honlapján közzétette az anyagot magyar és angol nyelven.

VII.5.5. Az Europol adatkezelését ellenőrző együttműködési testület

Az Europol a nemzetközi szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni harcban támogatja a tagállami bűnüldöző hatóságok munkáját adatgyűjtéssel, elemzéssel, adatmegosztással és koordinációval. Az ellenőrző szerepet támogató testület (Europol Cooperation Board, ECB) feladata tanácsadással segíteni ezt a munkát.

Az ECB idei ülésein az Europol munkatársa beszámolt az Europol helyzetéről és közelmúltbeli tevékenységéről adatvédelmi szempontból, amiből az tűnt ki, hogy a tagállamok részéről egyre fokozódó igény, hogy az Europol kezdeményezőbbben, közvetlenebbül lépjen fel. Tevékenysége során egyre nagyobb szerepet kap a pénzügyi terület, pl. a máltai korrupciós (politikai) bűncselekményekben folytatott nyomozás során. Az Europol szorosan együttműködik harmadik országokkal, az

⁵² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az új migrációs és menekültügyi paktumról, Brüsszel, 2020.09.23., COM (2020) 609 final.

Egyesült Államokkal, Kanadával, Ausztráliával, Norvégiával. Újabb együttműködési megállapodás harmadik országgal mostanában nem született, de folyamatos az egyeztetés a lehetséges együttműködésről más országokkal, pl. Új-Zélanddal.

Az ECB rendszeresen tárgyalja a SIENA, a tagállami bűnüldöző hatóságok közötti biztonságos információcserét lehetővé tevő hálózat működésével kapcsolatos aktualitásokat, és megvitatja az European Tracking Solution (ETS) bevezetésének állását. Utóbbival kapcsolatban jelentős fejlemény, hogy Ausztria, Németország, Finnország és Svédország aláírta a megállapodást, és már használják az ETS-t.

VII.5.6. Az Európai Unió Bíróságának ítélete: a Privacy International ügy

Az Európai Unió Bírósága 2020. október 6-án ítéletet hozott a C-623/17. számú, Privacy International kontra Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs és társai ügyben (Privacy International ügy⁵³). Ítéletében a Bíróság az E-Privacy irányelvet vetette össze az ügyben érintett tagállamok (Franciaország, Belgium és Egyesült Királyság) azon nemzeti jogszabályaival, amelyek az elektronikus hírközlési szolgáltatók által gyűjtendő forgalmi és helymeghatározó adatokra vonatkoznak. A Bíróság szerint az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az elektronikus hírközlési szolgáltatókat általánosságban a bűncselekmények elleni küzdelem vagy a nemzetbiztonság védelme céljából a forgalmi és a helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli továbbítására vagy megőrzésére kötelezi.

Ha egy tagállamnak valós és közvetlen, illetve előre nem látható, súlyos nemzetbiztonsági fenyegetéssel kell szembenéznie, eltérhet az elektronikus közléshez kapcsolódó adatok titkosságának biztosítására vonatkozó kötelezettségtől oly módon, hogy jogalkotási intézkedések útján, a feltétlenül szükséges mértékre korlátozott, de a fenyegetettség tartós fennállása esetén meghosszabbítható időtartamra az ilyen adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését írja elő. A súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése érdekében a tagállam rendelkezhet az említett adatok célzott, valamint rendkívüli megőrzéséről is. Az alapvető jogokba való ilyen beavatkozást tényleges biztosítékokkal kell ellátni, amelyeket független bíróságnak vagy hatósági szervnek kell ellenőriznie. Hasonlóképpen a tagállam a közlés forrásához hozzárendelt IP címek általános és különbségtétel nélküli megőrzését is előírhatja, ha az adatmegőrzési idő a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódik, illetve az elektronikus hírközlési eszközök felhasználóinak személyazonosságára vonatko-

⁵³ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=232083&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1491557>

zó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését is, utóbbi esetben külön határidő megjelölése nélkül.

Jól látható, hogy az Európai Unió Bíróságának ezen ítélete komoly kihátással lehet a tagállamok jogalkalmazására és az elektronikus hírközlési szolgáltatók adatgyűjtésére, de ennek részleteit és a pontos következményeit a beszámoló elkészítésének időpontjában még nem lehet teljeskörűen felmérni.

VII.6. Magyarország adatvédelmi tárgyú Schengeni ellenőrzésének eredménye

A Tanács 2013. október 7-én elfogadta a schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési és monitoring mechanizmus létrehozásáról szóló 1053/2013/EU rendeletet. A rendelettel összhangban a Bizottság kidolgozta a 2014-2019-es időszakra szóló többéves értékelési programot és a 2019-re vonatkozó éves értékelési programot, amelyekben részletesen meghatározta az értékelendő tagállamokba tervezett helyszíni látogatásokat, az értékelendő területeket és a felkeresendő helyszíneket. Az értékelendő területek a schengeni vívmányok valamennyi aspektusára kiterjednek, nevezetesen a következőkre: a külső határok igazgatása, vízpolitika, Schengeni Információs Rendszer, adatvédelem, rendőrségi együttműködés, büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés, valamint a belső határellenőrzések megszüntetése. Ezen túlmenően az összes értékelés kitér az alapjogi kérdésekre, illetve a schengeni vívmányok vonatkozó részeit alkalmazó hatóságok működésére is.

A többéves és az éves program alapján egy tagállami és bizottsági szakértőkből álló csoport 2019. október 6. és 11. között értékelt az adatvédelmi követelmények Magyarország általi alkalmazását. A csoport 2020-ban elkészült értékelő jelentése tartalmazza a szakértői megállapításokat és értékeléseket, ideértve az értékelés során azonosított bevált módszereket és hiányosságokat. A csoport a jelentéssel egyidejűleg ajánlásokat fogalmazott meg a hiányosságok kiküszöbölése céljából hozandó korrekciós intézkedésekre vonatkozóan. Ezeket tükrözi a Tanács végrehajtási határozata a schengeni vívmányoknak az adatvédelem terén történő alkalmazása tekintetében a Magyarországra vonatkozó 2019. évi értékelés során feltárt hiányosságok kiküszöbölésére irányuló ajánlásokról, amelyet a Schengeni Ügyek Munkacsoport 2020. december 15-i ülésén tárgyalt. A határozat az ajánlások mellett tartalmazza a jó gyakorlatokat is. A végrehajtás tekintetében egyik ajánlás sem élvez elsőbbséget. Az 1053/2013/EU rendelet 16. cikkének (8) bekezdése értelmében Magyarországnak a határozat elfogadásától számított hat hóna-

pon belül (legkésőbb 2021 nyarán) be kell nyújtania a Bizottságnak a lehetséges fejlesztésekről készített értékelését és a szükséges intézkedések leírását.

VII.7. A Tromsø Egyezmény alkalmazása

2020. december 1-jén hatályba lépett az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló Egyezménye. A Tromsø Egyezményről részletesen az Információszabadság c. fejezetben esik szó.

VIII. A NAIH projektjei

VIII.1. A STAR projekt

A STAR („Supporting Training Activities on the data protection Reform”) 769138.sz. projekt az Európai Unió társfinanszírozásában, a Jogok, Egyenlőség és Polgárság 2014-2020 (REC-RDAT-TRAI-AG-2016) program égisze alatt futott 2017. november 1.-2019. október 31. között a NAIH, a brüsszeli Vrije Egyetem LSTS kutatócsoportja, és a Trilateral Research kutató-fejlesztő cég irországi irodája részvételével. A projekt az adatvédelmi hatóságok, valamint egyéb érintettek részére, kifejezetten az adott szektor igényeinek és kihívásainak megfelelő, illetve ehhez könnyen adaptálható módon új GDPR képzési anyagokat állított össze. A képzési anyagok a GDPR kihívásaira fókuszálnak, ideértve a hibás értelmezések és félreértések kijavítását, valamint a különböző hallgatóság igényeire való reflektálást. A STAR Konzorcium ezeket az anyagokat „kreatív közvagyon” liszensz alapján tette közzé (vagyis a diák szabadon felhasználhatók és átalakíthatók igény szerint) PowerPoint prezentációs formában angolul www.project-star.eu/training-materials, illetve a NAIH honlapjáról magyarul <https://naih.hu/star-i/stari-eredmenyek> is az alábbi 11 témakörben:

- Bevezetés az uniós adatvédelmi rendszerbe
- A személyes adatok kezelésének céljai és jogalapjai
- Az érintetti jogok és azok gyakorlása
- Az adatkezelők és adatfeldolgozók felelőssége
- Az adatvédelmi tisztviselő
- Az adatvédelmi hatóság
- Technikai és szervezési intézkedések
- Kockázatalapú megközelítés
- Az adatvédelmi hatásvizsgálat
- Adatvédelmi kommunikáció
- Uniós adatvédelmi kapcsolatrendszer

Az egyes képzési modulok az oktató számára további útmutatást adnak az alkalmazandó módszertanról, linkeket tartalmaznak a további kiegészítő anyagokhoz és forrásokhoz, valamint iránymutatást adnak a diasorok adott hallgatóság igényeire való igazításához. A képzési anyagok felhasználásának támogatása érdekében egyéb, a képzések lebonyolítását segítő segédanyagokat is összeállítottunk a projekt keretében, mint például jelenléti ív, értékelőlap. Emellett kidolgozásra ke-

rült egy oktatói kézikönyv⁵⁴ is, amely útmutatást ad a STAR képzési anyagainak használatához és tartalmaz egy listát a többi GDPR képzés minőség-értékeléséhez.

VIII.2. A STAR II projekt

A STAR II („Support small And medium enterprises on the data protection Reform II”) 814775 sz. projekt az Európai Unió társfinanszírozásában, a Jogok, Egyenlőség és Polgárság 2014-2020 (REC-RDAT-TRAI-AG-2017) program keretei között futott 2018. augusztus 1. és 2020. december 31. között. A projektet a NAIH vezette a brüsszeli Vrije Egyetem LSTS kutatócsoportja, és a Trilateral Research kutató-fejlesztő cég írországi irodája részvétele mellett. A projekt a kis- és középvállalkozások struktúráját és igényeit figyelembe véve nyújt támogatást a megfelelő adatvédelmi gyakorlat kialakításában, továbbá elősegíti a GDPR egy-egy alkalmas alkalmazását, a határokon átnyúló együttműködést, a legjobb gyakorlatok terjesztését a tagállamok között.

A projekt keretében a NAIH 2019. március 15. és 2020. március 15. között egy kimondottan erre a célra létrehozott információs vonalat („hotline”) működtetett és így válaszolta meg a KKV-k célzott kérdéseit. Összesen 252 kérdés érkezett és ezek legnagyobb része egy konkrét adatkezelés GDPR-nak való megfelelését érintette, ezt követik a kép- és hangrögzítés szabályaira, a munkavállalók személyes adatainak kezelésére, az érintetti jogokra, illetve az adatkezelés jogalapjával összefüggő, valamint az adatkezelési nyilvántartásra, a GDPR hatályára és az adatkezelési szabályzat szükségességére vonatkozó kérdések.

A hotline, valamint a különféle adatvédelmi hatóságok képviselőivel, KKV-szövetségekkel és KKV-kal folytatott interjúk és online kérdőívek tapasztalatait is feldolgozva összeállítottunk egy hiánypótló kézikönyvet a KKV-k számára „A GDPR egyszerűen kis- és középvállalkozások számára” címmel, amely széles körben elérhető és felhasználható EU-szerte. A kiadvány minden fejezete tartalmaz gyakorlati példákat, javaslatokat és további hasznos forrásokat is. Az útmutatóban szereplő témaköröket a projekt keretében azonosított, a KKV-kat leginkább foglalkoztató kérdéskörök alapján határoztuk meg. Emellett kidolgozásra került egy útmutató⁵⁵ az adatvédelmi hatóságok számára, amely segíti a kis- és középvállalkozásokkal való kapcsolattartásukat.

⁵⁴ <https://naih.hu/star-i/stari-eredmenyek>

⁵⁵ <https://naih.hu/star-ii/starii-eredmenyek/kkv-kezikonyv-es-dpa-guidance>

A Hatóság 2020. november 26-án online konferenciát szervezett a hazai KKV-k számára, ahol a kézikönyv bemutatása mellett számos, gyakorlati információkat tartalmazó előadás is elhangzott⁵⁶. 2020 decemberétől a kézikönyv online formátumban, ingyenesen letölthető a Hatóság honlapjára⁵⁷ valamint 2021 januárjában a NAIH a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara segítségével 700 magyar nyelvű nyomtatott példányt juttat el az érdeklődőkhöz. A kézikönyvet az adatvédelmi tisztviselők (és a nyilvánosság) számára szervezett elektronikus konferencián is bemutattuk 2020 decemberében.

VIII.3. A KÖFOP projekt

A „Jogszámban rögzített közzétételi kötelezettségek alá eső adatok körének felülvizsgálata” című projekt a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1004/2016. (I. 18.) Korm. határozat módosításával került nevesítésre 2018. november végén. A NAIH a Kormány határozatban nevesített kedvezményezettként 2019 augusztusában támogatási kérelmet nyújtott be „Az információs szabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt megvalósítására. A Közigazgatás- és Közszolgáltatás- Fejlesztési Operatív Program lebonyolításáért felelős Irányító Hatósággal kötött Támogatási Szerződés 2020. szeptember 24-én lépett hatályba, a tényleges szakmai munka az adminisztrációs kötelezettségek miatt csak 2021 januárjában kezdődhetett meg.⁵⁸

VIII.4. IJR Projekt

Az IJR Projekt a NAIH általános adatvédelmi rendelet alkalmazására történő felkészülését és szakfeladatainak végrehajtását támogató projektje

Az 1004/2016. (I.18.) Korm. határozat alapján a KÖFOP 1.0.0. – VEKOP-15 kiemelt kormányzati projekt keretében a költségvetési szervek adminisztratív terheinek csökkentését célzó projektek között jött létre az Integrált Jogalkotási Rendszer (a továbbiakban: IJR).

A projekt keretében valósul meg 2019-2020-ban a NAIH európai uniós kötelezettségeiből adódó jogszabály-változáshoz igazodó eljárásrendi, ügyviteli, információtechnológiai és információbiztonsági tovább fejlesztése.

⁵⁶ <https://www.naih.hu/star-ii/star-ii-eredmenyek/star-ii-zarokonferencia>

⁵⁷ <https://www.naih.hu/projekt/344-star-ii-kkv-kezikonyv>

⁵⁸ További információk: <https://naih.hu/kofop-2-2-6-vekop-18-2019-00001>

2017 áprilisában aláírásra került a 1585/2016. (X. 25.) Korm. határozat alapján az IJR projekt Támogatási Szerződés 1. számú módosítása, amely a konzorciumi partnerek között nevesíti a Hatóságot, illetve a projekt által támogatott és a GDPR-ból is fakadó támogatott feladatokat.

A GDPR-ban foglalt követelmények teljesítése a NAIH jogi szakmai területeinek teljes optimalizálását, áttervezését és ezek megvalósítását igényelte 2019-ben, továbbá szükségessé vált az újratervezett folyamatokat támogató IT környezet kialakítása és üzemben tartásának biztosítása, a rugalmas áttervezhetőség biztosítása mellett. Ezeknek a feladatoknak a megvalósítási folyamatodott a 2020. évben is.

Telepítésre került az IRMA iratkezelő rendszer, aminek bevezetését és az „IJR” projekt keretében az ügyintézői modulba történő integrálást végeztük 2020-ban.

Az IJR projekt 2019-2020-as eredménytermékei az ügyintézői és határozatszerkesztő modul, melynek bevezetése és szervezeti implementációja folyamatban van. A Konzorcium vezetője (Igazságügyi Minisztérium) kezdeményezte a KÖFOP IH felé a projekt végrehajtási időszakának 2021.08.31-ig történő meghosszabbítását.

VIII.5. EKOP Projekt

A fenntartási időszak végéhez ért 2020.12.08-án a Hatóság alapvető működését biztosító EKOP-1.1.7-2012-2013-0001 azonosítójú első projektünk.

2020. december 11-én eredményesen lezajlott helyszíni záróellenőrzéssel lezárult a Hatóság működésének alapjait 2013-tól 2015-ig végrehajtott komplex informatikai infrastruktúrát és IT megoldásokat biztosító projektje, melynek eredménytermékei még hosszú évekig szolgálhatják a Hatóság hatékony működését.

IX. Mellékletek

IX.1. Elutasított közérdekűadat-igénylések és tájékoztatási kérelmek

IX.1.1. Az elutasított közérdekűadat-igénylésekről és azok indokairól szóló 2020. évi tájékoztatási kötelezettség teljesítésének statisztikai adatai

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 30. § (3) bekezdés második fordulata alapján a közfeladatot ellátó szervezeteknek a tárgyévét követő év január 31-éig tájékoztatniuk kell a Hatóságot a közérdekű és a közérdekből nyilvános adat megismerése iránt tárgyévben benyújtott, elutasított kérelmekről, illetve az elutasítások indokairól.

Annak érdekében, hogy a közfeladatot ellátó szervezetek oly módon tudják teljesíteni az adatszolgáltatásukat, hogy azokból a Hatóság következtetéseket tudjon levonni a közérdekű adatigénylések teljesítésének és elutasításának gyakorlata vonatkozásában, a Hatóság 2018. óta javasolja az általa elkészített és a honlapján közzétett adatlap alkalmazását.

A Hatóság az önkormányzati szféra adatkezelőit a Belügyminisztérium Önkormányzati Főosztálya által szerkesztett Önkormányzati Hírlevélben megjelentetett felhívásával ösztönözte a jelentéstételi kötelezettség teljesítésére, és az adatlap minél szélesebb körben történő alkalmazására.

A Hatósághoz 2021. március 1-ig 767 adatkezelő tett eleget az Infotv. szerinti tájékoztatási kötelezettségének. Ebben az évben a beérkezett jelentéseket a Hatóság tartalmilag, számszakilag is áttekintette. Nagymértékű emelkedés tapasztalható a jelentést benyújtó adatkezelők száma vonatkozásában, közel kétszer annyian teljesítették tájékoztatási kötelezettségüket, mint a 2019. évben.

A közérdekű és a közérdekből nyilvános adatigénylések teljesítése/elutasítása tekintetében nyújtott összesített 2020. évi adatok			
adatkezelők száma	összes adatigénylés (db)	ebből teljesített (db)	elutasított/részben elutasított (db)
767	7624	5464	1996

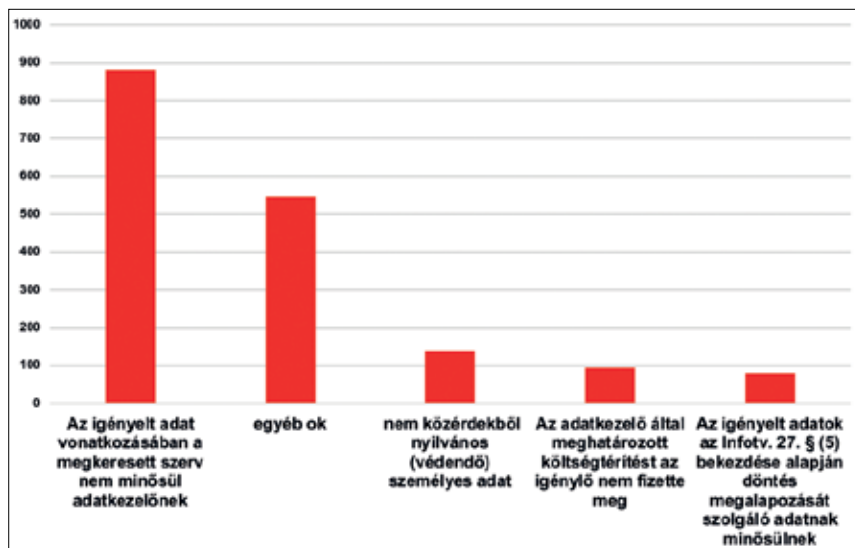
Az első grafikon a Hatóság rendelkezésére álló adatok alapján a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismerése iránti igények teljesítésének és elutasításának 2020. évi arányát mutatja.

A közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismerése iránti igények teljesítésének és elutasításának aránya 2020. évben

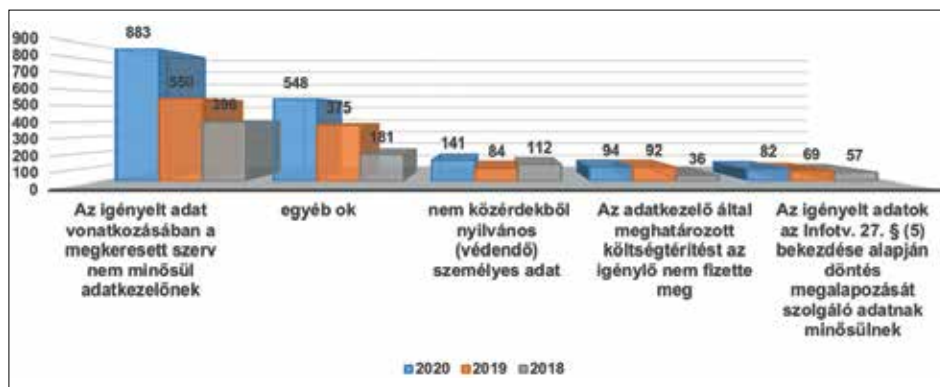
Az adatigénylések jogszerű megtagadási okai sokfélék lehetnek, melyeket alkalmaznak is a közfeladatot ellátó szervek eljárásuk során. Az áttekinthetőség érdekében a második grafikonon a leggyakrabban hivatkozott megtagadási okokat és azok gyakoriságát jelenítettük meg.

*A leggyakrabban alkalmazott elutasítási okok a
2020. évi adatigénylések megtagadása során*

A harmadik grafikonon az öt leggyakrabban alkalmazott megtagadási ok 2018-2020. évi gyakoriságát hasonlítottuk össze.

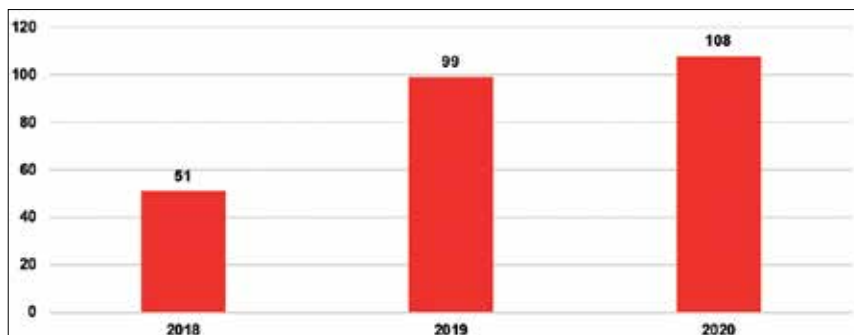
*Leggyakrabban alkalmazott megtagadási okok aránya
2018-2020. években*

IX.1.2. Az adatmegismerés megtagadási okai

A Hatósághoz beküldött jelentésekben szerepeltetett megtagadási okok között 548 esetben hivatkozott a közfeladatot ellátó szerv ún. „egyéb” okra az adatigénylés elutasításakor. A Hatóság felé adatszolgáltatást teljesítő közfeladatot ellátó szervek közül 108 szerv tagadta meg az „egyéb” kategóriába sorolt indokkal az adatigénylés teljesítését.

Az „egyéb” elutasítási okot alkalmazó adatkezelők száma a 2018-2020. években

IX.1.3. Az „egyéb” elutasítási okok részletezése

Hivatkozott „egyéb” megtagadási okok:

- az igényelt adat nem létezik, nem áll az adatkezelő rendelkezésére;
- az igényelt adat nem közérdekű adat;
- az adatigénylés időpontjában az igényelt adat nem állt rendelkezésre;
- nem gyűjti, és nem tartja nyilván az adatot, nem köteles az általa fenntartott intézményektől adatgyűjtésre és új, minőségileg más adat előállítására;
- nyilvánosan elérhető az adat;
- a kért formában nem áll rendelkezésre az adat; az adatok nem állnak rendelkezésre;
- a 13/2019. (IV. 8.) AB határozat alapján a kért összesített adatot nem kezeli az adatkezelő;
- a képviselő-testület zárt ülésének jegyzőkönyvébe kért betekintést az igénylő;
- az érintett nyilatkozatában megtiltotta;
- személyes megjelenést kívánt volna, de ezt kizárta az 521/2020. (XI. 25.) Korm.rendelet.

Több közfeladatot ellátó szerv jelölt meg konkrét törvényi rendelkezéseket, melyek véleményük szerint korlátozzák, illetve nem teszik lehetővé az adat megismerését, ilyenek például:

- Mötv. 52. § (3) bekezdése,
- az Infotv. 30. § (3) bekezdése, törvényi feltételek hiányában;
- Infotv. 30. § (7) bekezdése;
- a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 110. § (1)-(2) bekezdése.

IX.1.4. A Hatósághoz 2020. évben benyújtott közérdekű adatigénylések adatai

A Hatósághoz 2020. évben 187 db közérdekű adat megismerésére irányuló kérdést nyújtottak be az adatigénylők, melyekből 144 db kérdés esetében a megismerési igény teljesítésre került, míg azt 37 esetben elutasította, 6 esetben részben teljesítette a Hatóság.

A Hatóság az adatmegismerési igények teljesítését a következő elutasítási okokkal tagadta meg:

Infotv. 27. § 82) bekezdés c) pontja	2
Infotv. 27. § (2) bekezdés g) pontja	1
az igényelt adat vonatkozásában nem minősül adatkezelőnek	12
Infotv. 27. § (5) bekezdés	4
Infotv. 75. § (5) bekezdés	1
jogintézmény céljával nem összeegyeztethető, zaklató jelleg	3
az igényelt adat nem közérdekű adat	20

IX.2. A Hatóság 2020. évi gazdálkodása

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság működésének és gazdálkodásának 9. évét is magunk mögött tudhatjuk 2020. december 31-ével. Ezen gazdálkodással összefüggő adatokról az alábbiakban adunk rövid tájékoztatást.

IX.2.1. A bevételi előirányzat és teljesítési adatai 2020. évben

A bevételi adatok közül a Hatóság működési bevétele összetételében számottevő változást nem mutat a 2019. költségvetési évhez képest, értékében annál inkább. A COVID-19 világjárvány miatt a külföldi kiküldetések kiadásai, valamint az ebből fakadó visszatérítések csak a költségvetés első negyedévére voltak hatással.

A Hatóság felhalmozási bevétele 3 db hatósági gépjármű értékesítéséből adódott.

Fontos megjegyezni, hogy 2020-ban a Hatóság részt vett 3 európai uniós projektben: a KÖFOP támogatási kérelem elfogadását követően 64 878 eFt támogatási előleget biztosítottak a kiadások fedezetére; a STAR I és II projektek lezárására további 7 442 eFt –ot hívott le a Hatóság támogatási megállapodások keretében.

A 2019. évi költségvetési maradvány előirányzatosítása 137 542 eFt-tal emelte meg az eredeti bevételi előirányzatot.

A különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Kút.) 2020. január 1-jei hatályba lépésével az érintett szervek általános béremelést hajthattak végre. A Hatóság 276 728 eFt bértámogatást igényelt meg a Pénzügyminisztériumtól.

IX.2.2. Kiadási előirányzat és teljesítési adatai 2020. évben

A személyi juttatások a fentebb taglalt bértámogatás mértékével párhuzamosan 36%-kal, ezzel szemben a kapcsolódó munkáltatói járulékok kiadási összege mindössze 18 %-kal haladta meg a tavalyi adatokat. A jelenség a szociális hozzájárulási adó mértékének újabb csökkenésével, valamint egyes esetekben (pl. cafeteria) az adófizetési kötelezettség elengedésével magyarázható.

2020-ban a Hatóság költségvetésére két tényező bírt igazán jelentőséggel: a világjárvány és a Hatóság új épületben való elhelyezése. Az előbbi inkább költségmegtakarítást, míg az utóbbi tetemes többletkiadást eredményezett a Hatóság működési és felhalmozási adatait vizsgálva.

A költözéssel összefüggő dologi, valamint az új épület üzemeltetésével kapcsolatos kiadások közel 72 %-kal meghaladták a korábbi év adatait. Ugyanez elmondható a felhalmozási kiadásokról is, ahol az irodák berendezéseinek beszerzése miatt megduplázták a Hatóság kiadásai.

A Hatóság alaptevékenységéből származó 2020. évi maradványa 329 314 eFt, mely 74%-a kötelezettséggel terhelt maradvány.

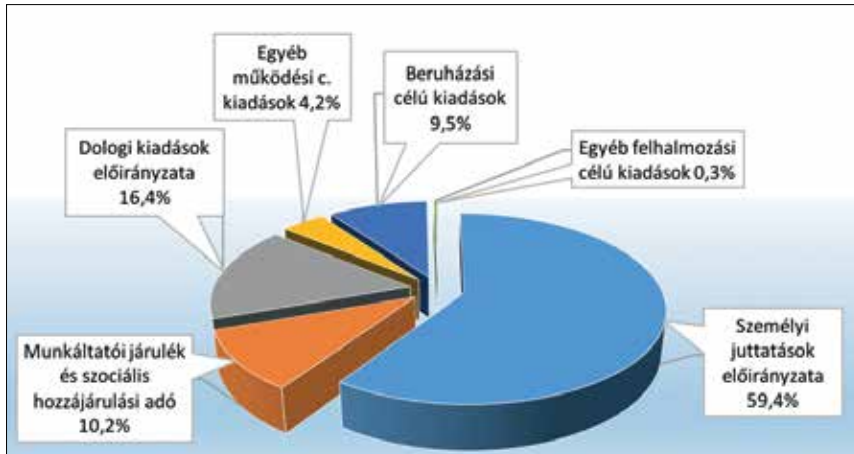
A NAIH 2020. évi költségvetésére vonatkozó számokat (eFt) a következő táblázat szemlélteti:

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Alaptevékenység 2020. évi maradványa
Eredeti előirányzat	1 156 700			
Működési c. egyéb támogatás fejezettől (KÖFOP)		64 878	64 878	
Közhatalmi bevételek		393	393	
Kiszámlázott ÁFA		27	27	
Árfolyamnyereség		2 266	2 266	
Biztosító általi fizetett kártérítés		285	285	
Egyéb működési bevételek		4 522	4 522	
Tárgyi eszköz értékesítés		8 614	8 614	
Egyéb működési c. átvett pénzeszköz (STAR I és II)		7 442	7 442	
Felhalmozás c. kölcsön megtérülése háztól		504	504	
2019. évi költségvetési maradvány		137 542	137 542	
Központi, irányító szervei támogatás	1 464 400	1 741 128	1 741 128	
<i>ebből: Kút. szerinti bértámogatás</i>		276 728	276 728	
Bevételi előirányzatok mindösszesen:	1 464 400	1 967 601	1 967 601	-
Személyi juttatások előirányzata	726 300	1 016 198	973 195	43 003

Munkáltatói járulék és szociális hozzájárulási adó	126 300	175 217	167 110	8 107
Dologi kiadások előirányzata	456 400	511 660	268 187	243 473
Egyéb működési c. kiadások		68 732	68 732	-
Beruházási célú kiadások	155 400	165 794	156 063	9 731
Egyéb felhalmozási célú kiadások		30 000	5 000	25 000
Kiadási előirányzatok mindösszesen:	1 464 400	1 967 601	1 638 287	329 314

A következő grafikon a módosított előirányzatok teljesült kiadásait mutatja %-os megoszlásban:

Teljesített kiadási előirányzatok megoszlása

IX.2.3. A Hatóság létszámának alakulása

A Hatóság 2020. december 31-i munkajogi létszáma 106 fő volt.

A létszámgazdálkodás a Küt. szerint álláshelyekre épül: Hatóságunk esetében öt darab ügyintézői (tanácsos, vezető-tanácsos, főtanácsos I., főtanácsos II., vezető-főtanácsos), és két darab vezetői (önálló szervezeti egységet vezető, illetve a nem önálló szervezeti egységet vezető) álláshely besorolási kategória van. Az új szabályozás szerint a különleges jogállású szerv vezetője jogosult arra, hogy a Küt.-ben meghatározott kategóriák és a költségvetési keret figyelembevételével besorolja az álláshelyeket, amely a 7/2020. (IV. 01.) számú elnöki utasítás kiadásával meg is történt. Ez alapján május 1-jei hatállyal átadásra kerültek a kinevezésmódosítások a foglalkoztatottak részére.

2020 szeptemberében Hatóságunk új irodaépületbe költözött (1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.), biztosítva ezzel a megfelelő elhelyezést a foglalkoztatottak számára.

Az immáron versenyképes illetmények biztosításával, valamint az új, méltó munkakörülmények megteremtésével sikerült csökkenteni a munkaerő-elvándorlás mértékét, ezáltal megtartani a magasán kvalifikált szakembereket.

IX.2.4. A bírságbevételek alakulása

A Hatóság számlájára befolyt bírság 2020-ban 256 411 eFt volt, mely közel másfélszerese a 2019-ben kimutatott összegnek. Viszont érdemes megjegyezni, hogy a bírság teljes egészében nem a Hatóság, hanem a központi költségvetés bevétele.

IX.3. A Hatóság elnökének részvétele hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, rendezvényeken 2020-ban

2020. január 8., Zamárdi – A Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogramban részt vevő hallgatók számára szóló előadás a Miniszterelnökség Közigazgatási Ösztöndíjprogramok és Kormányhivatali Képzési Osztály szervezésében – **Információbiztonsági és adatvédelmi alapismeretek**

2020. január 15., Zágráb – Data Protection Day 2020: Facing New Challenges – nemzetközi konferencia

2020. január 28., Budapest – GDPR Reggeli az Ernst & Young Tanácsadó Kft. szervezésében – **Hatósági tapasztalatok**

2020. február 27., Budapest – „A mesterséges intelligencia alkalmazásának hatása az alapjogokra” konferencia a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Információs Társadalom Kutatóintézet, az Alkotmánybíróság és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság szervezésében – **Algoritmusok és adatvédelem: Quo vadis?**

2020. március 10., Balatonakaratya – Magyar Honvédség Adatvédelmi Konferencia – 2019: **Az első teljes év a Hatóság szemszögéből**

2020. szeptember 29., Budapest – Nemzetközi Gyermekekmentő Szolgálat szervezésében „Az internet hatása a gyermekekre és fiatalokra” c. nemzetközi internet-konferencia - **A NAIH gyakorlata a gyermekeket érintő adatvédelmi ügyekben**

2020. szeptember 25., Zágráb – Nemzetközi online tudományos konferencia: „Workplace Whistleblower Protection in the V4 countries, France and Slovenia – in Search of an Effective Model of Protection”

2020. október 2., Budapest - *think*. BDPST – Connect to the Future stratégiai konferencia az Antall József Tudásközpont szervezésében - Data Protection in the Post-COVID Era **panelbeszélgetés**

2020. november 4., Budapest – Belügyi Tudományos Tanács szervezésében „Pandémiás kihívások – digitális válaszok” tudományos-szakmai online konferencia – **A mesterséges intelligencia adatvédelmi aspektusai**

2020. november 23., Budapest - Európai Bizottság Magyarországi Képvisellete által szervezett „A digitális kor nagy kihívása: az ember, aki egy (nagy) adathalmaz” c. minikonferencia – **kerekasztal beszélgetés**

IX.4. A NAIH emlékérem kitüntetettjei

A „Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Emlékérem” adományozásáról szóló 19/2012. számú NAIH szabályzat alapján „Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Emlékérem” annak adományozható, aki az adatvédelem, illetve az információs önrendelkezési jog és információszabadság terén kiemelkedő magas színvonalú, példaértékű eredményt ért el, vagy jelentősen hozzájárult ilyen eredmény eléréséhez. Az ezüsből készült emlékérem Szabó Tamás ötvös mester alkotása. Átadására évente, az adatvédelem, illetve az információszabadság napja alkalmából kerül sor.

2020 januárjában Dr. Péterfalvi Attila, a NAIH elnöke két emlékérem adományozásáról döntött. 2020. január 27-én az ezüst emlékérmét *Dr. Dudás Gábor ügyvéd* kapta a NAIH peres képviseletének ellátásában végzett kiemelkedő munkájáért. A másik emlékérmét 2020. január 31-én *Dr. Révész Balázs* kapta az adatvédelem és információszabadság területén végzett tevékenységéért – mely magában foglalja az Adatvédelmi Biztos Irodájánál, valamint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnál eltöltött 15 éves szakmai munkáját, a „Magyarázat a GDPR-ról” című könyv társszerkesztői és szerzői munkáját, oktatói tevékenységét és az Adatvédelmi Tisztviselők Báljának hagyományteremtő megszervezését.

2020. december 10-én a „Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Emlékérem” adományozásáról szóló 23/2020. (IX.24.) NAIH elnöki utasításban a NAIH elnöke egy további emlékérem adományozásáról döntött. A harmadik ezüst emlékérem kitüntetettje *Dr. Prof. Bosiczky György*, az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia Kijevi Jogi Egyetemének rektora volt az Egyetem fennállásának 25 éves évfordulója alkalmából, továbbá az Egyetem és a magyar Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság közötti szakmai kapcsolatok elmélyítése, a magyarországi adatvédelemmel és információszabadsággal kapcsolatos tapasztalatok és az Európai Unió adatvédelmi rendeletének (GDPR) Ukrajnában történő megismertetése kapcsán végzett kiemelkedő tevékenységéért.

IX.5. A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke

- Alaptörvény, Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- Általános adatvédelmi rendelet: lásd: GDPR
- Art., az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény
- Avtv., a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény
- Ákr. az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Btk., a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- Bűnügyi irányelv, a bűnüldözési célból kezelt személyes adatok védelmére vonatkozó irányelv, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/680 irányelve (2016. április 27.) a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről
- Bvtv., a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény
- CSC: Coordinated Supervision Committee (az Európai Unió nagyméretű információs rendszereinek közös felügyeletét ellátó bizottság)
- ECB: Europol Cooperation Board
- ETS: European Tracking Solution
- EUB: Európai Unió Bírósága
- Eüak., az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény
- GDPR, általános adatvédelmi rendelet: az Európai Parlament és a Tanács (EU) által elfogadott, a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2016/679 Rendelet. 2018. május 25-től alkalmazandó
- IMI rendszer: Belső Piaci Információs Rendszer
- Infotv. Infotörvény, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- KAFIR: Közlekedésbiztonsági Automatizált Feldolgozó Információs Rendszer
- Kftv., a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény
- KNBSZ: Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat
- KSZDR: Kormányzati Személyügyi Döntéstámogató Rendszer
- Kttv., a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- Kit., a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény

- Költségrendelet, a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet
- Küt., a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény
- Kvt., a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
- Mavtv., a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény
- MNL: Magyar Nemzeti Levéltár
- Mötv., a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- Mt., a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- NAVÜ: Nemzeti Adatvagyon Ügynökséget
- Nbtv., a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény
- Nektv., a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat közötti, a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- Ptk. új, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- Ptk. régi, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1952. évi IV. törvény
- SCG: Supervision Coordination Group (a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján működő koordinációs ellenőrző csoport)
- SIENA: a tagállami bűnüldöző hatóságok közötti biztonságos információcserét lehetővé tevő hálózat
- SIS: Schengeni Információs Rendszer
- SIS II, a Schengeni Információs Rendszer második generációjának létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet
- SIS II tv., a 2012. évi CLXXXI. törvény a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcseréről, továbbá egyes rendészeti tárgyú törvények ezzel, valamint a Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról
- Szocvtv., a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény
- Tht., a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény
- Vht., a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
- VIS rendelet, az Európai Parlament és a Tanács 767/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a vízuminformációs rendszerről (VIS) és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó adatok tagállamok közötti cseréjéről
- Vűsz., a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I.17.) IM rendelet

Egyéb jogszabályok:

- a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I.17.) IM rendelet
- a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény
- a Bizottság (EU) 2019/945 felhatalmazáson alapuló rendelete (2019. március 12.) a pilóta nélküli légi jármű-rendszerekről és a pilóta nélküli légi jármű-rendszerek harmadik országbeli üzembentartóiról
- a Bizottság (EU) 2019/947 végrehajtási rendelete (2019. május 24.) a pilóta nélküli légi járműekkel végzett műveletekre vonatkozó szabályokról és eljárásokról.
- a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
- a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) MvM utasítás
- a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény
- kijárási korlátozásról szóló 71/2020. (III.27.) Korm. rendelet
- a közérdekű adatigénylésekről a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet
- a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1004/2016. (I. 18.) Korm. határozat módosításáról szóló 1585/2016. (X. 25.) Korm. határozat
- a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény
- a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról 1993. évi LXXVIII. törvény
- a pilóta nélküli légi járművek üzemelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXXIX
- a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcseréről, továbbá egyes rendészeti tárgyú törvények ezzel, valamint a Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról szóló 2020. XLII. törvény
- a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
- a Tanács 1053/2013/EU rendelete (2013. október 7.) a schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési és monitoring-mechanizmus létrehozásáról és a végrehajtó bizottságnak a Schengent Értékelő és Végrehajtását Felügyelő Állandó Bizottság létrehozásáról szóló 1998. szeptember 16-i határozatának hatályon kívül helyezéséről

- a Tanács 2007/533/IB határozata (2007. június 12.) a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról
- a veszélyhelyzet idején az egyes adatvédelmi és adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 179/2020. (V. 4.) Korm. rendelet
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet
- AVP-határozat, A bizottság (EU) 2016/1250 végrehajtási határozata (2016. július 12) a 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján EU–USA adatvédelmi pajzs által biztosított védelem megfelelőségéről
- az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény
- az egyes vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló 2007. évi CLII. törvény
- az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 46/2020.(III.16.) Korm. rendelet
- Az Európai Parlament és Tanács 2006. december 20-i 1987/2006/EK Rendelete a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1139 rendelete (2018. július 4.) a polgári légi közlekedés területén alkalmazandó közös szabályokról és az Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynökségének létrehozásáról és a 2111/2005/EK, az 1008/2008/EK, a 996/2010/EU, a 376/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2014/30/EU és a 2014/53/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint az 552/2004/EK és a 216/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 3922/91/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1860 rendelete (2018. november 28.) a Schengeni Információs Rendszernek a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszaküldése céljából történő használatáról
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1861 rendelete (2018. november 28.) a határforgalom-ellenőrzés terén a Schengeni Információs Rendszer (SIS) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról, a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény módosításáról, valamint az 1987/2006/EK rendelet módosításáról és hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1862 rendelete (2018. november 28.) a rendőrségi együttműködés és a büntetőügyekben folytatott igaz-

ságügyi együttműködés terén a Schengeni Információs Rendszer (SIS) létrehozásáról, működéséről és használatáról, a 2007/533/IB tanácsi határozat módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az 1986/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2010/261/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről

- az Európai Parlament és a Tanács 603/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló 604/2013/EU rendelet hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról, továbbá a tagállamok bűnüldöző hatóságai és az Europol által az Eurodac-adatokkal való, bűnüldözési célú összehasonlítások kérelmezéséről, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagyméretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző ügynökség létrehozásáról szóló 1077/2011/EU rendelet módosításáról
- az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény
- az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet
- az üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény
- Egyháztörvény, a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény
- Tromsø Egyezmény, az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáféréséről szóló Egyezménye (CETS No.205., Magyarországon kihirdette a 2009. évi CXXXI. törvény)

Tartalomjegyzék

Bevezető	3
I. A Hatóság működésének statisztikai adatai	5
I.1. Ügyeink statisztikai jellemzői.	5
I.2. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája.	15
I.2.1. Az előzetes kérdőíves felmérés eredményei.	15
I.2.2. Az adatvédelmi tisztviselők konferenciájának elektronikus oktatóanyagai	20
I.3. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában	22
II. Az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása	23
II.1. Adatvédelmi ügyek	23
II.1.1. A Hatóság koronavírussal kapcsolatos tájékoztatói, valamint a koronavírussal kapcsolatos adatkezelések miatt lefolytatott eljárásai és konzultációs ügyei.	23
II.1.2. Kamerás adatkezelések a Hatóság gyakorlatában	31
II.1.3. A politikai pártok és szervezetek adatkezelésével kapcsolatos legfontosabb adatvédelmi követelmények	52
II.1.4. Egyes fontos, érdekes ügyek	57
II.2. Az adatvédelmi incidensek bejelentése	76
II.2.1. Az adatvédelmi incidensekről szóló iránymutatás	77
II.2.2. Jelentős adatvédelmi incidensek	78
II.2.3. Az Infotv. alapján bejelentett adatvédelmi incidensek.	83
II.3. A Hatóság peres ügyei.	85
III. A személyes adatok bűnüldözési, honvédelmi és nemzetbiztonsági célú kezelésével kapcsolatos eljárások	100
III.1. Büntetés-végrehajtási intézetek adatkezelése	100
III.2. Személyes adatok kezelése a szabálysértési eljárásban hozott határozatokban	103
III.3. A Közlekedésbiztonsági Automatizált Feldolgozó Információs Rendszer központjában tett látogatás.	105
III.4. Drónszabályozás.	106
IV. Információszabadság.	108
IV.1. Bevezetés	108
IV.2. Fontos alkotmánybírói döntések.	109
IV.3. Fontos bírósági döntések	111
IV.4. A koronavírus járvánnyal kapcsolatos adatok nyilvánossága	115
IV.5. A NAIH-ot célzó közérdekű adatigénylésekről	119
IV.6. Költségtérítés	119

IV.7. Média és internetes nyilvánosság	121
IV.7.1. „Az elfeledtetéshez” való jog	121
IV.7.2. Közösségi média	127
IV.7.3. Közérdekű adatigény-e a Facebook-on keresztül küldött üzenet?	128
IV.8. A közszolgálatban álló személyek közérdekből nyilvános adatai	129
IV.9. Önkormányzati nyilvánosság	131
IV.9.1. Az önkormányzati vagyonhasznosítás körében megismerhető adatok	131
IV.9.2. Önkormányzati ülések, „kiszivárogtatások”	132
IV.9.3. A polgármester, önkormányzati képviselő adatmegismerési joga	134
IV.9.4. Nemzetiségi önkormányzati ügyek	136
IV.9.5. Önkormányzati közzétételi listák	136
IV.9.6. Vagyonnyilatkozatok	136
IV.9.7. Ebnyilvántartás	137
IV.10. A TASZ átfogó adatigénylési-ügye	138
IV.11. Tömeges adatigénylések	141
IV.12. A környezeti információk nyilvánossága	142
V. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége	145
V.1. A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek statisztikai adatai	145
V.2. Jogi szabályozással kapcsolatos ügyek a veszélyhelyzet idején	146
V.2.1 Veszélyhelyzet	146
V.2.2 Adatvédelmi incidensek	147
V.2.3 Illegális hulladéklerakás felszámolása	148
V.2.4 Kiberbiztonsági Központ és Kutatóintézet	150
V.2.5 Kormányzati Személyügyi Döntéstámogató Rendszer	150
V.3. Jogszabálytervezetek véleményezése	152
V.3.1. Törvényjavaslat a családi gazdaságokról	152
V.3.2 Törvénymódosítási javaslat a nemzetiségek jogairól	152
V.3.3 A honvédelmet érintő egyes törvények módosítása	153
V.3.4 A nemzeti adatvagyonról szóló törvénytervezet véleményezése	155
V.3.5 Társadalmi egyeztetés	156
V.3.6 A nemzetbiztonsági ellenőrzést érintő szabályozási javaslat	156
V.3.7 A Schengeni Információs Rendszer keretében történő információcseréről szóló törvénnyel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2020. XLII. törvény	157
VI. Titokfelügyelet, a minősített, illetve korlátozott nyilvánosságú közérdekű adatok	159
VI.1. Titkos örökbefogadással kapcsolatos adatok megismerhetősége	159
VI.2. IV/540/2019. ügyszámú alkotmánybírósági panasz	160
VII. Nemzetközi ügyek és társadalmi kapcsolatok	163
VII.1. Áttekintés a GDPR alapján folytatott együttműködési eljárásokról	163

VII.2. A NAIH részvétele a Testület tevékenységében – ülések 2020-ban – az Európai Adatvédelmi Testület működése számokban.	167
VII.3. A Testület iránymutatásai, véleményei, a szakértői alcsoportok tevékenysége	168
VII.3.1. Az összekapcsolt járművekről készült iránymutatás	168
VII.3.2. A koronavírus járvánnyal összefüggő adatkezelésekről szóló iránymutatások	169
VII.3.3. Az adatvédelmi incidensek kezelésével összefüggő iránymutatás	169
VII.3.4. A közösségi média felhasználóinak célzott megkeresésével kapcsolatos iránymutatás.	170
VII.3.5. Az érintettek jogainak korlátozásával összefüggő iránymutatás	170
VII.3.6. Iránymutatás a harmadik országba történő közfeladatot ellátó vagy közhatalmi szervek közötti adattovábbítás esetén alkalmazandó garanciákról.	171
VII.3.7. Ajánlás az adattovábbítási eszközöket a személyes adatok uniós védelmi szintjének való megfelelés biztosítása érdekében kiegészítő intézkedésekről	171
VII.3.8. Határozattervezet a harmadik országba történő adattovábbítás esetén garanciaként alkalmazható általános adatvédelmi kikötésekről	172
VII.3.9. Kötelező erejű vállalati szabályok	172
VII.3.10. Magatartási kódexek ellenőrző szerveinek, valamint tanúsító szervezetek akkreditációs szempontjait rögzítő vélemények	172
VII.3.11. Pénzügyi adatkezelésekkel összefüggő iránymutatások.	173
VII.3.12. Az elfeledtetés jogáról szóló iránymutatás.	174
VII.3.13. Az első vitarendezési eljárás a Testületen belül	175
VII.3.14. Bírágkiszabással összefüggő harmonizációs munka	175
VII.3.15. A Bűnügyi Irányelv 36. cikkéről szóló ajánlások	176
VII.3.16. Határok, Utazás és Bűnüldözés Szakértői Alcsoport további tevékenysége	176
VII.3.17. Adatvédelmi tisztviselői hálózat	176
VII.3.18. Átállás a járvány által szükségessé tett online munkarendre	177
VII.4. Az Európai Unió Bíróságának 2020-ban született, adatvédelmi tárgyú döntései	177
VII.4.1. A Schrems II ügy.	177
VII.4.2. Az Orange Romania SA kontra Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal ügy	180
VII.4.3. A VQ kontra Land Hessen ügy.	181
VII.4.4. Privacy International kontra Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs és társai ügy	182

VII.5. Részvétel az adatvédelmi hatóságok közös felügyeleti tevékenységében	182
VII.5.1. Koordinált felügyeleti bizottság	182
VII.5.2. A Schengeni Információs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport	183
VII.5.3. A Vízuminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport	184
VII.5.4. Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport	185
VII.5.5. Az Europol adatkezelését ellenőrző együttműködési testület	185
VII.5.6. Az Európai Unió Bíróságának ítélete: a Privacy International ügy	187
VII.6. Magyarország adatvédelmi tárgyú Schengeni ellenőrzésének eredménye	188
VII.7. A Tromsø Egyezmény alkalmazása	189
VIII. A NAIH projektjei	190
VIII.1. A STAR projekt	190
VIII.2. A STAR II projekt	191
VIII.3. A KÖFOP projekt	192
VIII.4. IJR Projekt	192
VIII.5. EKOP Projekt	193
IX. Mellékletek	194
IX.1. Elutasított közérdekűadat-igénylések és tájékoztatási kérelmek	194
IX.1.1. Az elutasított közérdekűadat-igénylésekről és azok indokairól szóló 2020. évi tájékoztatási kötelezettség teljesítésének statisztikai adatai	194
IX.1.2. Az adatmegismerés megtagadási okai	197
IX.1.3. Az „egyéb” elutasítási okok részletezése	197
IX.1.4. A Hatósághoz 2020. évben benyújtott közérdekű adatigénylések adatai	198
IX.2. A Hatóság 2020. évi gazdálkodása	198
IX.2.1. A bevételi előirányzat és teljesítési adatai 2020. évben	199
IX.2.2. Kiadási előirányzat és teljesítési adatai 2020. évben	199
IX.2.3. A Hatóság létszámának alakulása	202
IX.2.4. A bírságbevételek alakulása	202
IX.3. A Hatóság elnökének részvétele hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, rendezvényeken 2020-ban	202
IX.4. A NAIH emlékérem kítüntetettjei	204
IX.5. A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke	205
Tartalomjegyzék	210

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
Levelezési cím: 1530 Budapest, Pf.: 5

Telefon: +36 (1) 391-1400

Fax: +36 (1) 391-1410

Internet: <http://www.naih.hu>
e-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu

Kiadja: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

Felelős kiadó: Dr. Péterfalvi Attila elnök

ISSN 2063-403X (Nyomtatott)

ISSN 2063-4900 (Online)

National Authority for Data Protection and Freedom of Information

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
Levelezési cím: 1530 Budapest, Pf.: 5

Telefon: +36 (1) 391-1400
Fax: +36 (1) 391-1410
Internet: <http://www.naih.hu>
e-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu